

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

Ročník III. 1906.

V PRAZE.
Nákladem České Společnosti Entomologické.
Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

LIBRARY

OBSAH.

1. Seznam pojednání dle spisovatelů.

2. Seznam všeobecný dle obsahu.

3. Podrobný seznam dle obsahu.

A. Coleoptera.

B. Diptera.

C. Hemiptera.

D. Hymenoptera.

E. Lepidoptera.

F. Neuroptera.

G. Orthoptera.

H. Plecoptera.

I. Trichoptera.

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

Ročník III. **1906.** Číslo 1.

V PRAZE.

Nákladem České Společnosti Entomologické

Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

ČASOPIS
ČESKÉ SPOLEČNOSTI ENTOMOLOGICKÉ.
ACTA SOCIETATIS ENTOMOLOGICAE BOHEMIAE.

Ročník III. 1906.

Ecclisopteryx Dziędzielewiczi *n. sp.*

Popisuje prof. *Fr. Klapálek.*

Tělo černohnědé, hlava a konec zadečku jsou téměř černé; bradavky týlní, téměř celá přední šíje, dvě podlouhlé bradavky na šíji střední, štítek a skvrna při kořeně křídel jsou červenohnědé. Makadla i tykadla červenohnědá, prvý článek tykadlový

Ecclisopteryx Dziędzielewiczi *n. sp.* ♂, konec zadečku shora a se strany (Apex of ♂ abdomen, dorsal and lateral view).

tmavší. Nohy červenavě žlutohnědé, kyčle černohnědé a na příkyčlích jest černá tečka. Křídla přední jsou nahnědlá s blanou spoře bíle tečkovanou, na thyridiu a arculu s velmi zřetelnou bílou skvrnou. Plamka a kraj zadní jsou tmavší. Žilky silné, hnědé, zvláště vřetenní nápadně vynikající; chloupky, jimiž jsou křídla pýřitá, jsou krátké a řídké. Křídla zadní jsou čirá jen na vrchole slabě zahnědlá. Ostruhy: 1, 2, 3.

U ♂ jest VIII. kroužek na straně hřbetní silně okrouhle prodloužen a před krajem zadním i na uvedené prodloužené části silnými, krátkými, černými osténci rašplovitě posázen. Prodlouženina sama jest vzadu stupňovitě snížena a může tak silně dolů a dovnitř býti zatažena, že stává se shora docela neviditelnou. Kroužek IX. jest na straně hřbetní docela rozeklán na břišní hluboce vykrojen a pod VIII. ukryt, tak že jen jeho postranní zaokrouhleně trojúhlé díly jsou patrny; jejich břišní půle jest velmi hustě a jemně chagrinována. Nohy plodidlové jsou silné, na kořeně zaobleně trojhranné, před koncem na straně vnější silně vyhloubené; při pohledu se strany jsou celkem kosníkovitého obrysu s hořejší hranou vykrojenou. Jejich povrch jest vně hrubě chagrinován, vnitř černými okrouhlými hrboulky hustě posázen; kořen jest na vnější straně silně štětinatý. Přívěsky předřitní jsou při pohledu se strany zaokrouhleně kosníkovité, shora klínovité a silně štětinaté. Šupina nadřitní (srostlý X. a XI. kroužek) jest na způsob oblouku gotského klenuta, nahoře na kraji jemnějšími, na rozích dolejších, ostře protáhlých hrubšími štětinami posázena. Stěna mezi otvorem řitním a puškou pyjovou protažena jest v okrouhlou šupinku. Pyje jest jednoduše rourkovitá, na konci žlábkovitě vyhloubená a dvěma zahrocenými tenkými titillatory, k nimž na kořeně ještě dva malé trny se druží, opatřena.

U ♀ jest IX. kroužek velmi krátký a jen na stranách trochu viditelný. Kroužek X. jest trubkovitý, svrchu hluboce vykrojený a vespod až ke kořenu rozčísnutý a tak ve dva křídlovité, při pohledu se strany trojúhlé přívěsky proměněn. Šupina nadplodní jest na kusech suchých zploštělá v lupének tenký, při pohledu se strany kose parabolický, který však při pohledu od zadu zřetelně dvě stěny ukazuje. Po každé straně otvoru pohlavního stojí křídélkovitý lalůček; který při pohledu se strany v celku parabolický obrys ukazuje, leč na dolejším svém kraji před koncem tupoúhle jest zlomen a na vnější své ploše nese obloukovitý kýl; pokládám tyto části za postranní laloky trojlaločné chlopně podplodní.

Eccl. Dziędzielewiczi *n. sp.* Konec zadečku ♀ se strany (Apex of ♀ abdomen seen from side).

Rozpětí ♂ 21—25 *mm*, ♀ asi 25 *mm*.

Karpaty, Mikuliczyn, Chomiak, Tatarów; první půle července (sb. p. Józ. Dziędzielewicz).

Tento druh, který jsem pojmenoval ke cti jeho objevitele, jest od obou posud známých druhů velmi rozdílný a lze jej po přívěscích pohlavních velmi snadno rozeznati. Jest však zvláště zajímav tím, že spojuje rody *Drusus* a *Ecclisopteryx*, mezi kterými tvoří přechod. Při povrchním ohledání mohli bychom snadno býti svedeni pokládati jej za *Drusus*, leč ostruhy, bíle tečkovaná blána křídlová, i tvar VIII. obloučku hřbetního a šupiny nadřitní označují jej jako *Ecclisopteryx*. Tvar genitálních noh jest sice jak u rodu *Drusus*, ale jejich drsný povrch opět poučuje nás o pravém místě v soustavě.

Summary. Dark fuscous, head and apex of abdomen almost black; posterior warts of the head, nearly the whole pronotum, two elongate warts on mesonotum, scutellum and wing-callosities, palpi and antennae excepting the basal joint reddish brown. Hairs black in the ♂, goldenbrown in ♀. Legs testaceous with blackish coxae and a black point on the trochanters. Anterior wings fuscescent with rather scarce white irrorations and a distinct white spot at the thyridium and arculus; pterostigma and posterior margin darker; neuration strong, brown. Pubescence of membrane blackish, but becoming golden on the irrorations. Posterior wings subhyaline, slightly fuscescent on their apical portions. Hairs of the pouch in the ♂ golden. Spurformula 1, 2, 3.

In the ♂ is the VIII. dorsal segment strongly produced in a semicircular manner on the hind margin and scabrous by short, strong black spines; this prolongation is on its base lowered suddenly and often inasmuch retracted as to become quite invisible from above. IX. segment is thoroughly divided on its dorsal side and deeply excised ventrally; the side-pieces are densely and finely corrugated on their lower halves. Gonopods stout, subtrangular at the base, deeply excavated externally before the apex, nearly rhomboidal in the lateral view and excised on their upper edge; they are coarsely corrugated on the external surface, roughened by dense black tubercules on inner surface and clothed with long and dense hairs externally at the base. Appendices praeanales large, rhomboidal, rounded at the angles and strongly hairy. Supraanal squama forming a gothic arche with fine fringes on the superior margin, but with stronger ones on the sharply produced inferior angles. Penis slender, tubular, with two spiniform titillators, which are furnished with a short spine at their base.

In the ♀ is the IX. segment very short, only visible by the triangular side-pieces. X. segment short, tubular, deeply excised dorsally, thorougly divided ventrally and forming two flap appendages, which are triangular in lateral view. Supragenital plate bears the form of a vertical, thin, obliquely parabolic plate, but appearing distinctly composed of two sheets, when viewed from beneath. On either side of the genital opening projects a nearly parabolic lobus bearing a ridge on its external surface; these are the sidelobes of the subgenital plate.

Expanse ♂ 21—25 *mm*, ♀ 25 *mm*.

Karpathes, July (leg. J. Dziędzielewicz).

This interesting species forms a link between the genera *Drusus* and *Ecclisopteryx* and by a superficial inspection one could be easily mislead to hold it for a Drusus; but a more close examination of the spurformula, of the white irrorations of anterior wings, of the form of the VIII. dorsal segment and of the supraanal plate leaves no doubt of its being a true *Ecclisopteryx*. The form of the gonopods is similar as in *Drusus*, but their warty and rugulose surface as in *Ecclisopteryx*.

K biologii Rhagium inquisitor *L.*

(R. indagator *F.*)

Píše Dr. *Jaromír Pečirka.*

V máji 1904 jsem prohledával v Němé strouze u Budějovic borové pařezy asi čtyři roky staré a nalezl jsem ve mnohých larvy cerambycid. Dvě z nich byly asi do polovice v jednom vylomeném kousku zažrány. Úlomek jsem doma vložil do široké sklenice, kamž jsem podestlal pilin a rašeliny asi na prst vysoko. Sklenici jsem postavil, aby nebyla vystavena přímému slunečnímu světlu v pokoji, kde se i v zimě topí. Jedna z těch larev vypadla ze dřeva po málo dnech chcíplá, druhá se zažrala hlouběji tak, že zmizela. Do sklenice jsem přiléval jednou za 3—4 týdny ani ne lžíci vody, nechávaje ji téci po dřevě na dno tak, aby podestlání bylo stále hezky vlhké. Sklenice byla přikryta miskou, kteráž však na křivých krajích nedobře přiléhala a tak dosti vzduchu vpouštěla. Zvíře jsem neviděl celé léto. Jen dosti hojný dřevitý trus pod štěpinkou se objevující jevil, že zvíře

jest ve dřevě pilné. V létě se objevil ve sklenici lehký povlak plísně, který přestoupil i na dřevo. Larvě neublížil.

Když jsem se vrátil po dvou měsících z prázdnin, pátral jsem, zdali žije. Štěpina byla asi jako půl škatulky na sirky tlustá, asi 3·5 *cm* dlouhá a 2·5 *cm* široká. Až na teninkou, jako pergamén se prohýbající skořápku byla úplně vyhlodána a v ní svěží larva. Celý povrch vyjímaje otvor, kudy tvor vnikl, byl úplně neporušen.

Aby se zvířeti vedlo v zimě dobře, přiřízl jsem asi jako půl pěstě velký kousek borového polénka s hodně širokými ročními kruhy, napřed jej asi půl dne máčel a pak vložil do sklenice. Larvu jsem pak položil těsně ku kraji dolní řezné plochy. Netřeba podotýkati, že manipulace s larvou se děla rukama úplně čistými, mýdlem a kartáčem drhnutými, aby se náhodou na ni nepřenesla nějaká plíseň. Z počátku se larva procházela po celém dnu sklenice prorývajíc staré stelivo na vše strany. Asi po osmi dnech začala se ze zdola zakusovati do dřeva, a za týden zmizela dílem ve dřevě, dílem v dřevitých výmětech. Sklenice stála, kde dříve, a byla zase čas od času zavlažována.

Přešla zima, jaro, léto a mimo trus, který zpočátku zvíře z chodbičky vytlačovalo, žádné jiné známky života. Po prázdninách žádná změna. Na začátku října jsem opět prohlížel dříví a shledal nahoře na straně jako špendlíková hlavička veliký vykousaný otvor. Po pěti dnech byl otvor jako semenec a bylo jím viděti oko a kus žlutavého tykadla nějakého brouka. Rozšířil jsem otvor a vylezla z něho pěkná silná samice Rhagium inquisitor L, která se ve sklenici hned dala do létání. Daroval jsem zvířeti svobodu, uloživ je zase v Němé strouze do trouchnivého pařezu ku přezimování.

A nyní některá dáta.

Od května do konce zá í 1904 spotřebovala larva ve staré štěpince asi 6 cm^3 dřeva, od září 1904 do 1905 tedy za poslední rok asi 9 cm^3: žravost tuto přičítám hlavně tomu, že zvíře nepřezimovato, nýbrž bylo drženo v teplém pokoji. Larvu jsem nalezl v máji 1904 a to byla již 4 *cm* dlouhá, byla tedy patrně od roku loňského 1903. Zralý brouk objevil se v říjnu 1905.

Protože pak se rhagia objevují již v dubnu a brzo na to také se páří, pocházela larva nejméně z máje 1903 a potřebovala k svému vývoji nejméně dva a půl roku. Tesaříci tito vybavují se z kukly často již na podzim, přezimují však v pou-

zdru, před zakuklením vytvořeném a prokusují se teprve na jaře. Není tedy chybou, odhadneme-li celý vývoj rhagia inquisitor na dobu tří roků.

Dle dát hořejších není tedy žravost těchto larev přílišná, housenky motýlů potřebují mnohem více. Spočítáme-li vše dohromady, vyhlodala moje larva v r. 1903 asi pět, r. 1904 asi šest a v roce 1905 asi devět *cm*³, dohromady tedy asi dvacet, což jest znázorněno asi dvěma třetinami škatulky na sirky. Protože však jsem v prohledávaných pařezech nalezl 10 i 15 larev najednou, jest to zhouba dosti značná. Štěstí, že se jedná jen o pařezy.

Ještě něco o budování chodeb. Když jsem larvu přiložil k novému dřevu, okousala si, nehledíc na roční kruhy, dolní kraj zdéli 2 *cm*, neustále kraje do hloubky užírajíc. Když do kraje měla vrub jeden *cm* hluboký, což odpovídá asi velikosti široké, ploské hlavy, počalo se zvíře zažírati v pravém úhlu vzhůru a vyhlodalo si téměř pod povrchem dřeva asi 4 *cm* dlouhou chodbu. Na konci té chodby vyhlodala si pak larva dutinku 3 *cm* dlouhou, 2 *cm* širokou a $^3/_4$ *cm* hlubokou, ve které se zakuklila. Strop této dutinky byl pod horní plochou řezu ve svém středu 4 *mm* tenký. Brouk však se neprohlodal stropem, nýbrž stranou, nepokračoval tedy ve vertikálním směru práce larvy.

Budiž mi dovoleno ještě několik biologických poznámek o tesařících.

Ergates faber *L.* se chytá nejlépe v trouchu. Kolem Budějovic se vyskytuje pouze v borových lesích a pozoroval jsem chodby jako palec tlusté jen ve velkých borových pařezech. Velký tento brouk však také lítá u skladů dříví, jak kládového tak sáhového, v poledních a brzkých odpoledních hodinách koncem srpna a začátkem září. Ačkoliv jsem chytil asi 30 kusů, nepodařilo se mi nalézti samce.

Asemum striatum *L.* i var. agreste jest rovněž borový brouk. U Budějovic se vyskytuje v. agreste s původní formou často v jednom a témže pařezu.

Tetropium castaneum *L.* s var. aulicum *F.* a v. fulcratum *F.* jest vázáno na pařezy smrkové. Letos v červnu nalezl jsem pod korou smrkových pařezů množství kusů původní formy i variet pohromadě a viděl jsem castaneum se ♂ aulicum v páření. Za to nečetné kusy T. fuscum *F.* jsem všechny chytil v máji na sáhovém dříví jedlovém, ačkoliv na několiv kroků stálo několik metrů polen smrkových.

Monohammus sartor *F.* byl chycen v páření pod Roklanem koncem června rovněž na pařezu smrkovém. Dle udání podroklanského drvoštěpa objevuje se velký tento tesařík v červnu a pak prý ještě v září. V celém Podroklaní nestojí daleko široko jediná jedle. Pan lesní Stořický v Pürstlinku pod Luzným mi vyprávěl, že tesařík tento, on jej jmenoval tesařík obrovský, zažírá se do zdravých stromů a vyhlodává v 80—100letých smrcích, téměř uprostřed, kruhovité chodby, čímž se tyto výborné stavební a i k resonančním deskám dobré kmeny stávají nepotřebnými.

Resumé.

Autor fand im Mai 1904 in Kiefernstöcken 4 *cm* lange Cerambycidenlarven. Eine, die in einem Splitter zur Hälfte eingenagt war, nahm er samt dem Holzstücke und züchtete sie zu Hause. Das Holz war cca 3·5 *cm* lang, 2·5 *cm* breit und etwas über 0·5 *cm* stark. Bis Oktober war es bis auf eine pergamentdicke Schale völlig ausgehöhlt. Autor gab der Larve ein anderes Stück Kiefernholz, in welchem dieselbe nach cca. 3 Wochen völlig verschwand. Das Holz stand in einem Glase im Schatten und wurde immer in cca. 4 Wochen angefeuchtet. Um die Feuchtigkeit gut zu erhalten, wurde der Glasboden einen Finger hoch mit Torf und Sägespänen bestreut. Eine leichte Schimmelbildung schadete nicht.

Anfangs Oktober 1905 wurde ein kleines Löcherl bemerkt, welches in 5 Tagen hanfkorngroß geworden ist und durch welches man das Auge und die Fühlerwurzel sehen konnte. Die Oeffnung wurde erweitert und man fand das Imago eines kräftigen Weibcheins von Rh. inquisitor *L.*

Da die Larve im Mai 1904 schon vier *cm* lang war, mußte das Ei schon 1903 gelegt worden sein und Autor berechnet die Menge des 1903—05 verzehrten Holzes auf 20 cm^3 und die Dauer der Entwickelung auf drei Jahre.

Die Larve baute ihren Gang senkrecht hinauf und höhlte am Ende dieses Ganges eine 3 *cm* lange, 2 *cm* breite und 0·75 *cm* tiefe Zelle aus, in welcher die Verpuppung stattfand. Obwohl die Decke dieser Zelle nur 4 *mm* von der oberen Schnittfäche des Holzes entfernt war, biss sich der Käfer um herauszukommen seitwärts durch.

Den Ergates faber *L.* hält Autor für einen Kiefernbock. Seine Larven arbeiten in der Budweiser Umgebung nur in gros-

zen Kiefernstöcken. Den Käfer fand er Ende August und Anfangs September in Schlägen und auf Holzplätzen Mittags oder in den ersten Nachmittagsstunden fliegend. Im Mulme der Stöcke findet man nur bereits befruchtete Weibchen.

Tetropium castaneum *L.* ist samt allen Varietäten ein Fichtenbock; dagegen wurde Tetr. fuscum *L.* nur auf Tannenklafterholz gefangen, obwohl viel Fichtenholz ganz in der Nähe stand.

Monohammus sartor *L.* ist desgleichen ein Fichtenbock. Die Larven wurden wiederholt in anscheinend ganz gesunden Stämmen beim Fällen gefunden, wo sie, dem Zentrum nahe, große ringförmige Gänge bauen und so den Baum zur Brettererzeugung ungeeignet machen. Der Käfer wird von den Forstleuten für Cerambyx cerdo *L.* gehalten. Leider befällt er meistens nur große 50—100jährige Bäume.

Alophora aurigera *Egger*, ♂, pro Čechy nová moucha.

Sděluje *Karel Weinfurter.*

Dne 19. září 1905, za pěkného, slunného dne, nalezl jsem na Závisti u Prahy při cestě k Hálkovu pomníku, skvostně zbarvenou mouchu, která seděla na divizně (Verbascum). Později jsem ji určil a shledal jsem, že je to druh v Čechách dosud neobjevený a vzácný, totiž Alophora aurigera *Egger* ♂. Schiner uvádí, že je znám jen sameček tohoto druhu. (Fauna austriaca, Diptera I., pag. 404.)

Alophora je subgenus rodu Phasia, jejichž larvy žijí v jiných dokonalých hmyzech, na př. v Pentatomidech, Curculionidech a j.

Tato krásná moucha je (12 *mm*) dlouhá, zadek je (5·5 *mm*) široký. Obličej je bělavý, tykadla černohnědá, čelo žlutavé, kovově lesknavé, s černým středním proužkem. Hrudní štít a štítek jsou černé. Thorax, jenž má za hlavou příční rýhu, ozdoben je zlatým nádechem, jenž tvoří uprostřed velkou čtyřhrannou skvrnu. Z té vybíhají do předu tři úzké proužky téže barvy, dva po krajích a jeden uprostřed, kteréž jsou sice příčnou rýhou štítu přerušeny, ale za ní až na přední kraj štítu po-

kračují. Zadek je žlutý a má uprostřed černě fialový, podélný, lesklý pruh, který je vzadu silně rozšířen. Šupinky jsou žluté a nohy černohnědé. Křídla jsou velmi široká, skoro trojhranná, u kořene a na předním kraji široce okrově žlutá. Tato barva mění se u špičky znenáhla v nahnědlou. Jinak má tato moucha habitus rodu Phasia, ale žilnatina křídel liší se uzavřeným subapicalním políčkem a jeho rovnou stopkou.

Nová, úplně černá odrůda Hister quadrinotatus *Scriba* var. innotatus *mihi.*

Podává Dr. *Emanuel Lokay* v Praze.

Okrouhle oválný, klenutý, leskle černý, bez červených skvrn. Tykadla černá. Štít se dvěma ovrubnými rýhami, z nichž zevní sahá asi do polovice, vnitřní pak až ke kořenu. Krovky se třemi úplnými rýhami zevními, bez rýhy subhumerální, čtvrtá rýha na konci krovek jen nepatrně naznačena. Zevní okraj mandibulární jest tupý, mandibule hladké. Pygidium povrchně a rozptýleně, propygidium znatelněji a rozptýleně tečkované. Přední holeně na zevní straně třízubé, krajní zub na špičce mírně zaříznutý. 6·5 *mm.*

Jediného jedince chytil můj otec před léty v okolí Prahy.

Nemůže se jednati o jiný příbuzný druh, neboť H. funestus *Er.* jest protáhlejší, vejčitý, s červenými tykadly, má přední holeně s pěti zoubky a propygidium hruběji tečkované.

H. sepulchralis *Er.* má zevní okraj mandibulární ostrohranný, mandibule na povrchu tečkované, paličky tykadel červené, pygidium a propygidium hustě tečkované. H. moerens *Er.* jest protáhlejší má rovněž pygidium a propygidium hustě tečkované a jest menší.

Auszug.

Es handelt sich um eine noch nicht beschriebene, ganz schwarze Abart des Hister quadrinotatus Scriba, welche ich als var. innotatus mihi beschreibe.

Das einzige Exemplar ist rundlich-oval, ziemlich gewölbt, glänzend schwarz, ohne geringste Andeutung von roten Flecken. Fühler Schwarz. Halschild mit zwei Randstreifen, von denen

der äußere fast bis zur Mitte reicht, der innere ganz ist. Flügeldecken mit drei ganzen äußeren Rückenstreifen, ohne Andeutung eines Subhumeralstreifens; der vierte Rückenstreifen an der Spitze nur erloschen angedeutet. Äußerer Mandibularrand stumpfkantig, Mandibeln glatt. Pygidium fein und zerstreut, Propygidium deutlicher zerstreut punktirt. Vorderschienen an der Außenseite dreizähnig, der apikale Außenzahn etwas eingekerbt, zweispitzig 6·5 *mm*. Das einzige Exemplar fieng mein Vater vor Jahren in der Umgebung von Prag. Es kann sich im gegebenen Falle um keine andere verwandte Art handeln, denn H. funestus *Er.* ist mehr oval, hat rothe Fühler, die Vorderschienen sind fünfzähnig und das Propygidium ist grob punktirt. H. sepulchralis *Er.* hat scharfkantigen äußeren Mandibularrand, Mandibeln oben deutlich punktirt und die Fühlerkeulen sind rot, Pygidium und Propygidium sind dicht punktirt. H. moerens *Er.* ist gestreckter-oval, hat ebenfalls das Pygidium und Propygidium dicht punktirt, und ist kleiner.

Nová odrůda Zygaena carniolica *Scop.*

H. A. Joukl.

V létě roku 1904 podnikal jsem často vycházky do překrásného údolí radotínského, kde nasbíral jsem vždy hojně entomologického materiálu.

V červnu jmenovaného roku vzal jsem také mezi jiným několik housenek Zyg. carniolica *Scop.* na tamních stráních na vičenci velmi hojně se vyskytujících s sebou domů. Vybíral jsem housenky skoro dospělé, abych byl ušetřen námahy sháněti jim po delší dobu potravu.

Doma při bedlivé prohlídce housenek jevila se býti jedna značně odlišnou od ostatních. Při zřejmé dospělosti — počala již v krabičce během návratu z vycházky se zapřadati — vyznamenávala se malými rozměry a velmi světlou žlutí těla; po jakémkoli nádechu zelenavém nezbylo ni stopy. Boční černé skvrny byly redukovány na nejmenší míru; za to však jevil se býti hřbet malinkými, roztroušenými, černými tečkami posázen. Rozhodl jsem se chovati tuto housenku odděleně od ostatních.

Po několika dnech zapředla se housenka v malý, lesklý, sírožlutý zámotek tvaru krátkého válce s polokulovitým uzavřením obou konců. Dotekem konstatoval jsem dosti velkou pevnost zámotku a toto seznání utvrdilo mne v přesvědčení, že ona malá housenka vykonavší vysilující práci upředení kokonu v tomtéž asi zahyne.

K mé velké radosti nestalo se však, co jsem byl očekával, neboť dne 10. července vylíhla se za časného jitra pěkně vyvinutá a bezvadná vřetenuška, která mě svým zvláštním zbarvením velice překvapila, upomínajíc kresbou i barvou jiný druh a to Zyg. fausta *L.*

Zanechav všeho porovnávání usmrtil jsem vřetenušku výpary étheru octového*), obávaje se při její veliké čilosti poškození. Pak teprve mohl jsem pohodlně porovnáním se svojí dosti obsáhlou kollekcí vřetenušek zjistiti, že kus tento nemožno za Z. fausta *L.* považovati.

Zygaena carniolica *Scop.* var.

Prohlédl jsem celou řadu mně po ruce jsoucích a koupí dosažitelných popisů různých odrůd této vřetenušky, pátraje, zda tato varieta již někde popsána byla. Při této příležitosti děkuji panu účetnímu radovi Grafovi a panu kustodovi Černému za vydatnou pomoc při hledání a zaopatření případné literatury.

Nenaleznuv nikde přiléhajícího popisu, zaslal jsem akvarellovou kopii, nechtěje originál svěřiti poštovní dopravě, jistému znalci za hranicemi s dotazem, zda on tuto varietu zná, či zda snad J. W. Tutt ve svém velkém díle o motýlech již podobnou varietu popsal. Odpověď na můj dotaz mne do jisté míry překvapila; oznamoval mi dotyčný lepidopterolog, že vřetenuška, v akvarellu jemu předložená není, dle jeho soudu, žádnou varietou Zyg. carinolica *Scop.*, nýbrž Zyg. fausta *L.*, která prý v okolí Prahy již nalezena byla (?)**). Dodává arci ještě, že Zyg. fausta *L.* má míti červené ohrdlí, kdežto můj akvarell vykazuje ohrdlí žluté.

*) Vřetenušky neradno smrtiti v lahvičkách cyankaliových, an na tento jed velice slabě reagují a teprvé po delší době (24 hod. i více) hynou.

**) MUDr. Ottokar Nickerl, Catalogus insectorum faunae bohemicae (Macrolepidoptera) Pag. 8. 1897.

Předkládám zde vyobrazení této své vřetenušky, bohužel jen v černé reprodukci, ač bych byl rád na tomto místě viděl moderní reprodukci tříbarevnou, v přítomné době však ještě velice drahou.

Leží přede mnou tři exempláře této krásné variety, mezi sebou jen pranepatrně se lišící, vesměs to samice provenience radotínské.

Poměr barev předních křídel jeví se v pořadí černá — červená — žlutá přibližně jako 2 : 5 : 3 proti typu 5 : 4 : 1; rozmnožila se a plošně rozšířila barva červená a žlutá na úkor černé.

Kořen předních křídel černý. Okraje černé, přední uzounký bez typického žlutavého poprašku, zadní širší, zevní nejširší. Červené skvrny basální (1. a 2. od předního kraje čítaje) splynuty a v proužek podél předního okraje směrem ku skvrně 3. vybíhající a tuto, jakož i s ní souvisící skvrnu 4. s prvními dvěma spojující. (Příčná i podélná confluence).

Prostor mezi těmito čtyřmi souvisícími skvrnami vyplněn úplně žlutí, vzniklou rozšířením se žlutých okrajů skvrn červených. Z typického, černého zbarvení těchto ploch zbyly jen pranepatrné stopy několika málo černých šupinek, seskupených ve dvě sotva znatelné, jakoby setřené skvrnky. Od skvrny 4. vybíhá rozšířená žluť laločnatě k dolnímu kraji skvrny 6., které však nedosahuje.

Skvrna 5. souvisí úzkým červeným proužkem, při zevním kraji běžícím se skvrnou 4. Žlutý okraj skvrny 3. a 4., směrem ku skvrně 5. značně rozšířen a s okrajem jejím (5.) splývající, jen malinkou černou skvrnu vynechávaje.

Skvrna 5. se 6. rozšířeným žlutým okrajem v partii horní a dolní souvisící; prostora mezi těmito dvěma skvrnami úzounká, černá. Skvrna 6., vyjímaje větší rozměry, typická. Třásně předních křídel žluté (typ.).

Rub předních křídel, až na zevní okraj, jednobarevně červený s nepatrnými stopami žlutých skvrn; po skvrnách černých nezbyly stopy skoro žádné.

Zadní křídla na líci celá červená s černavým kořenem, úzkým černým okrajem a žlutavými, teprve u vnitřního rohu v černé přecházejícími třásněmi.

Rub zadních křídel líce světlejší. Ostatní části, jako hlava, tykadla, ohrdlí, krytky křídelní, hrudník a zadeček jako u kusů typických.

K charakteristice barvy této variety mám za nutné připomenouti, že ton červeně drží as střed mezi červení Zyg. carniolica *Scop.* a Zyg. fausta *L.*, není tedy ani tak sytě karmínový jako u prvé, ani tak ohnivě rumělkový jako u druhé.

Vyskytují se kusy i bez červeného proužku břišního (exemplář zapůjčený panem Zemanem); nadto má tento kus ještě nápadně úzká křídla, činící dojem nedostatečného vývinu.

Velikost 26 *mm.* (Typické kusy 30 *mm* i více.)

Doufám, že popisem tímto i přiloženým vyobrazením této krásné vřetenušky odůvodnil jsem dostatečně oprávněnost pojmenování jako nové variety a dovoluji sobě vřetenušku tuto jako Zyg. carniolica *Scop.*, var. **Klapáleki** m. označiti a tím také pojmenovati.

Činím tak chtěje skromným způsobem uctíti jméno slovutného badatele-entomologa pana prof. Františka Klapálka, přítele a rádce mě obzvláště cenného.

Ku konci připojuji seznam všech evropských, doposud známých a popsaných variet a aberrací Zyg. carniolica *Scop.**) a doplňuji tentýž několika novými popisy.

Zyg. carniolica *Scop.*

ab. flaveola *Esp.* (žlutá odruda);
ab. amoena *Stgr.* (bílá odruda);
ab. ? *Hirschke* i. l. (bez červené pásky břišní; skvrna 3. schází);
var. Klapáleki *m*;
ab. ? Aigner-Abafi;
ab. apennina *Tur.* (ledvinová skvrna (5) schází, bez červené pásky břišní);
ab. cingulata *Dz.* (apennina s červ. páskou);
ab. Weileri *Stgr.* (splývající skvrny — confluence);
ab. Bohatschi *Wagner* (příčná confluence);
ab. didiensis *H. S.*
ab. hedysari *Hb.* (bez červ. pásky);
var. (et ab.) berolinensis *Stgr.*;

*) Clemens Dziurzynski, Zygaena. Ein Vorschlag für eine neue Zusammenstellung der Zygaenen-Arten des europaeischen Faunengebietes. Gubener entomologische Zeitschrift. Jahrg. XIX. Nr. 32. pag. 186.

ab. ? Aigner-Abafi (přední křídla celá červená s nepatrnými stopami černými a žlutými);
v. taurica *Stgr.*;
v. sardoa *Mab.*;
v. graeca *Stgr.*;
var. (et ab.) amasima *Stgr.*;
ab. Wiedemanni *Meri* (celé břicho červené);
v. albarracina *Stgr.*;
v. orana *Dup.*;
v. barbara *H. S.*;
v. allardi *Obth.*;
v. minor ? (černá forma malých rozměrů, páska červ. schází);
v. transiens *Stgr.*

Fauna Bohemica.

1. Doplňky ke Kowarzovu seznamu českých Dipter

podává *Ant. Vimmer.*

Část III.

Diptera cyclorrhapha.

Fam. XXX. **Syrphidae.**

Baccha nigripennis Mg., Kr. Hradec. Melithreptus strigatus Staeg., Protivín; taeniatus Mg., Protivín, Kr. Hradec, Žamberk, Police n. M.; pictus Mg., Protivín; mellissae Mg., Velešín. Pelecocera tricincta Mg., Vl. — V dalším textu budou jména nalezišť zkracována takto: Kr. Vr. = Kr. Vinohrady, Strašnice = Str., Hostivař = Htř., Smíchov = Sm., Krč = Kč., Závist = Zv., Černošice = Črš., Radotín = Rdn., Řevnice = Ř., Roztoky n. L. = Rzk., Houška = H., Kolín = Kl., Police n. M. = P. n. M., Král. Hradec = K. Hr., Žamberk = Žm., Velešín = Vl., Krumlov = Kr., Protivín = Prv. — Syrphus hilaris Ztt., Aš;

nitidulus Ztt, Aš; excissus Ztt., Aš.; decorus Mg., K. Hr.; Platychirus podagratus Zett. Zv., Prv. Chilosia mutabilis Fall., Aš; montana Egg., Zv.; carbonaria Ehg., Frt. Láz.; sparsa Lw., Frt. Láz., Rdn., Htř.; soror Ztt., K. Hr.; melanopa Ztt., Vl., Tábor; proxima Ztt., Prv.; insignis Lw., Táb.; Merodon equestris F., K. Hr.; Xylota nemorum F., K. Hr.; Brachypalpus chrysites Egg., Smečno; Chrysochlamys nigrifrons Egg., H.; Pipizella annulata Macq., Prv.; Pipiza vitripennis Mg., Črš.; Paragus lacerus Lw., K. Hr.

Fam. XXXI. **Conopidae.**

Myopa stigma Mg., Ř.; Conops vitellinus Lw., K. Hr.; ceriaeformis Mg., Kl.; flavifrons Mg., Prv.

Fam. XXXII. **Oestridae.**

Hypoderma Diana Brauer, Lány; leg. Mužík.

Fam. XXXIII. **Tachinidae.**

Alophora (Hyalomyia) aurulans R.—D., Prv., Vl.; umbripennis Mg., Prv. Phasia analis Frb., K. Hr. Clytia continua Mu., Prv. Echinomyia ferina Ztt., M. Sorg. Micropalpus pictus Mg., Vl., Prv. Kr. Demoticus frontatus Bohm., Vl. Gonia hebes Fll., Vl. Thryptocera silacea Mg., K. Hr.; frontalis Mg., Prv. Macquartia atrata Fll., Kč. Hypostena medorina Schin., Prv.

Fam. XXXIV. **Dexidae.**

Melanophora atra Macq., Váp. Podol, Kr. Vr. Dexia rustica F., Vl., Prv.

Fam. XXXV. **Sarcophagidae.**

Sarcophaga depressifrons Zett., Táb.; striata F., Vl. Onesia cognata Ztt., Prv.

Fam. XXXVI. **Muscidae.***)

Nittelia depressa Mg., Prv., Žm.; atrementaria Mg., Prv. Lucilia latifrons Schin., Prv.; ruficeps Mg., K. Hr., Prv., Htř., Črš., Táb.; nobilis Mg., K. Hr., Str.; splendida Mg., K. Hr., Prv., Črš., Táb. Pyrellia serena Mg., Prv. Cyrtoneura podagrica Lw., Sm.; simplex Lw., Prv.

---

*) Dle Kowarzova seznamu.

Fam. XXXVII. **Anthomyidae.**

Aricia signata Mg., Vl. Spilogaster tetrastigma Mg., Vl.; angeliceae Scop., Prv.; carbonella Ztt., Prv. Limnophora atrementaria Mg., Kč.; didyma Ztt., Vl.; quadrimaculata Fll., Prv. Hylemyia fllavipennis Fll., Prv., Anthomyia antiqua Mg., Prv.; floralis Fll., Prv.; cardui Mg., Prv.; ruficeps Mg., Prv., Vl ; platura Mg., Prv., Rzk.; versicolor Mg., Kč.; striolata Fll., Kr., Sm., Rdn.; pratensis Mg., P. n. M., Prv., Rdn., Vl., aestiva Mg., Prv.; muscaria F., Vl,; spraeta Mg., Rdn., Htř.; discreta Mg., Prv., Htř.; versicolor Mg.. Táb. Homalomyia manicata Mg., planiny vysokých Krkonoš. Coenosia tricolor Ztt., Vl.; tigrina F., Vl.

Fam. XXXVIII. **Cordyluridae.**

Clidogastra anthrax Schin., Prv.; punctipes Mg., Vl. Cordylura albilabris F., Kč., K. Hr.

Fam. XLII. **Agromyzidae.**

Agromyza lutea Mg., Vl.; variegata Mg., Vl.

Fam. XLIV. **Ortalidae.**

Cermocaris eucephala Lw., Cheb. Ptilonota gutata Lw., Cheb: centralis Lw., Cheb. Ortalis ruficeps Lw., Cheb. Systata rivularis Lw, Cheb. Chloria demandata F., Kč.

Fam. XLV. **Sapromyzidae.**

Sapromyza marginata Mg., K. Hr.; plumicornis Fll., Prv.; anisodactyla Lw., Pr. Lauxania nitens Lw., Prv., Str., Ř.

Fam, XLVI. **Trypetidae.**

Platyparea poeciloptera Schrk. K. Hr. Trypeta colon Mg., K. Hr., onothrophes Lw., K. Hr., Rzk.; jaceae R.—D. K. Hr.; falcata Scp., ruficanda F., K. Hr. Urophora quadrifasciata Mg., Aš; cardui L., Aš, K. Hr. Tephritis flavipennis Lw., H.; pantherina Fll., Rdt.

Fam. XLVII. **Tanypezidae.**

Calobata cibaria Mg. Houška.

Fam. XLVIII. **Psilidae.**

Loxocera elongata Mg., Protivín.

Fam. XLIX. **Drosophilidae.**

Gitona distigma Meig., Houška. Drosophila maculata Dufour, Houška.

Fam. L. **Geomyzidae.**

Opomyza albimana Mc., Velešín.

Fam. LI. **Borboridae.**

Limosina suilorum Stenhm., Krč, Černošice.

Fam LIII. **Helomyzidae.**

Helomyza affinis Mg., K. Hr., Kl., Vl.; pallida Fll., Velešín.

Fam. LIV. **Ephydrinidae.**

Nothiphila annulipes Sthm., Protivín, Aš.

Fam. LV. **Chloropidae.**

Chlorops gracilis Mg., K. Hr.; nasuta Schrk., K. Hr., Prv., Vl. Meromyza variacilis Mg.; laeta Mg., Vl.

Fam. LVI. **Sepsidae.**

Sepsis violocea Mg., Prv., Třeboň, P. n. M.; nigripes Mg., Aš, Cheb, P. n. M.

Fam. LVII. **Tetanoceridae.**

Sciomyza annulipes Ztt., Vl. Tetanocera laevifrons Lw., Kl., K. Hr.; corylleti Scop., Kl., K. Hr., Aš. Limnia marginata Fabr., K. Hr., obliterata Fbr., Vl.; rufifrons Fabr., K. Hr., Vl. Elgiva dorsalis F., K. Hr.

Fam. LVIII· **Phoridae.**

Phora heraclae Bouch., Vl.; pulicaria Fll., Protivín.

Fam. LIX. **Hippoboscidae.**

Ornithomyia tenella Rogh., Jilemnice (na mladém špačku), Kačlehy, Černé jezero na Šumavě. Stenopteryx hirundinis L., Kr. Vinohrady (na vlašťovkách), Kr. Hradec.

Z dodatků, které byly v »Časopisu České Entomologické Společnosti« uveřejněny, vyplývá, že bylo posud v Čechách nalezeno 246 pro Čechy nových druhů a 19 rodů. Z těchto

jmenujeme: Mycromyia Rd., Epidosis Lw., Dynatosoma Witz., Mochlonyx Lw., Corethra Mg., Gnophomya O.—S., Tricho-sticha Schin., Anisomera Mg., Subula Mg., Silvius Mg., Holopogon Lw. (Orthorrhapha) — Alophora R.-D., Melanophora Mg., Nittelia R.—D., Systata (Fabr.?), Chloria Schin., Platyparea Lw., Gitona Mg., Stenopteryx Leach (Cyclorrhapha). Lze očekávati, že se zvětší počet druhův a snad i rodů, poněvadž mimo podepsaného zabývají se nyní vytrvale sbíráním a určováním českých dipter p. dr. Uzel, docent české techn., p. Pastejřík, odborný učitel a p. Weinfurt, akad. malíř; dále pak nevyčerpal jsem musejních zásob, kde již mám také zaznamenány mnohé pro Čechy nové druhy i rody. V této době je tedy v Čechách zjištěno 536 rodů se 2012 druhy; r. 1894 uváděl Kowarz z Čech 517 rodů s 1766 druhy.

2. Noví brouci pro českou faunu.

Druhý příspěvek *Fr. J. Rambouska.*

Agrilus derasofasciatus *Lacordaire.* Long. 5 mm. Liší se od podobného graminis Cast., který jest rovněž jako derasofasciatus před koncem krovek na švu bíle přilehle pýřitý, tím, že poslední abdominální segment je nezřetelně brázděn a zakřiven. Jediný exemplář sbírán mnou u Sv. Prokopa v polovici července 1903 společně s viridis L. graminis Cast. a novým pro Čechy: laticornis Illig.

Otiorrhynchus conspersus *Germ.* Long. 7 mm. Jediný kus tohoto východního Curculionida jsem sbíral počátkem června 1905 smýkací síťkou na travě v Troji u Prahy. Jest pokryt bělošedými šupinkami a chloupky, černý, neleskly, s hrubě zrnitým štítem a krovkami.

Cryptocephalus Moraei var. bivittatus *Gyllenhal.* Jest všude na třezalkách (Hypericum) ve velkém množství s formou základní, od které se liší tím, že žlutavé skvrny na krovkách dosahují skoro až ke švu.

3. Novinky fauny brouků českých.

Ph. C. J. Roubal, demonst. zoolog. čes. university v Praze.

Helophorus pumilio *Er.* jsem našel též u Čelakovic a Brandýsa nad Labem 1905.

Calodera riparia *Er.* jsem sbíral už v březnu (1905) několikráte v Polabí.

Liodes calcarata *Er.* v. picta *Reiche* u Chudenic v Pošumaví v letu u samoty »na Zahrádkách« r. 1897.

Euglenes (Anichorus) **oculatus** *Gybl.* sbíral p. Dr. P. Bílek z Klatov v Lukavici u Přeštic časně z jara v štěrbinách kůry topolové poblíž mraveniště v mnoha exemplářích.

Apion cruentatum *Walton.* jest udáván v Reitterově »Catalogus coleopterorum Europae, Caucasi et Armeniae rossicae« pouze z »Europa occidentalis«. Já ho sbíral ve více exemplářích v Pošumaví i u Prahy. Dle sdělení p. JUC. Th. Krásy byl z Čech i ve sbírce Schiffnerově.

Hylesinus crenatus *Fab.*, jejž publikoval p. Dr. E. Lokay jako nového pro Čechy v 1. čís., I. roč., str. 33 t. čas., jsem sbíral s panem Vorreithem, říd. učitelem, u Chuděnic asi před 12 lety. Dva exempláry z té doby jsou v coll. Maule a coll. Roubal.

Phloeosinus thujae *Perris* jsem chytil v letu v jediném kuse r. 1904 v Praze.

Pogonochaerus bidentatus *Thoms.* uvádí pan štábní lékař Dr. Jar. Pečírka od Krumlova. Já ho našel též u Chuděnic v Pošumaví.

Exocentrus punctipennis *Muls.* našel p. E. Binder, kustos bot. sbírek »Klubu přír. v Praze«, v Polabí v červnu 1905. J. Gangelbauer v »Best. Tab. d. europ. Coleopteren VIII.« uvádí tuto specii z jižní Francie a Korsiky.

Phytodecta viminalis *V. v.* calcarata *Fab.* jsme s koll. Maulem našli v mnoha exemplárech u Vestce v Polabí 1905.

4. Doplněk ke Kowarzovu seznamu českých dipter.

1. Eurycnemus elegans. *Mg.* (Karlín).
2. Cordyla fusca. *Latr.* (Vypěstována).
3. Phora pulicaria. *Fall.* (Vypěstována).
4. Sciara sylvatica. *Mg.* (Karlín.)
5. Ophyra anthrax. *Mg.* (Hrdlořezy).
6. Dasyphora pratorum. *Mg.* (Neveklov).
7. Prosena longirostris. *Eg.* (Neveklov.)

8. Goedia connexa. *Mg.* (Neveklov).
9. Helophilus transfugus. *L.* (Jindř. Hradec.)
10. Thereva fuscipennis. *Mg.* (Toušeň.)

Jan Pastejřík.

5. Noví brouci pro českou faunu.

Třetí příspěvek od Dra *Em. Lokaye* v Praze.

Phloeodroma concolor *Kn.* Jeden exemplář chycen mnou pod korou v lese u Bězdětic blíže Bělé v měsíci červenci.

Quedius dubius *Heer.* Nalezl jsem jej 3. září 1902 v pralese pod Boubínem.

Oxytelus fulvipes *Eu.* vyskytuje se v Polabí dosti četně. Chytal jsem jej v červnu 1903 ve Velkém Oseku a moje choť jich chytila také více jedinců na Bělé pod Bezdězem.

Stenus foraminosus *En.* Tohoto význačného a vzácného brouka chytil jsem r. 1899 v létě na Zlíchově.

Cryptophagus croaticus *Reitt.* Jedince toho druhu ulovil jsem 31. května 1905 na Kleti.

Erirrhima Nereis *Payk.* uloven byl mou chotí v Bráníku.

6. Mylabris bimaculata *Oliv.*,

v. **dispergata** *Gyll.* v Čechách. Nalezl jsem tohoto brouka, kterého laskavě určil p. zdrav. rada Dr. Fleischer, v červnu na kručince (Genista) a to buď u Košátek nebo u Velími, což dnes s určitosti říci nemohu, ale spíše u Košátek. *J. Wendler.*

Drobnosti.

Calopus serraticornis. V lonské 2. obč. schůzi »Čes. spol. entom.« demonstroval p. dr. J. Uzel vzácného českého brouka, podeševníka pilorohého (Calopus serraticornis L.) z okolí Hradce Králové. Dovoluji si oznámiti, že ve Větrném Jeníkově jest brouk ten dosti hojný, aspoň roku letošního, neboť podařilo se mi s kollegou Řehákem získati v krátké době 16 exemplářů. Školní dítky přinesly jich až pět najednou. Sbírán

byl pod korou na starých plotech a ohradách, jeden exemplář chycen mnou večer 8. května na okně. Již z lonského roku měl jsem brouka toho z Mladé Bříště a kol. Řehák z Jiřic (obé z okolí Humpolce).

Větrný Jeníkov, 9. června 1905. Jan Svoboda, učitel.

Ku posouzení **intelligence hrobaříka** (Necrophorus vespillo Lin.) uvádím následující případ: Jako výstraha ostatním, visel (2 *dm* nad zemí) zabitý vrabec na motouze (as 2 *mm* silném) uvázán za krk na prutě. Záhy na něm slétli se dva hrobaříci, lezli po těle mezi peřím až nalezli provaz, který překousali těsně u krku, a spadlého vrabce zahrabali. Jednali po předchozí úvaze? *B. Žežula.*

Zajímavé Coleoptery z okolí pražského. Nejbližší pražské okolí se snad zdá být mnohým entomologům již lokalitou bezcennou, ale není tomu tak. Nemíním snad posud nevyčerpatelnou Krč nebo údolí Svato-Prokopské, ale lokality bližší, na př. Cibulka u Košíř. Letos jsem měl příležitost sbírat tam s p. J. Zemanem, kterému se 22. října m. r. poštěstilo uloviti vzácného boreálního brouka: Acidota cruentata Fabr., kterého mi laskavě přenechal, a který je k nahlédnutí v mé sbírce. Tento drabčík žije v mechu, a sice výhradně na podzim a v zimě. Jinou trofejí p. Zemana byl Stenus cautus Er. sbíraný v Nuslích v opadalém listí vrbovém podél Botiče. I šel jsem 10. prosince veden jsa p. Zemanem na jeho lokalitu a nalezl jsem ještě šest exemplářů. Tento Stenus bývá zaměňován s vafellus, ale pozná se dle širší hlavy, méně zřetelných vtisků na předních dorsálních segmentech, dle tmavších noh a dle hlubších rýh na hlavě. Připomínaje nález nového pro Čechy Carabida, musím se ještě zmíniti, že na březích Botiče jsem vyšlapal mnohého pěkného brouka. Počátkem prosince tam sbíral p. Zeman též 2 expl. Myrmedonia limbata Payk., což je zajímavým dokladem, že i Myrmedonia přezimuje. Bohužel bude v brzké době tato lokalita zasypána a Botič překlenut a jinudy veden. Příčinou je nepříliš líbezný zápach z tohoto potoka, který i sběrateli — zvláště sbírá-li vyšlapáváním brouků z břehu a bahna za parného dne — není příliš příjemným. *Rmbk.*

Nákazy stromů Scolitidy v samé Praze pozorovány byly mnou a mým otcem v dřívějších dobách dosti často. Tak roku 1872—1873 zničily druhy: Scolytus destructor *Er.*, pygmaeus *F.*, multistriatus *Marsh.* var. ulmi *Redt.*, Kirschi *Skol.* všecky jilmy na tehdejších hradbách pražských od brány slepé až ku bráně nové. Také však v těchže dvou letech vzaly za své jilmy ve Stromovce týmiž druhy Scolitů. Jako nepřítel Scolitů vyskytl se současně hojně dřevožrout Aulonium trisulcum *Fourcr.* V těchže létech vyskytl se

v Chotkových sadech hojně v břízách Scolytus Ratzeburgi *Thoms.* a zničil tam pěkné, staré břízy. Scolytus rugulosus a pruni *Rtzbg.* nadělal velikých škod na ovocném stromoví v Košířích a Radlicích. Hylesinus crenatus *F.* vyskytl se v roce 1875 dosti hojně v pěkných jasanech v lázních Svato-Václavských a mám z té doby ještě dosti jedinců tam nachytaných. Dr. *Lokay.*

Sbírání při západu slunce je velice výhodné, obzvláště množství létajícího hmyzu se dá nachytati nad hnojištěm. Převážnou většinou jest ulovený hmyz z řad Coleopter, často se chytí nějaká mšice, muška nebo Labia minor. Letos jsem tímto způsobem sbíral v Liblicích u Čes. Brodu a našel jsem mnoho pěkných Coleopter. Uvedu zde aspoň některé rody: Trogophloeus, Oxytelus, Medon, Atheta, Amischa, Heterocerus, Nephanes Titan, Ptiliolum, Ptenidium, Micrus filicornis, Trichopteryx, Atomaria, Monotoma atd. atd. *Rmbk.*

Dictyophora europaea Lin. je ve středních Čechách vzácná. Letos se tento křís objevil hojně na hrázích rybníků v Liblicích u Č. Brodu. Ve smýkací síťce jsem jich měl značný počet. Zjistil jsem je na ostřicích. *Rmbk.*

Názorný klíč českých druhů rodu Hister *Linn.*

Píše *Václav S. Maule.*

Česká literatura coleopterologická postrádá posud takového díla, které by stejnou měrou vyhovovalo začátečníkovi, jenž posud nemá oné nutné routiny v určování, jakou lze pouze dlouhou praksí získati, jako odborníku, který dovede se rychle orientovati ve spoustě znaků v literatuře uváděných a vybrati z nich pouze ona důležitá kriteria, kterých právě potřebuje, a která se dají také nejsnáze postřehnouti. Tomu dá se, dle mého názoru, všemu odpomoci vřaděním jednotlivých, zcela jednoduchých a přehledných schemat do klíče, z nichž patrna je na první pohled různost důležitých znaků a z nichž tedy může čerpati hlavně ten, kdo si posud jednak nomenclatury jednotlivých partií těla broučího a jednak i, jak jsem již podotkl, orientace v řadě znaků kritických dle jich důležitosti či podřízenosti úplně neosvojil. Pokusil jsem se tímto způsobem zpracovati největší rod skupiny Histeridů, gen. Hister Linn., jenž u nás má dosti

velkou řadu zástupců velice si podobných a proto i dosti těžko správně určovatelných. Výbornou pomůckou k určování druhů tohoto rodu jest ovšem kniha Ganglbauerova »Die Käfer von Mitteleuropa« a Schmiedtova »Histeridae«, ale to právě jsou knihy psané pouze pro zkušené odborníky a méně zkušenému entomologu velice těžko přístupné, zvláště uváděním důležitých sice, ale těžko viditelných znaků na spodní straně těla, tím tíže sledovatelných, že všichni členové této skupiny jsou malí. Vzav spracování Ganglbauerovo za základ, snažil jsem se tedy pokud možno omeziti se na znaky snadno viditelné, a při tom zcela konstantní, dle nichž bylo by možno rychle a bezpečně jednotlivé druhy určovati bez obtížného mikroskopického ohledávání. — Za jednotlivými diagnosami připojil jsem pokud bylo to možno, poznámky biologické, čerpané jednak z literatury, jednak z vlastních zkušeností. Dále uvedl jsem i úplný seznam specií tohoto rodu pokud v Čechách se vyskytují, dle seznamu Klímova a vlastních sběrů. Zároveň k tomuto seznamu jsem přičinil všechna synonyma, nechtěje jich uváděti v textu, jenž stal by se tím méně přehledným. Tolik asi na vysvětlenou toho, proč podjal jsem se této práce, totiž, podati praktický klíč, jenž byl by pomůckou začátečníkovi, a usnadněním práce entomologu zkušenému.

Gen. **Hister** *Linn.*

Brouci vesměs malí, pouze několik millimetrů velcí; největší měří málo přes centimetr. Tělo jejich je vejčité, nebo poněkud protáhle vejčité, více méně klenuté. Čelo vroubeno je rýhou, jež počíná u vnitřního kraje očí a často uprostřed bývá přerušena. Lomená tykadla skládající se z dlouhého, dolů zúženého článku základního, sedmičlenného bičíku a kompaktní paličky, vkloubena jsou mezi očima a základnou mandibul. Hoření pysk je zpravidla krátký, někdy na přídě uprostřed vykrojený, někdy jest do předu protažený. Mandibuly čnějí dosti do předu. První článek makadel čelistních je krátký, druhý a třetí stejně dlouhý, konečný článek je ke konci zúžený a tak dlouhý, jako druhý a třetí dohromady. Brada malá, napřed více méně vykrojená. Štít do předu poněkud zúžený, na přídě obloukovitě vykrojený, po stranách jemně vroubený alespoň do polovice, na ploše při okraji s jednou neb dvěma ovrubními rýhami. Na břišní stranu podhrnutý postranní kraj štítový sluje »pobočnicemi štítovými«. Štítek je malý trojúhelníkovitý. Na krovkách

patrna je velice jemná, šikmá čára ramenní a šest rýh hřbetních, z nichž několik vnitřních bývá silně zkráceno neb i schází. Na okraji krovek bývají jedna neb dvě více méně patrné rýhy subhumerální. Do spodu ohrnuté okraje krovek (pobočnice) jsou prohloubeny a bývají tečkovány; v nich táhne se jedna nebo dvě prohloubené rýhy. Dosti hluboké jamky tykadlové nalézají se na předních rozích epipleur štítových. Jindy zase nejsou příliš hluboké a tu jsou i málo patrny. Na předoprsí po každé straně vyklenutého středu táhne se prohloubená rýha. Násadec předoprsní je mírně široký, napřed protažený a na špičce zaokrouhlený nebo seříznutý. Krátké a široké, od zadoprsí dobře odlišené středoprsí je v předu vykrojeno pro násadec předoprsní. Okrajová rýha středoprsní jest u mnoha druhů uprostřed přerušena. Na prvním segmentu břišním je z každé strany mezi zadními kyčlemi šikmá rýha. Nohy nepříliš dlouhé. Stehna silně ztlustlá. Holeně silně sploštělé, přední trojúhelníkovitě rozšířené, na vnějším okraji ozubené. Na předních holeních rýhy pro chodidla. Prostřední a zadní holeně jsou méně rozšířeny a na vnějším kraji opatřeny dvěma řadami trnů. — Žijí v rozkládajících se látkách rostlinných, na zdechlinách, pod hnijícím listím, ve starých houbách, v hnoji, pod výkaly, na vytékající šťávě stromové, jeden druh (H. ruficornis *Grimm*) žije i u mravenců, asi jako indiferentně trpěný host.

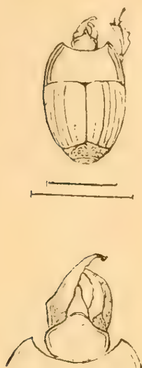
Rozbor.

1. Pobočnice štítové jsou buď velmi jemně tečkovány neb i hladké, bez brv; tykadlové jamky jsou zřetelné, vně ohraničené jednak jemnou hranou na předních rozích štítu s okrajem splývající, jednak rýhou kratší, která je odděluje od okraje štítu před předním jeho rohem 3

— Pobočnice štítové hustě a hrubě tečkami obrvenými posety 2

2. Tělo úplně černé, silně lesklé. Levá mandibula u ♂ silně protažena a k pravé asymmetrická. Černý, silně lesklý. Horní pysk u ♂ silně protažený a zašpičatělý, u ♀ uprostřed s malou vyvýšeninou. V předních rozích štítu větší proláklina, která u neotřených jedinců jest povrchně tečkována; okraj štítu vrouben dvěma úplnými nebo jen málo zkrácenými rýhami. Krovky s jednou rýhou subhumerální a čtyřmi úplnými rýhami hřbetními. Vnitřní rýhy hřbetní

obyčejně mizí docela, jen ve vzácných případech jsou slabě na konci krovek naznačeny. Přední holeně se třemi mohutnými zuby. 9—14 mm. Všady ve střední a již. Evropě, ale vzácně. **inaequalis** *Oliv.*

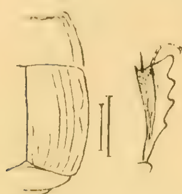
Obr. 1. **H. inaequalis.** Obr. 2. **H. quadrimaculatus.**

— Tělo černé, lesklé, krovky s červenými skvrnami. Zaokrouhleně čtyřúhlý, mírně klenutý, leskle černý. Na krovkách veliká, poloměsíčitá skvrna červená, jež někdy stává se neurčitou, až i (ač vzácně!) mizí (var. gagates *Illig.*, a var. Pelopis *Mars.*, v Čechách posud nezjištěné). Štít se dvěma ovrubními rýhami, z nichž vnější je zkrácena sice, ale sáhá přece přes polovinu délky štítu. Krovky s jednou rýhou subhumerální a třemi hřbetními. Vnitřní rýhy obyčejně mizí, nebo jsou jen několika tečkami slabě v zadní části krovek naznačeny. Přední holeně třízubé. 7—11 mm. Rozšířen všude v středních Čechách, hlavně v koňském hnoji. **quadrimaculatus** *Linn.*

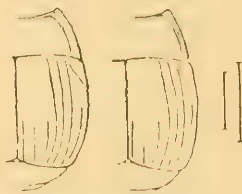
3. Okraj štítu vrouben je dvěma stejně hlubokými rýhami 4
— Okraj štítu vrouben pouze jedinou rýhou 15
4. Krovky s jednou rýhou subhumerální, vedle níž vyvinut bývá rudiment druhé, vně na ramenech 5
— Krovky bez rýhy subhumerální, nebo nejvýše s rudimentem jejím šikmo přes ramena se táhnoucím 12
5. Na krovkách tři úplné rýhy hřbetní 6
— Na krovkách čtyři úplné rýhy hřbetní 8
6. Tělo podlouhle vejčité, krovky jednobarevně černé, lesklé; dosti vyklenutý, leskle černý. Základní článek hnědých ty-

kadel tmavý. Štít vrouben dvěma rýhami, z nichž vnější, zkrácená táhne se sotva do polovice délky štítu, vnitřní táhnoucí se souběžně s okrajem končí před kořenem štítu. Subhumeralní rýha krovečná jest dosti zřetelná, končí před kořenem krovek a bývá obyčejně přerušena. Krovky se třemi úplnými a třemi pouze na konci krovek naznačenými rýhami hřbetními; rýha při švu sáhá nejvýš ku polovině krovek. Prohlubina přehrnutého okraje krovek je skoro hladká. Přední holeně čtyřzubé, čtvrtý zub velmi malý. 5·5—7 mm. Žije na hnijících látkách rostlinných, vždy vzácně. ♃ **terricola** *Germ.*

— Tělo silně okrouhlé 7

Obr. 3. **H. terricola.**

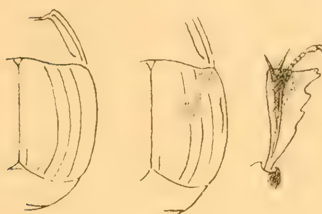

Obr. 4. **H. unicolor.**

7. Krovky úplně černě lesklé. Tělo nápadně silně okrouhlé, dosti klenuté. Obě ovrubní rýhy štítové jsou zkráceny, vnější více, sáhá sotva do poloviny délky, vnitřní méně, ač kořene štítu nedosahuje. Krovky s dosti dlouhou vnější rýhou subhumerální a s poloobloukovitým rudimentem vnitřní rýhy subhumerální. Na ploše krovek tři úplné rýhy hřbetní, vnitřní tři jsou jen vzadu naznačeny. Prohlubina pobočnic krovkových skrovně tečkovaná. Přední holeně třízubé. 7 až 10 mm. Všady v rovinách a předhořích hojný na hnijících látkách všeho druhu, živočišných i rostlinných, často i při pařezech na zemi prosáklé vytékající z nich šťávou. **unicolor** *Linn.*

— Na každé krovce dvě, spolu spojené, červené skvrny, z nichž jedna je na rameně, druhá níže, skoro uprostřed plochy krovky. Okrouhle vejčitý, dosti klenutý, leskle černý. Štít zpravidla vrouben dvěma úplnými rýhami, z nichž vnitřní nazad se zahýbá ku vnější a s ní je sblížena. Krovky se třemi úplnými a třemi pouze velmi nepatrně naznačenými rýhami hřbetními, z nichž rýha při švu bývá poněkud delší, nesáhá ale přes to ani do poloviny délky krovky. Někdy

jest znatelný nepatrný rudiment rýhy subhumerální, jindy tato jest vyvinuta až téměř k rameni. Přední holeně třízubé, konečný zub je veliký a na špičce seříznutý. Často bývá naznačen i nepatrný čtvrtý zoubek. 4·5—8 mm. — Vyskytuje se všady hojně ve hnoji, zvláště hovězím, také pod výkaly lidskými i pod hnijícím listím. V Pošumaví sbíral jsem jej dosti řídce, za to ale v teplém okolí pražském v massách. ♃ **quadrinotatus** *Scriba.*

Obr. 5. **H. 4-notatus.**

Obr. 6. **H. helluo.**

8. Krovky s nepatrným rudimentem rýhy subhumerální. Tělo oválné, mírně klenuté, leskle černé. Tykadla hnědá se světleji rezavou paličkou. Štít vrouben je dvěma rýhami, z nichž vnější sáhá jen do polovice, vnitřní pak směrem ke kořenu štítu blíží se postrannímu okraji téhož a končí až před basí. Podél ní hlavně v předních a zadních rozích štítu, patrny jsou roztroušené, dosti silné tečky. Subhumerální rýha krovečná je velice zkrácena, někdy i docela mizí. Krovky se čtyřmi úplnými a dvěma silně zkrácenými rýhami hřbetními; prohlubina pobočnic jen slabě tečkovaná. Přední holeně čtyřzubé. 4·5—5·5 mm. Vyskytuje se v střední a jižnější Evropě. Dle Revelièra (L' Ab. IX. Nouv. et faits div. Nr. 40, 1872. CLXIII.) pronásleduje larvy Agelastica alni na olších. — V Čechách sbíral jej p. Krása ve Vraném n. Vlt.; je v několika málo exemplářích.
helluo *Truqui.*

— Krovky s úplnou, dlouhou rýhou subhumerální 9

9. Obě ovrubní rýhy štítové jsou ve spolek i s krajem rovnoběžné, přímé, pobočnice štítové hladké; prohlubina pobočnic krovkových též hladká. Pygidium i propygidium stejně hrubě a rozptýleně tečkováno. Tělo okrouhle vejčité, leskle černé, tykadla a nohy červenohnědé. Čelní rýhy jsou polokruhovité. Krovky s jednou rýhou subhumerální, se čtyřmi

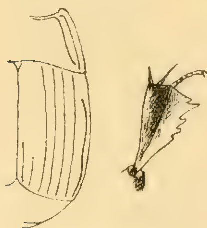
úplnými a pátou silně zkrácenou rýhou hřbetní; šestá při švu táhne se až do poloviny délky krovek. Přední holeně pětizubé, někdy i s nepatrným šestým zoubkem. Konečný zub je na špičce rozeklán. 4—6 mm. Velmi vzácný.

distinctus *Erichs.*

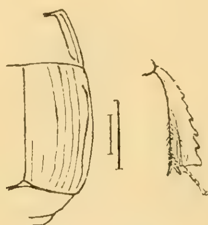
— Vnitřní ovrubní rýha štítová je zahnuta a sblížena vzadu s rýhou vnější. Pobočnice štítu jsou tečkované; prohlubina okraje krovek rovněž tečkována. Pygidium jemněji a hustěji tečkované než propygidium 10

10. Tykadla červenohnědá, palíčka červená. Pobočnice štítu jemně tečkované, přední holeně čtyřzubé s velkým vnějším zubem konečným, jenž na špičce je vykrojen. Podélně vejčitý, leskle černý. Štít je vrouben dvěma zřetelnými rýhami, z nichž vnitřní jest nazad zahnuta a sblížena ku vnější. Krovky s dlouhou rýhou subhumerální, čtyřmi úplnými a dvěma silně zkrácenými rýhami hřbetními. Prohlubina okraje krovečného jest rozptýleně a jen mělce tečkována. 5·5—7 mm. Žije na hnijících látkách rostlinných. Dle Lokaye dosti hojný, ale já sbíral jej pouze jedenkrát. (Klatovy 1901. V.) **merdarius** *Hoffm.*

— Palička tykadlová černohnědá. Tělo krátce vejčité. Pobočnice štítové silně tečkované, přední holeně s pěti až šesti zuby 11

Obr. 7. **H. merdarius.**

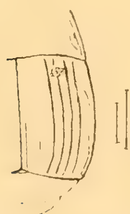

Obr. 8. **H. cadaverinus.**

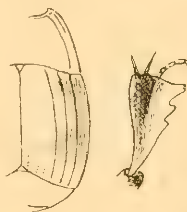
11. Polokruhovitá čelní rýha často jest uprostřed přerušena. Krovky bez vtisku na kořeni rýh hřbetních. Vejčitý, dosti klenutý, leskle černý; tykadla červenohnědá s tmavší paličkou. Štít vrouben jest dvěma rýhami, z nichž vnitřní je ku konci poněkud zahnuta a sblížena ku vnější. Krovky s jednou skoro úplnou rýhou subhumerální a čtyřmi úplnými rýhami hřbetními. Vnitřní dvě rýhy hřbetní jsou

krátké, často jen na konci krovek naznačené. Středoprsí jest vpředu mělce obloukovitě vykrojeno. Přední holeně se šesti zuby, z nichž poslední často je nezřetelný. Někdy jsou i ovrubní rýhy štítu nezřetelny, zvláště vnější, jež bývá často zkrácena .5·5—8·5 *mm.* Všude hojný na mršinách. I ve vyšších polohách horských jsem jej sbíral. (Vrchol Antiglu 5. VIII. 04.) ♃ **cadaverinus** *Hoffm.*

— Polokruhovitá čelní rýha úplná, uprostřed poněkud v úhel vybíhající; pobočnice štítové jsou hrubě vrásčitě tečkovány, na kořene třetí rýhy hřbetní je zřetelná, dosti hluboká, příčná jamka. Pygidium je jemněji a hustěji tečkováno než u cadaverinus. 5—7 *mm.* Vyskytuje se vzácněji než předešlý na vytékající šťávě stromové, hlavně v nižších pohořích. Sbíral jsem jej na pasece u Hohenstegen na Šumavě ve více exemplářích (10. VI. 05). Klíma ve svém seznamu jej dosud pro Čechy neuvádí. **striola** *Sahlb.*

Obr. 9. **H. striola.**

Obr. 10. **H. uncinatus**

12. Krovky černé s velkou červenou skvrnou poloměsíčitou. Tělo vejčité, dosti klenuté, leskle černé. Štít vrouben je dvěma rýhami, z nichž vnitřní sáhá až k jeho kořenu kdežto vnější, silně zkrácená, pouze na přídě jest naznačena. Krovky se třemi úplnými vnějšími a třemi, sotva tečkami naznačenými vnitřními rýhami hřbetními. Prohlubina okraje krovek je skoro hladká. Přední holeně se třemi velkými zuby, z nichž největší, konečný, jest na vrcholu vykrojen. 5—8 *mm.* Vyskytuje se jednotlivě v teplých středních Čechách, vzácně. **uncinatus** *Illig.*

— Krovky černé, beze skvrn 13

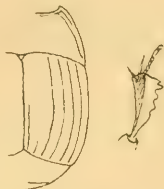
13. Krovky se třemi úplnými rýhami hřbetními. Vnitřní ovrubní rýha štítová je rovnoběžna s jeho krajem; vnější hoření kraj mandibuly tupý; vejčitý, dosti klenutý, leskle černý. Čelní rýha v předu rovná. Horní hrana vnějšího okraje

mandibul tupá. Štít vrouben je vnitřní úplnou a vnější, pouze v předním rohu naznačenou rýhou. Krovky se třemi úplnými vnějšími rýhami hřbetními, čtvrtá a pátá jest velice krátká, často i neznatelná a šestá při švu táhne se až přes polovici délky krovek. Proláklina okraje krovek je slabě tečkována. Přední holeně pětizubé. 3·5—6 *mm*. Na hnijicích látkách rostlinných dosti vzácně. **funestus** *Erichs.*

— Krovky se 4 úplnými rýhami hřbetními 14

Obr. 11. **H. funestus.**

Obr. 12. **H. bissexstriatus.**

14. Na krovkách vnitř od 4 úplných rýh hřbetních jest zbytek 5. rýhy před koncem; r. švová jde as přes polovinu krovek. Vnitřní ovrubní rýha štítová jest poněkud šikmá, vzadu k okraji štítu sblížená. Mandibuly velmi jemně tečkované neb i hladké. Předoprsí bez prohloubených rýh podélných. Tělo vejčité, klenuté, leskle černé. Vnější horní okraj mandibulí s ostrou hranou. Tykadla s červenou paličkou, nohy hnědé. Štít vrouben mimo úplnou rýhu vnitřní, ještě silně zkrácenou, ani poloviny délky nedosahující rýhou vnější. Přední holeně se čtyřmi zuby, často i malý pátý zoubek vyvinut. 3—5 *mm*. Všude se vyskytuje, ač ne příliš hojně. ♃ **bissexstriatus** *Fabr.*

— Na krovkách jsou zbytky dvou vnitřních rýh, jen na zadní polovině naznačené. **helluo** *Truqui.*

15. Středoprsí vpředu rovně seříznuto nebo lehce zaokrouhleno. (Subg. Atholus) 22

— Středoprsí vpředu poněkud vykrojeno 16

16. Štít po stranách úplně sice, ale jen velmi jemně vroubený 17

— Štít po stranách jemně vrouben nejvýše jen do polovice délky 19

17. Subhumerální rýha krovečná je silně redukována, často zbývá jen obloukovitý rudiment její na ramenech. Tělo

obdélně vejčité, dosti klenuté, leskle černé. Štít vrouben jednou úplnou rýhou, uprostřed poněkud prohnutou a u kořene poněkud dovnitř zahnutou. Na ploše krovek tři úplné vnější a tři zkrácené vnitřní rýhy. Čtvrtá a pátá jsou pouze málo vzadu naznačeny, šestá při švu sahá dále, často až do polovice délky krovek. Prohlubina okraje krovek je téměř hladká. Přední holeně obyčejně pětizubé, někdy pátý zub je neznatelný. 3—5 *mm*. Všude dosti hojný na hnijících látkách organických všeho druhu. **stercorarius** *Hoffm.*

— Subhumerální rýha krovečná je úplná, zcela zřetelná . 18

Obr. 13. **H. stercorarius.** Obr. 14. **H. fimetarius.**

18. Krovky černé s červenou laločnatou skvrnou uprostřed plochy, přední holeně čtyřzubé. Předoprsí bez rýh. Tělo podlouhle vejčité, dosti klenuté, leskle černé. Štít vrouben pouze jednou, vzadu k okraji sblíženou rýhou. Krovky s jednou dlouhou rýhou subhumerální, třemi úplnými vnějšími a třemi zkrácenými vnitřními rýhami hřbetními, z nichž čtvrtá a pátá pouze vzadu jsou naznačeny, šestá při švu táhne se až do poloviny délky krovek. Pátá rýha mizívá někdy docela. Konečný zub holenní veliký, na špičce vykrojený. 5—6·5 *mm*. Žije hlavně na koňském trusu a již časně z jara leze po cestách. Hlavně ve středních Čechách. (Lesy Křivoklátské.) ♃ **fimetarius** *Herbst*

— Krovky černé, beze skvrn, přední holeně s pěti až šesti malými zoubky; tykadla hnědá s paličkou červenou. Krátce vejčitý, mírně klenutý, leskle černý. Štít vrouben je jednou úplnou rýhou. Krovky s jednou úplnou rýhou subhumerální, čtyřmi úplnými, vnějšími rýhami hřbetními, pátou, pouze vzadu naznačenou a šestou při švu, jež táhne se něco málo přes polovinu délky krovek. Prohloubený okraj krovek je tečkovaný. 3—4·5 *mm*. Žije jako trpěný host u L a s i u s f u l i g i n o s u s v kořenech starých, listnatých stromů;

živí se snad mravenčími výměty neb i mrtvolami. V Čechách sbíral jej už Lokaj a Skalitzky, pak Wasmann, nověji sbírán na Závisti několikráte p. Krásou

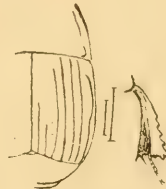
ruficornis *Grimm.*

19. Prohloubený okraj krovek je skoro hladký; krovky s neurčitě ohraničenou červenou skvrnou, jež někdy, (ač velmi vzácně) zcela mizí. Tělo krátce vejčité, široké, mírně klenuté, leskle černé. Na každé krovce z pravidla veliká červená skvrna bez určitých okrajů. Jindy jsou krovky celé hnědavé a ve vzácných případech i zcela černé, beze skvrn (var. n i g e r Schmidt). Tykadla a nohy hnědočervené. Čelní rýha uprostřed poněkud prohnutá. Postranní hrany štítu jsou velmi jemně vroubeny jen do polovice délky a na okraji téhož táhne se hluboká, lehce prohnutá rýha ovrubní. Kroky s dosti úplnou rýhou subhumerální, čtyřmi úplnými vnějšími a dvěma zkrácenými vnitřními rýhami hřbetními. Pátá rýha je vždy kratší než šestá při švu, jež sáhá málo přes polovici délky krovek. Přední holeně s pěti malými zuby. 3—5 *mm.* Žije všude hojně pod hnijícími odpadky rostlinnými. **purpurascens** *Herbst.*

— Prohloubený okraj krovek tečkovaný 20

Obr. 15. **H. purpurascens.**

Ob . 16. **H. neglectus.**

20. Tělo podlouhle vejčité, krovky černé. Ovrubní rýha štítová je stejně vzdálena od okraje štítu, jako od jeho base. Čelní rýha uprostřed tvoří záhyb. Hrana štítu je až do poloviny délky velmi jemně vroubena, a mimo to okraj štítu vrouben jest rýhou dosti od kraje vzdálenou. Krovky s jednou úplnou rýhou subhumerální a třemi úplnými vnějšími rýhami hřbetními. Čtvrtá rýha hřbetní je buď úplná nebo (častěji) málo na basi zkrácená, vždy ale sáhá daleko přes polovinu délky krovek. Pátá, silně zkrácená, je naznačena jen krátce na zádi krovek a šestá při švu sáhá rovněž do

Výtah ze stanov

ČESKÉ SPOLEČNOSTI ENTOMOLOGICKÉ

(Societas Entomologica Bohemiae.)

Čl. 1. Úkolem Společnosti sídlící v Praze jest pěstovati jazykem českým studium hmyzu a to: přednáškami v občasných schůzích konaných v Praze nebo mimo ni, vědeckými vycházkami, určováním a výměnou hmyzu, vydáváním časopisu, pořizováním příslušné literatury a sbírek hmyzových a hmotnou podporou vědeckých prací entomologických.

Čl. 2. Členové jsou čestní, zakládající a činní.

Čl. 3. Každý přítel studia entomologického, ať bydlí v zemích království Českého čili nic, může se státi členem Společnosti.

Čl. 6. Každý činný člen platí předem roční členský příspěvek 8 K, splatný v Praze. Složí-li někdo jednou pro vždy do dvou let 150 K, stává se členem zakládajícím. Valnému shromáždění přísluší právo výši těchto příspěvků měniti.

Čl. 8. Každý člen má právo: 1. přednášeti, súčastňovati se rozprav i exkursí vědeckých, podávati referáty a literární práce k uveřejnění, dostávati časopis Společnosti bezplatně a jiné publikace Společnosti za ustanovenou cenu sníženou, používati knihovny a vědeckých pomůcek. 2. Činiti ve schůzích návrhy, rokovati a hlasovati o nich. 3. Voliti a volenu býti. 4. Odvolávati se z nálezů výborových k valné hromadě.

Dopisy řízeny buďtež na:

prof. Fr. Klapálka v Karlíně.

Pořad schůzí ve správním roce 1906.

Leden	Únor	Březen	Duben	Květen
30.	20.	20.	24.	22.
Červen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
26.	25.	9. a 30.	13. a 27.	11.

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

Ročník III. 1906. Číslo 2.

V PRAZE.

Nákladem České Společnosti Entomologické.

Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

polovic nebo i něco málo přes ni. Prohloubený okraj krovek je hustě a silně tečkován. Přední holeně šestizubé, na seříznuté přídě jejich jsou ještě dva malé zoubky. 5—6·5 *mm.* Lokay uvádí jej z Krkonoš (Rainwiese) jako vzácnost, já sám jsem jej ale sbíral často v nejbližším okolí Prahy (Bráník, Sv. Prokop, Cís. ostrov) a považuji jej za dosti hojného v teplé Pražské pánvi.

neglectus *Germ.*

— Tělo krátce, okrouhle vejčité 21

21. Štít do předu silně zúžený, ovrubní rýha jeho velmi vzdálena od kraje postranního a skoro rovná. Pobočnice štítu jsou jemně a rozptýleně tečkovány. Tělo silně okrouhlé, široké, dosti klenuté, leskle černé. Pygidium i propygidium daleko jemněji tečkováno než u carbonarius. Rýhy na spodu hrdla jsou silně zkráceny. 4—4·5 *mm.* Žije na hnijících látkách, rostlinných i živočišných a pod lidskými výkaly. Vždy vzácně. **ventralis** *Mars.*

Obr. 17. **H. ventralis.** Obr. 18. **H. carbonarius.** Obr. 19. **H. corvinus.**

— Ovrubní rýha štítu jest méně vzdálena od postranního kraje téhož a poněkud prohnutá, napřed postrannímu kraji poněkud bližší než vzadu. Krovky se třemi úplnými rýhami hřbetními; přední holeně pětizubé. Pobočnice štítu jemně tečkované. Tělo krátce a široce oválné, klenuté, leskle černé. Štít na postranních hranách jemně až do polovice ovrouben. Krovky s jednou skoro úplnou rýhou subhumerální a třemi úplnými vnějšími rýhami hřbetními. Čtvrtá rýha hřbetní sáhá obyčejně až přes polovinu délky krovek do předu, pátá jest pouze na konci krovek patrna a šestá při švu je vždy o něco kratší než čtvrtá. Prohlubina okraje krovek je vždy silně a hustě tečkovaná. Rýhy na spodu hrdla sáhají vždy až k jeho kořenu. Přední holeně pětizubé, někdy i malý šestý zoubek je vyvinut. 3·5—4·5 *mm.*

Všady velice hojný ve hnoji i na mršinách. Jeden z nejobyčejnějších našich Histerů. Hlavně v květnu a červnu.

carbonarius *Hoffm.*

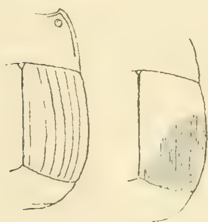
22. Krovky se čtyřmi úplnými a 2 zkrácenými rýhami hřbetními. Štít po stranách skoro až ke kořenu jemně vrouben. Tykadla a nohy červenavé. Tělo krátce vejčité, mírně klenuté, leskle černé. Tykadla a nohy hnědočervené. Štít mimo obrubu při okraji ještě s úplnou, uprostřed poněkud prohnutou rýhou ovrubní. Pátá rýha hřbetní jest jen vzadu naznačena, šestá, při švu, táhne se poněkud přes polovinu délky krovek do předu. Někdy, ač zřídka, patrný jest i malý rudiment rýhy subhumerální. V prohlubině okrajů krovečných jsou dvě slabě tečkované rýžky. Přední holeně čtyřzubé, konečný zub se dvěma špičkami. 3—4 *mm.* Žije v hnoji, ale vždy vyskytuje se dosti vzácně.

corvinus *Germ.*

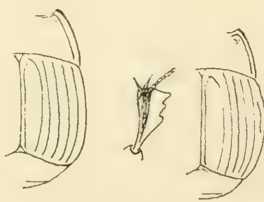
— Na krovkách pět až šest úplných rýh hřbetních. Štít po stranách velmi jemně vrouben jen do polovice. Přední holeně se čtyřmi zuby 23

23. Na každé krovce velká červená skvrna, skoro trojúhelníkovitá, jež zaujímá celou záď a spadá šikmo k okraji do předu, končíc asi ve třech čtvrtinách délky okraje krovek. Tělo vejčité málo klenuté, leskle černé. Tykadla červenavá, nohy hnědé s jednou postranní, před basí zkrácenou rýhou ovrubní. Před touto v předních rozích štítových jest po jedné hluboké jamce. Na krovkách pět úplných rýh hřbetních a šestá při švu zkrácená, ale přece přes polovinu délky sáhající. Prohlubina okraje krovečného je slabě v rýhách tečkovaná. Přední holeně čtyřzubé. 3—4 *mm* 4. Ne příliš hojný.

bimaculatus *Linn.*

Obr. 20. **H. bimaculatus.**

Obr. 21. **duodecimstriatus.**

— Krovky černé, beze skvrn, švová rýha často pojí se na basi krovek s pátou rýhou hřbetní. Tělo silně vejčité, dosti

klenuté, leskle černé; tykadla a nohy červenohnědé. Štít s jednou, poněkud ke kořenu zkrácenou rýhou ovrubní. V předních rozích vnitř této rýhy pouze slabě naznačený vtisk. Na krovkách pět úplných rýh hřbetních, z nichž pátá je dovnitř zahnuta a pojí se často se šestou rýhou při švu; ta jindy je zkrácena, ale velice málo. Prohlubina okraje krovek tečkovaná ve dvou nezřetelných rýhách. Přední holeně se třemi zuby, konečný zub bývá na špičce vykrojen. 3·5—4·5 *mm*. Žije v hnijících látkách rostlinných. Lokay uvádí jej jako vzácného v okolí Prahy.

duodecimstriatus *Schrank.*

Je-li na straně krovek přítomen větší nebo menší rudiment rýhy subumerální, je to var. quatuordecimstriatus *Gylh.*

Seznam českých druhů rodu **Hister** *Linn.*

1. inaequalis *Oliv.*
   laevus *Rossi.*
   labiatus *Motsch.*
   obliquatus *Motsch.*
2. helluo *Truqui.*
   silesiacus *Roger.*
   modestus *Redtb.*
3. quadrimaculatus *Linn.*
   sinuatus *Thunbg.*
   reniformis *Oliv.*
   lunatus *Fabr,*
   Marshami *Steph.*
   crassimargo *des Gozis.*
   var gagates *Illig.*
4. unicolor *Linn.*
5. terricola *Germ.*
6. cadaverinus *Hoffm.*
   brunneus *Illig.*
   impressus *Fabr.*
   transversalis *Duft*
   Kirbyi *Steph.*
7. stricola *Sahlb.*
   succicola *Thoms.*
8. merdarius *Hoffm.*
   memnonius *Say.*
9. distinctus *Erichs.*
10. quadrivittatus *Scriba.*
    quadrimaculatus *Oliv.*
11. sinuatus *Illig.*
    uncinatus *Illig.*
    humeralis *Fisch.*
    velox *Ménétr.*
12. funestus *Erichs.*
    arenicola *Thoms.*
13. bissexstriatus *Fabr.*
    parvus Gyllh.
    nigrita *Steph.*
    caliginosus *Steph.*
    castanipes *Steph.*
    Stephensi *Mars.*
14. fimetarius *Herbst.*
    sinuatus *Fabr.*
    bipustulatus *Oliv.*
    Illigeri *Duftschm.*
15. stercorarius *Hoffm.*
16. ruficornis *Grimm.*
    nigellatus *Mars.*
    myrmecophilus *Muls.*
17. neglectus *Germ.*

Leachi *Steph.*
quisquilius *Steph.*

18. ventralis *Mars.*

19. carbonarius *Hoffm*
duodecimstriatus *Fabr.*
nigellatus *Germ.*

20. purpurascens *Herbst.*
brunneus *Herbst.*
castanipes *Steph.*
var niger *Schmidt.*

21. bimaculatus *Linn.*
erythropterus *Fabr.*
apicatus *Schrank.*
obliquus *Say.*
var. morio *Schmidt.*

22. duodecimstriatus *Schrank.*
bissexstriatus *Duft.*
quinquestriatus *Motsch.*
var. quatuordecimstriatus *Gyllh.*

23. corvinus *Germ.*
duodecimstriatus *Duft.*

Literatura.

Ganglbauer L.: Die Käfer von Mitteleuropa. III. B., II. Theil. Wien 1899.

Erichson F.: Die Käfer Mark Brandeburg. Berlin 1839.

Klapálek F.: Atlas brouků středoevropských. Praha.

Kliment J.: Čeští brouci. Německý Brod 1899.

Klíma: Seznam brouků českých.

Lokaj Em.: Seznam brouků českých. Praha 1868.

Letzner K.: Verzeichniss der Käfer Schlesiens. Breslau 1891.

Karsch A.: Die Insektenwelt. Leipzig 1883.

Küster H. C.: Die Käfer Europas. Nürnberg 1846.

Redtenbacher L.: Fauna Austriaca. Die Käfer. Wien 1874.

Roubal J.: Prodromus myrmecophilů českých. Věstník Král. Č. Spol. Nauk 1905.

Seidlitz G.: Fauna transsylvanica, Die Käfer. Königsberg 1888—1891.

Schmidt J.; Bestimmungs-Tabellen der europäischen Coleopteren. XIV. Histeridae. Berlin 1885.

Reitter E.: Catalogus Coleopterorum Europae. Mödling 1891.

Srovnávací studie o ústním ústrojí larev Pachyrhin a Tipulin.

Napsal *Ant. Vimmer,* odborný učitel z Král. Vinohradů.

Pod názvem Die Zweiflüger des kaiserl. Museums zu Wien pojednal Dr. Friedr. Brauer také o muších larvách ve článku Charaktere der Dipteren-Larven und deren Verwerthung für die Systematik (Denkschr. d. k. Ak. f. Wissensch - Mathem.- naturwissensch. Cl. XLVII. B., pag. 7—100).

V uvedeném článku charakterisuje Brauer larvy čeledi Tipulinae takto: Larve meta — oder amphipneustisch, walzig, dick, kaum durchscheinend oder glashell, oft borstig oder mit Fleischzapfen. Oberkiefer dick, gezähnt, nicht tieft einschlagbar, nur unter der breiten Oberlippe verborgen, groß. Unterkiefer gedrungen mit kurzen Tastern. Hinterleibsende mit 6 oder mehr radiär gestellten Fortsätzen, sternförmig und meist dazwischen mit 2 fest chitinisierten rundlichen Stigmenplatten. Am 1. Ringe kein Fuß hinter der Kieferkapsel. Fühler deutlich, lang, zweigliedrig. Larve im Wasser oder auf dem Lande, von faulen oder frischen Vegetabilien, dürren Laub lebend.

Na tabulce I. pod č 4. a 5. vykreslil Brauer části ústních ústrojí, schránku čelistní a jícnovou nějaké Tipuly.

Jak popisy, tak vyobrazení Brauerovy jsou zhruba správny, v podrobnostech třeba je opraviti a doplniti. Z té příčiny prozkoumal jsem ústní ústrojí larvy Pachyrhina iridicolor Schummel*) a larvy Tipula oleracea Linné.

1. Labrum larvy druhu Tipula oleracea L. končí se v předu obloukovitě a lze na celém jeho okraji znamenati hustě seřazené štětinky ať se díváme na dorsální nebo ventrální stranu. Brauer přehlédl (neb nezakreslil) na dorsální straně těchto štětinek vůbec a na ventrální straně naznačil jen dva chomáčky, ač narostly štětinky rovnoměrně po celém okraji labra. Labrum larev druhu Pachyrhina iridicolor Schummel = cornicina L. je v předu velmi jemně srdcovitě vykrojeno. Po obou stranách medianní osy labra zakreslil sice Brauer po jednom hrbolku, avšak nepovšiml si podrobností. Tyto hrbolky jsou význačnými

*) (synon. Tipula cornicina L. = Pachyrhina cornicina L.)

pro larvy Pychyrhin i Tipulin. Oba hrbolky obkličuje obroučka z pevného chitinu; terminální plochy hrbolků jsou podstaty více kožovité. Na terminální plošce sedí tři citové štětiny, dvě dlouhé, jedna krátká kopinatá. Krátkou kopinatou štětinu obkličuje chomáček jemných brv. Na vnějším okraji hrbolků je chomáč hrubých štětin a za ním ještě chomáč jemnějších štětinek. Zajímavo je, že citové štětiny, jež sedí po stranách labra larev Tipuly a Pachyrhiny, kteréž se řadí do skupiny Polyneura, vyskytují se také na labru Chironomů ze skupiny Eucephala. V práci Miall-Hammondově The structure and life-history of the harlequin fly (Chironomus), jež vyšla r. 1900 v Oxfordu, byly potvrzeny moje nálezy na larvách Chironomů. Na labru těchto larev vyskytují se také citové štětiny, jenže nevyrůstají na zvláštních hrbolcích. Po každé straně labra nacházíme po dvou štětinách, jedna z nich je kopinatá, druhá protáhlá. Za citovými štětinami viděti je také chomáč hrubých štětin jako na labrum larev Tipuly a Pachyrhiny. Liší se tedy labrum Chironomů od labra larev Tipulin a Pachyrhin tím, že mu chybí svrchu jmenované dva hrbolky.

2. Ani larví mandibule Pachyrhin ani Tipulin nemají tak ostrých a dlouhých zubu, jako je nakreslil Brauer; zuby na mandibulích vždy jsou otupeny. Na mandibulích larvy Pachyrhina iridicolor nalézají se toliko dva zřetelné zuby a dva vroubky, kdežto mandibule larvy Tipula oleracea mají 6 zoubků. Přece však lze znamenati mezi zoubky obou mandibulí homologii. Vroubku na vnější hraně mandibule Pachyrhiny odpovídá zoubek na téže hraně mandibule Tipuly. Dva hlavní zuby mandibulární Pachyrhiny možno srovnati se 4 mandibulárními zuby Tipuly, a to tak, že vždy dva zuby Tipuly značí zub Pachyrhiny, který byl mělkým zářezem ve dva zuby rozdělen.

3. Nejobtížněji studují se maxilly larví. Brauerovo vyobrazení maxill je velmi schematické, vyznačující pomocí tmavých proužků rozložení pevného chitinu. Vskutku jsou to ploché desky podstaty kožovité, místem pak jejich kožnatý chitin přechází povlovně v chitin tvrdý i nehromadí se tento v ostře vyznačených pruzích, jak Brauer schematicky kreslil. Celý povrch maxill kryjí hustě seřazené štětinky. Maxilla larvy druhu Tipula oleracea dělí se nezřetelně mělkým zářezem na část, k níž přisedá palpus a na větší díl, jenž se při maxillách jiných hmyzů rozlišuje v lobi. Nepatrný náběh k diferencování najde se přece na maxille, srovná-li se s maxillou larvy Staphilinidů.

Jako u těchto, tak také na maxille Tipuly vznikl komolec s chvostem brv, jakoby počátek lobu. Terminální plochy obou laloků maxillových zdobí štětiny, které jsou okolo zakrsalého makadla v tak husté a dlouhé chomáče seskupeny, že se v nich makadlo ukrývá: má totiž Tipula oleracea malá makadla, která vypadají pouze jako nepatrná vypnulina na terminální ploše maxilly. Dlouhá makadla, jak je nakreslil Brauer, bývají pravidlem jen na maxillách larev Pachyrhin. Část maxilly, která nenese makadla, prodlužuje se ve dva chitinové výběžky, jimiž se maxilly připojují k zakrsalému labiu.

Makadlo larev Pachyrhin je vždy zřetelný a dlouhý komolec, opatřený na terminální plošce citovými papillami, jaké bývají na makadlech larvích těchto broučích rodů: Staphylinus, Cerambyx, Tenebrio; mimo to citovými papillami jsou opatřena i makadla komára Gulex varipalpus, pakomára Chironomus plumosus a Dixy. Maxilly rodu Pachyrhina byly již mnou popsány v »Časopisu České Entomologické Společnosti«, roč. II. (na str. 70.). Tuto třeba ještě dodati, že maxilla Pachyrhiny podobá se dosti maxille komára Culex varipalpus, od které se rozeznává hlavně ktátkým makadlem. K rudimentu labialnímu připojuje se maxilla Pachyrhiny prostřednictvím chitinového očka. Tímto očkem, delším makadlem a dvěma hákovitými štětinami na terminální ploše té části maxilly, na niž nesedí makadlo, liší se maxilla Pachyrhiny od maxilly Tipuly.

Není radno zamlčeti fakt, jenž plyne ze srovnávacích studií, že larvy jak Eucephal, tak Polyneur vyznačují se málo zdiferencovanými neb zakrnělými maxillami.

Z Polyneur poměrně velké maxilly mají larvy z čeledi Tipulidae. Larvy rodu Tipula opatřeny jsou však na maxillách nepatrnými makadly, kdežto larvy rodu Pachyrhina mají makadla zřetelná. Na larvích maxillách rodu Limnophila (Limnobiidae) spatřujeme již makadla, která měří asi třetinu délky maxilly, kdežto v ústním ústrojí rodu Dicranota vznikla veliká makadla, při čemž deska maxillová scvrkla se snad jen na nepatrný basální článek makadel. Tedy znamenáme spád od veliké desky maxillové s nepatrným makadlem k nepatrné desce maxillové s ohromným poměrně makadlem.

Podobné poměry možno sledovati též na larvách Eucephal, při nichž mimo to bývají maxilly patrně zdifferencovány vždy

více než u Polyneur. Larvy druhu Culex varipalpus Coq. mají desku maxillovou velikou a nezřetelně sic, ale přece ve dva lobi rozdělenou; makadlo přikládá se k desce po celé délce a představuje nepochybně palpus splynulý se squamou. Celý tento útvar opírá se o článek chitinový, asi cardo, který zřetelně jeví se i na maxillách Tipul a Pachyrhin; u těchto jako u rodu Culex vyzdoben je dvěma silnými štětinami. Sciara má velkou desku maxillovou a malé makadlo, pod nímž je zřetelná squama táhnoucí se podél celé desky maxillové. Horní výběžek desky, podobný makadlu, může býti homologický s vnější sanicí (lobus externus) a dolní ozubená část se sanicí vnitřní (lobus internus). Ptychoptera vyznačuje se makadlovou částí, která měří daleko přes polovinu celé maxilly. Podobné poměry panují také na maxillách rodu Simulium, které se skládají ze samostatné části makadlové a maxillové, tato přikládá se k mentum patrným chitinovým proužkem. Dixa má vedle značného makadla nepatrnou desku maxillární a v ústech Chironoma zbyly z maxill skoro jen palpi (makadla). Opakuje se tedy u larev Eucephal podobný zjev jako u larev Polyneur, že veliká deska maxillová zakrsává tou měrou, až se jeví jen jako nepatrná opora makadla. Teleologický význam makadla není podřízený, když se u všech larev zachovalo.

4. Chitinová deska, již považoval Brauer za mentum (Kinn, Unterlippenrudiment) jím není. Odstřihne-li se toto domnělé mentum, objeví se u larev obou druhů (Pachyrhina iridicolor, Tipula oleracea) zaokrouhlená destička chitinová, která je u prostřed prolomená, na pokraji pak zuby vyzdobená. Tato destička uzavírá dutinu ústní ze spodu. Od její základu na pravo a na levo odbočují chitinové obroučky, s nimiž je destička kloubně spojena Obroučky ohraničují dutinu ústní se stran a přikládají se svými konci k základům mandibulí. Za destičkou směrem k dutině ústní rozprostírá se kožnatá blána na okraji jemně vroubkovaná. Na levém a pravém okraji blány je třepení z jemných brv a u prostřed okraje vynikají značně papilly. Z obroučků vycházejí k bláně chitinové opory. Dorsální strana destičky naduřela v přívěsek, jenž jest hustě pokryt chloupky právě tak, jak to objevil Blaisdell (Entomological News, duben, 1906) na komáru Culex varipalpus. Za blanou ústí tlusté vývody slinných žlaz (glandulae saliv.) silným trachealním kmenům podobné. Z polohy popsaného ústrojí a ze srovnání s labiem jiných larev hmyzích vysvítá, že je toto ústrojí labium.

Homologii jednotlivých částí dokazuje srovnávací studium provedené na jiných larvách.

Názor o homologii uvedené již destičky a blány se submentum a mentum podporují studie Hammondovy a Miallovy. Tito nalezli na larvách Chironomů submentum v podobě okrouhlé destičky z chitinu, kterou zdobí v předu řada zoubků a podporují ji dva proužky chitinové, jež směřují k mandibulím. Za tímto submentum je kožnatá blána opatřená na vnějším kraji různými citovými papillami. (Viz vyobrazení!) Další oporou názoru shora uvedeného je mentum a submentum Dicranoty, z nichž prvé představuje kožnatou blánu, druhé pak chitinovou destičku na pokraji zubatou a dole částečně prolomenou. Podobá se, že veškeré části ústroje ústního larev Polyneur a Eucephal, které jmenoval Brauer, Kinn neb Unterkieferrudiment, jsou vesměs homologa se submentum, za nímž snad dalším badáním bude nalezeno blánité mentum jako u larev Pachyrhin a Tipulin (Vimmer) a larev Chironomů a Dicranot (Hammond, Miall). Ostatně submentum (mihi) vyskytuje se u Polyneur i Eucephal v podstatě v témže tvaru. Nejjednodušším je u Sciary, při níž podobá se chitinovému obdélníčku; Ptychoptera má submentum sice také obdélníčkové, ale v předu zoubky vyzdobené. Submentum Dixy je trojúhelníková destička ozubená, Sciara má sice submentum jednoduché, bez ozdoby ze zoubků, za to však toto vysílá směrem k mandibulím dva chitinové proužky, které tvoří s ostatním submentum srostlý celek. Nejvyvinutější submentum shledáváme při larvách Pachyrhin, Tipulin a Chironomů. Submentum jejich skládá se z destičky zuby vyzdobené, s níž jsou kloubně spojeny dva obroučky, které směřují k basi mandibulí; u Pachyrhin a Tipulin vskutku se o ně mandibule částečně opírají. Ze všeho, co tuto bylo řečeno o submentum a mentum vyplývá: 1. že mentum, Kinn, Unterlippenrudiment na larvách Pachyrhin a Tipulin, není mentum, 2. že submentum (mihi) larev Polyneur a Eucephal počínaje prostou obdélníkovitou destičkou, mění se v desku trojúhelníkovitou, ozubenou, až přechází ve tvar zaokrouhlený a ozubený, jenž je konečně opatřen kloubovitě připojenými proužky, které prostředkují spojení s ostatními částmi ústrojí ústního.

Považuje-li se destička, jíž se mi podařilo objeviti, za submentum, zůstává nerozhodnuto, za co se má považovati u larev Tipulin a Pachyrhin útvar, jejž Brauer jmenoval »Kinn, Unter-

lippenrudiment«? Po dlouhé maceraci podařilo se mi zjistiti, že ozubená deska, mentum autorů, je prostý výběžek schránky jícnové, jenž zakrývá vlastní submentum a nemá s částmi ústrojí ústního co činiti. Tato se přikládají ke schránce jícnové samostatně a kloubovitě. Kdyby se považovalo domnělé mentum

přece za submentum, pak by zůstala spornou homologie blánité části za submentem Chironoma, Dicranoty a tím zároveň i Pachyrhiny a Tipuly. Otázku tuto může rozřešiti další pilné studium larev Sciary, Dixy, Ptychoptery a Simulium, jejichž rudimenterní labium je snad vskutku složitější, nežli se zdá na zevnějšku.

Vyobrazení.

1. Tipula oleracea. lbr = labrum, st = citové štětiny, h = hrbolky.
1a. Chironomus plumosus. st = cit. štětiny.
2. Tipula oleracea. md = mandibula.
3. Pachyrhina iridicolor; labrum a cit. štětiny na bradavkách.
4. » » md = mandibula.
5. » » maxilla: pl = palpus, oc = oporné očko.
6. Tipula oleracea; maxilla: br = počátek vnitřní sanice, pl. = palpus.
7. Dicranota (dle Mialla); pl = palpus, lb = rudiment maxilly.
8. Limnophila (dle Brauera); pl = palpus, lb = maxilla.
9. Dixa (dle Brauera); pl = palpus, lb = maxilla.
10. Sciara (dle Brauera); pl = palpus, lb = maxilla.
11. Ptychoptera (dle Brauera); pl = palpus, lb = maxilla
12. Tipula oleracea; labium: bm = mentum, mt = submentum, ch = oporné proužky mentum, bs = sudé části submentum.
13. Tipula oleracea; submentum se strany s osrstěným přívěskem.
14. Chironomus (dle Mialla a Hammonda); mt = submentum, bm = mentum.
15. Dicranota (dle Mialla); bm = mentum, mt = submentum.
16. Tipula oleracea. Domnělé submentum.
17. Tipula oleracea. Spojení maxilly a mandibuly s domnělým submentum.

Auszug.

Über die Mundwerkzeuge der Tipulinen- und Pachyrhinenlarven.

Von *Ant. Vimmer*, Bürgerschullehrer in Königl. Weinbergen, Prag.

Unter dem Titel »Die Zweiflügler des kaiserl. Museums zu Wien« behandelte Dr. Friedrich Brauer im Aufsatze »Charaktere der Dipterenlarven und deren Verwertung für die Systematik« (Denkschr. d. k. k. Ak. d. Wissenschaften — Mathem.-naturwissenschaftliche Kl. XLVII B., pag. 7—100) auch die Fliegenlarven.

Sowohl die Beschreibung als auch die Zeichnung Brauers sind im allgemeinen richtig, in einigen Einzelheiten bedürfen sie jedoch einer Berichtigung und Vervollständigung.

Aus diesem Grunde habe ich die Mundwerkzeuge der Larve von Pachyrhina iridicolor Schummel und der Larve von Tipula oleracea Linné untersucht.

Labrum der Larve von Tipula oleracea L. endigt vorn bogenförmig und an seinem ganzen Rande lassen sich dicht gereihte Borsten erkennen, ob man nun die dorsale oder die ventrale Seite betrachtet. Entweder hat Brauer diese kleinen Borsten auf der Rückenseite gänzlich übersehen oder dieselben nicht in seine Zeichnung aufgenommen und auf der Bauchseite hat er nur zwei Büschel angedeutet, obzwar die kleinen Borsten gleichmäßig über den ganzen Rand des Labrum gewachsen sind.

Das Labrum der Larve von Pachyrhina iridicolor Schummel ist am Vorderrande sanft herzförmig ausgeschnitten. Brauer hat zwar zu beiden Seiten der Mittelachse des Labrums je eine Unebenheit aufgezeichnet, hat jedoch die Einzelheiten nicht beachtet. Diese Unebenheiten (Höckerchen) sind für die Pachyrhinen- u. Tipulinenlarven charakteristisch. Beide Höckerchen sind von einem kleinen Reifchen aus festem Chitin umgeben, ihre Oberfläche weist aber eine hautartige Beschaffenheit auf. An der Terminalfläche sitzen drei Fühlborsten und zwar zwei langen und eine kurze, lanzettliche. Rund um die kurze, lanzettliche Borste sitzt ein Büschel von zarten Wimpern. Am äußeren Rande der Höckerchen ist ein Büschel grober Borsten und hinter diesem noch ein Büschel von feineren und zarteren Borsten. Interessant ist der Umstand, daß die Fühlborsten, die an den Seiten des Labrum der Tipulinen- und Pachyrhinenlarven sitzen, welche der Gruppe Polyneura angehören, auch am Labrum der Chironomen aus der Gruppe Eucephala vorkommen. In dem Werke Miall-Hammonds »The structure and life-history of the harlequin fly«, welche im Jahre 1900 in Oxford erschienen ist, findet man meine Entdeckungen auf dem Gebiete der Chironomen-Larven bestätigt. Am Labrum dieser Larven kommen auch Fühlborsten zum Vorschein, jedoch nicht auf besonderen Höckerchen. Zu beiden Seiten des Labrum von Chironomus-Larve findet man je zwei Borsten, eine davon ist lanzettlich, die andere länglich. Hinter den Fühlborsten sieht man auch ein Büschel grober Borsten, wie solche auch am Labrum der Tipulinen- und Pachyrhinenlarven zu finden sind. Es unterscheidet sich also das Labrum der Chironomen von demjenigen der Tipulinen- und Pachyrhinenlarven dadurch, daß ihm die oben erwähnten zwei Höckerchen fehlen.

Weder die Mandibeln der Pachyrhinen noch jene der Tipulinen haben so scharfe und lange Zähne, wie sie Brauer aufgezeichnet hat; die Kieferzähne sind stets abgestumpft. Auf den Mandibeln der Larve von Pachyrhina iridicolor finden sich bloß 2 deutliche Zähne und 2 Einkerbungen vor, wogegen die Mandibeln der Larve von Tipula oleracea 6 Zähnchen haben. Doch läßt sich unter den Zähnchen der Mandibeln beider Arten eine Homologie feststellen. Der Einkerbung an der äußeren Kinnladenkante der Pachyrhinen entspricht ein Zähnchen der Kinnladenkante von Tipula. Die 2 Hauptzähne der Kinnlade der Pachyrhina kann man mit den vier Zähnen der Kinnlade der Tipula vergleichen, so daß immer 2 Zähne der Tipula einen Zahne der Pachyrhina, der durch einen seichten Einschnitt in 2 Zähne geteilt wurde, entsprechen.

Die meisten Schwierigkeiten bietet das Studium der Larvenmaxillen. Ihre Veranschaulichung, wie sie Brauer liefert, ist sehr schematisch, indem er durch dunkle Streifen das Vorhandensein des festen Chitins andeutet. Tatsächlich sind es flache Plättchen von häutiger Beschaffenheit, deren Chitin stellenweise in hartes Chitin übergeht und sich nicht in scharf hervortretenden Riefen anhäuft, wie es Brauer schematisch gezeichnet hat. Die ganze Oberfläche der Maxillen bedecken dicht gereihte Borsten. Die Larvenmaxille der Tipula oleracea zerfällt ziemlich undeutlich durch einen seichten Einschnitt in den Teil, dem sich der Taster (palpus) anschließt und in einen größeren Teil, der bei den Maxillen anderer Insekten den Lobi entspricht. Eine schwache Andeutung einer Differenzierung findet sich doch an der Maxille, wenn man dieselbe mit der Larvenmaxille z. B. der Staphiliniden vergleicht. Wie bei diesen drang auch an der Maxille der Tipula durch ein Büschel von Wimpern ein Stumpf als Anfang des Lobus internus vor. Die Oberfläche beider Maxillenlappen wird durch Borsten geziert, welche um den verkümmerten Palpus in so langen Büscheln gruppiert sind, daß sich in ihnen der Palpus verbirgt. Die Larve der Tipula oleracea hat so unbedeutende Palpi, daß diese wie eine kaum wahrnehmbare Ausstülpung der Maxillenoberfläche ausschauen. Palpi von der Länge, wie sie Brauer aufgezeichnet hat, pflegen nur an den Maxillen der Pachyrhinenlarven vorzukommen. Der Abschnitt der Maxille, welcher keinen Palpus trägt, läuft in zwei Chitinfortsätze aus, vermittelst deren sie mit dem Rudiment des Labium zusammenhängen. Bei den Larvenmaxillen der Pachy-

rhinen greifen beide Fortsätze in eine Chitinschlinge ein, durch deren Vermittelung die Maxillen sich dem Labium anfügen. Der Palpus der Pachyrhinenlarven ist stets ein deutlich hervortretender und ziemlich langer Stumpf, der an der Oberfläche mit empfindlichen Papillen versehen ist, wie solche auch an den Tastern anderer Insekten vorzukommen pflegen. Es seien hier bloß die Larven folgender Käfer angeführt: Staphylinus, Cerambyx, Tenebrio.

Durch die Vergleichung der Larvenmaxillen der Pachyrhina iridicolor Schumm. mit den Maxillen der Tipula oleracea geht hervor, daß sich die Maxillen der ersteren von denen der anderen durch einen längeren Palpus und durch zwei hakenförmige Borsten an der Oberfläche jenes Maxillenabschnittes unterscheiden, an welchem der Palpus nicht sitzt.

Es ist nicht ratsam bei dieser Gelegenheit die Tatsache zu verschweigen, daß sich nämlich die Eucephala sowie Polyneura-Larven durch wenig differenzierte oder verkümmerte Maxillen auszeichnen. Ein deutlicher Lobus und Palpus erscheint insbesondere an den Larvenmaxillen der Familie Ptychopteridae und an jenen von Sciara aus der Familie der Mycetophilidae. Unter den Polyneura treten mit verhältnismäßig großen Maxillen die Larven der Familie Tipulidae hervor. Die Larven der Gattung Tipula besitzen an den Maxillen undeutliche Palpi, die Larven der Gattung Pachyrhina haben deutliche Palpi. An den Larvenmaxillen der Gattung Limnophila bemerken wir schon Palpi, die beiläufig an Länge den dritten Teil der Maxillen erreichen, wogegen an den Mundwerkzeugen der Larven der Gattung Dicranota große Palpi zum Vorschein kommen und die eigentliche Maxillenplatte ist vielleicht nur auf ein unbedeutendes Basalglied der Palpi zusammengeschrumpft. Aehnliche Verhältnisse lassen sich auch an den Larven von Eucephala beobachten: Sciara hat einen großen Lobus und kleinen Palpus, Ptychoptera zeichnet sich durch einen Palpus-Abschnitt aus, der weit über die Hälfte der Maxille reicht, Dixa hat außer dem ansehnlichen Palpus einen unansehnlichen Maxillarabschnitt und in den Mundteilen der Chironomus verblieben von den Maxillen fast nur noch die Palpi.

Die Chitinplatte, welche Brauer als ein Mentum (Kinn, Unterlippenrudiment) angesehen hat, erweist sich keineswegs als ein solches. Trennt man dieses vermeintliche Mentum ab, erscheint bei den Larven beider Gattungen (Pachyrhina und Ti-

pula) ein abgerundetes Plättchen, das in der Mitte durchbrochen, am Rande aber mit Zähnchen geziert ist. Dieses Plättchen verschließt die Mundhöhle von unten her. Von seiner Basis zweigen nach rechts und links Chitinreifchen ab, mit denen das Plättchen gelenkig verbunden ist. Diese Reifchen begrenzen seitlich die Mundhöhle und stützen sich mit ihrem Ende an die Kieferbasis. Hinter dem Plättchen, in der Richtung gegen die Mundhöhle zu spannt sich eine Membran aus, die am Rande sanft gekerbt ist. Sowohl am rechten als auch am linken Rande dieser Membran erscheinen Fransen von zarten Wimpern, inmitten des Saumes ragen deutliche Papillen hervor. Von den Reifchen aus erstreckt sich zur Membran eine Chitinstütze.

Aus der Lage der beschriebenen Mundteile und aus der Vergleichung mit dem Labium anderer Insekten geht hervor, daß das Plättchen mit den Reifchen und die Membran das Labium ist.

Ueber die Homologie der einzelnen Teile wird man sich erst nach einem vergleichenden Studium von anderen Larven noch äußern können. Wer den Ansichten von L. C. Miall und A. R. Hammond folgen würde, der würde auch sicherlich das äußere labiale Chitinplättchen als das Submentum und die innere häutige Membran als das Mentum bezeichnen; denn dazu würde ihn einerseits die Lage, anderseits die Form drängen. Es ist nämlich das Submentum der Chironomenlarven ein Chitinplättchen, das an der Peripherie gezähnt und den anderen Mundteilen durch zwei Chitinglieder angefügt ist. Das Mentum der Chironomen sieht wie eine am äußeren Rande mit Fühlpapillen versehene Membran aus. Die vorhergehende Beschreibung des Labiums der Larve von Pachyrhina und Tipula belehrt uns, daß die Platte und die Membran aus dem Labium der Pachyrhinen und Tipulinenlarven mit dem Submentum und Mentum der Chironomenlarven homolog zu sein scheint. Das Submentum der Dicranotalarven ist nach Miall auch ein gezähntes Plättchen, das unten schon teilweise durchbrochen ist; Randwimpern und Papillen zieren das hautartige Mentum. Das Mentum und Submentum der Dicranota scheinen auch Homologien von dem Häutchen und der Platte der Mundwerkzeuge der Pachyrhinen- und Tipulinenlarven zu sein.

Trotzdem widerspricht jene große äußere Chitinplatte welche Brauer als Kinn (Unterlippenrudiment) betrachtet hatte, der Ansicht von der Homologie.

Bei flüchtiger Betrachtung erscheint dieses vermeintliche Submentum als ein bloßer Fortsatz des Schlundgerüstes. Doch kommen nach langer Mazeration folgende Verhältnisse zutage.

a) Die Platte verlängert sich in Form eines Chitinstreifchens zu beiden Seiten. Das Ende des Streifens erweitert sich und wird zur Mandibelstütze.

b) Vom unteren Streifen trennt sich gleich am Anfang der obere Chitinreifen, der mit der breiten Stelle des unteren Streifens verschmilzt und als Stütze der Maxillen wie auch der Mandibeln dient.

c) Der hintere Rand des stützenden Streifchens bildet eine Narbe, durch welche die Scheidung der Kiefer- von der Schlundkapsel angedeutet erscheint.

Diesen Tatsachen zufolge erscheint die Platte als ein Teil der Schlundkapsel (Schlundgerüstes); sie ist also weder Submentum noch Unterlippenrudiment.

Zeichnungserklärung.

1. Tipula oleracea L. Labrum (Lbr) und Höckerchen (h). Fühlborsten (st).

1a. Chironomus plumosus. Fühlborsten (st) oberhalb des Labrums. Nach Miall und Hammond.

2. Tipula oleracea L. Mandibula (md).

3. Pachyrhina iridicolor Schum. Mandibula (md).

4. » » Labrum und Höckerchen (br) mit Fühlborsten.

5. Pachyrhina iridicolor. Maxilla; pl = palpus, oc = Chitinschlinge.

6. Tipula oleracea L. Maxilla; br = der rudimentere Lobus internus; pl = palpus, vb = Chitinfortsätze.

7. Dicranota sp. Maxilla; pl = palpus, lb = Maxillarplatte.

8. Limnophila fuscipennis. Mg. Maxilla; pl = palpus, lb = Maxillarplatte.

9. Dixa sp. Maxilla; pl = palpus, lb = Maxillarplatte.

10. Sciara Thomae L. Maxilla.

11. Ptychoptera contaminata. Maxilla.

12. Tipula oleracea L. Labium; mt = submentum, bm = mentum, ch = Chitinstützen, bs = Chitinreifchen.

13. Tipula oleracea. Submentum, Lateralansicht.

14. Chironomus plumosus L. bm = mentum, mt = submentum.

15. Dicranota sp. bm = mentum, mt = submentum.

16. Tipula oleracea L. Vermeintliches Submentum.
17. » » » K = Vermeintliches Submentum, md = Mandibula, pr = Chitinreifchen, o = Mandibelstütze, oc = Chitinschlinge der Maxillen.

Literaturverzeichnis.

1. Brauer, Friedr. 1883. Die Zweiflügler des kais. Museums zu Wien. III. Systematische Studien auf Grundlage der Dipteren-Larven nebst einer Zusammenstellung von Beispielen aus der Literatur über dieselben und Beschreibung neuer Formen. — Denkschr. d. k. Akad. d. Wissensch. Math.-naturw. Classe. XLVII. Bd.
2. Gercke, G. 1884. Zur Metamorphose der Dipteren-Gattung Dixa Meig. — W. E. Z. 3. Jhg.
3. Beling, Th. 1886. Dritte Beitrag zur Naturgeschichte verschiedener Arten aus der Familie von Tipuliden. — Verh. d. k. k. zool.-bot. Ges. Vien.
4. Meinert, F. 1886. Die Eucephalle Myggellarver. Sur les larves eucephaléodes Diptères etc. — Dansk Vid. Selsk. Schrifter. Kopenkagen.
5. Pratt, F. C. 1899. A Note on a bred Sciara larva. — Proc. Ent. Soc. Washington.
6. Kieffer, J. J. 1899—1900. Beiträge zur Biologie und Morphologie der Dipterenlarven. — Ill. Zeit f. Ent. 4. Bd. No. 23., 5. Bd. No. 9 a 16.
7. Giard, A. 1902. Habits of Larvae of Sciara medullaris. — C. R. Acad. Sc. Paris. — Též v Journ. R. Microx. Soc. London. 1902.
8. Johannsen, O. A. 1903. Aquatic Nematocerus Diptera. N. Y. State Museum Bullet.
9. Holmgren, Nils 1904. Zur Morphologie des Insektenkopfes. II. Einige über die Reduktion des Kopfes der Dipterenlarve. — Z. A. XXVII. Bd.
10. Holmgren, Nils 1904. Zur Morphologie des Insektenkopfes. I. Zum metameren Aufbau des Kopfes der Chironomuslarve. — Zeit. f. wiss. Zool. 76. Bd.
11. Viré, Arm. 1904. La faune souterraine de Puits de Padirac. — Compt. rend. séanc. acad. scien. Paris.
12. Lauterborn, Rob. 1905. Zur Kenntnis der Chironomiden-Larven. — Zool. An. 29. Bd.
13. Blaisdell F. E. 1906. Notes and Description of the Larva of Culex varipalpus Coq. — Ent. Nw. Vol. XVII. Nr. 4. pag. 107—108.

Étude sur les yeux doubles des Arthropodes.

(Avec 3 figures dans le texte).

Par le Dr. *Em. Rádl* (à Prague).

Il y a six ans que j'ai publié un article,[1]) dans lequel j'essayais de démontrer que les insectes n'ont pas généralement deux mais quatre yeux composés (peut-être même six) et que les deux yeux, tels que nous les trouvons ordinairement, ne sont que l'effet d'une fusion de deux (ou trois) yeux composés primitifs de chaque côté de la tête de l'insecte. Cette disposition primitive, consistant en quatre yeux composés est déjà longtemps connue chez plusieurs insectes, surtout chez les mâles des Libellulidae, et de plusieurs Diptères; on sait aussi que les yeux de plusieurs Coléoptères et de quelques genres d'autres groupes d'insectes sont séparés par une bordure en deux parties, l'une supérieure et l'autre inférieure, comme c'est le cas chez les Gyrinus, chez quelques Lammellicornia, Cerambycidae, chez les Ascalaphus etc.

On sait de même que ces yeux doubles—c'est ainsi que je veux les nommer — sont construits en quelques cas sur un même plan, et ce n'est que la bordure médiale qui fait de ces yeux les yeux doubles: Gyrinus nous peut passer en exemple. En d'autres cas, les yeux supérieurs ont une structure différente de celle des inférieurs, et l'on peut constater dans tous les cas de ce genre que ce sont les yeux supérieurs qui ont leur ommatidia plus grand; on le peut voir surtout sur les facettes, qui sont plus larges; en outre ces yeux supérieurs sont dans ces cas moins pigmentés que les inférieurs. Tel cas on trouve chez plusieurs Diptères (Asilidae) et chez les Libelullidae.

Comme je l'ai déjà dit; ces rapports sont connus depuis longtemps; mais comme on est généralement trop disposé à ne pas voir le point morphologique dans les organes des sens et surtout dans ceux des animaux évertébrés, et les envisager d'un point de vue seulement physiologique ou éthologique en vain ai-je, cherché un auteur qui eût trouvé dans l'existence des yeux doubles des insectes un fait digne d'une considération morphologique. Les hypothèses physiologiques qu'on a publiées sur ces yeux partent toutes de la supposition que les yeux supérieurs ont une autre

[1]) O morfologickém významu dvojitých očí u členovců. Spisů jubil. cenou král. spol. nauk poctěných č. 13. 1900.

fonction que les inférieurs, et se référant aux théories bien connues de M. S. Exner sur la vision des yeux composés, ces auteurs prétendent que les insectes aux yeux doubles voient par leur moitié inférieure les choses proches et bien éclairées et par la moitié supérieure les choses qui sont plus éloignées et moins éclairées; ces auteurs supposent que les yeux inférieurs attrapent mieux les formes des objets et que les supérieurs mieux leur mouvements.[2])

Je ne veux pas discuter cette hypothèse; mais soit elle vraie ou non, à côté d'elle reste le problème non éclairci, quel importance morphologique ont ces yeux doubles? Je crois qu' on ne tient pas assez compte à la morphologie des yeux des Arthropodes, ou, on voit le problème morphologique ailleurs qu'on le devrait chercher. On sait que Joh. Müller dans ses études physiologiques sur cet objet[3]), a justement pris l'oeil composé pour une unité, pour un organe fonctionnant comme un oeil: on sait que sa manière de voir a été bientôt abandonnée (peut-être par Joh. Müller lui-même) et remplacée par une autre, que chaque ommatidium de l'oeil composé fonctionne comme un oeil petit et que l'insecte voit autant d'images combien il a d' ommatidies; on sait que S. Exner, dans un travail mentionné plus haut, a montré les erreurs de cette hypothèse et qu'il est revenu à l'hypothése originaire de Joh Müller dont l'exactitude est aujourd'hui, grâce à ce travail de S. Exner, généralement admise.

A l'égard de la morphologie de l'oeil composé on n'a jamais abandonné la fausse hypothèse que c'est un ommatidium unique qu'il faut étudier à part et que c'est la structure de cet ommatidium qui détermine la valeur morphologique de l'oeil composé qui n'est qu'un aggrégat d'ommatidies. Cette manière de voir peut se trouver chez H. Grenacher[4]) dans son grand travail sur les yeux des Arthropodes, surtout dans sa théorie sur l'affinité de l'oeil simple (stemma) et de l'oeil composé, qu'il a considéré comme un point le plus important de tous les

---

[2]) Voyez à ce regard: S. Exner, Die Physiologie der facettirten Augen v. Krebsen u. Insecten. Leipzig u. Wien 1891.

C. Chun, Atlantis, Stuttgart 1896.

Dans ces études et dans mon article cité plus haut on trouvera l'autre littérature sur cet objet.

[3]) Zur vergleich. Physiol. des Gesichtssinnes. Leipzig 1826.

[4]) Unters. üb. das Sehorgan der Arthropoden. Göttingen 1879.

problèmes sur la structure de l'oeil des Arthropodes et c'est le même problème qui a été considéré comme le problème morphologique par excellence par les auteurs qui ont succédé à Grenacher jusqu'à R. Hesse[5]) qui a dernièrement étudié ces yeux en détail.

Je ne veux point nier que le rapport histologique et embryogénique de l'ommatidium et du stemma ait sa signification morphologique, mais le problème le plus important à resoudre n'est pas là, car il y a des stemmata qui sont plus proches à des yeux composés qu' à des stemmata d'un autre lieu de la tète; les yeux des chenilles par exemple sont plus proches aux yeux composés qu' aux yeux frontaux de l'imago, bien que leur structure semble ètre plus proche aux stemmata. Mais dans la morphologie ce n'est pas la structure d'un organe isolé qui résout seule de sa signification morphologique, mais aussi sa position sur le corps, ses rapports aux organes voisins ; c'est le motif le plus profond, à ce que je crois, pourquoi on a fait la distinction entre les organes seulement analogues (dont la structure est semblable) et les organes homologues, qui ont aussi leur rapports aux autres organes semblables.

Du point de vue morphologique il faut distinguer les yeux médiaux (frontaux) et les yeux latéraux des Arthropodes, quelque soit du reste leur structure histologique. Cette distinction est d'autant plus autorisée qu'elle peut avoir lieu non seulement dans toute la série des Arthropodes, mais aussi dans plusieurs autres types d'animaux: chez les Vertébrés (l'oeil pinnéal, les yeux lateraux) peut-être chez les Tuniciers etc.

Les yeux latéraux sont situés aux côtés de la tête des Arthropodes, sont innervés des parties latérales du cerveau et ont un système des ganglions optiques plus ou moins compliqué; la subtance ponctuée (Punktsubstanz) de ces ganglions est, comme j'y ai trouvé, distribuée en des groupes analogues à la division des yeux (composés) en ommatidies.

Les yeux médiaux sont ordinairement situés au sommet de la tête, au nombre de trois, deux ou un oeil seul, ont une structure moins compliquée que les yeux latéraux et leur innervation est de même plus simple; leurs nerfs vont de la partie médiale supérieure du cerveau.

---

[5]) Unters. üb. die Org. d. Lichtempfindung bei niederen Tieren. Zeitschr. v. wiss. Zool. depuis 1898 (plusieurs monographies).

Il y a des Arthropodes qui ont toutes les deux formes des yeux, comme les insectes en général, l'abeille par exemple, qui a trois yeux médiaux et deux latéraux; les Araignés ont deux yeux médiaux (les yeux frontaux) et trois ou deux latéraux de chaque côté de la tête; les Copépodes ont seulement les yeux médiaux et le même cas est chez les Phalangiidae; la plupart des Coléoptères ont seulement les yeux latéraux.

Les yeux latéraux des Arthropodes sont généralement, comme je l'ai dit, doubles ou peut-être, dans un état encore plus primitif, triples; ce sont les Araignés, à mon avis, qui laissent voir le mieux ces rapports; Epeira par exemple a à côté des yeux médiaux trois yeux latéraux, dans lesquels on peut voir un oeil séparé en trois yeux (leur structure histologique et leur innervation sont semblables mais différentes de celles des yeux médiaux).

Chez les insectes l'un des yeux latéraux des Araignés est généralement supprimé; c'est seulement la larve de Corethra (Culicidae), à ce que je crois, qui a tous les trois yeux latéraux. Cette larve connue à tous qui ont étudié la faune de l'eau douce, a sur sa tête deux yeux composés noirs de chaque côté, dont l'antérieur est plus grand, le postérieur plus petit; tous les deux ont été décrits par plusieurs auteurs, surtout par A. Weismann,[6]) mais celui-ci a cru que l'oeil postérieur est l'oeil de la larve et qu'il dégénère dans le même temps que la larve grandit; l'oeil antérieur doit être d'après lui l'oeil de l'imago. Cette hypothèse n'est pas vraie, car on peut facilement constater que tous les deux yeux sont encore dans la nymphe à la même grandeur, laquelle ils ont eue dans la larve. Ces deux yeux restent tous deux encore sur la tête de l'imago; seulement l'oeil postérieur est enfoncé sous la peau, restant rudimentaire.

Au dessus de ces deux yeux, on trouve un point jaunâtre, qui est innervé lui même de ce côté du cerveau, de laquelle partent aussi les nerfs pour les yeux. Cette innervation montre que c'est un organe de sens, sa forme et grandeur varie beaucoup; généralement cet organe est d'une forme triangulaire aux bords courbés; avec un grossissement un peu plus fort on y trouve des corps d'une forme conique qui sont très-semblables aux cônes dans les ommatidies; seulement leur forme varie beaucoup de sorte qu'on en trouve quelques uns arrondis et d'autres

[6]) Zeitschr. f. wiss. Zool. 1886. Bd. 16.

qui ont la forme des petites boules; les cônes sont verticaux avec leur axe long au bord courbé de cet organe qui est tourné vers la partie antérieure de la tête. Dans la fig. 1 on voit les contours de cet organe à o_3, tandis que *a* est l'oeil larval, o_2 oeil rudimentaire postérieur (avec des vacuoles); à *m* on voit les contours du cerveau avec le nerf optique (n, o_1) qui a encore deux branches accessoires no_2 et no_3. La couleur jaunâtre de l'organe désigné provient de petites globules du pigment jaune ou brun, globules qui ont une grande ressemblance aux boules d'huile si fréquentes dans les tissus des animaux. Ce fut déjà F. Leydig[1]) qui avait décrit cet organe et qui l'avait interprété comme un oeil rudimentaire.

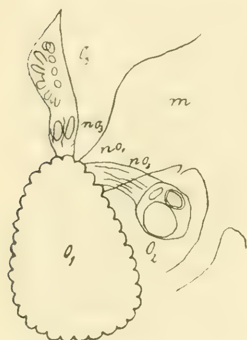

Fig. 1.

Corethra a donc trois yeux composés, dont l'un seulement fonctionne; les deux autres restent rudimentaires. Je crois maintenant que ces trois yeux répondent à trois yeux latéraux des Arachnides; cependant j'énonce cette chose comme une hypothèse et je ne connais aujourd'hui aucun autre cas dans la série des insectes ou des crustacés où l'on trouverait un état d'oeil semblable.

L'autre cas où l'on trouve deux yeux composés de chaque côté de la tête est très répandu chez les Arthropodes. Ce sont par ex. les Hydrachnides avec leur yeux doubles, les Libellulides dont les mâles de plusieurs genres ont la partie supérieure de l'oeil autrement développée que l'inférieure, les Ascalaphus, les Gyrinus etc., qui ont deux yeux composés de chaque côté de la tête.

Il y a en outre une grande série de formes où le dédoublement des yeux est seulement plus ou moins marqué, comme par ex. chez les Lamellicornia chez lesquels une bordure sépare plus ou moins complètement l'oeil en deux parties; chez les Cerambycidae c'est une brèche dans la partie antérieure de l'oeil qui laisse reconnaître l'origine de l'oeil de deux parties fondues en un seul.

Mais il y a des yeux où encore cet ébauche du dédoublement paraît manquer; mais aussi dans ces cas on trouvera des

[1]) Zeitschr. f. w. Zool. 1851. Band 3.

structures qui montreront peut-être l'origine d'un tel oeil d'un oeil primitif double. Dans mon article mentionné plus haut j'ai donné beaucoup de preuves à l'appui de ma thèse sur le dédoublement des yeux des Arthropodes. C'est dans cette étude que je m'efforcerai d'en donner de nouvelles preuves anatomiques et histologiques. Je les citerai sans aucun ordre préalablement fixé, comme je les trouverai dans mes études sur ce sujet.

I. Sur les yeux doubles du genre Tipula.

Les yeux composés de Tipula ont la forme d'un segment de la sphère et tous leurs ommatidies ont la même forme, grandeur et pigmentation voilà pourquoi on ne peut point croire que cet oeil se serait développé d'un oeil double. Dans les coupes transversales comme dans les verticales de l'oeil on ne trouve plus des différences dans la structure de l'oeil ou des ommatidies qui indiqueraient le dédoublement de l'oeil. Mais dans les coupes frontales (dans un plan vertical au plan de symmétrie de la tête) j'ai trouvé, chez Tipula oleracea L. dans la partie inférieure de la tête et dans un plan qui touche la partie postérieure des yeux, parfaitement séparé de ces yeux, deux petits yeux qu'on peut facilement reconnaître comme tels d'après leurs cellules pigmentées. Ces yeux rudimentaires sont situés tout près de la surface de la tête, de sorte qu'on les peut trouver aussi sur un objet vivant comme deux points noirs en dedans des yeux composés. La fig. 2., qui nous montre les contours de la tête de Tipula un peu grossie et de sa surface inférieure laisse voir à *a* l'oeil normal et entièrement séparé de lui à *b* un oeil plus petit. Sous le microscope on trouve que cet oeil rudimentaire est composé à peu près de 15 cellules pigmentées coniques, dont la forme peut se voir sur la fig. 3. dessinée d'après un préparat beaucoup grossi. Le pigment y est de la même couleur (brune foncée) comme dans les rétinules de l'oeil composé, et remplit les cellules sauf leur partie distale ou le pigment un peu plus rare entoure la partie moyenne de

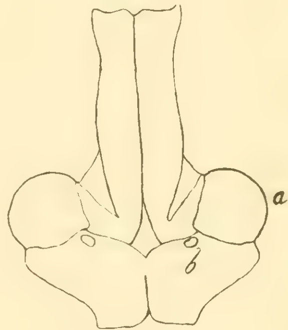

Fig. 2.

la cellule qui y est hyaline et plus ou moins brillant; c'est évident que cette partie doit représenter l'analogue de la lentille ou du corps crystallin de l'oeil. Le pigment compacte ne m'a pas permis de reconnaître, si ce corps brillant est un corps particulier enfoncé dans la cellule pigmentée, ou si c'est seulement une partie de cette cellule même; les figures comme notre fig. 3 semblent prouver la dernière hypothèse, mais j'en trouve d'autres, d'après lesquels on trouverait plus vraisemblable la première.

La coupe représentée sur notre fig. 3 n'a point atteint tout cet oeil; sur des coupes, où l'on peut voir toutes les cellules pigmentées, on les trouve arrangées en deux ou trois groupes plus ou moins distinctement séparées l'une de l'autre, de sorte qu'on pourrait croire que cet oeil rudimentaire soit composé de 2—3 petits yeux, dont chacun contient quelques cellules pigmentées. Généralement, ces cellules sont orientées distalement avec leur partie plus large; leur arrangement cependant n'est point très-régulier. L'espace entre les cellules pigmentées est rempli, surtout dans la partie proximale et distale de l'oeil par des fibrilles et des noyaux évidemment appartenant aux cellules conjonctives; et les fibrilles de ce tissu entourent aussi tout l'oeil avec un plexus épais, comme on le voit sur la fig. 3.

Fig. 3.

Cet oeil rudimentaire est innervé par un faisceau assez épais des fibres nerveuses qui partent du ganglion distant de l'oeil composé; cette innervation prouve aussi l'affinité la plus proche de ces deux types de l'oeil, car il y a, comme on sait, trois ganglions, optiques et il est évident que leur valeur morphologique doit être très semblable quand ils ont tous ces ganglions communs.

Je n'ose pas résoudre le problème, si l'oeil rudimentaire de Tipula est un oeil composé ou non; certainement il est composé d'une série de cellules pigmentaires qui fonctionnent (si elles fonctionnent) chacune pour elle-même; mais les caractères histologiques y sont si peu précis qu'on ne peut pas répondre à la question sans une étude comparative plus étendue que celle que j'ai faite.

Une autre question serait celle de la relation de ces yeux rudimentaires aux yeux larvaux; peut-être, il est même très vraisemblable que ces yeux sont les restes des yeux larvaux;[1]) mais, de quelque manière que ce soit, le fait reste inébranlable que Tipula (et peut-être les Culicidés en général) ont deux yeux de chaque côté de la tête, deux yeux innervés des mêmes ganglions, comme c'est le cas chez tant d'autres insectes et Arthropodes en général.

O dvojitých očích u hmyzu.

Napsal Dr. *Em. Rádl.*

Velmi mnozí hmyzi (a korýši se složenýma očima) mají složené oči rozděleny na dvě části, horní a dolní: někteří, jako na př. Gyrinus, mají po straně hlavy příčnou lištnu, která dělí oko na jednu část hledící u brouka, plovoucího na vodě, do vody a druhou, která jest obrácena do vzduchu. U velmi četných brouků, zvláště ze skupiny Lamellicornia, jest tato lištna neúplná, vybíhajíc z předu do oka a dělíc je pouze z části na ony dvě oči. Jinde to není lištna, nýbrž zákrojek z předu do oka vybíhající, který je dělí tu úplně, tam z části na dvě oči, tak u tesaříků a u vosy. Jinde, jako u Ascalapha, jest oko opravdu zdvojeno: místo jednoho oka leží po každé straně hlavy dvě složené oči. Mnohé skupiny hmyzu konečně ukazují ještě vyvinutější typ; většina Ephemerid (Cloë na příklad) má oči tak vytvořené, že ♂ má po každé straně hlavy dvě také stavbou svojí velmi zrůzněné oči; nahoře má dvě složené oči o velkých ommatidiích (očkách), dole dvě oči menší s hojnějším pigmentem a křivější o očkách menších. Také samečkové mnohých Dipter (Bibio) mají oči takto zrůzněny a v menší míře i vážky. Jak jsem se nahoře zmínil, také u vyšších korýšů často se vyskytují podobná zrůznění očí.

Věci ty jsou ovšem už dávno známy a vykládají se tím, že v uvedených a podobných případech oko hmyzí za zvláštními biologickými účely bylo rozlišeno ve dvě; ovšem výklady ty se hodí jenom na ty případy, kde stavba obou půlek očí se

---

[1]) Quelques observations de M. J. Zavřel, qu'il n'a pas encore publiées semblent témoigner en faveur de cette hypothèse.

od sebe liší, kde ne, jako jest tomu u brouků a u Ascalaphů, tam se nikdo o výklad nepokusil a považuje se tam zdvojení za zvláštní, abych tak řekl, hříčku přírody. Výklady pak, které se pro zdvojení a rozlišení oka uvádějí, dovolávají se theorie S. Exnerovy, že oko takové, jako jest hoření oko samečků jepic, vidí dobře pohyby, ale špatně předměty, kdežto spodní oko že vidí lépe (blízké) předměty; i hledí se najíti projevy života těchto hmyzů, které by se na tento názor o jejich očích hodily. Jsou takové projevy. Vážky chytají hmyz, který uviděly letící nad sebou, uviděly jej tedy hoření polovicí oka; chytnuvše jej, drží jej v kusadlech a pozorují jej z blízka dolení částí očí. Samečkové jepic, vznášejíce se ve vzduchu, hledají hoření polovicí oka samičky nad nimi letící a dolení částí oka je pak z blízka pozorují; samečkové dipter podobně. To jsou asi v jádru výklady dvojitých očí, jak je podali S. Exner, K. Chun, C Zimmer a j.

Tyto výklady mají jednu chybu, jsou totiž vymyšleny pouze pro určité případy a jen uměle se dají na jiné rozšířiti. Proč nemá všechen hmyz lovící kořist v letu oči tak rozlišeny jako vážky? Jak se hodí tato theorie na oči rozdělené úplně nebo částečně lištnou? Na takové a podobné otázky nemají tyto theorie odpovědi.

Pokusil jsem se dokazovati v jedné své práci,*) že tyto dvojité oči — nehledě k tomu, jaký mají fysiologický resp. ethologický význam, mají ten společný podklad, že oko hmyzí (a oko korýšů) skládá se vůbec nanejméně ze dvou očí, které v případech dvojitých očí se vyvinuly, kdežto tam, kde jest jednoduché oko, buď jest jeden základ oka potlačen aneb oba základy splývají v jedno oko dohromady.

Pravím, nanejméně ze dvou základů; některé zjevy totiž ukazují na to, že ty základy jsou tři. Larva komára Corethra má totiž tři (složené) oči, jedno velké oko, které přechází pak v oko dospělého hmyzu, druhé menší, které leží za ním, a třetí, velmi málo pigmentované a velice rudimentální, které leží nad velikým okem. Možná dost, že tento stav — tři oči po každé straně hlavy — jest původní; pak aspoň by se daly uvést oči pavouků na týž typ: pavouci mají vedle dvou očí temenních

---

*) O morfol. významu dvojit. očí u členovců. Jubil. cenou král. spol. nauk poctěných spisů č. XIII.

(tak zv. zadních medianních očí) také po každé straně hlavy tři oči.

Je-li tato moje theorie správna, pak by bylo zajímavo sledovati od typu hmyzího k typu, jak to přijde, že nejsou oči dvojité všude, co se kde s jedním (nebo oběma) základy oka stalo: zdali jsou úplně potlačeny či snad proměněny v jiný nějaký orgán anebo zda v oku nejsou nějak ukryty. Studie taková, myslím, může míti význam pro morfologii nejen oka, ale celé hlavy členovců vůbec. Míním tedy v řadě článků podati zprávu o svých studiích v této věci.

I. O dvojitých očích tiplic (Tipula).

Tiplice — pozoroval jsem druh Tipula oleracea mají jednoduše stavěné oči po stranách hlavy, ve směru svislém trochu protáhlé a s očky — ve všech částech oka stejně stavěnými nahoru, na strany a dolů obrácenými. Hoření okraj oka jest zaoblený, dolejší vybíhá ve špičku. Zdvojení očí, pokud vím, není u žádné tiplice známo.*) Na spodní straně hlavy však, hned vedle zašpičatělého okraje oka, ale zřetelně od něho oddělen bezbarvým proužkem chitinu leží malý černý bod (srov. obr. 1. francouzského textu), jehož bližší povaha ovšem teprve na průřezu pod mikroskopem vynikne. Tu shledal jsem, že tvořen jest shlukem elementů černě pigmentovaných, v nichž lze na prvý pohled poznati, že to jsou oči. Elementy jsou sestaveny ve dvě nebo snad tři skupiny a v každé jich je několik. Jemnou jejich skladbu jsem pro množství pigmentu dosud neanalysoval, ale mají jistě zvláštní světlolomnou část, která svým leskem na praeparátu vyniká, a jsou opatřeny proximálně nervem, který vychází z distálního ganglia zrakového.

Oči tyto nejsou jen u zmíněného druhu, našel jsem je také u jiných druhů rodu Tipula a také u rodu Pachyrhina. Domnívám se, že oči tyto jsou rudimentální ústroj, ukazující na to, že jeden základ oka u tiplic se rozvine ve vyvinuté oko, druhý spodní zůstává potlačen Bylo by zajímavo hledati, v jakém poměru jsou tyto oči ke smyslovým ústrojům larvy; jistě velice

*) O tiplicích se uvádí v systematických dílech, že nemají temenních očí (t. zv. Punktaugen). Tato věc jest potud správna, že tam nemají očí s povrchu patrných. Na průřezech hlavy našel jsem však na místech, kde bývají temenní oči, zvláštní smyslové, nervy opatřené ústroje, které patrně jsou nějakou modifikací temenních očí. O jejich stavbě podám jindy zprávu.

upomínají na rudimentální oči motýlů, jaké se u těchto uvnitř hlavy ukryté vyskytují a o nichž se později zmíním.

Mají-li tyto zakrnělé oči tiplic nějaký fysiologický význam, toho jest se těžko dohadovati; jistě jsou dost dokonale stavěny a leží dost blízko povrchu, aby hmyz jimi viděti mohl. Jistě nejsou tiplice ojedinělý typ hmyzu, kde se vyskytují, jsou i u komárů (ponořeny dovnitř hlavy), u chrostíků, u motýlů a snad i jinde. Někteří desítinozí korýši (Palaemonetes a jistě i jiní) mají podobné rudim. oči, ale ne vezpod, nýbrž na vrchu očí normálně vyvinutých.

Některé nové poznámky k biologii Coleopter.

J. Roubal, kand. professury.

a) Mnohé druhy rodu Anthicus, jako A. antherinus L., A. flavipes Panz., sellatus Panz. žijí také pod hnijícím listím, a to zvláště pod naházenou plevelí na pěšinkách polí, pod pýrem, drnem; tak jsem je často našel v Polabí, u Turnova a j. A. antherinus jsem našel i na polosuché mršině a pod kravským výkalem. A. formicarius Goeze a příbuzný Formicomus pedestris Rossi se objevují často velmi brzy z jara blíže lidských příbytků na oknech, zdech, ulicích a p. Ve Štěpánské ulici v Praze jsem našel roku 1903 v dubnu více exemplářů na zdech pivovaru a zjistil jsem též násled. roku a v loni zase, že vůně sladová je přivábila. — Jinak možno Anthicusy nalézti též na lokalitě sekundární, totiž v náplavech jarních.

b) Ocypus picipennis F. jest dosti řídký brouk v okolí potůčku Vyšenského u Chuděnic v Pošumaví; avšak při značné povodni v srpnu 1905 jsem se přesvědčil, jak překvapujícím způsobem jest život hmyzu skrytým vůči pozorovateli, byť i velmi pilnému: když voda opadla, na vyčnívajících travinách a stoncích Angelica silvestris L. jsem pozoroval a sítí smítací ulovil na sta exemplářů tohoto velikého brouka; ač bydlím na samotě vedle zmíněného potoka, přec mohl jsem ročně sotva 5 ex. pozorovati a o netušeném množství jich jsem se teprve takto přesvědčiti mohl.

c) Jak se za nových podmínek a změn na místě některém utváří fauna, svědčí tento můj objev: Ve zmíněné samotě se v loni objevil Tasgius ater Grav., krásný, lesklý Staphylinid

z příbuzenstva Ocypus, ač od dob vystavění oné chalupy celých deset let zde se neukázal; našel jsem ho totiž vždy poblíž jednoho okna dřevěného ve skulině a pod rámem, kdež jsem hledával po celou dobu dřívější. Před vystavěním bylo okolí prostým jen polem a, jak známo, bydlištěm jeho jsou podobná jen místa, jako brouků Sphodrus, Blaps a p. — tedy přilétl z některé osady několik km. vzdálené jsa puzen čichem; možnost, že přenesen byl stěhováním, jest vyloučena z příčin uvedených výše, zvláště proto, že v chalupě oné, zcela dřevěné, jsem všude intensivně sbírával, a to zvláště minuciésní brouky, tudíž by nebylo možno ani, aby mé pozornosti ušel brouk tak veliký.

d) O potřebě vláhy u brouků svědčí toto pozorování: Mám ve velké krabici dřevěné větší množství protřepaného listí a humusu lesního, z něhož zbylí živočichové vylézají na vnitřní plochu víka; nejvíce jest tu A p i o n ů; když vylezla též jedna Clausilia na plochu tu a povytáhla se ze skořápky, sesypalo se v pravém slova smyslu asi 6 Apionův a s oblibou dotýkají se ústy sliského povrchu Clausilie. Pozoruji už asi 6 dní, že jest stále několik těchto broučků na těle Clausilie. Jiných brouků tu skoro není. Ono listí jest už přes 14 dní staré a tudíž vyschlé.

e) Na houbách v dřevěných stavbách, zvaných Merulius lacrymans, jsem sbíral v Chuděnicích zajímavé brouky, z nichž někteří jinak za zcela jiných okolností žijí: Colpodota fungi Grav., Gyrophaena, Omalium caesum Grav., Sericoderus lateralis Gyll., Trichopteryx, Orthoperus picatrus Marsh; Scaphosoma, Mycetaea hirta Marsh., Cryptophagus ve 3 druzích, Atomaria testacea Steph., Throscus carinifrons Bonv.

f) V holubnících na zahnívajících látkách organických žije více druhů zajímavých Staphylinidů; v Chuděnicích 1904, 1905 jsem pozoroval tak Colpodota fungi Grav., orphana Er., laticollis Steph. a Xylodromus concinnus Marsh.

g) Další notickou o C a l o p u s s e r r a t i c o r n i s L. v Čechách budiž toto: U Chuděnic jest v některém roce dosti hojným, a sice z jara, v březnu a dubnu sedí krásný brouk ten leckde na vyčnívajícím předmětě, jako Cerambycidi na př. činívají, na plotě, malé větvi a pod. Jednou jsem ho viděl na kousku kůry v rybníčku, na lesní loučce »u Kuchyně« u Chuděnic, jindy jsem našel mrtvý exemplář v pavučině v zahradě. Začátkem dubna 1907 se objevilo brouků těch v e l i k é množství v jednom statku v Chuděnicích, a sice vylézali z bukových větví při sekání dříví; viděl jsem, že lezli všude po zdech, po okně, a za jeden den

jich bylo přes 40 polapeno. Velice interessantní nález jsem učinil v květnu 1903 na Šumavě na staré pasece na Špičáku, kde za poloodchlípenou korou smrkovou jsem 3 ex. s koll. Janelem chytil. Letos (1906) též v Pacově nalezen. Zajímavo, že v noci létá ke světlu.

h) Velmi zajímavý a vzácný Silphid Pteroloma Forstroemi Gyll., vysokohorský to relikt glaciální fauny, žije u nás nejen na Krkonoších, nýbrž i na Šumavě v nejstudenějších partiích; sbíral jsem ho 3 ex. pod Roklanem, těsně na okraji horského potůčku, kde okolo byl dosud sníh, 13. června 1905 (teste Maule).

ch) Bizarní nález jsem učinil před lety r. 1889 v jedné zahradě v Chuděnicích, kde jsem v malém jablku, t. zv. »tvrdém míšeňském«, viděl úplně zažraného zlatohlávka Potosia metallica Payk. asi tím způsobem, jako na ovoci vosy činí.

i) Pokud se života Metoecus paradoxus L. týče, poznamenávám, že také u vos hnízdících v dutých stromech žije a nalezl jsem ho tak na větvi staré hrušně poblíž hnízda Vespa vulgaris před lety v Chuděnicich v zahradě.

j) Úplně vyvinutou majku Meloë violaceus Marsh jsem roku 1894 našel v pozdním létě na zdi v ulici v Klatovech; poblíž nebylo nikde včelníků; případ tento nemohu si dosud nijak vysvětliti.

k) Larvy Malachius aeneus L. ve velkém počtu jsem r. 1898 našel v suchých luscích Vicia faba L. (sviňský bob) ke konci zimy a po několika nedělích pak vyvinuté brouky. Životu tomu se brouk přizpůsobil během tří let, ježto jen po tu dobu v Chuděnicích zaváděna byla kultura pícní té rostliny, aniž dříve kdy v okolí byl bob pěstován. V literatuře se uvádí Malachius jako nepřítel Meligethesů a že se živí pylem rostlin (Schmid, Géhin).

l) Množství jedinců Nargus anisotomoides Spence našel jsem v trsu jedovaté houby Hypholoma fasciculare u V. Oseku v červnu 1905 s p. kustodem E. Binderem.

Úmrtí. Dne 8. dubna po delší trapné nemoci zesnul ve věku 26 let na Mělníce, kand. pharm. Viktor Vávra, syn lékárníka p. Pharm. Mr. Viktora Vávry, nar. se 27. března 1880 na Mělníce n. L. Ačkoliv pak byl od dětství zdraví chabého, složil studuje soukromě s prospěchem velice uspokojivým zkoušky z I. až VI. třídy gymnasijní. Na to zaměstnáván v lékárně svého otce. Již jako gymnasista pěstoval pečlivě přírodní vědy a jmenovitě entomologii, které věnoval všechny své prázdné chvíle a své úspory. Tím více ovšem v lékárně přilnul

k oblíbené své vědě a když odebral se roku 1904 na vysoké školy v Praze, tu oddal se cele a horoucně studiu přírodních věd a složil také na konci II. semestru zkoušku s vyznamenáním.

Bohužel! Napínal při tom síly své příliš. Choroba srdce, kterou, jak řečeno, od útlého mládí trpěl, ozvala se mocněji, nežli kdy jindy a za krátko po svém návratu z Prahy ulehl na lože, z něhož více nepovstal. Dne 8. dubna 1906 zesnul v náručí svých rodičů.

Entomologie ztratila v něm pěstitele vroucího, rodiče syna nadějného. Byl členem Společnosti od prvého roku trvání a svou tichou povahou byl každému milým druhem.

Fauna Bohemica.

1. Nový motýl pro českou faunu. Chytil jsem dne 27. srpna 1905 jeden exempl. Ennomos Tr. (Eugonia Hübn) **fuscantaria** *Stph.*, náhodou přiletěvší k elektrickému světlu do jedné místnosti chrudimského musea.

Žije tedy v Čechách všech pět středoevropských specií:

Ennomos Tr. quercinaria *Hufn.* autumnaria *Verbn.* alniaria *L.*, erosaria *Hb.*, fuscantaria *Stph.*

Ph. St. A. Růžička.

2. Noví brouci. Mylacus rotundatus *F.* dosti hojný v teplém okolí pražském. V katalogu Klímově patrně asi nedopatřením nebyl uveden.

Foucartia squamulata *Herbst.*, již mi laskavě pan pošt. rada Rom. Formánek určil, uvádím z Polabí.

Pogonochaerus decoratus *Fairm.* jsem sbírával hojně v Pošumaví (Chuděnice, Švihov, Klatovy, Bolešiny, Předslav) časně z jara, někdy i koncem února (!) na čerstvých borových pasekách. *J. Roubal.*

3. Nový Pachynematus. Herrn P. A. Kubes, Kapuzinerordens Quardian, ist es gelungen, bei Kolin in Böhmen einen neuen Pachynematus aufzufinden, den ich dem Entdecker zu Ehren benenne:

Pachynematus *Kubesi* n. sp. ♀ Niger; genibus extremis, tibiis, cercis rufis; mandibulis apice brunneis; hypopygio rufescente; alis hyalinis, venis fuscis, costa stigmateque pallidis.

Elongato-ovatus, vix sculpturatus; capite et mesopleuris cano-, mesonoto fusco pubescentibus; hoc pone oculos subangustato; clypeo late emarginato; antennis gracilibus, setiformibus, truncum longitudine fere aequantibus; articulis 3, 4, 5 inter se longitudine fere aequalibus; area frontali parum discreta; fovea

suprantennali majore et profundiore; ocello anteriore super lineam oculos tangentem posito: vertice longitudine sua triplo latiore; vagina crassiuscula cercis quadruplo crassiore, apice rotundata. — Long. 8 *mm.* Patria: Bohemia.

Die Art ist in meiner Tabelle (Z. Hym. Dipt. 1903, pag. 140) unter n. 23 als erste durch den ganz schwarzen Mund von P. Gehrsi und laevigatus zu unterscheiden. Sie steht dem P. nigerrimus nahe; doch hat dieser kürzere Fühler und eine schmalere Sägescheide, die wenig dicker ist als die Cerci. (Konow: Zeitschrift für s. Hym. et Dipter. 1905, pag. 154).

Drobnosti.

Tachinus rufipennis *Gyllh.* objevuje se na podzim nebo záhy z jara (pokud zjištěno) na vlhkém listí. Letos chytil 9. května pan Zeman jediný exemplář v Krči (coll. Rambousek). Druh význačný jemně tečkovaným štítem a třešňovými krovkami. *Rmbk.*

Deliphrum tectum *Paykul* vyskytuje se na různých místech. Tak sbírán p. prof. Jouklem, p. Zemanem a mnou v Krči, panem Černým v Dobřichovicích z jara a na podzim; — zajímavější je však chycení tohoto dosti vzácného Staphylinida v pozdním jaru — 20. května t. r. ve Vraném. Našli jsme s p. Krásou pod výkalem vepře celkem 5 exemplářů. Druh tento však žije též na květech a na shnilých ryzcích, jak mi sdělil p. Krása. *Rmbk.*

Nová varieta druhu Homoeotarsus Chaudoiri Hochh.

Popisuje *F. J. Rambousek.*

H. Chaudoiri var. adanensis m. podobá se dosti typu, rozezná se však již pouhým okem, neboť jest menší a především mnohem lesklejší.

Tento lakový lesk je dosti význačný, kdežto u typu jest tělo (hlavně krovky) více méně matné. Útvarem těla svrchu i se spodu se od typu nijak nerozlišuje, avšak tečkování jest mnohem hlubší, silnější a též rozptýlenější, jmenovitě na štítu, který vykazuje hladký středový pruh, rovněž clypeus je též skoro úplně hladký. Chloupkování celého těla jest na povrchu černavé, vespod žlutavé. ♂ se vyznačuje posledním abdominálním segmentem silně a hluboce v ostrém úhlu skoro až ke kořenu vykrojeným. Long. 11—12 mm.

Pořad schůzí ve správním roce 1906.

Leden	Únor	Březen	Duben	Květen
30.	20.	20.	24.	22.
Červen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
26.	25.	9. a 30.	13. a 27.	11.

Schůze konají se v zasedací síni Zemědělské rady pro král. České na Václavském nám. čís. 54 v I. poschodí a počínají o $^1/_2$8. hod. večer.

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

Ročník III. 1906. Číslo 3.

V PRAZE.

Nákladem České Společnosti Entomologické

Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

Popsaného brouka označuji za novou varietu, ač p. cís. rada Edm. Reitter považuje tohoto Homoeotarsa za novou subspecii druhu Chaudoiri Hochh.

Důvodem jest mi značná variabilita příbuzného druhu Cryptobium fracticorne Payk.

Pan B. H. Boyadjian, professor francouzského collegia v Adaně v Malé Asii mi poslal celkem 2 exempl., ♂ a ♀, z nichž jednoho chová sbírka moje, druhého sbírka p. cís. rady E. Reittera.

Zmíňuji se krátce o několika vzácných druzích Staphylinů, které mi p. prof. Boyadjian zaslal. Jsou to druhy:

Pinophilus siculus Kr.

Oedichirus dimidiatus Reitt. (nedávno popsán z centr. Asie).

Ocypus rubripennis Reiche.

Veškeré zde uvedené druhy sbírány na jaře 1906 v okolí adanském.

Resumé.

Une nouvelle variété du Homoeotarsus Chaudoiri Hochh.

Cette variété diffère du type par son corps moins robuste (long. 11—12 mm.) plus fortement et moins densément ponctué. Elle est très facile à distinguer du type, avec lequel elle a des rapports, par sa taille plus brillante.

Mr. B. H. Boyadjian, professeur au collège français à Adana (Asie Mineure) m'envoya deux pièces (♂ et ♀) de cette nouvelle variété trouvées aux environs d'Adana au printemps 1906.

Il faut ajouter qu' il m'envoya en même temps le Pinophilus siculus Kr., l' Oedichirus dimidiatus Reitt., et l'Ocypus rubripennis Reiche.

Myrmecophilie u Formica rufa *L.*

Přednesl ve schůzi ze dne 22. května 1906. *Dr. Jaromír Pečirka.*

První sníh různě naladí entomologa. Kdo ovládá výzkum všemi methodami, pracuje až k němu a první sníh znamená oddech. Teď máme čas vrátiti se k darům jara a léta, počne revise, zařaďování, detailní určování, avšak když týden mine po týdnu, zasteskne se nám po živoucí přírodě. A účelem mé dnešní před-

nášky jest obrátiti Vaši pozornost ku práci, ku zaměstnání zimnímu, které jest tak pohodlné a zajímavé, že, kdo ho jednou okusil, každým rokem se k němu vraceti bude. Je to prohledávání velkých mraveništ lesního mravence.

Ve mraveništích těchto odehrává se vůbec zvláštní kus života přírody. Toto houževnaté, zlé zvíře má také své libůstky a chová si zvířata pro své požitky; jest jich však velice málo. Drobnější, jemnější druhy mravenců mají těchto, abych řekl, domácích zvířátek více druhů, a zdá se, že mravenec lesní jest přílišný Sparťán, než aby se takovými hříčkami příliš zabýval. Delší jest již řada tak zvaných hostí indifferentních. Jmenujeme je tak proto, že neznáme úkol jejich v mraveništi. Jsou tam pravidelně mnohdy ve stech kusů, kdežto mimo mraveniště je velice zřídka nalézáme, a nám jest pouze záhadou, proč zvířátko tak dravé a výbojné, které spojenými silami se vrhá i na větší brouky, jako je svižník nebo dokonce i střevlík, trpí takovou, v mnohých druzích téměř mikroskopickou drobotinu ve svém hnízdě. Je to záhada, že mravenec, který dovede zdechlého ptáka obrati až na kosti, nechá na pokoji měkkounké larvy zlatohlávka nebo mandelinky Clythra quadripunctata, které se vyvíjejí hluboko v mraveništi zahrabány. A pak jest třetí skupina hostů nezvaných. Jsou to zejména brouci drabčíci, kteří na mravence číhají, ojedinělé, malátné, nebo žárem slunce choré chodce přepadají a ničí. Všechny tyto druhy jmenujeme souborným jménem myrmecophily čili zvířaty mravencomilnými.

Pozorování a sbírání ve mraveništích tohoto útočného mravence jest však velmi obtížné. Sběratel musí si zavázati rukávy i nohavice, ač i to nebývá mnoho platné. Člověk aby se po takovém pokusu svlékl a šaty i s prádlem vychytal. Kousnutí mravence lesního za slunného, teplého dne, kdy kůže jest teplem a potem změklá a citlivá, dlouho palčivě pálí a může na hebkých částech způsobiti i otok, který nám výlet dosti pokazí. Dále má mravenec lesní ještě jinou zbraň. Je-li opravdu zle, a nemůže-li nepřítele kusadly dosíci, opře se o zadní dva páry nožiček, postaví se, obrátí k nepříteli břišní stranu a vystřikne ze zadečku na nepřítele i na 15 *cm* vysoko tenký vlásek tekutiny, jež jest téměř čistá kyselina mravenčí. Kyselina ta leptá dosti značně. I zdravá kůže stane se po ní drsně lepkavá. Má-li však někdo kůži rozpukanou nebo, což se na výletě často stává, na rukou od práce v kamení a v pařezech nějaké oděrky, tu to po delší

chvíli bolí jako bodnutí vosy, když kyselina mravenčí přijde na takové porušené místo kůže.

Toho všeho v zimě není. Mraveniště lesního mravence jsou v zimě mravenců prosta. Tu i tam snad nějakého nalezneme. Zpravidla mu však chybí něco na nožičkách nebo i celé končetiny, je to chorý opozdilec, kterého zima překvapila, nežli mohl dosíci vlastního teplého hnízda, jež jest pod zemí. Tam jsou zalezlí, mají své miláčky asi s sebou a kupy, které si nade své podzemní bydlo nanosili, ponechávají hostům tak zvaným trpěným a svým nepřátelům. Proto může entomolog v zimních měsících mraveniště si prohlížeti, přesívati, přehrabati bez obavy před černými roji, jež se za teplých dnů jara a léta okamžité bojechtivě vyhrnou i při prostém stanutí a pozorování mraveniště. Pravé myrmecoxeny, čili hmyz, jež si mravenci pro své požitky chovají, jako jsou drabčíci Atemeles pubicollis F. a zbloudilá snad Lomechusa strumosa L., bychom asi marně hledali, za to však nalezneme právě v zimě pohodlně dlouhou řadu ostatního hmyzu, jejž bychom na jaře, když mravenci již vylezli, a v létě jen s velkou obtíží a mnohdy marně hledali, protože, jakmile mravenci počnou s chovem larev, mizí velká část těchto podružných nájemníků. Také však nalezneme v zimě v hnízdech těchto dosti i jiných vzácných druhů, které si nalezly za pozdního podzimu v opuštěných kupách zimní úkryt.

Kdo se chce zabývati myrmecophily lesního mravence, má tedy počíti již v zimě. Je-li mírná zima, zejména předcházel-li jí dlouhý podzim bez mrazu jako r. 1905, nalezneme již ve druhé polovici ledna vyvinuté téměř všechny druhy, jež jsou u lesního mravence trpěny i všechny jeho nepřátele. Leden jest za mírné zimy měsíc, kdy se proměna broučí v mraveništi dokonává. Myslím tu hlavně druhy menší tak zv. mikra. Najdeme sice ještě hojně larev, ale převážná forma broučí jest již imago. Některé druhy nebývají ještě dosti vybarveny, počátkem února však jsou již brouci tvrdí, zralých barev. Otázka, zda který brouk se v mraveništi vyvíjí, jest pro myrmecophilisty důležitá. Vždyť vývoj brouka u většiny druhů jest vlastně jeho život. Hotový brouk začasto obstarává pouze páření a hyne. Kdo by se tedy chtěl zabývati řešením těchto zajímavých otázek, které druhy se v mraveništi vyvíjejí, a které do něho odjinud vnikají, nechť přehledává mraveniště již od listopadu a pěstuje larvy tam nalezené. Kultura tato je snadná. Do sklenice dá se mrť mraveništní z těch vrstev, kde různé snesené částečky přecházejí již v tlení, drží se

vlhká a ne na direktním slunci. Chceme-li vývoj uspíšiti, dáme kulturu do pokoje, kde se topí. Má-li se však vývoj věrně dle přírody díti, musíme kultury chovati v pokoji studeném. Mráz jest kulturám nepříznivý. V přírodě jest mraveniště chráněno krytem sněhu a vlastní teplotou země. Kultura ve sklenici však snadno promrzne, a trvá-li zmrznutí déle, kultura hyne. Mimo to musíme z mrtě úplně vybrati různé malé pavoučky, stonožky a štírky, dravá zvířata, která by nám larvy za krátký čas prostě zničila.

Prohledávati mraveniště v zimě pod širým nebem neradil bych však nikomu. Prosívání není v zimě dosti spolehlivé. Drobní tvorové, i když je ještě něco nad bodem mrazu, jsou polostuhlí a dávají známky života jen na hrubá podráždění. Pselaphidi, scydmaenidi a malí drabčíci jsou zalezlí v dutinkách kousků kůry a dřívek a nevypadnou při vysívání. Mimo to se také mohou silným třepáním polostuhlá zvířata snadno otlouci. Odporučoval bych methodu jinou.

Vezmeme si mraveniště buď celé nebo aspoň hodnou jeho část domů. Brával jsem asi tak 10—15 litrů najednou. Na povrchu a na krajích při zemi bývá v zimě málo, téměř nic. (Na jaře a v létě právě okraj obsahuje někdy dosti druhů.) Odhrábneme asi na dva prsty silnou svrchní vrstvu a počneme od některého kraje vybírati. Největší počet kusů nalezneme v mírně vlhkých vrstvách, kde se hmyz může ještě volně pohybovati, aniž by se naň lepily částečky mrtě. V mokrých dolních vrstvách, tam, kde nalézáme velké larvy zlatohlávků a mandelinky Clythra 4-punctata, jest již méně, bývají však tam Pselaphidi a Scydmaenidi. Pytel, do kterého mrť uložíme, musí býti velmi husté látky, asi takové, jako se z ní dělají polštářové sypky, a i tato látka není úplně spolehlivá. Reitter (das Insektensieb) radí sukno. Pselaphidi. Scydmaenidi, kteří se dosti často v mraveništi náhodně nalézají, drobní drabčíci protlačí se svými kuželovitými předky i hustou látkou, je-li skříženě tkaná. Sukno i tenké udrží vše. Dokud jsme v širé přírodě, malátnost zimy a ztuhlost mrazu drží hmyz nehybným. Vezmeme-li však kořist do vlaku, nebo dáme-li si ji poslati poštou, tu za tu chvíli, za kterou se obsah pytle prohřeje — mnohdy stačí hodina — obživnou tito hezcí broučkové, a mohou-li, prchnou. Doma vysypeme a dobře vyklepáme obsah pytle na bílou podložku, uložíme pak do velkých lahví se širokým hrdlem a zavřeme je žvancem hrubé vaty. Když pak máme čas, vyndaváme si obsah lahve po lžících, po hrstích

a přebíráme jej na bílé podložce tak, jako se v domácnosti přebírá rýže nebo jiné zrní. Je zima, času bývá více nežli v létě, a sedíme při tom v teplém pokoji. Při přebírání musíme však dáti pozor na následující. Jak se totiž při tom různými drobty hází, staví se velká většina u nich sedících brouků mrtvými, tak že bychom je snadno přehlédli. Malí Histeridi jako Myrmoetes a Dendrophilus podobají se velice zčernalým semínkům a také se snadno přehlédnou. Třeba tedy prohlížeti zevrubně, s lupou v ruce a zvolna, a i na přebranou část znova a znova se podívati, zdali z ní ještě něco nevyběhlo, co jsme přehlédli. Tento způsob sbírání je tedy šetrnější a vydatnější než práce sítem.

Hnízda mravence lesního jsou jak známo nejčastěji na kraji lesů, v keřnatých stráních, z pravidla však v místech sušších a výslunných. Nebývají však stejně bohatá. Mraveniště v širokých údolích řek a potoků mívají rozmanitější faunu, než ve strmých roklích a lesních průsecích. Často jsou pod stromy a houštím ukryta před deštěm; má-li však býti zvířena poněkud rozmanitá, musí míti hnízdo volné popředí. Každé však mraveniště má své hosty. Je-li druhů málo, bývají za to četně, mnohdy i po stech zastoupeny. Mraveniště bývají často opřena o větší strom, a je-li tento listnatý a při tom dokonce částečně vyhnilý, tu nalezl myrmecophilista nejvděčnější pole ku svému bádání. Nejen že jest tu zvířena myrmecophilní nejpestřejší, ale i celá řada drabčíků, pselaphů, scydmaenidů, brouků kyjorohých a jiných druhů, kteří si tu vybrali svůj zimní úkryt, zabaví sběratele tak, že mu až do dubna k jinému času nezbude. Jest těžko nalézti broukaři v zimě zaměstnání zajímavějšího a pohodlnějšího. V létě, kdy se mravenci lesnímu rádi vyhneme, pamatujeme si pouze lokalitu a v zimě si tam proň dojedeme, nebo si dáme čas občas kus mraveniště poslati, což je zejména výhodné pro Prahu a jiná místa, kde mravenec lesní buď chybí nebo jest velmi málo rozšířen.

Ku smrcení používal jsem známé methody vysíření. Broučci zachovají barvy svěží jako živí, ovšem tykadla a nožičky ztuhnou. Kořist pak dáme do zkoumavky, přiložíme k ní kousek navlhčeného pijavého papíru a ucpeme. Přes noc, nejdéle však za 48 hodin (zejména Histeridi) změknou brouci tak, že je praeparace hravá a rychlá.

Abych k těmto methodám výzkumu ještě více povzbudil, budiž mi dovoleno podati seznam mého výzkumu na Budějovicku. Obsahuje také dosti druhů, jež jen náhodou se vyskytly

v mraveništi a nepatří nijak k myrmecophilům; uvádím je však též, aby obraz zvířeny mraveništní byl v celé své pestrosti podán. Panu císařskému radovi E. Reittrovi v Paskově srdečný dík za obtíž, kterou mu dalo určování mnohých nezralých a nevybarvených exemplářů.

Dromius nigriventris *var.* **sublaevipennis** *Rttr.* — Varieta tato jest nová pro Čechy. Nalezl jsem jeden kus na Hluboké, v mraveništi v dutém dubu. Patrně náhodný nález, brouk si tam nalezl pouze zimní úkryt.

Metabletus truncatellus *L.* — Hluboká, rovněž v dutém dubu. Též asi náhodou v mraveništi.

Notothecta flavipes *Grav.* — Na Budějovicku rozšířený téměř v každém mraveništi Formica rufa L.

Thiasophila angulata *Er.* — Hluboká, v mraveništi v dubu četná, v jiných velmi po řídku. V létě tu a tam na šťávě dubů na Hluboké.

Oxypoda haemorrhoa *Mann.* — Jeden kus v hnízdě na Hluboké, jež bylo opřeno o borový pařez.

Oxypoda annularis *Mann.* — Dva kusy hluboko v mraveništi v Němé Strouze jižně od Budějovic.

Oxypoda formiceticola *Märkl.* — Téměř v každém mraveništi na Budějovicku ve větším množství.

Microglossa marginalis *Grav.* — Vzácného toho drabčíka jsem nalezl ve 4 kusech na Hluboké v mraveništi v dutém dubu. Dle P. Wasmanna vyskytuje se jen u Lasius fuliginosus a brunneus Ltr.

Aleochara lanuginosa *Grav.* — Nahodilý přezimovatel.

Drusilla canaliculata *F.* — Tento dle všeho příležitostný host u mravenců vyskytl se mi dvakráte v březnu u Formica rufa L.

Atheta sodalis *Er.* a **Colpodota fungi** *Grav.* se zdržují v únoru a březnu na Hluboké ve zmíněném mraveništi v dutém dubu ve značném počtu každým rokem.

Hypocyptus longicornis *Payk.* — Ve více kusech v únoru a březnu v témže mraveništi na Hluboké. Dva kusy mají žlutá tykadla.

Tachyporus solutus *Er.*, **chrysomelinus** *L.* a **nitidulus** *F.* přezimují dosti četně v každém mraveništi Formica rufa L.

Heterothops dissimilis *Grav.* — Každý rok ve více kusech v únoru a březnu v dubovém mraveništi na Hluboké.

Quedius brevis *Er.* — V únoru a březnu četně ve všech mraveništích na Hluboké. V létě v červenci a srpnu často na šťávě dubů. Myrmecophil.

Leptacinus formicetorum *Märkl.* — Kolem Budějovic téměř v každém mraveništi, leč vzácný. Leden až březen. Rovněž myrmecophil.

Xantholinus linearis *Ol.* Tohoto obecného brouka lze nalézti v zimě v každém mraveništi lesního mravence, kdežto Xantholina punctulata Payk. jsem nenalezl nikdy. Zajímavo jest však, že jsem v lednu a únoru nalezl asi stejný počet larev a starých vybarvených brouků, v březnu mizí již larvy a objevují se brouci nevybarvení s krovkami i nohami žlutohnědými, jež patrně později zčernají. Zdali se brouk od vajíčka v hnízdě vyvíjí, nebo zdali larvy za loupeživým účelem hnízda mravenčí vyhledávají, třeba ještě zjistiti.

Xantholinus atratus *Heer.* — V mraveništích na Hluboké i s larvou v únoru. Vzácný. Myrmecophil.

Medon melanocephalus *F.* — Kolem Budějovic od ledna do března pravidelný host u lesního mravence.

Stenus clavicornis *Scop.* — Hluboká, v únoru. Dle všeho nahodilý host.

Lathrimaeum atrocephalum *Gyll.* — Leden až březen v mnohých kusech v často zmíněném dubovém mraveništi na Hluboké, leč též i v jiném asi 300 kroků vzdáleném, jež se rozkládá kolem borového pařezu.

Protinus macropterus *Gyll.* — V témže mraveništi v březnu 1 kus. Rovněž dle všeho nahodilý host.

Trimium brevicorne *Reichb.* — Na Hluboké, v únoru, ve mraveništi v dutém dubu.

Euplectus piceus *Motsch.*, **nanus** *Reichb.*, **signatus** *Reichb.*, **Karsteni** *Reichb.*, **ambiguus** *Reichb.* — Všechny tyto druhy jsem nalezl pohromadě v často uváděném mraveništi v dubu. Karsteni a nanus mi byly označeny panem císařským radou Reittrem jako myrmecophilní. E. Karsteni byl nejčetnější, asi 20 kusů; nalezl jsem jej však na Hluboké ještě v jiném mraveništi a v Němé Strouze, kde mraveniště leží úplně volně na kraji jehličnatého lesa. E. piceus, ambiguus a signatus byli zastoupeni pouze 2—3 kusy a dostali se snad pouze náhodou do mraveniště. Euplectes Fischeri Aubé, skutečný myrmecophil chybí dle všeho na Budějovicku, ačkoliv ho pan Roubal v Pošumaví (Chuděnice) uvádí.

Bryaxis fossulata *Rchb.*
» **haematica** *Rchb.*
Tychus niger *Payk.*
Cephennium thoracicum *Müll.*
Neuraphes rubicundus *Schaum.*
Euconnus claviger *Müll.*
» **pubicollis** *Müll.*

Těchto sedm druhů jsem nalezl na Hluboké v březnu v vlhčích vrstvách mraveniště v dutém dubu, v jednom až třech exemplářích, z nichž však pouze Euconnus claviger a snad také Neuraphes rubicundus (dle Reitra) jest skutečným myrmecophilem.

Ptenidium myrmecophilum *Motsch.* — V únoru a březnu v dubovém mraveništi na Hluboké v tisících kusů. V jiném poblíže ležícím též velikém a starém mraveništi bylo jich jen velice málo. V šesti jiných velkých a mnoho let starých mraveništích nebyl jediný kus.

Aderces suturalis *Heer.* — Pan Roubal ve svém Prodromu ho neuvádí, pan Dr. Lokay (Časopis I. 2.) ano, leč u Lasius fuliginosus Ltr. a brunneus Ltr. Nalezl jsem ho na Hluboké 25. III. 1906 u Formica rufa L. v dubovém mraveništi.

Trichopteryx intermedia *Gillm.* — Pro Čechy nový druh. Hluboká, jako předešlý.

Myrmecoxenus subterraneus *Chevr.* — V jedenácti r. 1905 a 1906 přebraných mraveništích jeden jediný kus, ačkoliv bývá jinde hojný.

Emphyllus glaber *Gyll.* — Na Hluboké v mraveništi u borového pařezu, každý rok ve velkém množství. V blízkosti ležícím mraveništi v dutém dubu jen několik málo kusů. Ostatně nikde na Budějovicku.

Cryptophagus umbratus *Er.* (syn. ruficornis Rttr.) Velice vzácného tohoto broučka jsem nalezl ve dvou kusech v mraveništi u Rančic jižně od Budějovic 27. II. 1906, Exempláře jsou dosti světlé, patrně nedávno vylezlé. Mraveniště toto bylo poměrně prázdné a leželo v hustém smrčí v příkré stráni. Bylo tam pouze více kusů Corticarie longicollis Zett., Leptacinus formicetorum Märk., a dva párky Cartodere elongota Curt. Nahodilé hosty neobsahovalo žádné.

Cryptophagus scutellatus *Newm.* — Hluboká, březen. Bude asi jen nahodilým zimním hostem.

Enicmus transversus *Ol.* — Jako předešlý.

Cartodere elongata *Curt.* — V mraveništi u Rančic s Cr. umbratus Er. Jest myrmecophil.

Corticaria longicollis *Zett.* — Taktéž myrmecophil. Vyskytuje se hojně ve všech mraveništích Formica rufa L. na Budějovicku. V jednom mraveništi v Němé Strouze již v lednu ve stech, ještě měkkých exemplářích zároveň se stejně četnými malými, dlouze, stříbrošedě chlupatými larvami. Kultura larev bohužel zašla, vymizely mi ze sklenice, aniž bych věděl příčinu. Protože však toto mraveniště bylo jinak celkem prosto jiných hostí, myslím, že to byly larvy této Corticarie. Brouk tento byl dosud jen panem Dr. Fleischerem v Čechách pozorován.

Monotoma angusticollis *Gyll.* — Hluboká, velmi pořídku v březnu. Myrmecophil.

Hetaerius ferrugineus *Ol.* — Hluboká. V mraveništi u borového pařezu koncem března. Mravenci byli již venku. Tento druh s oběma následujícími jsou rovněž myrmecophily.

Dendrophilus pygmaeus *L.* — V dubovém mraveništi na Hluboké. Únor, březen ve více kusech.

Myrmetes piceus *Payk.* — Rovněž v onom mraveništi ve vyhnilém dubu. R. 1905 a 1906 v březnu pět kusů. Brouk velmi vzácný a pro Čechy nový.

Opatrum sabulosum *L.* — Jsem nalezl vícekráte, leč vždy jen na kraji mraveniště.

Cetonia. — Z vypěstovaných larev vyvinula se vždy Cet. floricola Hbst. Larvy žijí patrně více let v mraveništi a zakuklují se pozdě na jaře, již k létu. Asi uprostřed léta objeví se brouk.

Cyphon variabilis *var.* **nigricornis** *Kiesw.* — Obecného Cyphon variabilis nalezneme v zimě téměř v každém mraveništi. Snad jen náhodný zimní úkryt. Varietu tuto uvádím proto, že v katalogu pana Dra Klímy chybí.

Seznam tento, jehož účelem jest, nepatrným dílem doplniti pracné seznamy pana Dra Lokaye a pana Roubala, dává zároveň ovšem dosti neúplný obraz jihočeské broučí fauny v mraveništích lesního mravence, dokud tito jarním teplem nebyli vzbuzeni a neopustili svá podzemní zimní lůžka. Dinardy budou dle všeho na Budějovicku chyběti. Na Atemela pubicollis Briss. bylo v březnu asi brzo. Ostatní však druhy, jež ku středoevropské fauně lesního mravence patří, jsou dosti úplně zastoupeny.

Některé nálezy jsou poněkud důležitější pro rozšíření těchto tvarů v Čechách:

Microglossa marginalis *Grv.*, byla až dosud dle P. Wasmanna nalezena jen u rodu Lasius. Z Čech uváděna v Klímově seznamu (Roubal), naleziště však dosud nikde neuveřejněno.

Oxypoda haemorrhoa *Mann.* — V páně Roubalově Prodromu až dosud jediné české stanovisko Vrané (Krása).

Oxypoda annularis *Mann.* — Je u Formica rufa L. nový nález.

Oxypoda formiceticola *Märkl*, — Uvádí pan Roubal »pouze v teplejších polohách Čech«.

Xantolinus linearis *Ol.* se svými larvami jest rovněž dosti zajímavý nález,

Xantholinus atratus *Heer.* — Až dosud jen Dr. Lokayem a Skalitzkým sbírán.

Medon melanocephalus *F.* — Zdá se, že tento drabčík bude myrmecophilem, ačkoliv jej P. Wasmann neuvádí.

Euplectus Karsteni *Reichb.* uvádí pan Dr. Lokay pouze u Lasius fuliginosus Ltr.

Euplectus nanus *Reichb.* — Dle pana cís. rady Reittra myrmecophil.

Neuraphes rubicundus *Schaum.* — Jako předešlý.

Emphyllus glaber *Gyll.*, **Cryptophagus umbratus** *Er.*, **Cartodere elongata** *Curt.*, **Corticaria longicollis** *Zett.*, **Dendrophilus pygmaeus** *L.* a **Myrmetes piceus** *Payk.* jsou dobré a dosti zajímavé nálezy v Čechách.

Rovněž nápadné jest, že některé druhy, které jsem nalezl na Budějovicku, byly pouze z teplejších poloh středních a severních Čech známy. Dá se to vysvětliti tím, že některé partie jižních Čech, zejména kotlina budějovicko-hlubocká a celé údolí Vltavy až k Vyššímu Brodu jsou stejně teplé jako zmíněné polohy. Dle vlastního názoru opakuje se květena údolí vltavského, počínaje od toho místa, kde přestávají vápenné vrstvy, ku př. od Zbraslavi, stále až ku Vyššímu Brodu a sice jak květena poříčních luk, tak i strání. Bude tedy asi i zvířena obdobná. Otázku tu by rozluštila charakteristika pražské fauny, jako Chennium, Centrotoma, Trichonyx atd.; bohužel jsem se ku sbírání těchto rodů nikdy nedostal. Pan Dr. Lokay, který údolí Vltavské nad Budějovicemi zná a stráně ty viděl, vyslovil též domněnku, že v příhodný čas by se tyto pražskému okolí vlastní druhy též i zde daly nalézti.

Ku konci dovoluji si upozorniti na následující zajímavý úkaz. Pan PhC. Maule pozoroval v červnu 1904 na Olšanech

velice silný roj myrmecophila Trichonyx sulcicollis Rchb. Pan vrchní inženýr Deworezky nalezl u Krumlova také asi v červnu 1904 ve hnízdě nějakého Lasia broučka Clavigera longicornis Müll. ve stech exemplářích. Já nalezl Ptenidium myrmecophilum Motsch. v jednom mraveništi v tisících a v sousedním neméně velikém sotva dvacet a v jiných vůbec nic. Rovněž tak jsem nalezl celý, abych tak řekl, roj Emphylla glabra Gyll. a jinde zas roj Corticarie longicollis Zett. Též pan dr. Lokay a pan Roubal uvádějí ve svých pracích o českých myrmecophilech, že tu a tam se některý druh u mravenců vyskytne ve velikém množství. A nejedná se jen o druhy obyčejné, pozoruje se to též u druhů vzácných.

Úkazy tyto patří dle všeho do té kategorie, jako jest hromadné se objevení, jež se ob čas vyskytuje ve všech říších živočišstva. A to právě jest zajímavé, že i u zvířátek myrmecophilních, v tomto drobolinkém světě se úkaz tento také vyskytuje. Bylo by záhodno zjevy tyto v říši hmyzu všude přesně registrovati, snad by se přece podařilo nalézti příčinu a okolnosti, za jakých tyto elementární projevy síly a života přírody povstávají.

Auszug.

Der oberirdische Teil der Nester von Formica rufa L., der sog. Ameisenhaufen, ist im Winter bis auf vereinzelte Individuen ameisenfrei. Wir finden daher zu dieser Jahreszeit keine Myrmecoxenen (Atemeles pubicollis F. und die vielleicht verirrten Lomechusen), sondern der Haufen wurde den indifferenten und feindlich verfolgten Gästen vollkommen überlassen. Im wärmeren Frühjahre und später, wo die Larvenzucht bereits begonnen hat, werden diese Arten meistens vertrieben.

Wer die Nester auf Myrmecophilen durchzusuchen beabsichtigt, muß im Winter beginnen. Bei einem milden Winter, besonders wenn demselben ein langer, ziemlich frostfreier Herbst voranging, finden wir in der zweiten Hälfte Jänners die meisten Arten bereits entwickelt. Jänner ist bei einem milden Winter der Monat, in welchem, auf unseren Breitegraden, sich die Metamorphose dieser Käferarten vollendet. Man findet zwar noch zahlreiche Larven, die vorwiegende Käferform ist jedoch bereits das Imago. Manche Arten pflegen noch nicht ausgefärbt zu sein, anfangs Februar sind die meisten schon reif. Bei der Larvenzucht beginnt man noch früher, etwa im November. Diese Kulturen sind sehr

einfach. Man tut in ein Glas etwas von dem Haufenmulme, am besten aus jenen Schichten, wo die einzelnen Partikelchen schon in Verwesung übergehen, setzt die gefundenen Larven an und hält das ganze in einem mäßig temperierten Zimmer ohne direktes Sonnenlicht. Der Mulm muß jedoch früher von den vielen kleinen Spinnen, Tausendfüßlern und Pseudoskorpionen gesäubert werden. Dem Autor ist dieses Versehens wegen eine starke Cultur von Larven, in denen er die Corticaria longicollis Zett. vermutete, aus dem Glase einfach verschwunden.

Autor rät ab, die »Ameisenhaufen« im Winter im Freien durchzusuchen. Viele Arten sind in den Rinden- und Holzsplittern tief verkrochen und vor Kälte starr. Beim Sieben fallen sie nicht heraus und können außerdem wegen der Körperstarre leicht und grob beschädigt werden. Es wird folgender Vorgang empfohlen.

Im Sommer merkt man sich die Lokalität des Nestes und im Winter bringt man den oberirdischen Teil entweder ganz oder in Partien nach Hause. Die obere Schichte enthält zwei Finger tief meistens nichts, oder nur ganz zufällige, gewöhnliche Tierchen, die hier den Winterunterschlupf suchten. Das meiste finden wir in den mäßig feuchten Schichten, wo sich die Insekten noch frei, ohne von den Erdpartikeln beklebt zu werden, bewegen können. Unten, in dem stark feuchten, schon verwesenden Mulme, wo die großen Cetonien- und Clythralarven leben, treffen wir die Pselaphiden und Scydmaeniden. Die Säcke, in welchen wir das Material nach Hause bringen wollen, müssen aus sehr dicht gewebtem Stoffe, am besten einem Tuche (Reitter, das Insektensieb) erzeugt werden. So lange wir in der freien Natur sind, bleiben die Tierchen starr. Sobald sich jedoch das Eingesammelte z. B. im Eisenbahnzuge oder beim Postversand erwärmt, werden sie sehr lebhaft und drängen sich, besonders die Euplectuse, auch durch ziemlich dichte Leinwand- und Baumwollstoffe leicht durch. Zu Hause wird das Untersuchungsmaterial in große Flaschen verteilt, mit Wattapfropfen verschlossen und feucht gehalten. Jetzt hat man Zeit und Bequemlichkeit genug und kann den Flascheninhalt partienweise überklauben so, wie man in einem Haushalte den Kaffee oder den Reis zu überklauben pflegt, wobei jedoch Folgendes zu beachten ist. Wie man die Brosamen des Mulmes bewegt, stellen sich viele Arten tot, es sind auch die kleinen Histeriden wie Dendrophilus und Myrmetes piceus schwarzen Samenkörnern oder

abgerissenen Ameisenköpfen sehr ähnlich. Wir müssen also genau, langsam und mit der Lupe in der Hand arbeiten, wobei von Zeit zu Zeit wieder auf das Überklaubte ein Blick zu werfen ist, ob nicht etwas Übersehenes noch herauskäme. Diese Sammelmethode ist jedenfalls schonender und genauer als das Sieben.

Die Nester der Waldameise pflegen, wie bekannt, meistens am Waldrande, in buschigen Lehnen, regelmäßig jedoch auf trockeneren, sonnigen Stellen zu sein. Sie sind aber nicht gleich faunenreich. In einem breiten Tale des Flusses oder eines Baches sind die Ameisenhaufen an Arten reicher als in steilen Schluchten oder Walddurchschlägen. Es hat jedoch jedes Nest der Formica rufa L. im Winter seine Gäste. Wenn die Arten weniger zahlreich sind, sind sie gewöhnlich zu vielen, manchmal zu Hunderten von Stücken vertreten. Oft ist das Nest an einen Baum gestützt. Wenn es ein Laubholz, und wenn dasselbe ausgefault, teilweise etwas hohl ist, so hat der Sammler den reichsten Fundort der Myrmecophilen bei der Waldameise getroffen. Nicht nur daß in den Nestern in hohlen Laubbäumen die myrmecophile Fauna am buntesten ist, sondern eine Reihe von Staphylinen, Pselaphiden, Scydmaeniden und Clavicorniern, welche hier ihre Winterquartiere aufsuchten, wird den Sammler derart in Anspruch nehmen, daß ihm bis April keine Zeit für etwas anderes übrig bleiben wird.

Folgendes Verzeichnis umfaßt die Funde, welche vom Auktor in Südböhmen, in der Budweis-Krumauer Umgebung gemacht wurden. Es enthält auch nichtmyrmecophile Arten, welche nur wegen der Vollständigkeit der Funde angeführt wurden. Für die mühevolle Bestimmung von vielen unreifen, nicht ausgefärbten Formen bin ich dem Herrn kaiserlichen Rate Edmund Reitter in Paskau herzlichen Dank schuldig.

Notothecta flavipes *Grav.* — In der Budweiser Umgebung beinahe in jedem Neste.

Thiasophila angulata *Er.* — Frauenberg bei Budweis, im Neste in einer hohlen Eiche zahlreich, in anderen sehr spärlich. Im Sommer hie und da auf dem Safte der Eichen.

Oxypoda haemorrhoa *Mann.* — Ein Stück in Frauenberg. Das Nest war an einen Kiefernstock angelehnt.

Oxypoda annularis *Mann.* — Zwei Stücke tief in einem Neste in »Němá strouha« südlich von Budweis.

Oxypoda formiceticola *Märkl.* — In dem Neste der Budweiser Gegend, meistens zahlreich.

Microglossa marginalis *Grav.* — Von diesem seltenen Staphylinus fand ich vier Stücke in Frauenberg im Neste in einer hohlen Eiche. P. Wasmann führt ihn nur bei Lasius fuliginosus Ltr. und brunneus Ltr. an.

Aleochara lanuginosa *Grav.* — Zufällige Überwinterung.

Drusilla canaliculata *F.* — Dieses verdächtige Ameisentier ist mir im März zweimal im Neste der Waldameise vorgekommen.

Atheta sodalis *Er.* und **Colpodota fungi** *Grav.* halten sich jedes Jahr in vielen Stücken im Februar und März in Frauenberg im erwähnten Neste in der Eiche. Dürften jedoch mehr zu der Eiche als zu dem Neste gehören.

Hypocyptus longicornis *Payk.* — Mehrere Stücke im Februar und März. Fundort wie bei den Vorigen. Zwei Stücke haben gelbe Fühler.

Tachyporus solutus *Er.*, **chrysomelinus** *L.* und **nitidulus** *F.* überwintern zahlreich in jedem Neste der Waldameise.

Heterothops dissimilis *Grav.* Jedes Jahr im Februar und März mehrere Stücke in dem Neste in der Eiche bei Frauenberg

Quedius brevis *Er.* — Frauenberg bei Budweis. Im Februar und März zahlreich in allen Nestern. Im Juli und August öfters am ausfließenden Safte der Eichen.

Leptacinus formicetorum *Märkl.* — Jänner bis März. Um Budweis beinahe in jedem Neste, jedoch selten.

Xantholinus linearis *Ol.* — Diesen häufigen Käfer fand ich im Winter beinahe in jedem Neste der Formica rufa L. (den punctulatus Payk. nie). Es ist interessant, daß im Jänner und Februar beinahe gleiche Anzahl von Larven und alter, harter Käfer vorkommt, im März verschwinden die Larven und es erscheinen unausgefärbte Käfer mit gelbbraunen Füßen und braunen Flügeldecken, welche offenbar später schwarz werden. Ob sich der Käfer vom Ei im Neste entwickelt oder ob auch die Larven räuberisch in's Nest einziehen, wäre noch zu konstatieren.

Xantholinus atratus *Heer.* — Frauenberg im Februar samt Larve in den Nestern. Selten.

Medon melanocephalus *F.* — Bei Budweis vom Jänner bis März regelmäßiger Fund bei Formica rufa L.

Stenus clavicornis *Scop.* — Frauenberg im Februar. Dürfte nur zufälliger Gast gewesen sein.

Lathrimaeum atrocephalum *Gyll.* — Frauenberg im Jänner bis März in dem Neste in der Eiche und in einem anderen, an

einen Kiefernstock angelehnten in vielen Exemplaren; dürfte jedoch kaum ein Myrmecophil sein.

Protinus macropterus *Gyll.* — Frauenberg im März ein Stück.

Trimium brevicorne *Rchb.* — Frauenberg im Februar im Ameisenhaufen in der Eiche.

Euplectus piceus *Motsch.*, **nanus** *Rchb.*, **signatus** *Rchb.* **Karsteni** *Rchb.*, **ambiguus** *Rchb.* — Alle diese Arten fand ich beisammen in dem oft erwähnten Neste in der Eiche. Karsteni und nanus wurden mir vom Herrn kaiserlichen Rate Reitter als Myrmecophil bezeichnet. E. Karsteni war der häufigste. Ich fand ihn in Frauenberg auch in einem anderen Neste und in der Schlucht »Němá strouha«, wo das Nest am Waldrande vollkommen frei liegt. E. piceus, ambiguus und signatus waren nur durch 2—3 Stücke vertreten und ihr Vorkommen bei Formica rufa L. dürfte nur ein Zufall sein. — Euplectus Fischeri Aubé dürfte bei Budweis fehlen, obwohl ihn Herr Ph. C. Roubal im Bereiche des Böhmerwaldes (Chuděnice) fand.

Bryaxis fossulata *Rchb.*
» **haematica** *Rchb.*
Tychus niger *Payk.*
Cephennium thoracicum *Müll.*
Neuraphes rubicundus *Schaum.*
Euconnus claviger *Müll.*
» **pubicollis** *Müll.*

Von diesen sieben Arten fand ich je 2—3 Stücke in Frauenberg im März und zwar in den feuchteren Schichten in dem Neste in der Eiche. Es ist jedoch nur Euconnus claviger und vielleicht auch Neuraphes rubicundus (nach Reitter) myrmecophil.

Ptenidium myrmecophilum *Motsch.* — In demselben Neste in Frauenberg ist dieser Käfer in Tausenden vorgekommen. In einem auch großen und alten Neste, welches unweit lag, waren nur wenige Stücke. In sechs anderen nicht ein einziges.

Aderces suturalis *Heer.* — Herr Ph. C. Roubal führt ihn in seinem Prodromus der böhmischen Myrmecophilen nicht an, Herr Dr. Lokay (Časopis I. 2.) ja, jedoch bei Lasius fuliginosus Ltr. und brunneus Ltr. Ich sammelte denselben bei Formica rufa L. in Frauenberg Ende März im Neste in der Eiche.

Trichopteryx intermedia *Gillm.* — Eine für Böhmen neue Art. Fundort und Zeit wie der vorige.

Myrmecoxenus subterraneus *Chevr.* — In elf im 1905 und 1906 überklaubten Ameisenhaufen ein einziges Stück, obwohl der Käfer anderswo häufig vorkommt.

Emphyllus glaber *Gyll.* — In Frauenberg in einem, an einen Kiefernstock gestützten Neste jedes Jahr in großer Menge. In der nahe stehenden hohlen Eiche nur wenige Ex. Sonst nirgends bei Budweis.

Cryptophagus umbratus *Er.* (ruficornis Rttr.) — Diesen sehr seltenen Käfer fand ich in zwei Stücken in einem Neste bei Rančice südlich von Budweis Ende Februar. Die Exemplare sind ziemlich licht, wahrscheinlich noch nicht genug reif. Das Nest war arm und lag in einem dichten Fichtenjungholze an einer steilen Lehne. Es enthielt mehrere Corticaria longicollis Zett., zwei Paare von Cartodere elongata Curt. und zwei Leptacinus formicetorum Märk. Es waren da keine zufällige Gäste.

Cryptophagus scutellatus *Newm.* — Frauenberg, März. Wahrscheinlich ein Zufall.

Eniemus transversus *Ol.* — Wie der Vorige.

Cartodere elongata *Curt.* — Im Neste bei Rančice mit Cryptophagus umbratus Er.

Corticaria longicollis *Zett.* — Kommt bei Budweis häufig in allen Nestern der Formica rufa L. vor. In einem Neste in der »Němá strouha« fand ich im Jänner neben Hunderten von noch weichen, ganz lichten Exemplaren gleich zahlreiche, kleine, lang silbergrau behaarte Larven, welche ich, da das Nest sonst aller Gäste frei war, für Corticaria-Larven hielt. Das Nest machte den Eindruck einer Reincultur der Corticaria longicollis Zett. Leider ist mir die Zucht der Larven eingegangen und die Art konnte nicht bestimmt werden.

Monotoma angusticollis *Gyll.* — Frauenberg sehr selten im März.

Hetaerius ferrugineus *Ol.* — Frauenberg. Ein Stück, Ende März. Die Ameisen waren schon draußen.

Dendrophilus pygmaeus *L.* — Frauenberg, Februar, März. Jedes Jahr mehrere Stücke im Neste in der Eiche.

Myrmetes piceus *Payk.* — Im selben Neste wie der vorige, jedoch nur im März.

Opatrum sabulosum *L.* — Ist öfters, jedoch immer nur am Rande des Nestes vorgekommen.

Cetonia floricola *Hbst.* — Aus den gezogenen Larven entwickelte sich nur diese Art. Die Larven leben mehrere Jahre

im Neste, verpuppen sich im späten Frühling und der Käfer erscheint gegen die Mitte des Sommers.

Cyphon variabilis *Thunb. samt var.* **nigricornis** *Kiesw.* — Kommen im Winter beinahe in jedem Neste in mehreren Stücken vor.

Dieses Verzeichnis hat den Zweck teils die früheren Arbeiten der Herren Lokay sen., Lokay iun. und Roubal, über böhmische Myrmecophilen zu ergänzen, teils ein Bild der myrmecophilen Fauna bei Formica rufa L. bei Budweis zu geben. Die Dinarden dürften in diesen Gegenden fehlen. Für den Atemeles pubicollis Briss. und vielleicht verirrte Lomechusa dürfte in dieser Jahreszeit zu bald gewesen sein. Sonst ist die bisher bekannte myrmecophile Waldameisenfauna ziemlich komplett vertreten.

Zum Schlusse wird auf folgende interessante Erscheinung hingewiesen.

Herr Ph. C. Maule (Časopis II. 2.) beobachtete im Juni 1904 auf den Olšaner Friedhöfen bei Prag einen sehr starken Schwarm von Trichonyx sulcicollis Rchb. Herr Oberingenieur Deworezky in Krumau fand im J. 1904 im Neste eines Lasius den Claviger longicornis Müll. »in Massen«. Ich fand das Ptenidium myrmecophilum Motsch. in einem Neste zu Tausenden, aber in einem, nicht minder großen daneben vielleicht nur zwanzig Stücke. Dergleichen fand ich ein Nest mit einem Schwarme vom Emphyllus glaber Gyll. und ein anderes mit Corticaria longicollis Zett. Auch in den anderen faunistischen Zusammenfassungen der Myrmecophilen findet man Bemerkungen über zeitweiliges massenhaftes Auftreten einzelner Arten. Auch handelt es sich um die selteneren Formen.

Diese Erscheinung gehört jedenfalls in die Kategorie des massenhaften Auftretens, wie es in allen Klassen des Thierreiches von Zeit zu Zeit vorkommt, und das ist das Interessante, daß es auch bei den myrmecophilen Tierchen, in dieser Welt im kleinen, der Fall ist. Autor hält es für wichtig, dieses Massenauftreten überall in allen Insektenfamilien genau zu registrieren, und glaubt, daß man dadurch zu den Umständen und Ursachen, unter welchen diese elementaren Äußerungen der Kraft und des Lebens in der Natur entstehen, geführt wird.

Nový pro českou faunu brouk Leptinus testaceus *Müll.* — zástupce celé čeledi.

J. Roubal.

Leptinus testaceus *Müll.*, dříve mezi Silphidy řaděný, dle nového systemu Gangelbauerova tvoří ještě s rodem Leptinillus novou čeleď, XIII. dle jmenovaného autora — Leptinidae. Podstatný rozdíl od Silphidů záleží v úpravě menta a předních kyčlí.

Pokud se popisu Leptina týče, odkazuji na zevrubnou stať o jmenované čeledi ve: »L. Gangelbauer, Die Käfer von Mitteleuropa. Bd. III. pg. 261—264.« Naznačím jen něco málo o habitu Leptina pro zběžnou orientaci. Brouček 2—2·2 *mm* velký, silně sploštělý, tvaru lístkovitého, žlutý nebo žlutohnědavý, jemně žlutě chlupatý, úplně slepý (jediný slepý brouk naší fauny). Episterna meso-a metasternální spojena se sternem. Tykadla dosahují přes polovinu délky těla, jsou jemná, nitkovitá, neztlustlá ke konci. Štít zaujímá velmi značnou část těla, je vzadu vykrojen a jako krovky široký.

Žije v trouchu starých stromů, pařezů, v hnízdech myší, zejména polních, odkudž bývá s prstí do nižších poloh povodněmi zanášen, pak v hnízdech čmeláků, dle Gerhardta také na sladké šťávě stromové se objevuje.

Geografické rozšíření jeho jest po sev. Americe, na Kavkaze a v střední Evropě. Reitter v novém vydání »Catalogus coleopterorum etc.« uvádí Švédsko, Francii, Německo a Kavkaz. Pokud mně známo, nalezen také v Beskydách drem Š. Jurečkem.

Český, mnou nalezený, jediný exemplář jest ze Závisti, kde jsem ho sbíral letos, 7. III. 1906.

Obohacuje se tudíž nálezem tímto fauna naše o nový druh, rod a čeleď Coleopter.

Fauna Bohemica.

I. Noví brouci pro českou faunu.

A. Příspěvek *F. J. Rambouska.*

Aleochara lata *Grav.* sbírána mnou v Liblicích a na Maninách (tamtéž V. Smetanou), v Krči p. Černým a p. Zemanem, v Liboci p. učitelem Vajsem.

Calodera riparia *Er.* chycena mnou v náplavu u Vosečka ve spol. všech ostatních druhů, rufescens *Kr.* vyjímaje. U Hradce Králové společně s **rufescens** *Kr.* sbíral p. Ph. St. Kracík v někol. exempl.

Atheta (*Sbg.* **Alianta** *Thoms.*) **incana** *Er.* Našel jsem ve zmrzlém naplaveném rákosí u rybníka »Podviňáku« blíže Česk. Brodu ve spol. *Stenus pubescens Steph.* 30. III. 16 jediného ♂.

Quedius longicornis *Kr.* Jedince tohoto velmi vzácného druhu jsem chytil na Cibulce u Košíř 22. X. 05 ve vlhk. listí.

Quedius ochripennis var. **nigrocoeruleus** *Fauv.* Mnou sbírány v rašeliništi v lese Poříčanském (u Č. Brodu) v září 1904, celkem 3 kusy.

Philonthus Bodemeyeri *Eppelsh.* Sbírán p. správcem F. Štěrbou 14. V. 05 pod kameny u Labe blíže Vrchlabí.

Philonthus fuscus *Grav.* Chycen mnou při Las. fuliginosus Ltr. v kořenech topolů v Liblicích u Č. Brodu 28. III. 1906. Zde jsem též chytil:

Xantholinus glaber v. **angularis** *Ganglb.* Význačný tmavými krovkami se žlutými rameny a koncem.

Astenus filiformis ab. **humeralis** *Gredl.* Pod kameny v okolí pražském dosti hojný.

Stenus mendicus *Er.* Jedinec mnou chycen ve vlhkém listí na Závisti 28. IX. 05, panem Ph. C. Roubalem chycen v Polabí.

Stenus vafellus *Er.* je mezi podobným *Argus Grav.* dosti zhusta v labském náplavu: Voseček 25. III. 06 (Rambousek), Jiřina 06 (J. Černý).

Siagonium quadricorne *Kirby & Spence.* Jedinou ♀ chytila pí. Štěrbová v labském náplavu ve Vosečku u Kolína 25. III. 06. Dle mého náhledu jest i humerale *Germ.* v Čechách (žije pod setlelou korou bukovou).

Neuraphes carinatus *Muls.* Nalezen mnou i p. prof. Jouklem v lese Dobřichovickém 2. XI. 05.

Colon griseum *Czwal.* Jediný, p. Drem Fleischerem určený exemplář jsem chytl smýkací síťkou v Krči v létě 1904.

Ptenidium Gressneri *Gillm.* Chytáno mnou v Dobřichovicích 2. XI. a v Krči na zahradě p. Welsy 29. X. 05 při Las. fuliginosus Ltr.

Nephanes Titan *Newm.* Chytán mnou v letu nad hnojištěm v Liblicích v srpnu a září 1905.

Micrus filicornis *Fairm.* Sbírán tamtéž.

Lathridius nodifer *Westw.* Vyset mnou četně z vrb od Las. fuliginosus Ltr. ve Vraném 3. XII. a 26. XII. 05, pak na Přemyslovce u Vyšehradu 10. XII. 05 (též p. Zeman).

Hister marginatus *Er.* Jedince jsem chytil v srpnu 1904 v Liblicích na Českobrodsku.

Poecilonota decipiens *Mannh.* Sklepána p. J. Zemanem s břízy ve Štěchovicích 18. V. 05 ve dvou exempl., letos opět.

Athous vittatus v. dimidiatus *Drap.* Chytán mnou v Poříčanech 1904 v srpnu.

Ennearthron affinis *Mell.* Je četný ve vrbách u sv. Prokopa, 20. XI. 04.

Lagria atripes *Muls.* Mnou sklepávána u sv. Prokopa (1903), v Kounicích a Liblicích 1904, rovněž ve Vraném a na Závisti V Roztokách sbíral p. Kracík, v Šárce p. učitel Vajs.

Phyllobius artemisiae.*) Pan Zeman chytal tento druh ve Štěchovicích (1905), mnou nalezen v Chuchli 23. IV. 04 a ve Vraném 27. V. 06.

Mylacus rotundatus *Fabr.* Je v našem okolí hojný na suchých travnatých stráních.

Foucartia squamulata *Herbst.* Chytán mnou i p. B. Žežulou v Troji, v červnu 4. VI. 04, 6. VI. 06. Na Zlíchově 19. VI. 06.

Sitona suturalis *Steph.* 14. VI. 03 jsem chytl několik jedinců na Voškovrchu.

Sitona puncticollis *Steph.* 18. VII. 03 na »Varhánkách« u Č. Brodu, 28. VI. 03 v Krči.

Sitona sulcifrons v. rasilis *H.* Je tamtéž sbírána co předcházející.

Tropiphorus tomentosus *Marsh.* Je ve vlhkém listí na podzim, v zimě a z jara: Krč, Cibulka, Vrané.

Limobius borealis *Payk.* Všude hojný, hlavně na Achillea a v koř. topolů.

Rhinoncus inconspectus *Herbst.* Dosti četný kol topolů u Liblic v srpnu.

Ceuthorrhynchidius turbatus *Schulze.* V Troji v červnu mnou i p. B. Žežulou smetán.

Ceuthorrhynchus timidus *Weise.* Smetán mnou s rostlin mezi topoly u Liblic. 6. IX. 05.

---

*) Za lask. určení svých Curculionidů jsem díky povinen p. pošt. radovi Rom. Formánkovi v Brně.

Apion dichroum *Bedel.* Vyset z listí ve Vraném n. Vlt. 3. XII. 05.

Apion aestimatum *Faust.* Nalezen mnou i p. B. Žežulou v Troji počátkem června, pak mnou na Zlíchově 19. VI. 06.

Haltica tamaricis *Schrank.* Jeden exempl. mnou vyset v lese mezi Běchovicemi a Ouvaly 11. IX. 05 a několik jiných sbíráno v Poříčanech 8. IX. a 14. IX. 05 na břízách.

Haltica pusilla *Dft.* Chycena v 3 exempl. v labském náplavu u Vosečka 25. III. 06.

Cassida canaliculata *Laich.* Mnou chycena v Poříčanech počátkem léta.

B. Příspěvek *J. Roubala.*

Sitones puncticollis *Steph.**) u V. Oseku v jednom exempláři 22. VI. 1905. Největší náš druh.

S. suturalis *Steph.* na Milešovce jsem sítí smetl jeden exemplář 29. VI. 1905.

Pissodes validirostris *Gyll.* Klatovy: Bor, na čerstvých pařezech sosnových IV. 1901 ve více exempl.

Rhinoncus inconspectus *Herbst.* u Chuděnic u samoty »Bašta« IX. 1903.

Ceuthorrhynchus pulvinatus *Gyll.* v jednom ex. na vrchu Rané v Č. Středohoří s p. kust. E. Binderem VI. 1903.

Ceuthorrhynchus variegatus *Oliv.* Krásného tohoto brouka našel jsem u Klatov v roce 1901.

Ceuthorrhynchus timidus *Weise* v jednom exempláři z Českobrodska 1902. Uváděn dosud jen z Dalmacie a Chorvatska.

Ceuthorrhynchus scapularis *Gyll.* v labském náplavu u Toušeně 29. III. 1905.

Rhynchites betulae *L.* **v. nitens** před lety u Chuděnic v jediném exempláři.

Hylesinus crenatus *F.* uvádím z nového naleziště, totiž z Nové Hutě, kdež jsem jich na sta sbíral a rojící se pozoroval v červnu 1906 s p. kustodem E. Binderem a Ph. St. J. Starým. — Ostatně viz více v roč. III., č. 1., pg. 19. t. časop.

---

*) Většinu Curculionů mi laskavě určil p. rada R. Formánek, začež tuto vyslovuji upřímný dík.

Chrysomela varians *Schaller* **v. centaura** *Herbst* jest horská forma, kterou v pošumavských lesích častěji jsem sbíral, na př. u Chuděnic ve Žďářích (1901).

Sermyla halensis *L.* Krásnou tuto mandelinku z příbuzenstva Gallerucella a Adimonia jsem našel letos 9. IX. 1906 na vrcholu Bělejšova u Chuděnic na Galium mollugo L. ve více exemplářích (teste Binder). Jest to nový rod a druh pro naši vlast.

C. Příspěvek *Dra Emanuela Lokaye.*

Euplectus intermedius *Wollaston.* Tento dosti velký druh řadící se mezi Karsteni a punctatus, odlišný však charaktery samečka nalezla moje choť letos v červnu ve 3 jedincích v Košířích prosíváním shnilého dříví.

Euthia linearis *Muls.* Vzácný druh podobný ku Euthia scydmaenoides, však plošší, protáhlejší, s koncem tykadel ztlustělejším. Jednoho jedince mám z Práchně u Horažďovic z roku 1900, druhého jsem nalezl letos v shnilém pařezu v Košířích.

Euthia Deubeli *Ganglb.* Při srovnávání Euthií své sbírky seznal jsem, že můj otec nalezl 27. dubna roku 1857 v Závisti pod listím jednoho jedince Euthia Deubeli Gangelb., kterého dosud mám zachovaného ve své sbírce.

Abraeus parvulus *Aubé* nalezen mnou letos v červnu ve společnosti Abraeus globosus u Lasius bruneus prosíváním trouchu stromového v Košířích.

Anommatus duodecimstriatus *Müller.* Zajímavý tento slepý rod žijící pod zemí v shnilém dřevě objeven v Čechách letos v červnu mou chotí, která jej nalezla v jednom jedinci prosíváním shnilého dřeva v Košířích.

Danacaea nigritarsis *Kiesw.* Smýkán mnou s květů letos v červenci v Troji.

II. Noví motýlové pro českou faunu.

V záhlaví Fauna Bohemica uvedl p. Růžička z Chrudimě jako nového motýla pro českou faunu Ennomos fuscantaria *St* Chtěje přispěti k poznání rozšíření tohoto druhu v Čechách podotýkám k zprávě té, že E. fuscantaria známa jest již po léta v okolí Plzně, neboť se vyskytuje zde nezřídka v září a říjnu na kmenech jasanů podél cest a silnic vysázených. Že pak nejen

na Chrudimsku a Plzeňsku, ale i jinde v Čechách píďalka tato jest domovem, toho dokladem jest okolnost, že vajíčka její nabízejí se v zahraničních časopisech i z jiných krajů českých.

Dále byly v okolí Plzně zjištěny tyto nové druhy pro Čechy:

1. **Papilio podalirius** *L.* *ab* undecimlineatus *Eim.* Líhne se často z pup motýle u nás všude obecného, chovají-li se v temperatuře přiměřeně nízké. Též melanické odrůdy, upomínající více méně splynulými pruhy a černě poprášenými křídly značně na *ab* nigrescens *Eim.*, podařilo se vychovati.

2. **Agrotis primulae** *Esp.* nalezena na jaře jako housenka v lesní rokli porostlé hluchavkou.

3. **Agrotis nigricans** *L.* *ab* rubicans lze nezřídka vypěstiti z housenek, které na kamenitých stráních z jara vedle velice podobných A. tritici *L.* a A. obelisca *Hb.* hojně se vyskytují, ukrývajíce se za dne v písku nebo v sypké zemi.

4. **Chloantha radiosa** *Esp.* Housenky této můrky vyskytující se v jižní Evropě nalezl jsem v srpnu letošního roku u Mirošova v mechu neb mezi kořeny třezalky krom ostatních 2 evropských druhů Chl. hyperici *F.* a Chl. polyodon *Cl.* Housenky žerou jen v noci. Vzhledem k uvedené pozdní době vyskytuje se zde patrně ve dvou generacích (v dubnu a květnu, pak v červenci a srpnu) právě tak jako druhy posléze jmenované.

5. **Leucania obsoleta** *Hb.* jest u Plzně hojná na březích řek a rybníků rákosem porostlých. Housenky přezimují zcela vyspělé v dutině zbytků stébel uřezaného rákosu, chráníce se shora proti mrazu a vodě lehkou zátkou z rozkousané dřeně stébla. Někdy možno i 2 housenky takto ukryté nalézti v témž stéble nad sebou. Zakuklují se teprve na jaře ve své skrýši nevylézajíce již ven za potravou.

6. **Taeniocampa opima** *Hb.* nalezena z jara na kmenu stromu u silnice.

7. **Mesogona oxalina** *Hb.* byla chycena častokráte přivábena světlem v »Zábělé« u Plzně.

8. **Cosmia abluta** *Hb.* ulovena pouze jedenkráte tímtéž způsobem u »Lochotína«.

9. **Cucullia chamomillae** *Schiff.* Vyskytuje se nezřídka z jara jako jiné Cucullie sedící na plotech, telegraf. tyčích a pod. Housenky jsou v červnu a červenci na rmenu a heřmánku dosti hojné i skrývají se na zákrovu úborů, jež užírají. Že by však

k zemi slézaly a tam se ukrývaly, nebylo pozorováno. Lze je snadno sklepnouti do deštníku, nikoli však nalézti pouhým okem.

10. **Sesia formicaeformis** *Esp.* Housenky této nesytky žijí v kmenech mladých vrb ve stromořadí u »Lochotína«, kdež nalezeny často její pupy z kmenu vylezlé a konečně v červnu 1904 i motýl opouštějící právě kuklu, jež zpod kůry ven se vyvrtala.

Vlach.

Doplňky ke Kowarzovu seznamu českých dipter.

A) Sděluje *Karel Weinfurter*

1. **Doros conopseus** *Fab.* ♀, chycen v červnu 1905 na Kárově, panem Vavrouškem. Tento velmi vzácný Syrphid napodobí tvarem těla i zbarvením Sphegidy.

2. **Merodon clavipes** *Fab.* ♂, ♀. Sbíral jsem je v Radotíně v červnu 1906. Vyskytují se hojněji jenom na jihu. U nás jsou vzácny. Tyto mouchy napodobují nápadně Apidy barvou a osrstěním. Též kladou jako včely křídla parallelně přes abdomen.

3. **Syrphus confusus** *Egg.* ♂, chytil jsem jej v Krči v červnu 1905.

4. **Syrphus vitripennis** *Meig.*, sbíral jsem v červenci 1905 v Bráníku. Vyskytuje se hojně a byl snad jen nedopatřením vynechán v Kowarzově seznamu.

5. **Echinomyia lurida** *Fab.* ♂. Nalezl jsem ji v Černošicích v květnu 1906. Je to forma jižnější a rozmnožuje řadu jižnějších druhů v Čechách již nalezených.

6. **Lomatia lateralis** *Meig.* ♂, ♀. Sbíral jsem je na Závisti (Kárově) koncem července 1906. Též byly letos chyceny 2 kusy p. Šusterou u Karlova Týna. Tento vzácný Bombylid je zároveň prvým zástupcem nového rodu pro Čechy.

7. **Ortalis ruficeps** *Fab.* ♀. Nalezl jsem letos v červnu v Černošicích. — Tento druh byl již uveden v tomto listě; roč. III. čís. 1., str. 16.

B) Sděluje *Ant. Vimmer.*

6. **Dioctria longicornis** *Mg.* Leg. Binder: v okolí pražském (Asilidae).

7. **Tachydromyia bicolor** *Fabr.* = Platypalpus bicolor Fabr. Janské Lázně VIII. 1898 (Empidae).

8. **Brachyglossum** (*Rd.*) **coronatus** *Rd.* (Kowarz rodu neuvádí.) Police n. M. VIII. 1905. (Conopidae.)

9. **Spatigaster ambulans** *F.* (Kowarz ani rodu neuvádí.) Mníšek VI. 1900; sbíral též p. Kudlička v okolí pražském (Syrphidae).

10. **Melanophora roralis** *L.* Janské Lázně VII. 1898. Larvy její vyžírají plže (Dexidae),

11. **Masicera badensis** *Mcq.* Mníšek VII. 1903. Larvy žijí v housenkách rodu Saturnia (Tachinidae).

12. **Masicera pratensis** *Mg.* ♀ vychoval p. Kudlička (28. IV.) z kukel Saturnia carpini (Tachinidae).

13. **Sisyropa** *B. B.* **excissa** *Fll.* Mníšek VII. 1903. Patří mezi vzácnější mouchy. Pan Kudlička sbíral je v Dobřichovicích (Tachinidae).

14. **Sisyropa** *B. B.* **lucorum** *Rdi.* (non Mg.) ♀ Mníšek VI. 1903 (Tachinidae).

15. **Hylephila pusilla** *Mg.* ♂. Kladno 9. VI. 1906 (Anthomyidae).

16. **Hylemyia puella** *Mg.* ♀. Čes. Skalice, Babiččino údolí VII. 1905. (Anth.)

17. **Phytomyza geniculata** *Macq* ♀ ♂. Kladno 9. VI. 1906. Larvy miniruji v listech mákových, rozmnoží-li se, škodí máku citelně (Phytomyzinae).

18. **Hydromyza Falleni** *Schin.* Luka kol Luční boudy v Krkonoších VIII. 1898 (Cordyluridae).

19. **Ulidia erythrophtalma** *Mg* Kowarz nemá v seznamu ani rodu ani druhu. Leg. Binder v pražském okolí (Ortalidae).

20. **Urophora stylata** *Fb.* ♀. Závist VI. 1904. V okolí pražském ji sbíral také p. Binder (Trypetidae).

Urophora eriolepidis Lw. ♂. Mníšek VI. 1903 (Trypetidae).

21. **Siphonella laevigata** *Fll.* Závist 3. IX. 1906 (Chloropidae).

22. **Phora ciliata** *Fll.* Závist 3. IX. 1906. Vzácnější moucha (Phoridae).

Ku 3. Syrphus vitripennis Mg. považují někteří autoři toliko za varietu S. ribesii L., proto ji asi Kowarz v seznamu »druhů« neuveřejnil. (*W.*)

Ku 5. Lomatia lateralis Mg. sbíral podepsaný v Závisti v červenci r. 1903 a r. 1905. (*W.*)

Drobnosti.

Aleochara spissicornis *Er.* objevuje se velice zřídka za různých okolností, též ve starých hnízdech Tetramoria (Vrané n. Vlt. — Th. Krása). Mnou chycena před 3 lety v Krči, letos pan J. Zeman chytil jeden exemplář na »lidské hlíně« na Zlíchově v půli května. *Rmbk.*.

Ascalaphus ustulatus *Evers.* Laskavým zprostředkováním p. Dr. E. Lokaye dostal jsem exemplář převzácného druhu tohoto ze sbírky p. prof. Schustera ve Vídni. Popsán byv Eversmannem roku 1850 z Kavkazu, zůstal blíže neznám, tak že Mc Lachlanovi jediný tento druh v bohaté sbírce scházel. Nejzajímavější jest jeho naprostá shoda s Asc. hispanicus *Rmb.* a lze s těží tyto dva druhy od sebe oddělovati, přes to, že tak ohromná prostora naleziště jejich od sebe je dělí. *Kpk.*

Cicadetta montana *Scop.* Zajímavého tohoto křísa podařilo se mi letos zjistiti a v několika exemplářích uloviti u Kralup v lese zvaném »Lutovník«, a to poprvé 20. května. Všechny dosud tu ulovené kusy byly buď na zemi, na travinách a nízkých keřovitých stromech. Také poslední světlé kožky ve více exemplářích nalezeny i kusy čerstvě vylíhlé. Zvláštního potěšení dostalo se mi i tím, že jsem slyšel cvrkání samečků. Jen larvy, po nichž se pilně pídím, nepodařilo se mi dosud nalézti. Pokud mi známo, byl tento druh sbírán v Čechách na těchto místech: Bilichov (leg. Spott. 13./VI. 1866), W. Schloss (leg. Zavadil 3./VII. 1897), Polička (L. Klapálek), Kühler-Grund u Hřenska (Žežula), Turnov (prof. A. Šrámek). *Fr. Mužík.*

Geotrupes mutator *Marsh.* dle sdělení p. správce F. Štěrby objevil se hromadně na dvoře raffinerie v Pečkách na dráze. Dne 7. března t. r. vylezlo mezi kolejnicemi na sta jedinců, kteří byli sbíráni zedníky (považují ho za »patrona«). Místo, kde vylezli v takovém počtu ze země, je dosti ušlapané, neboť vede tudy jakási cesta, — avšak nikde na blízku nebylo pro ně pražádné potravy. Poblíž je jedině kanálek pro odtok olejů ze strojovny (sám jsem tam později viděl ještě veliký počet brouků mrtvých), — ale olej jim rozhodně nemůže sloužit za potravu; houby z pražců by jim nestačily. Zůstává tudíž záhadou, čeho užívali tito brouci (resp. jejich larvy) za potravu. Že by byly larvy odněkud náhodně přeneseny, je nemožno, neboť počet brouků byl příliš veliký. *Rmbk.*

Housenka Acherontia atropos. Známý entomolog pan Maloch sdělil mi následující: Začátkem září letošního roku vyšlo si v Královč Dvoře u Berouna několik pánů na hon, vzavše sebou dobrého loveckého psa. Pes pojednou větřil zvěř, běžel kus a »stavěl«. Když však přišli

honcí blíže, nevyletěla ani koroptev aniž vyběhl zajíc, nýbrž přede psem lezla vzrostlá housenka Acherontia atropos L.! Pes musel housenku cítiti, dříve než ji viděl. *Weinfurter.*

Porthesia chrysorrhoea pohromou. Koncem srpna letos vydala dotyčná okres. hejtmanství v krajině Zbraslavské a Berounské nařízení, aby se ničilo a zakopávalo dozrávající ovoce, zejména švestky, a aby se ho nepožívalo, poněvadž bylo ohlášeno přes 30 případů zvláštního onemocnění po požití švestek. Lidem otékala totiž ústa a jazyk. Zároveň bylo nařízeno, aby ničily se zámotky housenek Porthesia chrysorrhoea L., které objevily se na švestkových stromech ve velkém množství. Snad na ovoce napadaly chloupky z těchto housenek a způsobily onemocnění shora uvedená. *Weinfurter.*

Daphnis nerii *L.* Lyšajové vynikají mezi motýli nejbystřejším letem, není tedy divu, že některé jihoevropské druhy zaletí časem i k nám, ba nakladou zde i vajíček. Tak nalezl letos počátkem září zahradník v jisté soukromé zahradě v Plzni 6 housenek Daphnis nerii *L.*, na několika oleandrech, jež tam na léto byly vysazeny. Jest to již po druhé, co tento motýl u nás byl pozorován. *Vlach.*

Klíč evropských druhů čeledi Taeniopterygidae.

Sestavil prof. *Fr. Klapálek.*

Čeleď Taeniopterygidae byla ve starších systémech zastoupena jediným rodem Taeniopteryx *Pict.* Náleží do podřádu Filipalpia, majíc všecky články makadlové asi stejně silné Tělo druhů sem náležejících jest štíhlé, tykadla štětinovitá, dlouhá, 3 očka jednoduchá dobře vyvinutá; nohy jsou štíhlé, poměrně dlouhé s chodidly trojčlennými, o všech třech článcích asi stejně dlouhých. Křídla jsou dlouhá, úzká, zadní s lalokem hřbetním velikým a v klidu bývají z části kol zadečku zavinuta. Subcosta ústí velmi brzo do costy a větev její jest značný kus s radiem splynulá, tak že jediná příčka v konečné části pole příkrajního jest obyčejně daleko k vrcholu křídla posunuta, nebo někdy i docela mizí. V poli kostalním v části konečné většinou není žádných příček jen u rodu Rhabdiopteryx *Klp.* jsou mimo konec žilky příkrajní ještě 1—2 příčky vyvinuty. Mimo obvyklou příčku *rs* nacházíme jen u rodu Oemopteryx *Klp.* v poli mezi radiem a jeho sektorem některé žilky příčné.

Odnož vřetenní vysílá ještě dvě větve, žilka střední jest jednou vidličnatá. Od žilky loketní vycházejí 1—3 větve přídatné a sice, což je pro tuto čeleď a příbuzné její, zvláště borealní Pteronarcidae, význačno, téměř rovnoběžně ku předu. Přední část křídel zadních opakuje nervaturu křídel předních a lalok hřbetní má žilnatinu jednoduchou, paprskovitou, tak že 1. ž. hřbetní tak jako vždy jest jednoduchá, druhá trojvětevná o první větvi někdy vidličnaté, třetí opět jest jednoduchá. U samečků jsou křídla někdy více méně zkrácena.

Také utváření posledních kroužků análních jest velmi význačné. U ♂ jest kroužek devátý buď jen nepatrně rozšířený a netvoří žádné zvláštní chlopně podplodní, nebo jest velmi silně člunkovitě protažen na konci často nahoru zobanovitě ohnut. Chlopně podřitní jsou více méně zřetelně člunkovité. Hrbol nadřitní jest buď jednoduchý kulovitý nebo rozmanitě a to někdy velmi složitě modifikován. Štěty jsou buď docela zkrácené, jednočlenné nebo krátké sice, ale přece zřetelně členěné. Pro samičku jest význačno, že netvoří chlopně podplodní, nýbrž že břišní strana kroužku devátého je více méně rozšířena a tvoří větší či menší chlopeň, již můžeme nazvati nadplodní.

Měv po ruce rozsáhlý materiál museí evropských, rozlišil jsem jediný Pictetem, rozeznávaný rod Taeniopteryx v rody čtyry, pro které lze užíti této tabulky:

1. Přední větev žilky loketní vysílá v předu ke kraji vnějšímu 2—3 větve. Samčí chlopeň podplodní dlouhá, na kořenu svém přívěskem opatřená. Devátý kroužek samičí tvoří velikou chlopeň nadplodní. V poli krajním před koncem subcosty není příčky a také v poli příkrajním jest jen obvyklá *rs*. Přední křídla s velmi zřetelnými příčnými srpkovitými, tmavšími proužky. **Taeniopteryx** *Pict.*

— Přední větev žilky loketní vysílá do předu jen jednu větev ke kraji vnějšímu . . . . 2.

2. V poli krajním před koncem subcosty ústící do costy ještě jedna nebo dvě příčné žilky. Samčí chlopeň podplodní dlouhá bez přívěsku na svém kořeně. U samičky jest břišní kroužek devátý uprostřed svého kraje zadního jazykovitě prodloužen. Křídla jen s málo zřetelnými temnějšími proužky **Rhabdiopteryx** *Klp.*

— V poli krajním před koncem subcosty není příčky . . . 3

Pořad schůzí ve správním roce 1906.

Leden	Únor	Březen	Duben	Květen
30.	20.	20.	24.	22.
Červen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
26.	25.	9. a 30.	13. a 27.	11.

Schůze konají se v zasedací síni Zemědělské rady pro král. České na Václavském nám. čís. 54 v I. poschodí a počínají o $^1/_2$8. hod. večer.

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

Ročník III. 1906. Číslo 4.

V PRAZE.

Nákladem České Společnosti Entomologické

Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

3. Ž. příkrajní ústí do žilky krajní před druhou třetinou délky křídlové. Mezi ž. vřetenní a její odnoží několik příček; odnož vřetenní zdánlivě vysílá tři větve, poněvadž příčka *rm* jde velmi šikmo. Samčí chlopeň podplodní dlouhá bez přívěsku. Devátý kroužek břišní u samičky v chlopeň nadplodní rozšířen. **Oemopteryx** *Klp.*
— Žilka příkrajní končí za druhou třetinou délky křídlové. Odnož žilky vřetenní jen jednou vidličnatá. Samčí chlopeň podplodní krátká, stěží znatelně prodloužená. Devátý kroužek břišní u ♀ jen slabě okrouhle rozšířen. **Nephelopteryx** *Klp.*

Nephelopteryx *Klp.*

Typ. druh N. nebulosa *L.* Rod tento mimo znaky v přehledu uvedené jest velmi snadno znatelný od obou rodů, u nichž ž. loketní jedinou větev vysílá, po nepatrně vyvinuté samčí chlopni podplodní, která však nicméně zřetelným přívěskem na kořene svém je opatřena. Štěty u ♂ jsou jednočlenné, u ♀ sice několičlenné, ale přece krátké. Chlopně podplodní souměrně vyvinuty a vybíhají v jednoduchý trn. Lalok nadřitní jest krátký jednoduchý, téměř polokulovitý nebo tupě a široce čepovitý. U ♀ jest otvor pohlavní zakryt čtyrúhlým výběžkem předního kraje.

Dosud patří sem jen dva druhy, které lze takto rozlišiti:

Sameček okřídlený; články základní třetiny tykadlové počínajíce 4. zřetelně delší než širší; očka sestavena v trojúhelník plošší, takže poměr základny a výšky jest 44 : 14·75; šikmá příčka mezi costou a radiem v konci pole příkrajního zpravidla vyvinuta. Rozšířena po celé střední a severní Evropě; lítá v únoru a březnu. **nebulosa** *L.*

Sameček krátkokřídlý; články základní třetiny tykadlové řazeny hustěji, takže teprve od 8. nebo 9. jsou delší než širší; očka sestavena v trojúhelník vyšší, takže poměr základny k výšce jest 44 : 18·5; šikmá příčka mezi ž. krajní a vřetenní v konci pole příkrajního zpravidla schází. Znám posud z Budapešti, z Novo-Pazarska (Uvac) a Drážďan a lítá teprve koncem března a v dubnu **araneoides** *Klp.*

Oemopteryx *Klp.*

Rod tento zastoupen je posud jediným druhem Oe. Loewii *Alb.*, který pokládám za jeho typ. Jest velmi dobře znatelný po znacích, které byly v přehledu vytčeny. Sameček má křídla zkrácena. Štěty u obou pohlaví jsou mnohočlenné, zvláště u sa-

mičky patrné. U samečka jsou chlopně podřitní silně modifikovány, lalok nadřitní rozčleněn ve dva díly: hřbetní a břišní, z nichž tento opatřen štětinou vysunutelnou. *Albarda* uvádí Oe. Loewii z Rakous, Tyrol, Uher, Pruského Porýnska. Sám viděl jsem exempláry z Vídně, Budapeště, Bukurešťě a Kolomyje. *Schoch* uvádí je z Chamounix a Tessinu.

Rhabdiopteryx *Klp.*

Ve vytváření genitalních ústrojů samčích blíží se rod tento nejvíce typickému rodu Taeniopteryx, jsouť totiž chlopně podřitní nesouměrně modifikovány. Desátý kroužek hřbetní rozčleněn jest ve dva trojúhlé obyčejně trnovitě prodloužené díly a štěty, třeba že krátké, jsou z několika článků složeny. Lalok nadřitní rozčleněn jest v díl hřbetní a břišní jak u Taeniopteryx. U ♀ jest otvor pohlavní zcela prostý a devátý kroužek břišní jest uprostřed kraje zadního jazykovitě protažen. Rod tento posud málo je znám, zvláště nenalezen v Čechách ni jediný jeho zástupce. Tři druhy dosud poznané lze dle této tabulky snadno určiti:

1. Přední větev odnože vřetenní jest vidličnatá; samčí chlopeň podplodní jest na konci čtyřúhle protažena, vně dvěma hrboulky ozbrojena, úkrojky desátého kroužku hřbetního v tupé výběžky trnovitě protaženy. Známa posud jen z Budapešti. **hamulata** *Klp.*

— Přední větev odnože vřetenní jednoduchá 2

2. Samčí chlopeň podplodní veliká, na konci uťatá, úkrojky desátého kroužku hřbetního trnovitě prodlouženy *Pictet* uvádí ji z Halle, Belgie, Faucigny, Chamounix, Bonneville, *Albarda* z Mehadie a Chorvatska, já viděl kusy z Toskány (leg. Mann) a z Tauernstrasse (leg. Strobl) **neglecta** *Alb.*

— Samčí chlopeň podplodní na konci trojúhle prodloužena; úkrojky desátého kroužku hřbetního tupé. Znám pouze jediný kus ♂ z musea Hesingforského z Helsinge (leg. Mäklin) **acuminata** *Klp.*

Taeniopteryx *Pict. sensu emend.*

Rod tento jest ze všech na druhy nejbohatší a zahrnuje v sobě typický *Pictetův* druh T. trifasciata. Ode všech ostatních rodů snadno se rozezná, že přední žilka loketní vysílá do předu aspoň dvě větve. Genitální části u ♂ jsou velmi složité následkem značné modifikace chlopní podřitních i laloku nadřitního, kterýžto

opatřen jest vysunutelnými štětinkami, které asi úkol titillatoru zastávají. U ♀ tvoří břišní kroužek 9. zřetelnou chlopeň, kterou bychom mohli snadno pokládati za chlopeň podplodní, která však zřetelně nad, či správněji za otvorem pohlavním se nachází. Křídla tohoto rodu zvláště nápadna jsou obloukovitými temnějšími pruhy.

Druhy sem náležející lze dle této tabulky rozeznati, do níž však mi bohužel není možno pojmouti tři druhy *Navasem* popsané (Alg. Neuropt. de España nuevos, Bol. de la Soc. arag. de Ciencias nat. 1903.) totiž T. ornata, Dusmeti a madritensis, poněvadž popisy jejich neposkytují možnosti je od jiných mně známých druhů rozeznati.

1. Tykadla silná, v dolní polovině světle hnědá, zřetelně růžencovitá 2
— Tykadla slabá, štětinovitá, ale v dolní pětině s články krátkými širšími než delšími, někdy slabě růžencovitými; přední větev odnože vřetenní jednoduchá 3
— Tykadla jemně štětinkovitá, s články vesměs delšími než širšími, válcovitými 4
2. Sameček krátkokřídlý, samička s tykadly dole krátkočlennými štětinkovitými. Bezpečně mi známa z Prátru ve Vídni a od Uvace v Bosně. *Pictet* ji uvádí ze Ženevy, Turinu, Rakous a Balkánu. **trifasciata** *Pict.*
— Sameček i samička s vyvinutými křídly; přední větev odnože vřetenní jednoduchá nebo vidličnatá. Známa mi z Čech: z Prahy, od Veselí, Hnidous (Mužík), Kr. Hradec (Uzel) pak z Vídně a Hernsteinu (Brauer) a Alcaly ve Španělsku (Bolivar). Pictet ji uvádí od břehů Arvy. **Braueri** *Klp.*
3. Články dolejší světlejší a dosti patrně růžencovité; příčné pruhy na křídlech předních silně obloukovité, měsíčkovité. Z Čech od Něm. Brodu a Libice, Dolní Rakousy, Gutenstein (*Kempny*). Štýrsko, Scheiplsee *(Strobl)*, Dietikon, Švýcary *(Ris)*, **Kempnyi** *Klp.*
— Články tykadlové veskrze válcovité **trifasciata** *Pict.*
4. Témě a štít podél vrásčité. Rio Moro ve Španělích (*Bolivar*) **arcuata** *Klp.*
— Témě a štít jemně kožovitě svraštělé 5
5. Žilka střední spojena s odnoží vřetenní příčnou žilkou, přední větev odnože vřetenní na konci vidličnatá. Rozšířena v pásmu hor Karpatských, Krkonošských v Rudohoří, Šumavě a na Harcu **seticornis** *Klp.*

Žilka střední spojena s odnoží vřetenní v jediném bodě, nebo nějaký kus s ním splynulá. 6

6. Křídla průhledná, lesklá, světlá. Druh velmi rozšířený. U nás na Vůznici u Nové Hutě. Mimo Čechy známa z Rakous, Švýcarska, Řecka, Albanie, Pyrenej, Francie, Voges, Škotska a Norvéžska. **Risi** *Mort.*

— Křídla slabě průsvitná, šedá, zvláště zadní nápadně tmavší. Albanie, Karpenisi (*Apfelbeck*), Stolac Bosna (*Winneguth*) **tristis** *Klp.*

Halictus truncatus *Alfk.* = H. granulosus *nom. nov.*

Im vorigen Jahrgange dieser Zeitschrift., p. 4. veröffentlichte ich eine neue Halictus — Art unter dem Namen H. truncatus. Da dieser Name schon 1901 von *Ch. Robertson* für H. similis Smith, eine nordamerikanische Spezies, eingeführt wurde (Canad. Entom. Bd. 33, p. 230), so muss die von mir beschriebene Art neu benannt werden. Wegen des gekörnelten Raumes neben dem Mittelfelde des Mittelsegmentes nenne ich sie H. granulosus. *J. D. Alfken.*

Moucha Crassiseta brevipennis v. Ros.

Sděluje Ant. Vimmer.

Ač Kowarz ve svém Seznamu českých dipter uvádí druh Crassiseta brevipennis *v. Ros.*, přece chceme o této staré specii něco nového pověděti. Ač veškeří nynější čeští dipterologové pilně smýkají, přece se jim mimo Kowarze nepodařilo uloviti jediné Crassisety. Konečně letos p. Ph. C. Kracík při prosévání trouchu za účely coleopterologickými našel (8. 12. 06.) pěkný exemplář Crassisety v materiálu, jenž přinesl z Cibulky u Košíř.

Panu Ph. C. Kracíkovi přísluší dík za objevení a darování této zajímavé mušky shora podepsanému.

Při večerním osvětlení a zběžné prohlídce těšili jsme se na nové české »apterum«, ale prozkoumáním mušky ve dne objevilo se, že je to Crassiseta brevipennis v. Ros. ♀ se zakrsalými

křídly. (Synoma: Elachiptera brevipennis v. Ros., Schiner, II., str. 232. Myrmemorpha brachyptera L. Duf.).

Dle tvrzení Schinerova nejsou zakrsalá křídla toliko znakem ♀♀, neboť Schiner ve své sbírce měl ♀♀ i ♂♂ jen s rudimenty křídel (Sch. II. p. 232).

Nyní řadí dipterologové tento druh do podčeledi (ve smyslu Schinerově) Chloropinae. Dle plastických znaků imaga patří Crassiseta brevipennis v. Ros. určitě do jmenované podčeledi. Má jen 2 ocelární štětinky a po dvou štětinkách frontálních, které se zdají býti orbitálními. Jako většina druhů chloropin má i Crassiseta třetí článek tykadlový terčovitě zaokrouhlený, druhý kratší skoro miskovitý (neb krátce nálevkovitý) a prvý malý; jenže o Crassiseta brevipennis možno říci, že má prvý tykadlový článek skoro zakrnělý. Proto mohl L. Dufour o své Myrmemorpha brachyptera psáti, že jí chybí prvý článek tykadlový. Štětina tykadlová, která sedí skoro u kořene třetího článku, je pro rod Crassiseta charakteristickou; je velmi široká, takže vypadá jako přívěsek, nikoli jako štětinka. A přece se ve svém složení neliší od štětinky ostatních rodů, neboť lze na ní rozeznati nepatrný článek kořenový, dlouhý, trochu zduřelý článek druhý, a třetí asi 2½krát tak dlouhý jako druhý. Štětina rodu Crassiseta má, pozoruje-li se drobnohledem, jemné opýření jako tykadlová štětina ostatních chloropin. Lesklý, trojúhelníkovitý čelní štítek vyniká i na hlavě Crassisety; u kořene kupí se 3 ocely. Clypeus je poněkud protažen ku předu jako při rodu Siphonella; po stranách jeho je viděti po jedné štětince, která bývá zřídka u rodů Chloropin vyvinuta. Štít hrudní je skoro lysý, neboť vyskytuje se na něm toliko po 1 štětině humerální, po 2 prealárních, po 1 postalární a po 1 dorsocentrální.

I. Crassieta brevipennis v. Ros. 17× zvětšena.

Ještě zalomeným sosákem připomíná Crassiseta rod Siphonella; hlava širší hrudi upomíná na čeleď Ephydrinidae. Malá vřetenovitá makadla shodují se s makadly ostatních zelenušek (Chloropinae). Znaky rodovými liší se náš exemplář (♀) poněkud od znaků Schinerem uvedených: 1. Clypeus se mírně

do předu prodlužuje. 2. Genitalie ♀ vynikají ze zadečku. Druhové znaky odlišné nejsou sice příliš závažné, ale přece je uvádíme. Crassiseta brevipennis z Cibulky má tykadlovou štětinu rovnou (nikoliv zalomenou), třetí článek je na hřbetní straně a na špičce černý.

Na Crassisetě nejvíce naši pozornost zajímají zakrnělá křídla. Costa jako mohutná obruba obkličuje křídlo až do rohu, asi podél poslední třetiny předního kraje na křídle splývá costa s třetí podélnou žilkou v tlustý chitinový okraj. Toto splynutí představuje prvou odchylku zakrnělého křídla od normálně vyvinutého. Na křídle nezakrslém sice se také třetí podélná žilka zahýbá vlnovitě ke druhé, probíhajíc s ní rovnoběžně směrem k rohu křídlovému, ale costa za jejím ústím vroubí kraj křídla až k ústí 4. podélné žilky, kdežto v křídle zakrslém costa splývajíc s 3. podélnou žilkou přestává s touto v rohu křídla. Tedy lze říci dle systematiky, že »costa vroubí křídlo až k ústí 3. podélné žilky«, kterýž poměr vyskytuje se u značného počtu rodů podčeledě Chloropinae. Costu zdobí po celé délce řada tuhých a dlouhých štětin, které u ostatních Chloropin bývají tenčí a kratší. Mohutnější osrstění vyskytuje se pravidlem na zakrnělých křídlech muších nejen poměrně (u vztahu ke skrovnějšímu obsahu), ale i skutečně. Z podélných žilek ve křídlech možno zaznamenati 1., 3., 4., 5 a velmi zakrsalou 6., jak se vůbec u Chloropin vyskytuje. Prvá a třetí splývají právě na konci 2. třetiny předního kraje křídlového s costou. Za odvětvením 3. žilky ke kořenu křídla jest viděti malý výběžek v přímém prodloužení žilky, což činí dojem, jakoby 3. žilka vybíhala jako samostatná větev z kořene křídla· 4. žilka postupuje s 3. skoro rovnoběžně až k náhlému ohybu 3. ke kraji. Zde spojuje se 4. prostřednictvím prvé příční žilky s 3. a náhle se zahýbá k zadnímu kraji křídla napodobujíc zadní příční žilku: chybí tedy snad v zakrsalém křídle Crassisety zadní příční žilka.

O tomto ponětí může vzniknouti spor, neboť poslední zahnutá část 4. žilky vypadá zcela jako příční zadní žilka, která jsouc šikmo postavena, uzavírá splynulé základní a terčovité políčko. Podobná poloha příční žilky vyskytuje se v mušich křídlech zřídka.*) Mimo to v zakrsalých křídlech Stenopteryx i Amalopteryx vždy 4. žilka probíhá za přední příční žilku ještě

*) Psilinae, Geomyzinae a některá z Drosophilin i z Empid mají z. př. ž. rovnoběžnou se zadním krajem křídla, což připomíná polohu sporné části žilkové.

značný kus plochou křídlovou, ba jako u Amalopteryx ústí až v kraji křídlovém. I přes to ještě proti pojímání »zdánlivé zadní příční žilky« za část 4. žilky svědčí zkušenost, že druhy z podčeledě Tachininae (Phytomyptera, Roeselia, Melia, Thryptocera frontalis), Chloropinae a Borborinae mají část čtvrté žilky za ústím příčné žilky skoro úplně vymizelou, leč podrobným zkoumáním mikroskopickým najdou se její stopy přec, čehož v našem případě nebylo. Ve křídle ptakotrudky (Stenopteryx) 4. i 5. žilka vybíhají za příční žilku, ve křídle Amalopteryx zahýbá se 5. ke 4. uzavírajíc tak splynulé políčko základní a terčovité bez příč. zad. ž. Proto přece tvrdíme:

1. V zakrsalém křídle Crassisety jsou obě příční žilky a to těsně nad sebou.

2. Rohová část 4. ž. vymizela neb se vůbec nevyvinula.

3. Na vymizení rohové části 4. žilky ukazuje i původní obruba costální zabíhající pod roh křídla, tedy tam, kde normálně ustívá 4. ž.

Poměry ostatních žilek jsou již skoro normální, jen poměrná tlouštka jejich je nápadnou proti skrovné ploše křídlové. V zakrsalém křídle tlouštka žilek se nezměnila, neboť je toliko poměrnou. 6. ž. odštěpuje se jak již bylo řečeno, jako sotva patrná odnož směřující k okraji křídla.

Z našich tří vzorů zakrnělých křídel vyplývá:

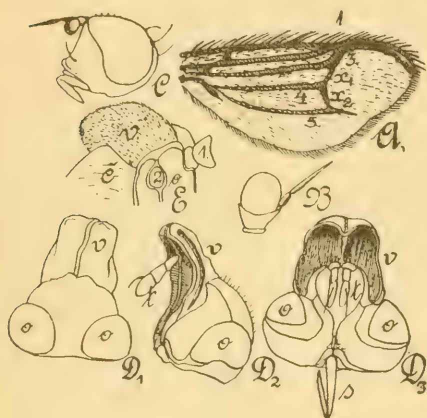
1. že druhá podélná žilka někdy při zakrsání vymizí, což je zjevem, jenž se často na křídlech much opakuje. 2. Další stupeň zakrslosti objevuje se na ploše křídlové. Podélné žilky všecky se vyvinuly mimo druhou, ale směstnaly se na omezený úzký prostor v druhé polovině křídel (Stenopteryx). Užší plochu křídlovou než Stenopteryx má Amalopteryx, jíž se ve křídlech vyvinula 1., 2., 3., 4. a 5. podélná žilka, které jsou v úzké ploše tak směstnány, že kořen čtvrté anastomosuje s kořenem prvé žilky (místo kořenové příční žilky je tu jen uzlíček na 4. žilce). Podobné splynutí 3. se 4. ž. nalézá se v místech přední příč. žilky, 5. velmi krátká záhy se obrací ke 4., čímž omezuje v jedno splynulá políčka základní a terčové, kteréžto splynutí objevuje se ostatně vždy, když se žilky málo rozvětvily (Dolichopodidae, Chloropinae, Drosophilipae, Ephydrinidae). 4. V křídlech Crassisety pak na zakrsání má podíl splynutí (3. s costou) a vymizení konce 4. ž.

O čelní vychlípenině rodu Myopa při opouštění kuklového obalu.

Jako předběžnou zprávu píše Ant. Vimmer.

Po dlouhých letech podařilo se mi konečně v červnu roku 1906 zmocniti se hlavule (Myopa testacea), která právě opustila kuklu a osychala na kůlu plotním.

Čeleď Conopidae, k níž Myopa se řadí, kladli systematikové v soustavném postupu za čeleď Syrphidae (Schiner), tedy na počátek mušího podřádu Diptera cyclorrhapha. Becher připojil čeleď Conopidae zase s pestřenkami (Syrphidae) do velké skupiny Aschiza, protože nenašel na jejich čele lunuly ani na obličeji švu jako stopy po vychlípenině do hlavy po stuhnutí zatažené. Brauer pak vsunul Conopidae do skupiny Holometopa, která zhruba se rovná staré skupině »Muscidae acalypterae«.

II. A. Křídlo Crassiseta brevipennis; 68× zvětšeno. 1, 2, 3, 4, 5 podélné žilky, X_1 X_2 = příční ž. B. Tykadlo téže. C. Hlava Crassiseta brevipennis se strany. D. Zvětšená hlava Myopa testacea, když moucha opustila kuklu. D_1 = pohled dorsální, D_2 = postranní, D_3 = ventrální, *v* = vychlípenina, *o* = oči, *t* = tykadla, *s* = sosák. E. Hlava Chlorops laeta, když moucha opustila kuklu; 1. část tykadla, 2. inserční plocha druhého tykadla, *v* = vychlípenina čelní, *o* = obličej, *č* = čelo.

Na hlavě shora uvedené Myopy byla veliká, skoro jako hlava dlouhá vychlípenina, pomocí níž Myopa otvírá kuklový obal jako všecky mouchy ze skupiny Schizophora. Nedobývá se tedy z kukly jako pestřenky Syrphidae ze skupiny Aschiza, které prolamují obal kuklový zduřelým obličejem. Leč vychlípenina Myopy, ač je většinou čelní, přece není čistě čelní. Vzniká na hranici čela, odkud se kápovitě rozšiřuje a mírně dolů obrací směrem k tykadlům. Při vychlípení nezůstal obličej nezměněn, zduřel a vychlípil se ve své horní části, ale nikoliv tou měrou jako čelní část celé zduřeniny. Že vychlípení směrem od čela (dorsální) bylo mohutnější než ventrální, plyne i ze zahnutí celé vypnuliny k ventrální straně. Dorsálně rostla vypnulina mohutněji

než ventrálně. Že vypnul se i obličej a zduřel, zřetelně vyniká z polohy tykadel, neboť jsou značně pošinuta ku předu a vzdálena od kraje čelního.

O vchlípení zduřeniny do vnitřku hlavy a její osudech posud nemůžeme ničeho udati před provedením řezů hlavou Myopy. Dle celého způsobu vychlípení a dle podoby zduřeniny, byla by přece Myopa spíše příbuzna se Syrphidami, neb by měla tvořiti přechod od skupiny Aschiza ke skupině Schizophora, i bylo by pak řadění takto provésti: Syrphidae, Conopidae (vzor Myopa) — Holometopa, Schizometopa.

Vychlípenina na hlavě Chlorops laeta (ze skupiny Holometopa) liší se tvarem i umístěním od vychlípeniny Myopa testacea. Na hlavě Chlorops laeta zdvihla se na hranici čela a obličeje vychlípenina, která je polovejčitá a polohy obličeje vůbec nemění, tedy podobá se značně vychlípenině na hlavě pravých much (Eumyidae). Jenže vychlípenina Eumyideí skládá se, pokud moucha je ještě v kukle, na dorsální straně ze 3 a na ventrální ze dvou tenkých kožnatých plátků, které spolu souvisí proužečky tenounké a pružné membrány, kdežto vychlípenina na hlavě Chlorops laeta je vytvořena jednotným kožovitým obalem, jenž jest poset mikroskopickými chloupky. Ač Brauer zařadil Myopu do skupiny Holometopa, přece se její vychlípenina podstatně liší od vychlípeniny Chlorops laeta ze skupiny Holometop, i jest možno, že řezy hlavou Myopa testacea potvrdí původní zařazení Schinerovo a Becherovo.

Revise Psyll sbírky Dudovy.

Podává MUDr. K. Šulc.

(Část II., jako pokračování Č. Č. S. E. Roč. II. č. 1. — 1905.)

Fam. **Psyllidae**, Sf. **Liviina** *F. Löw.*

gn. **Livia** *Latr.*

juncorum *Latr.* 1. Jindř. Hradec 26. IV. 86., 27. VIII. 89.; 2. Kysibl 24. VII. 89.; 3. Blatná; určení správné.

Sf. **Psyllina** *F. Löw.*, Tr. 1. **Aphalararia.**

gn. **Rhinocola** *Förster.*

aceris *Lin.* 1. J. Hr. 18. VII. 87.; 12. VI. 89.; 2. Praha 24. V.

88. (bot. zahrada Smíchov); určení správné.

ericae *Curt.* 1. J. Hr. 7. VI. 89.; 2. několik jedinců bez dat. Určení správné.

speciosa *Flor.* 1. J. Hr. 7. VII. 87.; 2. Král. Hradec leg. Uzel; 3. několik jedinců bez označení.

gn. **Aphalara.**

artemisiae *Frst.* 1. Kysibl na Artemisia 2. VIII.; určení správné.

nervosa *Frst.* 1. Kysibl 22. VII. 89.; určení správné.

calthae *L.* 1. J. Hr. 27. VIII. 89; 13. VI. 89. Rumex; 2. Praha 5. X. 89; 8. VII. 89. Stromovka, Polygonum; 3. Podbaba 3. VIII. 89. Ceutaurea; 4. Krč 25. V.; 5. několik jedinců bez dat. Určení vesměs správné.

innoxia *Frst.* 1. Kysibl 5. VIII. 89. Artemisia; určení správné.

exilis *Web et M.* 1. Kysibl 30. VII. 89.; 2. několik exemplářů bez bližších dat; určení správné.

picta *Zett.* 1. J. Hr. 25. VI. 87.; 2. několik jedinců bez bližšího označení; určení správné.

gn. **Psyllopsis** *F. Löw.*

fraxinicola *Frst.* 1. J. Hr. 14. VI. 89.; 21. VIII. 86.; 17. VII. 87.; určení správné.

fraxini *L.* 1. Nová Huť; 2. několik jedinců bez dat; určení správné.

Poznámka: Následovati bude ještě část třetí a poslední: Tr. **Triozaria** s gn. **Trichopsylla** *Th.* a **Trioza** *Foerst.*, jejíž zpracování pro obtížnost určení jsem nucen ponechati na dobu pozdější.

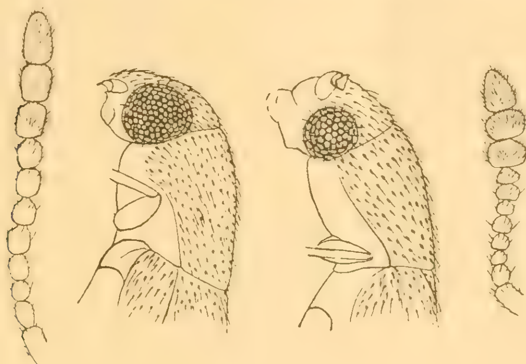
Ostrava Michálkovice 5. prosince 1906.

Kritické poznámky k Euthia linearis Muls. a Euthia Deubeli Ganglb.

Podává MUDr. Em. Lokay v Praze.

Ve třetím čísle letošního Čas. Čes. Spol. Ent. na str. 86. uvedl jsem jako dosud neznámé v Čechách, mnou objevené druhy: Euthia linearis *Muls.* a Deubeli *Ganglb.* Brzy po uveřejnění této stati podařilo se mi dne 20. října 1906 uloviti jednoho jedince Euthia Deubeli u samé Prahy v Košířích, na témž místě,

kde jsem dne 5. října 1906 byl nalezl Euthia linearis. Jelikož toto naleziště bylo velmi obmezené co do místa, byloť tam jen málo shnilých pařízků lískových, z nichž jsem obě zmíněné Euthie prosel, pojal jsem ihned podezření, že by obě Euthia linearis a Deubeli mohly býti jeden a týž druh; podrobil jsem je proto zevrubnému zkoumání drobnohledem, při čemž jsem seznal, že neliší se, jak již Ganglbauer ve svém díle na str. 22 třetího dílu uvádí, Euth. linearis od Euthia Deubeli ničím jiným nežli že má linearis oči menší, méně vyklenuté, tykadla kratší s posledními třemi články značně kyjovitě rozšířenými (obr. 3. a 4.), kdežto Euth. Deubeli má oči dvakráte tak veliké, vyklenutější a tykadla delší, se štíhlejšími články a bez kyjovi-

Obr. 1. a 2. Euthia Deubeli *Gnglb.* Tykadlo a hlava s přední hrudí se strany. Obr. 3. a 4. totéž od Euthia linearis *Muls.*

tého zakončení (obr. 1. a 2.). Ganglbauer zmiňuje se ještě o rozdílu ve tvaru štítu; dle něho jest štít u Euth. Deubeli do zadu méně zúžen, takže jeví se již před středem nejširším, já však vypozoroval jsem, že u obou druhů jest štít stejně utvářen avšak u Euth. Deubeli jest po stranách v předu poněkud dolů smáčknut, čímž zdá se býti v předu užším a klenutějším než u linearis; rozdíl tento jest velmi nepatrný. Jinak se obě jmenované Euthie neliší od sebe ani v nejmenším a souhlasí úplně ostatním utvářením hlavy, štítu i krovek.

Co se týče rozdílu v délce tykadel, jest u jiných druhů z rodu Euthia znám u ♂ a ♀ a sice u: Euthia plicata *Gyllh.*, Schaumi *Kiesw.* a formicetorum *Reitt.*, jak uvedeno v díle

Ganglbauerově, mají vždy ♂ tykadla kratší, kyjovitě zakončená, ♀ tykadla protáhlejší, bez kyjovitého zakončení.

Rozdíl ve velikosti očí dosud u Euthií znám nebyl co odlišný znak ♂ a ♀, avšak jest rozdíl takový znám u některých druhů **Bythinus** *Leach* (Bythoxenus *Motsch.*), kde ♂ mají větší oči nežli ♀, pak u některých druhů z rodu **Neuraphes** *Thoms.*, kde taktéž ♂ mají větší oči nežli ♀ (Neuraphes bulgaricus *Reitt.*, tricavulus *Reitt.*, Klapáleki *Lokay*).

U Euthia Deubeli jsou tykadla protáhlejší a oči větší nežli u Euthia linearis. Dle tykadel byla by tedy Euthia Deubeli ♀, dle očí však zase ♂, soudíme-li ovšem dle obdoby s uvedenými Pselaphidy a Scydmaenidy.

Zajímala mne tato záhada, proto odhodlal jsem se drobnohledně probádati rodidla jednoho z jedinců Euthia linearis a tu ku svému překvapení seznal jsem, že se jedná určitě o ♀.

Při bedlivé drobnohledné prohlídce svého čerstvého jedince Euth. Deubeli shledal jsem, že jest to ♂.

Tímto pozorováním bylo by zvráceno dosavadní tvrzení, že Euthia s tenkými protáhlými tykadly jsou ♀, kdežto jest tomu právě naopak, aspoň u Euth. Deubeli, která jest ♂ od Euth. linearis ♀; proto vysvětlíme si také snadno dvakráte tak veliké oči u Euth. Deubeli jakožto ♂.

Obě dosud za dva druhy popsané Euthia linearis *Muls.* a Deubeli *Ganglb.* jsou druhem jediným, který podrží starší jméno: **linearis** *Muls.*

Auszug.

Kritische Bemerkungen über Euthia linearis *Muls.* und Euthia Deubeli *Ganglb.*

Von MUDr. Em. Lokay in Prag.

In dem dritten Hefte der »Acta Soc. Ent. Boh.« Seite 86, wurden von mir Euth. linearis und Deubeli als neu für die Fauna Böhmens angeführt. Kurz nach der Veröffentlichung gelang es mir am 20. Okt. 1906 ein Exemplar von Euth. Deubeli in der nächsten Umgebung von Prag in Košíře zu fangen und zwar am Fundorte, wo ich am 5. Oktober 1906 die Euth. lineris aus morschem Holze gesiebt habe. Da es sich um einen sehr beschränkten Platz handelte, wo nur einige morsche Haselstrünke waren, hegte ich sofort den Verdacht, daß die zwei

Tiere einer und derselben Art angehören dürften. Aus diesem Grunde untersuchte ich eingehend mikroskopisch die beiden frischen Exemplare und fand, wie auch schon Ganglbauer in seinem Werke, Seite 22, Band III, richtig anführt, daß sich Euth. linearis von Euth. Deubeli nur durch kleinere, weniger vorgewölbte Augen, sowie durch kürzere, am Ende keulenförmig verdickte Fühler unterscheidet (Fig. 3., 4. S. 103). Bei Euth. Deubeli sind die Augen doppelt so groß, stärker vorgewölbt, die Fühler länger und schlanker, am Ende kaum verdickt (Fig. 1., 2.). Ganglbauer findet auch, daß der Halsschild bei Deubeli nach hinten etwas weniger verengt sei, so daß derselbe bereits vor der Mitte am breitesten erscheint, ich fand aber, daß er bei beiden meinen frischen Exemplaren gleich gebildet ist, höchstens schienen bei Deubeli die Vorderecken etwas nach abwärts geneigt, wodurch der Halsschild vorne etwas schmäler und gewölbter als bei linearis erscheint. Im übrigen stimmen die beiden Arten vollkommen überein und sind im Habitus und Größe ganz gleich.

Was den Unterschied in der Fühlerlänge betrifft, so ist derselbe als Kennzeichen des ♂ und ♀ schon bei Euthia plicata *Gyllh.*, Schaumi *Kiesw.* und formicetorum *Reitt.* bekannt gewesenn und zwar sollen die ♂ stets kürzere, am Ende verdickte Fühler, die ♀ stets längere und schlankere Fühler besitzen. Bezüglich der verschiedenen Größe der Augen bei ♂ und ♀ liegt bisher bei den Euthia-Arten keine Beobachtung vor; dagegen besitzen die ♂ bei einigen Bythinus Arten (Bythoxemus Motsch.) größere Augen als die ♀, und ebenso einige Neuraphes Arten (bulgaricus *Reitt.*, tricavulus *Reitt.*, Klapáleki *Lokay*) haben ♂ größere, ♀ kleinere Augen.

Bei Euthia Deubeli sind die Fühler länger und schlanker und die Augen viel größer als bei Euth. linearis. Nach der Fühlerbildung wäre Euth. Deubeli ein ♀, nach der Größe der Augen ein ♂, und linearis umgekehrt nach der Fühlerbildung ein ♂, nach der Kleinheit der Augen ein ♀ einer und derselben Art. Um diesen Widerspruch zu lösen, untersuchte ich mikroskopisch den Genitalapparat von einem Exemplare Euth. linearis und fand, daß es sich um ein ♀ handle, hingegen konnte ich an meinem frischen Exemplare von Euth. Deubeli sicherstellen, daß es ein ♂ sei. Diese Tatsache würde natürlich die bisherigen Angaben über dle Fühlerbildung der ♂ und ♀

bei Euthia widerlegen, und wäre das Gegenteil richtig. So erklärt sich auch leicht, warum Euth. Deubeli doppelt so große Augen besitzt als linearis, da es sich um ein ♂ handelt.

Die beiden bisher getrennten Arten Euthia Deubeli *Ganglb.* und linearis *Muls.* sind ♂ und ♀ einer und derselben Art, für welche der ältere Name: **linearis** *Muls.* beizubehalten ist.

Příspěvky k poznání larev Dipter.

Dr. Jan Zavřel, Hodonín.

Od dubna letošního roku studuji na vyzvání a s podporou »Komise pro přírodovědecký výzkum Moravy« vodní larvy Dipter. Výsledky svého studia nemohl jsem dosud soustavně spracovati, jednak pro těžké určování vychovaných druhů, jednak pro obtíže spojené s opatřováním potřebné literatury, stupňované ještě »výtečnou« organisací našich veřejných knihoven.*) Dovoluji-li si přes to uveřejniti tu některé úryvky ze svých pozorování, činím tak s tísnivým vědomím, že jim chybí přesné označení druhů. Mám ale na druhé straně vědomí, že jsou to výsledky mé vlastní práce, jež teprve dodatečně byly kontrolovány dle několika starších i nejnovějších větších pojednání (Brauer, Gercke, Miall, Hamond, Felt, Johannsen, Holmgren, Lauterborn, Thienemann atd.), zapůjčených mi částečně laskavostí p. prof. Klapálka, jemuž zde vzdávám upřímný dík. Dlužno také vzpomenouti, že larvy Dipter tvoří podstatnou součást naší sladkovodní fauny a mají i praktický význam na př. jako důležitá potrava ryb (dle Needhama živí se pstruh skoro výhradně larvami Chironomid aspoň v určité saisoně roční). Myslím tedy, že i sebe menší pozorování, jež může k poznání těchto larev přispěti, nebude bezvýznamno, a proto jsem se také odhodlal úryvky tyto uveřejniti.

Pouzdra larev a pup. Je dávno známo, že některé larvy Dipter (Chironomidae) dovedou si z výměšku svých mohutných slinných žlaz plésti více méně pevné trubičky; jejich stěny bývají ještě sesilovány různými cizorodými předměty: pískem, hlinou, detritem rostlinným, řasami zelenými, Diatomaceami

---

*) Uvedu zajímavý doklad: Jedna knihovna byla »ochotna« zapůjčiti mi prostřednictvím jmenované »komise« větší systematické dílo na 8 (!) dní s podmínkou, že bude užíváno jen v místnostech knihovny zemského musea v Brně!!

a p. Že se tu nejedná snad o pouhé obývání pouzder jinými larvami zbudovaných, můžeme se přesvědčiti snadno, když larvám jich pouzdra roztrháme a ponecháme jim jen dost materialu ku stavbě. Do 24 hodin jsou nová pouzdra hotova. Nemají-li dost materialu obvyklého, užijí, jak jsem se přesvědčil, i jiného materialu, který jest právě po ruce. Červené larvy r. Chironomus (sekce plumosus) proměnily vždy velmi brzo bahno, které jsem jim do nádoby dal, v hustou pleteň neúhledných trubic. (Jednotlivé trubice dají se isolovati, nejsou to tedy jen »chodby« v bahně.) Larvy, na něž se bahna nedostalo, vystavěly podobné, válcovité, na obou stranách otevřené trubice pokryté zelenými řasami (Protococcaceae) na stěnách sklenice. Podobná zelená pouzdra těchto larev pozoroval jsem v několika zahradách v kádi s vodou na zalévání. Jistá, bělavě žlutá, asi 6 mm. dlouhá larva (bezpochyby Orthocladius), kterou jsem v přírodě nacházel vždy ve válcovitých, vzadu poněkud zúžených pouzdrech, spletených hustě z vláken Spirogyry, předla si v nedostatku těchto řas na stěnách aquaria úplně hyalinní trubice jen ze sekretu slinných žlaz.

Obr. 1. Pouzdro larvy Tanytarsus sp. z řeky Oslavy.

Pouzdra larev Chironomid jsou vůbec tak rozmanitě stavěna, že bude možno na nich po bližším studiu stanoviti jisté charaktery specifické, neb u některých aspoň generické, jak je to už naznačeno ve sdělení Lauterbornově a Thienemannově. Johannsen si ve své monografii stavby pouzder poměrně málo všímá.

Některé larvy (zejména Orthocladius) mají měkká rosolovitá pouzdra se silnými stěnami. V kamenném lomu (bělokámen) u Třebíče sbíral jsem v srpnu v nádržkách vodních, řasami a okřehkem zarostlých, takováto rosolovitá pouzdra barvy mléčné, podoby rukávníkovité. Na obou polech byl věnec z vláken Spirogyry. Velikost $1^1/_2$—2 cm. V nich zelená larva 7—8 mm. dlouhá, na niž se hodí Thienemannův popis larvy Orthocladius dilatatus V. d. W.

Podobná pouzdra, ale úplně čirá, často hlinitými částečkami znečistěná, sbíral jsem v červenci v jedné luční tůňce u Hodonína. V nich larva žlutavě bílá s krásně modřefialovými tracheami (Obr. 3.), bezpochyby také Orthocladius.

Pouzdra některých larev z rodu Tanytarsus jsou nápadna svou délkou, jež několikrát převyšuje délku larev, a svou štíhlostí. Ze dna lesního potoka na »Vlčím kopci« u Náměště vytáhl jsem kus černého bahna, jež bylo složeno ze samých hustě

propletených, tenkých, až 5 cm. dlouhých trubic s hladkým povrchem. V nich byly červené, asi 1 cm. dlouhé larvy s rozvětvenými tykadly. (Obr. 6.) Podobné trubice, ale menší (3 cm.), s menšími larvami (6 mm.) sbíral jsem též u Hodonína.

Pouzdra pup jsou až o polovičku menší, za to ale silnější.

Ve zmíněném už kameném lomu sbíral jsem malé (5 mm.) larvy Tanytarsa, které žily na dně neb na povrchu skal ve velmi tenkých, dlouhých (až 3 cm.), klikatě zprohýbaných pouzdrech barvy okrově žluté. Na stěnách sklenice stavěly si tytéž larvy podobné trubice, ale z Protococcaceí. Jiné podobné larvy našel jsem v horském potoku u Třebíče ve dlouhých trubicích ze zrn pískových.

Jiné larvy, bezpochyby také k rodu Tanytarsus patřící, staví si pouzdra jen o málo delší těla, za to ale velmi ozdobná, ze zrn pískových, Diatomaceí a p. Lauterborn několik takových pouzder popisuje. Začátkem listopadu t. r. sbíral jsem v mělké tůni u Hodonína mezi mechem (Hypnum cuspidatum) larvu, jež dle velikosti, stavby tykadel a tvaru pouzdra úplně se shoduje s Lauterbornovou larvou č. III. (l. c. Fig. 8.), ale pouzdro má mezi Diatomaceami mnoho zrn pískových. Také podobné pouzdro, jaké ve zmíněné práci uvádí Lauterborn pod jménem »gestieltes Gehäuse« (l. c. Fig. 14.), našel jsem na kamenech v řece Oslavě u Senohrad. Ale pouzdro toto nemělo nikdy »stopky«, nýbrž bylo celou délkou ke kamenům připevněné. (Obr. 1.) Na volné straně táhnou se 3 vyniklá žebra, jež vyčnívají přes ústí pouzdra jako dlouhá, zahnutá vlákna. Dle Lauterborna mohou tato vlákna zachycovati potravu kolem plovoucí a scházejí prý na pouzdrech pup. Larvu Lauterborn nepopisuje. Já v nich našel larvu úplně podobnou larvám Tanytarsa. Bohužel mi larvy brzo zašly nedostatkem proudivé vody. Johannsen popisuje podobné pouzdro, ale ne z písku, nýbrž vláknité struktury pro T. exignus n. sp.

1. A n a t o m i c k é d e t a i l y. 1. Trachee neb vzdušné vaky některých druhů bývají obloženy nápadně velikými buňkami, naplněnými hustými zrnky různobarevného pigmentu. Pro nápadný tento zjev neznám dosud vysvětlení. Pokud vím, podává fotografický obraz těchto buněk Felt na vzdušných vacích larvy Sayomyia (syn. Corethra) albipes Johanns.

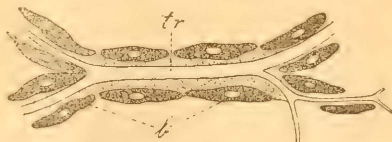
Dle mých pozorování pokrývají tyto obrovské, polygonální buňky zejména dorsální stranu vzdušných vaků larev a pup. Obsahují hnědý pigment. Jsou patrny už na embryích, která ještě blánu vaječnou neopustila. (Obr. 2.) Zmínil jsem se už

o fialových tracheích larvy Orthocladia z rosolovitého průhledného pouzdra. Zde jsou trachee obloženy velikými buňkami s pigmentem fialově modrým. Zejména v hlavě a thoraxu jest tento zjev nápadným. (Obr. 3.)

Obr. 2. Embryo Sayomyia sp. v hnědé průhledné bláně vaječné (*ch*). Na vzdušných vacích (*a. s.*) veliké buňky s hnědým pigmentem; *d* žloutek. Zvětšení. Reichert, Obj. 4, Oc. 4.

2. Smyslové ústroje. Co nejdříve vyjde moje pojednání o očích larev a pup Dipter v Zoolog. Anz. Zde shrnuji jen výsledky: a) Oči zakládají se vesměs už ve vajíčku. b) Během vývoje vystupují nejméně 2, často ale i 3 základy očí na každé straně hlavy. Jeden neb dva z těchto základů mívají podobu malých pigmentových skvrn (»oči vedlejší«). Druhé (po případě třetí) oko je vždy složené (»oko hlavní«) a objevuje se někdy na začátku, jindy až ku konci larvového života. c) Culicidae mají jedno oko hlavní, jedno vedlejší (Sayomyia 2 vedlejší, z nichž jedno nepigmentované). Dixidae jedno hlavni, jedno (snad i 2) vedlejší. Chironomidae jako larvy 1—2 vedlejší, ku konci života larvý vystupuje teprve oko složené. Larvy z podčeledi Tanypidae mívají vždy jen jedno srdčité neb ledvinité oko vedlejší. Našel jsem však zajímavou abnormitu hnědé, bíle skvrnité larvy z rodu Tanypus, jež měla na pravé straně normální oko jediné, na levé však 2 pigmentové skvrny jako ostatní Chironomidae. Simuliidae mají jako larvy 2 oči vedlejší. V malé pupě jsou 2 vedlejší a 1 složené.

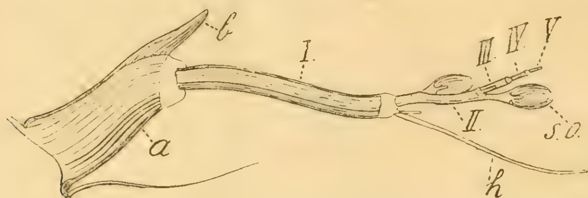
Obr. 3. Část trachei (*tr.*) z thoraxu larvy Orthocladius (?) sp. Silné větve mají povlak z velikých buněk s modrofialovým pigmentem (*b.*); na slabších větvích jen ojedinělé takové buňky. Zvětšení: Reich., Obj. 8., Comp. Oc. 12.

Dlužno se tu ještě zmíniti o Holmgrenovu pozorování. Týž našel na hlavě larvy Chironoma za oběma vedlejšíma očima ještě zvláštní smyslový ústroj (»Frontalorgan«), jenž je innervován jednou (třetí) větví nervu optického!

Bohužel, nemohl jsem dosud sám tento ústroj bedlivěji prohlížeti a sledovati jeho vývoj.

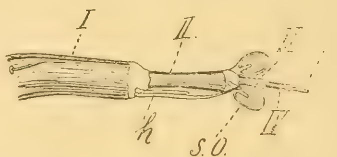
Velmi zajímavé smyslové ústroje popisuje Lauterborn na

tykadlech některých larev Chironomid, dle mého mínění z rodu Tanytarsus. Měl jsem zhotoveny výkresy těchto ústrojů skoro úplně s Lauterbornovými shodné, dříve než mi jeho práce do ruky přišla. Tykadla larev tohoto rodu vyznačují se nápadnou

Obr. 4. Tykadlo larvy Tanytarsus sp. z kuželovitého, Diatomaceami a pískem pokrytého pouzdra (Lauterbornova larva č. III.). *a* = násadec tykadla s hákovitým výběžkem (*b*); I. = basální článek tykadla; II., III., IV., V. = články bičíku, *h* = hyalinní brva, *s. o.* = Lauterbornovy orgány smyslové. (Typ. 2.) Zvětšení: Reich., Obj. 8, Comp. Oc. 12.

délkou a jejich basalní článek je kloubovitě připojen k silnému výběžku hlavy. Tento výběžek bývá u některých druhů ještě hákovitě zakončen. (Obr. 4.) Basalní článek bývá silný a dlouhý ($^1/_2$ celé délky tykadla) a nese na konci hyalinní brvu, často značně dlouhou, a vedle ní 4členný bičík, na němž sedí zvláštní paličkovité smyslové orgány. Navrhuji pro ně dle prvního objevitele jméno »Lauterbornovy orgány smyslové«. Na optickém průřezu nejsou nepodobné sukničité cibuli, jsouce složeny z množství souběžně ohnutých brv, mezi nimiž trčí uprostřed hyalinní čípek. Dle polohy těchto orgánů možno rozeznávati tyto typy:

Obr. 5. Tykadlo larvy Tanytarsus sp. z okrově žlutých pouzder (Třebíč) s přisedlými vstřícnými orgány Lauterbornovými. (Typ. 1. a.) Označení a zvětšení jako u obr. 4.

1. Smyslové ústroje sedí na druhém článku tykadel vstřícně:

a) Jsou přisedlé.*) (Obr. 5.) (Tanytarsus z okrově žlutých pouzder.)

b) Mají krátké stopky: T. exiguus Johanns; nepojmenovaná larva Lauterbornova [l. c. Fig. 10]; mnou uvedená larva z písčitého pouzdra (obr. 1.).

*) Tento typ pozoroval jsem též u právě vylíhnutých embryí Tanytarsa, jehož dospělé larvy mají tyto orgány dlouze stopkaté (typ 1.c).

c) Mají velmi dlouhé stopky, takže daleko přečnívají konec tykadel (T. dives Johanns.; nepojmenovaná larva Lauterbornova [l. c. Fig. 12.]; mnou uvedené larvy z dlouhých, černohnědých, hlinitých pouzder). (Obr. 6.)

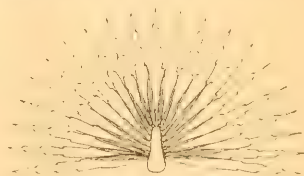
2. Smyslové ústroje sedí na 2. článku tykadel v různé výši (Lauterbornovy larvy č. I. a II.; mnou uvedená larva shodná s Lauterbornovou č. III.). Lauterborn kreslí u takovýchto tykadel bičík 5členný (1. článek bičíku rozdělen ve dva). Z mého vyobrazení patrno, že tento článek rozdělen není, takže i zde je bičík pouze 4členný, jako u ostatních Tanytarsů. (Obr. 4.)

Brvy bezpochyby smyslové vystupují u larev Dipter v nejrůznějších ozdobných podobách. Uvedu dva pěkné příklady. U larev Tanytarsů našel jsem po stranách II.—VI. segmentu abdominálního blíže zadního konce dvojité, speřené, hyalinní brvy ve společnou basí (obr. 7.). Johannsen se o nich nezmiňuje. Lauterborn je uvádí pro larvu č. III. na V.—IX. segm. abdominálním (počítaje všechny články za hlavou za abdominální!). Grimm je kreslí už v r. 1870 u larvy »malého zeleného Chironoma«, dle ostatních znaků také Tanytarsa. Ač brvy ty jsou pro larvy Tanytarsa charakteristické a konstantní, mohou

Obr. 6. Tykadlo larvy Tanytarsus sp. z černohnědých pouzder hlinitých (Hodonín) s dlouze stopkatými orgány Lauterbornovými. (Typ. 1. c.) Označení a zvětšení jako u obr. 4.

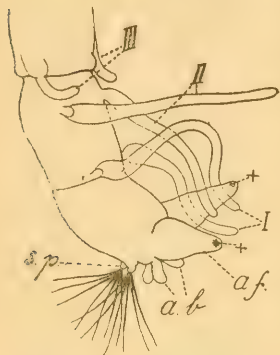

Obr. 7. Dvojitá speřená brva z abdominálních segmentů larev Tanytarsus. (Poloschematicky.)

Obr. 8. Vějířovitá brva z abdominálnieh segmentů larev Anopheles. (Poloschematicky.)

býti snadno přehlédnuty pro svou průzračnost, zejména při nevhodném položení larvy na krycím skle.

Larvy rodu Anopheles nesou na hřbetní straně III. až VII. segmentu abdominálního po páru velmi hezkých vějířovitých brv (obr. 8.). Na společné kyjovité, neb hruškovité basi sedí asi 20 paprsků s pilovitými obrysy. Paprsky tyto mohou u živých

larev býti buď složeny ve štětičku neb rozloženy v ozdobný vějířek. Felt je ve své monografii neuvádí. Brauer je kreslí velmi schematicky u larvy »Dixy«. (Mik poukázal později správně, že Brauerova »Dixa« je vlastně Anopheles.)

Obr. 9. Poslední tři články larvy Chironomus (plumosus?). I., II, III. = 3 páry ventrálních žaber, *a. b.* = abdominální žabra; *a. f.* = abdominální panožky se zataženými háčky (+), *s. p.* = smyslové papilly s brvami. Zvětšení: Reich., Obj. 4, Oc. 2.

V e n t r á l n í ž á b r y červených larev Chironomid popisují autoři vesměs jako 2 páry rourovitých (»schlauchförmig«) přívěsků na ventrální straně 11. článku těla (za hlavou). Dle svých pozorování mohu sděliti, že bude nutno připočítati k nim ještě jeden pár podobných, o něco kratších výběžků na ventrální straně článku 10tého. (Obr. 9., III.) Našel jsem je u všech mnou pozorovaných larev, pokud vůbec ventrální žábry měly, a byly mezi nimi i zcela obyčejné larvy Chir. plumosus L.! Lauterbornova larva č. II. má jen tento jediný pár ventrálních žaber (na čl. 10.) Že byl tento pár žaber autory přehlédnut, vysvětluji si jenom tím, že dlouhé žáberní přívěsky článku jedenáctého bývají pod krycím sklíčkem tak propleteny, že snadno je možno zmýliti se v počtu.

L i t e r a t u r a.

Brauer, Fr. 1883. — Die Zweiflügler des kais. Mus. z. Wien. III. — Denkschr. d. k. Ac. d. Wiss. Math.-naturw. Kl. XLVII.

Felt, E. P. 1904. — Mosquitos or Culicidae of New York. State. — New York State Mus. Bull. 79. Ent. 22.

Grimm, Oscar v. 1870. — Die ungeschlechtliche Fortflanzung einer Chironomus-Art etc. — Mém. de l'Acad. impér. d. Sc. d. St. Pétersbourg. VII. (XV.)

Holmgren, Nils 1904 — Zur Morphologie des Insectenkopfes. — Zeitschr. f. wiss. Zool. LXXVI.

Johannsen, O. A. 1905 — Aquatic Nematocerous Diptera II. Chironomidae. — New York State Mus. Bull. 86. Ent. 23.

Lauterborn, R. 1905. — Zur Kenntnis der Chironomiden-Larven. — Zool. Anz. Bd. XXIX.

Miall, L. C. and Hamond, A. R. 1900. — The Structure and Life History of the Harlequin-Fly (Chironomus). — Oxford.
Thienemann, A. u. Kieffer J. 1906. — Ueber die Chironomidengattung Orthocladius. — Zeit. f. wiss. Insektenbiologie Bd. II.

Resumé.

Larven-Gehäuse. Die Mehrzahl der Chironomiden-Larven spinnt bekanntlich eigentümliche, manchmal sehr hübsch gebaute Gehäuse. Diese sind durch selbständige Tätigkeit der Larven enstanden; denn, zerstört man ihnen ihre Röhren, so bauen sie sich neue in kurzer Zeit. Wenn das gewöhnliche Material nicht vorhanden ist, benützen sie ein anderes. Z. B. Einige Chironomus- (Sectio plumosus) und Tanytarsus-Larven, die für ihre Gehäuse gewöhnlich Schlamm benutzen, bauen sich auf der Wand der Zuchtgläser Röhren aus Protococcaceen. Eine Orthocladius-Larve spinnt bei Unzulänglichkeit des gewöhnlichen Materials (Spirogyra) hyaline Röhren nur aus dem Sekrete der Speicheldrüsen.

An den Larven- Gehäusen wird man bei genauerer Untersuchung spezifische, beziehungsweise generische Charaktere sicherstellen können. Manche Orthocladius-Larven bauen galertige stutzförmige, mit verschiedenem Materiale (Spirogyra, Conferven, Diatomeen) bedeckte Gehäuse (vergl. Thienemann l. c.). Die Gehäuse mancher Tanytarsus-Larven sind durch merkwürdige Länge (3—5 cm.) auffallend. Sie sind hauptsächlich aus Schlamm (schwarz oder ockergelb) oder aus Sand aufgebaut. Andere Tanytarsus-Larven haben kurze, aber sehr hübsch gebaute Röhren aus Sand, Diatomeen, Pflanzendetritus etc. (vergl. Lauterborn l. c.). Die Lauterbornsche Larve III. habe ich auch bei Göding in Mähren (November 1906, in einem Wiesentümpel zwichen Hypnum cuspidatum) gesammelt. Ein sandiges Gehäuse mit drei langen Fangfortsätzen mit Tanytarsus-Larve habe ich im Flusse Oslava bei Náměsť n./O. gefunden. (Fig. 1.)

Große pigmenthaltige Zellen an Tracheen und Luftreservoiren findet man an Larven von Sayomyia (mit braunen Pigmentkörnern, Fig. 2.) und an einer Orthocladius-Larve mit blau-violettem Pigmente, Fig 3).

Sinnesorgane. Betreffs der Augen der Dipteren-Larven verweise auf meine Abhandlung, die demnächst im Zoolog. Anz. erscheinen wird. Merkwürdig ist hier die Duplizität, beziehungsweise Triplizität der Augenanlagen.

Die Antennen der Tanytarsus-Larven sind durch große Kopffortsätze (Fig. 4 a), auf denen sie aufsitzen, durch ihre Länge und durch eigentümliche Sinnesorgane (Fig. 4, 5, 6, S O.) auffallend. Da diese Organe zuerst von Lauterborn (l. c.) eingehend beschrieben worden sind, beantrage ich die Benennung »Lauterborn'sche Sinnesorgane«. Nach der Stellung dieser Organe unterscheide ich folgende Typen:

1. Die Organe sitzen am zweiten Antennengliede gegenständig.

a) ohne Stiele (Fig. 5),
b) auf kurzen Stielen (Lauterborn l. c. Fig. 10),
c) auf langen Stielen (Fig. 6).

2. Sie sitzen am zweiten Antennengliede übereinander (Fig. 4.) (Lauterborn zeichnet in solchen Fällen eine 5-gliederige Antennengeißl; ich habe auch hier, wie bei allen anderen Tanytarsus-Larven, nur eine 4-gliederige gefunden.)

Gefiederte Doppelborsten (Fig. 7) sitzen bei allen von mir untersuchten Tanytarsus-Larven lateral und caudal auf dem II.—VI. Abdominalsegmente.

Anopheles-Larven tragen am Rücken des III.—VII. Abdominalsegmentes sehr schöne fächerförmige Borsten (Fig. 8), welche im lebenden Zustande zusammengelegt oder auseinandergestreckt werden können.

Ventralkiemen. Manche rote Chironomus-Larven weisen nach meiner Beobachtung außer den bekannten vier Ventralkiemen am XI. Leibesringe noch ein kürzeres Paar solcher Blutkiemen am Ende des X. Leibesringes auf (Fig. 9 III.). Lauterbornsche Larve II. trägt nur dieses neue Blutkiemenpaar am X. Leibesringe.

Figuren-Erklärung.

Fig. 1. — Sandiges Gehäuse mit Fangfortsätzen einer Tanytarsus-Larve aus dem Flusse Oslava.

Fig. 2. — Embryo einer Sayomyia noch in der Eihülle (*ch*), *a. s.* = Luftsäcke mit großen braunpigmentierten Zellen.

Fig. 3. — Tracheen (*tr.*) aus dem Prothorax einer Orthocladius-Larve mit großen blauvioletten Pigmentzellen (*b.*).

Fig. 4. — Antennen einer Tanytarsus-Larve (Lauterbornsche Larve III.). *a* = Kopffortsatz. *s. o.* = Lauterborn'sche Sinnesorgane.

Fig. 5. — Antennen einer Tanytarsus-Larve. (Typ 1*a.*)

Fig. 6. — Antennen einer Tanytarsus-Larve. (Typ 1c.)
Fig. 7. — Gefiederte Doppelborste einer Tanytarsus-Larve (halbschematisch).
Fig. 8. — Fächerförmige Borste einer Anopheles-Larve (halbschematisch).
Fig. 9. — Die drei letzten Körperringe einer Chironomus-Larve (plumosus?).
[I., II., III. = Ventralkiemen (3 Paare).]

O spolužití některých druhů brouků s menšími ssavci.

Podává JUC. Th. Krása.

(Předneseno na schůzi entomologické společnosti dne 30. října.)

Slovem spolužití nemíním označiti způsob takového života, jaký vedou některé druhy brouků u mravenců, jehož intimnost sahá tak daleko, že žijí na útraty svého hostitele, na př. Lonechusa strumosa, nýbrž zde jedná se jen o to zjistiti, které druhy brouků prodělávají celý svůj vývoj u malých ssavců a které pouze náhodně v doupatech a děrách jejich se vyskytují, objevujíce se na různých ještě lokalitách dosti obecně.

Hlavní zřetel obracím zde k fauně České a pak k těm druhům, jež pravděpodobně též svým časem u nás zjištěny budou, vyskytujíce se vůbec v střední Evropě. Jak u hostů mravenčích většina jich patří k čeledí Staphylinid. Sbírání jich patří k nejzajímavějším způsobům lovu hmyzu jarní saisony. Otvírající se jarní příroda a slunko prvních teplých dnů nás na lokalitu přivede. V okolí každého města i vesnic vyskytuje se totiž u nás na pastviskách, polních mezích, neúrodných stráních mnohdy v množství sysel obecný (Spermophilus cytilus). Jest rozšířen po celé střední Evropě a Čechy tvoří as jeho nejsevernější hranici.

Dále na sever zastupuje jeho místo křeček, který jest hospodářství polnímu ještě více na škodu než sysel, tak že v některých krajích Německa jest vypsána cena na hubení jich. Hned počátkem jara, když kraj je sněhu prostý a země rozmrzla, vyhrabe si sysel nový východ, jakož i upraví si novou kolmou díru padací (do které se při pronásledování bleskurychle spouští), byla-li mu lonská nějakým způsobem pokažena. Pozoroval jsem i v létě často, že otvoru, který mu byl kamením ucpán, již nepoužije, jsa velice bázlivým a vyhrabe si díru jinou na blízku. Počátkem března, někdy při špatném počasí mnohem později, poznáme na vycházce, že díry již byly upraveny a zároveň

podle čerstvých výkalů před otvorem se nalézajících, kterým děrám máme věnovati pozornost. V opuštěných děrách nekyne nám žádný lov. Avšak i z obydlených doupat jen malá část jich jest broučími hosty navštivena, a proto takové si musíme hledět pro další návštěvy udržeti. Stačí lehké ušlapání vlhké půdy v bezprostřední blízkosti otvoru, abychom se přesvědčili, zda jest díra obydlena. Hbité Aleochary a Philonthové hned se počnou okazovati. Objevili-li jsme tímto způsobem po bedlivém hledání nějakou sysli díru, máme zabezpečenou dobrou lokalitu pro celou roční saisonu.

Pozorovati vývoj brouči podařilo se mi pouze u jednoho druhu, totiž u Philonthus Scribae Fauv. Nalezl jsem v jedné díře takřka celý roj těchto brouků, kam slezli se bezpochyby za příčinou copulace. As po čtrnácti dnech zmizela většina jich a mezi několika jednotlivci nalezl jsem dvě larvy, které dle ploského tvaru těla patřily bezpečně k jmenovanému druhu. Nevěda, jak bych nejlépe učinil, umínil jsem si pozorovati vývoj jejich na nalezišti a pozorování to trvalo as po 14 dní. Pak mi obě larvy zmizely beze stopy. — Dle pozorování některých jiných sběratelů zakuklují se prý v zemi okolo otvoru děr těch.

Z tohoto vyskytování se u syslů lze vysvětliti, proč tyto druhy byly dříve a až do nedávna považovány za velmi vzácné. Nyní najdeme je ve všech cennících obchodníků i doublettních offertách sběratelů. — Vypočtu dle vlastního pozorování druhy. které se mi podařilo zjistiti v okolí Pražském a zmíním se při jednotlivcích o způsobu života. Se zálibou vyskytuje se Dyschirius globosus v chodbách a kupkách krtků, podobně, ač řídčeji, i jiné druhy jich, tak dle Dr. Bernhauera Dyschirius rufipes a vzácný Bonellii Putz. Ze skupiny Hydrophilid často hojně Helophorus nubilus F. Dle sdělení p. Rambouska nalezen byl jím ve větším množství též u Lasius fuliginosus. Z čeledi Staphylinid u syslů žije zejména Oxypoda vittata Märk. u nás a jižněji Oxypoda Spaethi Bernhauer, pak Aleochara Breiti Ganglb. V Čechách nalezena tato nejprve panem Dr. Skalitzkým u Vysočan, později však teprve popsána byla dle exepl. dolnorakouských.

Jí velice příbuzný druh Aleochara cuniculorum nalezl jsem u Vraného na pokraji hnízda divokého králíka, ač prý často se vyskytne ve společnosti předešlé. Ale pouze časně z jara možno je takto nalézti. Později v létě opustí tuto lokalitu a vyskytují se porůznu. Dle p. Roubala ve výkalech i na zdechlinách. Svůj vývoj tudíž as v děrách syslů neprožívají. Ve ve-

likém množství vyskytuje se někdy malá Atheta paradoxa, zevnějškem upomínající na obyčejnou A. fungi, pouze však v takových děrách, které vykazují hojně nespotřebovaných syslích zásob. Na jiných lokalitách jsem ji ještě nikdy nenalezl a soudil bych, že též celý vývoj zde prodělává.

Že se obyčejná Amischa analis i na těchto místech objevuje, není zajisté s podivením, za to ale podivný jest případ vyskytování se Athety indocilis Heer. na některých místech v chodbách krtčích. V okolí pražském jest vzácná a žije hlavně z jara u maličkých druhů mravenců (Tetramorium, Solenopsis fugax).

Též maličkou Oligota pusillima měl jsem často příležitost sbírati v hromádkách krtčích. Dle pozorování některých sběratelů vyskytuje se též dosti druhů v brlohu krtčím pod zemí se nalézajícím.

Ač to ze své vlastní zkušenosti dotvrditi ještě nemohu, soudil bych, že na důvtipné sběratele tu ještě dosti příjemných objevů pro naši faunu čeká.

Heterothops nigra Kraatz dosud za varietu Heter. praevia Er. považovaný, bude dle pravidelného se vyskytování u syslů as druhem samostatným. Se základním tvarem jsem ho na těchto lokalitách ještě nikdy nesbíral, ač i tento (praevia) se v našem okolí v dutých stromech a t. d. vyskytuje. Podobně Philonthus corruscus Grav. bude as dobrým druhem samostatným a nikoliv varietou od ebeninus Grav. Pan Dr. Jelínek v Dobříši nalezl více exemplárů v děrách divokých králíků a já ve Vraném v děrách syslích, nikdy však ve společnosti se základní formou. Svrchu již zmíněný Phil. Scribae byl kdysi též označován za pouhou varietu od sordidus, ač dle pozdějších pozorování tvoří druh zcela samostatný. Philonthus spermophili panem Ganglbaurem popsaný patří též do řady syslích hostů. Panem Fauvelem byl identifikován neprávem se sordidus, od něhož se liší i habitem i svým zvláštním způsobem života. V Čechách jest daleko vzácnější než Philonthus Scribae a vždy jednotlivě. Maličké Lathrobium longulum vyskytuje se v okolí Pražském často v hromadách krtčích a dostane se snadno sešlapováním jich. Z Blediů možno nalézti v písčitých chodbách syslích vzácného procerulus Er., též v okolí pražském. Zajímavé jest objevování se Onthophagus camelus u syslů. Žije téměř po celé léto v písku prosyceném výkaly před vchodem a to obyčejně ve velikém

množství na malé prostoře a v exemplařích nejrůznější velikosti. Z Curculionidů vyskytuje se Otiorrhynchus velutinus a raucus se zálibou v děrách syslích a jezevčích. Jich samičky schovány bývají hluboko pod zemí na stěnách děr.

Úmrtí.

Dne 15. října m. r. zemřel v Chrudimi p. **Alexandr Křížek,** prof. c. k. reál. a vyšš. gymnasia tamtéž. Týž narodil se r. 1851 v Dražicích a vystudovav gymnasium v Písku, universitu v Praze působil též na gymnasiích v Třeboni a Slaném. Jsa horlivým floristou, poskytl L. Čelakovskému mnohý příspěvek pro jeho výzkum české flory. Botanikou veden byl však také ke studiu hmyzu a to škůdců rostlinných. Sem sluší zařaditi práce jeho uveřejněné v programech c. k. real. a vyšš. gymn. v Chrudimi: »O kazech a požercích na rostlinách a o členovcích, kteří takto činí« (r. 1897) a »O některých rázovitých kazech na rostlinách českých, které povstaly cizopasnými houbami a o houbách těchto« (1900). Pro I. svazek díla »Chrudimsko a Nasavrcko« napsal obsáhlou stať o »Hmyzu«. Kdožkoliv měl příležitost osobně s Křížkem se poznati, vzpomíná vždy na milou jeho povahu a nehledané, přátelské chování. Žáci ztratili v něm laskavého a zkušeného učitele.

Společnost naše želí ztráty ještě jednoho člena, totiž škol. rady p. **Emanuela Bárty,** který po dlouhé nemoci dne 6. listopadu v Litomyšli zemřel. Narodil se r. 1841 v Táboře a působil nejprve na reálce a po zrušení jejím na střední škole v Litomyšli. Již za universitních studií, konaných v Praze činně účastnil se výzkumu Čech, při čemž předmětem jeho pozornosti byli pavouci, jejichž seznam také v Archivu pro přírod. výzkum Čech uveřejnil. Když stal se učitelem středoškolským, vedle povolání svého, které zůstávalo vždy hlavní hybnou pákou jeho života, zabýval se výzkumy geologickými a palaeontologickými a podnikaje hojně exkursí prozkoumal širé okolí svého působiště, začež byl zvolen dopisujícím členem říšského geolog. ústavu ve Vídni. Nicméně hlavním předmětem jeho obliby a činnosti byla škola, které věnoval zvláště ve věku pozdějším každou volnou chvilku, kresle diagramy a hotově potřebné praeparáty. Zanechal také městu Litomyšli pěknou památku ve vzorných sbírkách místního musea. Společnosti naší zapsal se v paměť darem řady cenných publikací.

Fauna Bohemica.

I. Nové české hemiptery.

Oncochyla scapularis *Fieb.* z čeledi sítňatek, podobá se velmi druhu simplex H.-Sch., od něhož liší se pouze trochu zbarvením (je světlá, tmavěji obláčkovitá) a tím, že má 3. čl. tykadel jen dvakrát delší čtvrtého. Kralupy.

Aradus truncatus *Fieb.* (podkorník). Uvádí jej p. Dr. Ot. Nickerl ve svém seznamu (v seznamu Dudově ještě není) a také já mám jej z okolí Hnidous. Jest střední velikosti a má krovky u kořene světlé.

Megacoelum Beckeri *Fieb.* (Capsida.) Je velmi podobný druhu infusum H.-Sch. a rozeznává se od něho srstnatým povrchem a hojnějším osrstěním na zadních stehnech a holeních. Z okolí Hnidous a Kralup.

Adelphocoris quadripunctatus *Fabr.*, od mnohých podobných těžko rozeznatelná Capsida, má límec v předu štítu tenčí než 2. článek tykadel u kořene, je zelená a na krovkách porostlá černými, malými chloupky. Sbíral jsem ji hojně v červenci t. r. na keřích vrbových u Kralup. Velmi jest podobna druhu Calocoris norvegicus Gmel.

Omphalonotus quadriguttatus *Kb.* je velmi úhledná Capsida z podčeledi Pilophoraria. Má as 3 mm. délky, barvy je aksamitově černé, trochu lesklá, na krovkách se čtyřmi sněhově bílými skvrnami. Našel jsem ji ku konci července 1905 u Kralup v trávě pod Ononis. Podobá se mravenci a je velmi čilá. Letos na témž místě, ač byl jsem tam častokráte, nenalezl jsem ani jediné.

Plagiognathus arbustorum v. brunnipennis Mey upomíná celkem na Pl. chrysanthemi Wolff, ale má prvé dva články tykadel celé tmavé. Mám jej od Hnidous, Kralup a z okolí Zákup. Je as všeobecně rozšířen. *Fr. Mužík.*

II. Noví brouci pro českou faunu

A. Příspěvek Theodora Krásy.

1. **Mordellistena micans** *Germ.* V Nové Huti u Berouna sbíral p. Dr. Rodt (coll. Krása).

2. **Labidostomis pallidipennis** *Gebl.* Vyskyt a se před dvěma roky v hojném počtu na vrbách kolem Vltavy u Vraného.

3. **Cassida canaliculata** *Laich.* uvedená panem Rambouskem obsažena jest též ve sbírce po zesnulém p. Schiffnerovi s nalezištěm Bohemia.

4. **Psylliodes instabilis** *Foud.* nalezl jsem r. 1905 četně na Homoli u Vraného.

5. **Haltica mercurialis** *Fb.* Sbírána před lety p. Dr. Rodtem v Nové Huti u Berouna (1 ex. coll. Krása).

6. **Mylacus rotundatus** *F.* U Vraného po cestách.

7. **Otiorrhynchus perdix** *Oliv.* V materialu p. ing. Šuly z Nové Huti nalezl jsem dva exempláře.

8. **Stenus incanus** *Er.* Na bahně v okolí Vraného 1901 (Krása).

B. Příspěvek J. Roubala.

Předkládám opět nový supplement broučí fauny naší vlasti, pokud jsem zatím z materiálu sběrů posledních let konstatoval.

Pachnida nigella *Erichs.* uvedena už p. Drem Lokayem v tomto časopise od Komárovského rybníka. Já ji mám též od Čelakovic.

Tachyporus nitidulus *F. v.* **Spaethi** *Luze.* Sušice, Klatovy, Vrané nad Vlt.

Stenus flavipalpis *Thoms.*, dosud jen ze Švédska, Laponska, sev. Ruska, Polska a Tyrolska (dle Fauvela) uváděného, jsem našel na Šumavě VI. 05.

Nephanes Titan *Newm.* Chuděnice v Pošumaví; Polabí. Jest patrně po celých Čechách.

Cryptophagus scanicus *L. v.* **hirtulus** *Kr.* jsem našel na vrchu Rané u Lenešic v Čes. Středohoří VI. 03.

Airaphilus geminus *Kr.* jsem už uvedl ve: »Verhdl. d. k. k. Zool. bot. Gesellsch.«, 1904 pg. 644, z Chudenic (1899); loni pak jsem našel jeden ex. u Pacova 3. XI. 06.

Aphanisticus emarginatus *F.* pp. Drem Pečírkou a Rambouskem z Budějovicka a ze Závisti uvedený žije též na Karl. Týně. Sbíral jsem ho tam r. 1903.

Danacaea nigritarsis *Küst.* Závisť. VII. 06. (Binder.)

Melandrya dubia *Schall.* Vzácného a krásného tohoto brouka chytil p. Ph. St. Jar. Starý u Nové Huti 1906 (comm. Binder, Roubal.)

Anidorus nigrinus *Germ.* Žije roztroušeně v Čes. Středohoří. Loni jsem ho chytil na Kleisu 29. VI. 06 (u Čes. Lipy).

Aderces populneus *Panz.* sbíral p. Binder loni v říjnu u Hostivaře.

Oba posléze jmenovaní brouci jsou sice v Lokajově seznamu, než Klíma jich neuvádí!

Cleonus punctiventris *Germ.* Klatovy, Říčany.

Dorytomus validirostris *Gyll.* Nymburk 1906.

Sibinia fugax *Germ.* ve dvou ex. jsem našel na Závisti 1906.

Gymnetron fuliginosum *Rosh.* Dle Reittera jen v Uhrách a na Kavkaze; našel jsem ho i u nás a to na Závisti a u Chaber 1906.

Magdalis quercicola *Weise.* Radotín 1904.

Apion simum *Germ.* Všetaty 1903.

A. aestimatum *Faust.* Raná u Lenešic 1903.

Rhynchites coeruleus *Dej.* Kralupy 1906.

Scolytus laevis *Chap.* jsem sbíral hojně u N. Hutě 1906. — Podivno, že z entomologů tak často ta místa navštěvujících žádný velkého toho brouka tam nenalezl.

Cryptocephalus coerulescens *Sahlb.* jsem sbíral též u Jarova (1902), p. Zeman u Štěchovic.

C. 10-maculatus *L.* ve varietě **bothnicus** *L.* jsem našel u Ouval 1903.

C. 6-pustulatus *Rossi.* Labský Kostelec 1903.

C. pusillus *F. v.* **Marshami** *Weise.* Závisť 1906.

Labidostomis pallidipennis *Gebl. v.* **pilicollis** *Lac.* mám ve sbírce s etiketou »Bohemia J. Roubal«; jest tomu dávno, kdy jsem ji sbíral, nemohu tudíž bližšího udati.

Clytra 4-punctata *L. v.* **dissimilis** *Ws.*, nápadně podobna forma druhu C. appendicina Lac. Krovky plavé, zadní jich skvrna malá, kulatá. Chytil jsem ji v Závisti.

Phaedon cochleariae *F. v.* **neglectus** *Sahlb.* Kostomlaty v Polabí (06).

Haltica lythri *Aub.* u Davle na vrbách 1902, 03.

Chalcoides splendens *Ws. v.* **gaudens** *Steph.* jsem sbíral u Nymburka.

C. Příspěvek F. J. Rambouska.

Atheta Pertyi *Heer* chycena mnou ve 2 expl. na Cibulkách 5. V. 06 (Det. Dr. Max Bernhauer).

Hypocyptus apicalis *Ch. Bris.* sbírán rovněž na Cibulkách 14. I. 06, pak v Liblicích u Č. Brodu 27. III. 06.

Danacaea nigritarsis *Kiesw.* jsem našel v Troji v červnu 1904, 1906, kollegou JUSt. Vl. Smetanou v Šárce v červnu.

Curculionidae (Determ. p. rada R. Formánek, kterému tímto vyslovuji srdečné díky.):

Otiorrhynchus cryphiphorus (*aut.?*). Sbírán p. Zemanem v údolí u Sv. Prokopa časně z jara; 30. IV. 05 p. Drem Jurečkem pod kamenem v Krči, p. Žežulou u Troje, a mnou 3. VII. 06 smýkací síťkou tamtéž v jediném exempláři.

Brachysomus setiger *Schönh.* Nový tento rod sbírán mnou v Liblicích u Čes. Brodu v kořenech topolu lindy v červenci 1905.

Brachysomus viollosulus *Germ.* Dosti četný v Troji v červnu.

Brachysomus echinatus *Bonds.* Vyset z listí na Cibulkách u Košíř dosti četně: 5. V. 06.

Phytobius leucogaster *Marsh.* Nalezen mnou na břehu vltavském v Braníku 16. IV. 06.

Ceuthorrhynchidius pulvinatus *Schönh.* Chycen mnou smýkací síťkou v Troji 9. VII. 06 ve dvou expl.

Ceuthorrhynchidius Hampei *Brisout*, jako předešlý 6. VI. 06.

Ceuthorrhynchidius nigrinus *Marsh.* Prosíván mnou z listí, Cibulka 14. I. 06, Závist 7. III. 06.

Sibinia fugax *Germ.* Zjištěna mnou v Troji 4. VI. 04, 3. VII. 06 a v Dolánkách u Čes. Brodu 5. IX. 05.

Gymnetron Pirrazolii *Stierl.* Na ostrově labském u Čelakovic jsem smýkací síťkou ulovil 29. VI. 06 tři exempláře.

Gymnetron noctis *Germ.* sbírán v Troji 3. VII. 06.

Apion filirostre *Kirby* s téže lokality, 6. VI. 06.

Apion dispar *Germ.* Vyset na Závisti 7. III. 06 a v Xaverově u Hor. Počernic 14. VI. 03.

Halticidae: **Dibolia depressiuscula** *Letzner* (Determ. Th. Krása) chycena mnou v Dřísech u Všetat 12. VII. 03.

Oprava: **Stenus mendicus** *Er.* není českým broukem. Exempláře mnou i p. prof. Roubalem sbírané jsou odchylné *St. fuscicornis Er.*, jemuž *St. incanus Er.* jest velice podoben, kdežto druh *mendicus Er.* je robustnější a je to brouk jižní. V posled-

nější době byl mi zaslán p. Federico Moroderem z Valencie, kdež byl sbírán 9. III. 05 v Dehera Albufera pod rýžovou slámou na břehu zavodňovací nádržky společně s hojným *St. fornicatus Steph.* a s několika *St. intricatus Er.*

D. Příspěvek Jos. Šulce.

Z okolí Mělnického:

Mylacus rotundatus *F.* — na zdech — Rybáře 21. III. 1903 — dosti hojně. V loni a v r. 1904 také jsem jich mnoho sebral.

Tychius meliloti *Steph.* — na komonici lékařské — Polabí 20. VII. 1903 — velmi hojně. Na každém květu několik jedinců.

Orchestes rufus *Schenk.* — na vazu — Polabí 14. IX. 1902. Dva jedince.

Orchestes lonicerae *Hbst.* — na zimolezu (růžově kvetoucím) — Mělník 2. VI. 1902. Jediný exemplář. Vzdor bedlivému hledání nenalezl jsem jich více.

Foucartia squamulata *Herbst* — Lhotka 13. VII. 1902. — Několik exemplářů na kopřivách.

Chrysomela varians *Schal.* v. **centaura** *Hbst.* — Nebužel 3. VIII. 1902, Chlomek, 11. VI. 1903 — na třezalce.

Chrysomela varians *Schal.* v. **pratensis** *Ws.* — Lhotka 21. VI. 1903, Lhotka 5. VI. 1904 — taktéž na třezalce.

III. **Camponotus aethiops** *Ltr.* jsem objevil v několika koloniích u Troje 1904. Druhové jméno jest dle Mayrovy nomenklatury. Mravence tohoto E. Lokay sen. neuvádí ve svém seznamu ve staré »Živě«. *Roubal.*

Drobnosti.

Přezimující larvy rodu Anopheles. Začátkem listopadu chytil jsem v luční tůňce zarostlé ostřicemi a rákosím několik malých (asi 3 mm.) hnědých larev rodu Anopheles. Dne 14. prosince našel jsem, že voda v lahvi, v níž jsem larvy přechovával, zmrzla na straně k oknu obrácené od hladiny až ke dnu. V druhé půlce zůstala voda pod tenkým škraloupem ledovým nezamrzlá. V ledu byly tři larvy zamrzlé, ostatní proháněly se čile v nezamrzlé vodě. Když jsem dal lahev do teplé světnice a led rozmrzl, obživly i zamrzlé larvy a druhý den pro-

háněly se už čile mezi ostatními. Také některé larvy rodu Chironomus a Tanytarsus jsou ve vodě 0^0 teplé úplně zdravé, jsou ovšem zataženy ve svých pouzdrech. Jiné červené larvy Chironomid leží stuhlé mimo pouzdra, ztratily úplně červené zbarvení (jsou bleděžluté) a jen občas lze znamenati v předposledním segmentu slabý tep srdce.

Dr. Jan Zavřel.

V září 1906 jsem našel 4 exempl. **Amara aúlica** v úborech Cirsium arvense u Chuděnic. Byly to vesměs obtěžkané samičky. Nový jest to nález, ježto Carabidi skoro jen výminkou sedají na květy, jenom Diachromus germanus sedává na nižší rostliny a r. 1892 jsem u Klatov u Husína našel jeden exemplář v květu Raphanus raphanistrum, což jest ostatně nález interessantní, ježto, pokud vím, jindy do té doby Diachromus ve jmenované krajině nebyl nalezen. *Roubal.*

O letošních prázdninách jsem byl překvapen zvláštními škrábavými zvuky v švestkovém stromořadí u Chuděnic, — po delším pátrání jsem uzřel kobylku **Locusta viridissima**, ana okusuje suchý skroucený list, který tu zbyl po motýlích vajíčkách. Pak jsem ještě dvakráte takto kobylku jmenovanou přistihl. *Roubal.*

Zajímavý exemplář **Polyphylla fullo** *L.*, toliko s 5 nohami (na místě páru zadních noh má toliko jednu; celý útvar břišní jest nepravidelně vyvinut) má pan Václav Živný ml., kožešník v Mělníku ve své sbírce. *Jos. Šulc.*

Aby ve sbírce krovky brouků ve stejné výši se nalézaly, používám již mnoho let následujícího vedle vyobrazeného »přístroje«, který si každý sám zhotoviti může.

Na kousek válcovitého dřívka navléknu přiměřeně silný brk (as 1 mm. v průměru), který dřívko o 1 cm. přesahuje.

Když mrtvého brouka napíchnu na špendlík, vsunu hlavičku špendlíku do dutinky přesahujícího brku a tlačím špendlík tak daleko, až okraj brku přilehne ke krovce.

Tím špendlík krovky brouků vždy o 1 cm. přesahuje a při stejné délce špendliku jsou krovky ve stejné výši. — Při broucích nalepených upravuji se tímto způsobem lístky do stejné výše. *Jos. Šulc.*

Ocneria dispar (bekyně velkohlavá). Tato škodlivá housenka objevila se letošního roku v ohromném množství na skalnaté lesní stráni před Štěchovicemi, kdež zhubila takřka v délce 1 km. veškeré listnaté mlází a stromoví. Přelezly také na úpatí stráně se nalézající křoviny, modříny a borovice, jakož i do různých travin tam rostoucích se pustily, což svědčí o žravosti a škodlivosti této housenky. *Zeman.*

Deliphrum algidum *Er.* sbíral v Bezkydech 1. XI. 06 p. MUDr. Št. Jureček. Druh ten je velice vzácný, a zajímavé jest, že byl sbírán s příbuzným druhem **Orochares angustatus** *Er.* v čerstvém koňském trusu; oba druhy jen v málo exemplářích. *Rambousek.*

VĚSTNÍK.

Na **řádné valné schůzi** konané dne 16. ledna 1906 schválena byla činnost výboru v předchozím roce správním a týž, jakož i kommisse kontrolující a redakční komitét akklamací znova ve funkcích svých potvrzeny.

V **první občasné schůzi** dne 30. ledna přednášel pan Ph. C. Roubal o vzniku monstrosních brouků. Monstrosním nazývá se takový jedinec, jehož některý orgán neb jeho část následkem poranění, mechanickou příčinou vzniklého, jest abnormě vytvořena; nejčastěji bývá porušena symmetrie orgánu korespondujícího s orgánem jiným. Abnormity vznikají tím, že některý orgán byl poraněn ve stavu larvovém a to v době před zakuklením. Poranění mohou býti krvavá a nekrvavá. Po všeobecném úvodu pojednal p. přednášející o monstrosních střevlících. Po přednášce rozpředla se debata, jíž se účastnili MUDr. E. Lokay a prof. Fr. Klapálek.

Pan F. J. Rambousek přinesl 4 nové brouky pro Čechy (Quedius longicornis Kr., Qued. ochripennis var. nigrocoeruleus Fauv., Mylacus rotundatus F. a Foucartia squamulata Hbst.) a vzácnou Aleochara spissicornis, sbíranou v Krči 1904. — Pan J. Roubal demonstroval Phoru z hnízda mravence Tetramorium.

Ve **druhé občasné schůzi** dne 20. února přednášel pan Ph. C. Maule »O stručném přehledu determinačních znaků druhů rodu Hister«. Mršníci vyskytují se od jara do zimy skoro vždy na mršinách, hnoji, výkalech a v každé hnijící látce organické. Nohy mršníků (zvláště přední) uzpůsobeny jsou ku hrabání. — Pokud se týče podrobností přednášky, odkazujeme čtenáře na čl. v časopise roč. III. Po přednášce předložil pan MUDr. Em. Lokay 4 nové druhy brouků pro českou faunu:

1. Phloeodroma concolor Kr., jeden exemplář chycen pod korou v lese u Bezdětic blíže Bělé.

2. Oxytelus fulvipes Er., dosti četný u Bělé i ve Velkém Oseku.

3. Stenus foraminosus Er., jednoho jedince chytil Dr. Lokay v Zlíchově v létě v náplavu.

4. Crýptophagus croaticus Reitt., jednoho jedince z Kleti loni chyceného.

Kromě toho demonstruje dva vzácné běžce české a sice: Polystichus connexus Fourch. chyceného v Miličovsi u Žatce a Cymindis macularis Dej., kterou choť Dra Lokaye ulovila ve Bělé pod Bezdězem.

Pan K. Weinfurter demonstroval mouchu Alophora aurigera ze Závisti a p. J. Roubal ukázal zajímavé brouky: Pogonochoerus decoratus (nový pro Čechy), Cryptophagus scanicus, Stenus longitarsus.

Dne 20. března vykládal ve **třetí občasné schůzi** pan Ph. Dr. Em. Rádl, docent české university, »O nově objevených citových orgánech«, při čemž upozornil na příslušnou literaturu. Podrobně vylíčil vedle jiných zvláště citové orgány na tykadlech larev Chironomů. Tyto jsou čípky inervované vězící v chomáčku štětinek. — Slečna J. Sedláková předložila monstrosně vyvinutého Carabida. Pan úč. official Vopršal ukazoval exemplář Ascalaphus macaronius chycený u Černošic.

Čtvrtou občasnou schůzi, která byla konána dne 24. dubna, navštívili jako hosté někteří z P. T. pánů účastníků universitních kursů professorských, jež pan předseda vlídně přivítal jménem »České Entomologické Společnosti«. Přednášel odbor. učitel p. Ant. Vimmer »O larvách Cecidomyií«. Přednášející charakterisovav larvy všeobecně pojednal o papillách, bradavkách (verucae), hrboulkách (tuberculae), jakož i o spatula sternalis, které jsou vesměs pro determinaci larev důležity. Na to promluvil o larvách phytophagních, mycophagních a carnivorních. Pokud se týče nádorů, upozornil přednášející na skutečné nádory, na zrůdnosti terminální (acrocecidie), na zrůdnosti připomínající prace Phytoptidů a mikroskopických hub. Konečně uvedl některé druhy Cecidomyií, jejichž larvy vůbec nádorů nečiní, a ty žijí volně v pletivu lodyh, stébel, neb jsou to inkvilini larev, jež strojí nádory. Po té referuje pan Ph. C. A. Brožek o práci prof. P. Bachmetjewa: »Über die Anzahl der Augen auf der Unterseite der Hinterflügel von Epinephele jurtina L. (Allg. Zeitschr. f. wiss. Entomologie. VIII. 1903. p. 253—256.) Dle statistického pozorování shledal prof. P. B., že počet ok na křídlech této specie varirující v mezích: 0—6 během tří let měnil se tak, že se stoupající vlhkostí krajiny zvětšovalo se číselně (v $^0/_0$) frequenční maximum náležející variantě 2 (t. j. zvětšoval

se počet exemplářů u skupiny jedinců majících 2 oka). V každém roku byl pozorován početně stejně veliký materiál a současně se pak ukázalo, jak se zvýšením maxima při variantě 2 zmenšil se původní variační rozsah. K tomuto pozorování připojil pak p. referující stručně theoretický výklad variační křivky, v němž zvláště poukázal k tomu, jak pěkně pozorování prof. P. B. dokladá theoretické požadavky. Při graphickém znázornění variační křivky jeví se totiž podobné »ustalování« určité formy ve zvětšení »výšky« a zmenšení »základny« var. křivky (t. j. ve zvětšení (theor.) maximální frequence při maximálně (theor.) zastoupené variantě a ve zúžení hranic odchylek od této varianty k oběma hranicím variačního rozsahu). — Po této práci předložil práci téhož autora: »Ein Versuch die Frage über die Parthenogenese der Drohnen mittelst der analytisch-statistischen Methode zu lösen . . .« (Ibidem: Bd. VIII. No. 2./3. 1903) zároveň s prací Buttel-Reepenovou: »Die Ursachen der Geschlechtsbestimmung bei der Honigbiene u. die analytisch-statistische Methode . . .« (Ibid. 1905 V. pag. . .), která vyvrací oprávněně jednak zkušenostmi zoologickými, jednak přímo znova opakovaným pozorováním statistickým domněnku P. B., že při variaci určitého znaku na křídlech vyskytuje se u trubců jedno maximum proto, že jsou to jedinci vzniklí parthenogeneticky (čili jen s elementem vaječným), u královen že se vyskytla maxima dvě proto, že jsou to jedinci dokonale oplození a dokonale vyvinutí (čili s elementem ♀ i ♂), a že posléze dělnice mají jedno maximum — ač jsou také jedinci z oplozených vajíček se vyvinuvší — proto že byly buď »nedokonale« oplozeny, »polooplozeny« aneb že i při »dokonalém« oplození vlivem pozdějších různých činitelů uplatnil se jen jeden element a proto i při variaci jen jedno maximum. K postačujícím důkazům práce B. R. připojil p. referující ještě jiné plynoucí z theorie variačních křivek. Kontrolní stat. pozorování práce B. R. ukazují, že »dvě maxima« královen jsou docela nahodilá, zaviněná malým (ca 50 ex.) pozorovaným materialem práce P. B. Maxima, o nichž se v pracích P. B. jedná jsou jen »maximální frequence« variač polygonu, jehož vrcholy prochází variační křivka, která je pro tato pozorování u včel i v práci P. B. i v práci B. R. jednoduchá, jednovrcholná (čili unimodální) a co taková vykazuje vždy jen jediné theor.) maximum (t. j. maximální t. zv. vrcholovou frequenci, ordinatu). Význam takovéto vrcholové ordinaty křivky nesmí se přikládati frequencím polygonů právě tak jako jednotlivé frequence

polygonů (byť i maximální) nesmí býti sjednocovány s vrcholovou ordinatou křivky jednoduché neb s více vrcholovými ordinatami křivek komplexních (vícevrcholných, multimodálních). Ježto při variaci u včel: dělnic, královen i trubců, vyskytují se jedině křivky jednoduché, jednovrcholné (typu nejpravděpodobněji V. neb IV.), odpadá tím vůbec domněnka o různých elementech pro jedince oplozené a neoplozené.

Dne 22. května přednášel v **páté občasné schůzi** p. štábní lékař MUDr. Jar. Pečírka »O myrmecophilech u Formica rufa«. Nastíniv, v čem záleží zimní práce na mraveništích, vykládal názory fysiologů o náklonnosti mravenců k jistým šťavám neb výpotkům různých zvířat a opakoval názor Escherichův, dle něhož je tato náklonnost mravenců libůstkou, jakou je u nás lidí pití alkoholu neb kouření. Po té líčil p. přednášející obtíže související s prohledáváním mraveništ a přednosti, které poskytuje práce v zimě. Překvapuje někdy hromadné vyskytování se některých tvorů, které lze snad srovnati s tahy zvířat. — Pan odb. učitel Mužík předložil kříse Cicadetta montana s jeho exuvií od Kralup. Posud byl křís sbírán na Turnovsku, u Poličky a Hřenska. Pan cís. rada Veselý demonstroval exemplář Z. carniolica, který téměř nemaje bílých obrub na červených skvrnách, velmi se blíží varietě t. č. Verolinensis *Staud.* . . .

Pan F. Rambousek demonstruje 14 druhů brouků pro Čechy nových (viz 3. příspěvek). Kromě toho vzácné Staphylinidy: Ilyobates forticornis Boisd. z Peček, Tachinus rufipennis Gyllh. z Krče (J. Zeman). Vídeňský exempl. nového pro Čechy Syagonium quadricorne Kirby, kterýž druh letos v Polabí u Vosečku nalezla pí. Štěrbová, pak několik význačných nečeských Staphylinidů. — Pan K. Weinfurter demonstroval novou pro Čechy mouchu Doros conopseus F. ♀.

Na **mimořádné valné hromadě** konané dne 26. června zvolen byl za p. Doc. Dra E. Rádla, který z funkce své pro naléhavé práce jiné se poděkoval, zapisovatelem štábní lékař p. MUDr. Jar. Pečírka. Po té přednášel p. prof. Fr. Klapálek »O postavení Siphonapter v soustavě«. Vyloživ stručně dosavadní náhledy probírá přednášející jednotlivé znaky, na jichž základě lze systematické postavení zjistiti, totiž: ústroje ústní, utváření hrudi, vyvinutí posledních kroužků zadečkových, zvláště genitálních s jejich přívěsky i způsob vývoje. Obrací se zvláště proti mínění A. Handlirsche, který staví blechy do nejbližšího příbuzenstva Dipter, dospívá pak k úsudku, že siphonaptera

nutno pokládati za samostatný řád, který však nenáleží do téže řady vývojové se hmyzem dvoukřídlým, nýbrž do řady hmyzu bodavého, síťokřídlého a brouků.

Po té ukázal p. Dr. J. Uzel řadu druhů sarančí. — Pan F. J. Rambousek předkládá 3 brouky pro Čechy nové, typického Homoeotarsus Chaudoiri Hochh. a novou jím popsanou varietu: adanensis, potom vzácné Pinophilus siculus Kr. a Oedichirus dimiatus Rtt. z Adany. Poslední druh popsán před nedávnem Reitterem z centr. Asie. — Pan K. Weinfurter demonstroval pro Čechy nové Diptery Echinomyia lurida Fab. ♂ a Merodon clavipes Fab. ♂ ♀. — Prof. Fr. Klapálek ukázal české mravkolvy: Myrm. europaeus Mc. L. a Myrm. formicarius L. a ploskorohy: Ascal. macaronius a coccajus připojiv, co je známo o jejich rozšíření u nás. Vedle toho demonstroval Asc. Ramburii Mc. L. z Japanu a velevzácný prostřednictvím p. Dr. Em. Lokaye získaný Asc. ustulatus Eversm. z Kavkazu.

V šesté, občasné schůzi dne 25. září přednášel pan doc. **Dr. Jindř.** Uzel o různých detailech z říše hmyzu. Jako kuriositu uvedl kuklu lumčí z housenek Liparis salicis na Maninách sbíraných, jež se zavěsila na vlákno asi 10 cm. dlouhé, úkaz dle všeho u lumků dosud nepozorovaný. Druh ještě určen nebyl. Dále se zmiňuje o očích kresbou těla napodobených, jež mají dle všeho býti odstrašným znakem proti nepříteli. U našich druhů jest na př. housenka můry Harpyia vinula L., jež má oku podobné kresby na prvním článku hrudním, dále housenka lyšaje Sphinx Elpenor L. na prvním článku abdominálním. Housenka tato, jsouc v nebezpečí, článek ten může zduřiti a oční kresbu rozšířiti, něco podobného jako to činí brejlovec indický. Tento úkaz pozoroval pan přednášející také na Ceylonu u housenky motýla Papilio parinda. Z našich housenek má dále podobnou kresbu housenka lyšaje oleandrového. U brouků vynikají tímto znakem kovaříci z rodu Alaus. Tvar a kresba housenek lyšajů zdá se napodobovati svinuté svadlé listy. Roh na konci odpovídal by řapíku a šikmé linie po stranách těla vedlejším žilkám listním. K tomu demonstruje pan přednášející svadlé, uschlé listy, jež na prvý pohled skutečně se podobají praeparovaným housenkám lyšajů. — K podobným imitacím patří též dva zavíječi, jež p. doc. Dr. Uzel sbíral v Chuchli, a jež dokonale kresbou křídel napodobují stromové lišejníky a dva

brouky z rodu Cryptocephlalus, jež přinesl z Ceylonu a kteří se nápadně podobají semenkům rostlinným. — Dále demonstruje dva nádory rostlinné, jeden patří žlabatce Andricus corticis, sbíraný u Hradce Králové a podobá se úplně nějakému nízkému korálu; druhý byl způsoben larvou mouchy Lasioptera eryngii v Chuchli na Eryngium campestre. Larvy tohoto druhu nebyly dosud známy. Nový brouk pro Čechy, Ceutorrhynchus macula alba Hbst., nadělal letos značných škod v makových polích. — Pak vykládá pan přednášející stadium, ve kterém se nalezá bádání o složení domnělého ucha kobylky zelené, jež nalézá se na holeni, demonstruje kulturu hub ceylonských všekazů, kteří si z rozžvýkaných lišejníků stromových staví houbovité útvary, na nichž pak vyrůstají skutečné za potravu jim sloužící houby a končí prvý díl přednášky líčením kopulačních příprav velemotýla Ornithoptera Darsius, jež pozoroval na Ceylonu.

V druhém díle přednášky zmiňuje se pan doc. Dr. Uzel o dojmech, jež činí na entomologa květena a zvířena ostrova Elefanta u Bombaye v Indii.

Pan **Frant. Rambousek** demonstruje šestnáct pro Čechy nových brouků hlavně zobonosek a některé velmi vzácné druhy drabčíků.

Pan professor **J. Roubal** demonstruje pro Čechy nového lýkožrouta Hylesinus crenatus z Nové Huti, kdež se letos velmi četně objevil, nosatce Pissodes validirostris rovněž novou a zajímavou zrůdnost tesaříka Ergates faber od Chudenic.

Pan **Dr. J. Pečírka** předkládá seznam motýlů, jež během 18 let chytil lékárník p. Jan Rychter v Německém Benešově a u Kaplice v jižních Čechách, demonstruje rody krasců Julodis a Chalcophora a navrhuje, aby se založily přesné entomologické katalogy české zvířeny, obsahující pokud možná obšírná data zeměpisná a biologická. Návrh se v podstatě všeobecné po krátké debatě přijímá.

V sedmé občasné schůzi dne 9. října přednáší pan prof **F. Klapálek** o čeledi Perlidae z řádu pošvatek, zejména o rodu Perla samotném. — Dosavadní diagnostika držela se hlavně barvy a velikosti. Pan přednášející rozčlenil evropský rod dle znaků anatomických a sice dle tvaru a postavení jak očí tak oček, dle mozolků čelních, dle tvaru přední šíje a dle znaků rodidlových a to zejména u samiček. Barva sice také pomáhá při rozpoznání, musí se však bráti již s po-

zorností a tu jest nejlépe říditi se barvou žilek křídelních, zvláště zdali jsou přední shodné nebo rozlišné od ostatních. Rod Perla jeví též značnou náchylnost ke tvoření místních raç, což odpovídá těžkopádnosti zvířat těchto.

Dle těchto znaků rozdělil pan prof. Klapálek rod Perla ve pět skupin, jejichž hlavní representanty jsou pak P. cephalotes, maxima, vitripennis, elegantula a flaviventris, a probírá obšírněji jednotlivé druhy do skupin těchto patřících, upozorňuje zároveň na proměnlivost jednotlivých druhů podmíněnou podnebím a terrénem.

Pan **Dr. E. Lokay** demonstruje několik velmi vzácných a pro Čechy nových brouků. Euplectus intermedius byl chycen jeho paní chotí v Košířích, na kteréž lokalitě pan Dr. Lokay též velice vzácného broučka Euthia linearis nalezl. Jeho pan otec nalezl roku 1857 na Závisti Euthia Deubeli. U mravence Lasius brunneus nalezl broučka Abraeus parvulus zároveň s Abraeus globosus, jenž však jest již z Čech znám. Dále pochází z téhož stanoviska Anommatus 12-striatus, nalezený rovněž paní Lokayovou. Danacaea nigritarsis z Troje je rovněž nová pro Čechy.

Pan prof. **J. Roubal** demonstruje larvy microlepidopter trus napodobující. Dále pro Čechy nové brouky: Sermyla halensis, mandelinku od Chudenic, drabčíky Pachnida nigella a Phaedon neglectus z Polabí. Pan kustos Binder nalezl velmi vzácnou mandelinku Adimonia florentina Dft., která již po léta nebyla v Čechách chycena.

Pan **Josef Zeman** přinesl zajímavé variety motýla Colias hyale, dále mandelinku Cryptocephalus violaceus, jehož přední levá noha je značně kratší než pravá a tesaříka Grammoptera humeralis chyceného v Krči, jenž jest novým pro Čechy.

Pan **D. E. Lokay** předkládá Monographie der Issiden, již věnoval společnosti autor pan ministeriální rada **Dr. Leopold Melichar.**

V osmé občasné schůzi dne 30. října přednášel p. JUC. **Th. Krása** o symbiose brouků se ssavci (viz str. 115).

Pan dr. Lokay uvádí ku přednášce data o této fauně, podaná Normannem, jenž prohledával hnízda ssavčí a ptačí, zejména však krtčí. Pan dr. Lokay nalezl také ve Stromovce pelech nějakého ssavce (snad zajíce) a v něm Ptenidium Gressneri a Cryptophagus bicolor.

Pan JUC. Krása uvádí dále pozorování pana dra Rodta, který nalezl více druhů drabčíků ve hnízdech špačků. Co se týče krtků, myslí, že hnízda krtků dostanou obyvately teprve tehdá, když je krtek opustil, takže o pravé symbiose se nedá mluviti. U králíků vyhodí samice, když vyvede mladé, stlaní pelechu a v tom bývá četně drabčíků, které však lze nalézti i jinde.

Pan dr. Lokay uvádí, že Normann udává své nálezy z nitra hnízd krtčích, jež jsou hluboko v zemi.

Pan Rambousek nalezl v pelechu králíků mnoho drabčíků, ale žádné specifické druhy. Aleocharu Breiti a jednoho Philonthus spermophili nalezl letos s drem Kličkou na mrše psa na Maninách u Holešovic. Ve Vršovicích se nalezl v hnízdě holubů Dermestes tesselatus.

Po přednášce demonstruje pan Rambousek vzácné brouky Aphodius tesselatus a Phyllodrepa melanocephala, pan prof. Roubal Scolytus laevis a Leptinus testaceus nové pro Čechy, pan dr. Lokay 4 pro Čechy nové drabčíky z rodu Mycetoporus a sice ambiguus, flavicornis, corpulentus a laevicollis.

V deváté občasné schůzi ze dne 13. listopadu přednáší **o drobnostech z řádu much** pan Antonín Vimmer, odb. učitel. Nejprve uvádí dva pro Čechy nové druhy: Pachygaster ater a Subula marginata, k nimž připojuje řadu biologických a anatomických detailů. Dále se zmiňuje o četných, pro Čechy částečně nových druzích much, jež během roku sbíral. Tak ku př. Lomatia lateralis se objevila v posledním čase na více místech kol Prahy, Tachydromia bicolor a Melanophora roralis sbíral u Janských lázní v Krkonoších, Merodon ruficeps z Košíř. Při tom pojednává o diagnostice Tachydromií a rodu Brachypalpus a uvádí některá zajímavá biologická data. Merodon ruficeps žije jako larva v cibulkách liliovitých rostlin, larvy Pipiza funebris požírají v okolí Čes. Třebové mšice jehličnatých stromů, Phora ciliata je v září na netýkavce a o larvě se myslí, že žije v hnízdě vosím, Melanophora atra je cizopasníkem u jiných parasitů řepy cukrové, Hydromyza Falleni žije co larva na listech splývavých vodních rostlin jako leknín, rdesno, kdežto pan přednášející ji nalezl u Luční boudy v Krkonoších, kdež byly pouze kaluže roztálého sněhu bez vodní květeny, Geomyza geniculata se vyskytla na Závisti a je nebezpečna jako larva listům máku.

Ku konci přednášky připomíná pan přednášející úmrtí velkého dipterologa barona Osten-Sackena a zmiňuje se o fundamentálních pracech tohoto badatele.

Pan **F. Rambousek** demonstruje panem Drem Lokayem jako pro Čechy nového ohlášeného drabčíka Mycetoporus laevicollis ze Závisti a Cibulky, o jehož rozšíření se též pan prof. Roubal zmiňuje, proto že ho sbíral na více místech v Čechách.

Pan odborný učitel **Fr. Mužík** předkládá šest pro Čechy nových hmyzů polokřídlých: Oncochyla scapularis Fieb., Megacoelum Beckeri Fieb., Adelphocoris quadripunctatus Fabr., Omphalonotus quadriguttatus Kb., Aradus truncatus Fieb. a Plagiognathus arbustorum v. brunnipennis Mey.

Pan prof. **J. Roubal** demonstruje drabčíka Trichophyia pilicornis, druh velmi vzácný a u nás jen několikráte nalezený od Pacova; patrně přezimuje, nalezl ho o Dušičkách. Též drabčíka Tachyporus nitidulus var. Spaethi *Luze*, nového pro Čechy.

Pan prof. **R. Hartmann** demonstruje u Bělé chycenou zajímavou odrůdu motýla Colias edusa.

V desáté občasné schůzi dne 27. listopadu přednáší pan Dr. **Jaromír Pečírka** o poměru mravenců k rostlinám. Nejprve uvádí druhy mravenců, kteří v našem ponebí jsou direktními škůdci jako rod Camponotus a přechází ku zhoubám, jež na stromoví způsobují v tropech rody Atta. Po tom přechází k mravencům, kteří rostlinstvo před nepřítelem chrání. Především poukazuje na značný význam mravence lesního, který, jsa také masožravým, drží celý svůj revír velice čistým a jest zejména lesnímu hospodářství užitečným. Pak uvádí medonosné rostliny, jichž se mravenci z egoismu proti jiným mlsným hmyzům ujímají a přechází pak do tropických krajů k tak zvaným rostlinám »myrmecophilním«. Z obšírné této látky vybral pan přednášející rostlinné rody Cecropia, Acacia a Myrmecodia a jejich poměr ku mravenčím rodům rostliny tyto obývající.

Pan prof. **Roubal** demonstruje mandelinky Cryptocephalus pusillus var. Marshami, sexpustulatus a decemmaculatus var. bothnicus z Polabí, jež jsou nové pro Čechy.

Pan Dr. **E. Lokay** demonstruje vzácného jeskynního broučka Leonhardia Reitteri z Bosny.

Na jedenácté občasné schůzi 11. prosince dokončuje pan Dr. **Pečírka** svou přednášku. Druhý tento díl jest věnován tomu, jak některé druhy mravenců uschovávají a pěstují rostlinnou stravu, na niž jsou buď vůbec, nebo hlavně v nepříznivé době roční odkázáni. U nás jest to pouze mravenec Tetramorium caespitum, kterýž v pověstném suchém roce 1904 dle Eschericha kol Štrasburku počal do hnízd svých snášeti zrnka obilná. V Alžíru činí to pravidelně každý rok. Tak přechází k rodu Aphaenogaster, jenž v krajinách Středozemního moře docela pravidelně v hnízdech svých si jakési sýpky zakládá, zrna nechává vzklíčiti a zase uschovává a líčí dále biologii rodu Pogonomyrmex v subtropických krajích sev. Ameriky. Poslední část přednášky tvoří pozorování Möllera, lheringa a Jakuba Hubera o mravencích z rodu Atta, kteří si ve velikých svých hnízdech tvoří pařeniště pro houbu Rhozites gongylophora, již potřebují k výživě hlavně larev a zakončuje pozorováním pan doc. Dr. Uzla a F. Döfleina o termitech na Ceylonu, kteří podobně jako Atta ve svých stavbách pěstují pařeniště s houbami pro larvy, samce i samičky ku výživě nezbytnými.

Pan prof. **Roubal** se šíře zmiňuje o zbarvení brouků z čeledi Silphidae, kde barva černá bývá často zastoupena hnědou, a považuje to za zbytky dřívějšího zbarvení brouků těchto tedy za jakýsi atavismus.

Pan **B. Žežula** vyslovuje náhled, že by toto zbarvení mohlo býti též podmíněno teplotou, za níž se larva vyvinuje.

Pan Dr **Em. Lokay** uvádí, že Silpha atrata var. brunnea je hojná v Polabí v jarních náplavech. Zdá se tedy, že je to tvar zimní.

Návštěva občasných schůzí kolísala mezi 25 a 30 přítomnými.

ZPRÁVA VÝROČNÍ

za správní rok 1906.

Výbor České Společnosti Entomologické

Předseda:

Prof. Frant. Klapálek.

Místopředseda:

MUDr. Emanuel Lokay, městský okresní lékař.

Zapisovatelé:

C. a k. štábní lékař MUDr. Jaromír Pečírka.
Ant. Vimmer, odbor. učitel.

Pokladník:

Cís. rada Ferd. Veselý.

Knihovník:

H. A. Joukl, akadem malíř.

Kustos:

Jos Černý, hostinský.

Seznam členů.

A. Členové zakládající.

1904 Kheil Karel Petr, docent českého vysokého učení technického, ředitel banky »Slavie« atd. v Praze.

B. Členové činní.

1905 Absolon, PhDr. Karel, assistent geografie při české universitě v Praze.
1906 Akademie, král. zemská hospodářská v Táboře.
1905 Bárta Emanuel, c. k. škol. rada v Litomyšli.
1906 Bayer Emil, c. k. prof. v Brně.
1904 Binder Emil, majitel domu v Praze.
1904 Bízek Rudolf, správce skladů železáren v Komárově.
1904 Blattný Em., rada zem. soudu, nám. stát. zástupce v Praze.
1905 Brožek Arth., kand. prof. v Praze.
1904 Brýdl Rudolf, c. k. professor v Chrudimi.
1906 Bušek Alois, učitel v Lysé n. L.
1904 Černý Jos., hostinský ve Vršovicích.
1905 Duchoň Manuel, přírodník v Rakovníce.
1906 Formánek Romuald, c. k. poštovní rada v Brně.
1905 Graf Josef, c. k. finanční účetní rada v Praze.
1904 Hartmann Rob., c. k. professor v Praze-III.
1906 Holík Frant., učitel v Praze-Holešovicích.
1904 Hudeček Lad., učitel v Bochoři na Moravě.
1906 Chalupský Josef, odb. učitel v Písku.
1906 Janda, Dr. Viktor, c. k. professor v Pardubicích.
1904 Jelínek, MUDr. Robert, panský lékař v Dobříši.
1904 John Jan, c. k. ředitel reálky v Táboře.
1904 Joukl H. A., akademický malíř v Žižkově.
1904 Jureček, MUDr., Štěpán lékař v Mor. Ostravě.
1904 Kašpar Ant., odb. učitel na Smíchově.
1904 Kheil Nap. M., ředitel soukr. obch. školy v Praze.
1904 Klapálek František, c. k. professor v Karlíně.
1905 Klička, MUDr. Ladislav, lékař v Praze.
1905 Kracík Václav, Ph. st. v Praze.
1904 Kranich Jan, professor paedagogia a vydavatel »Přírody a Školy« v Pol. Ostravě.
1904 Krása Theodor, JUC. ve Vraném nad Vlt.
1904 Krátký František, c. k. professor v Praze-III.

1904 Krauskopf Josef, ředitel měšť. školy v Mladé Boleslavě.
1906 Kruta Alfred, c. k. berní official v Bělé p. Bezd.
1906 Křepelka Adolf, přednosta fil. rak.-uher. banky v Praze.
1904 Křížek Alexandr, c. k. professor v Chrudimi.
1904 Kubes P. Augustin, kvardián řádu O. O. kapucínů v Kolíně.
1904 Kudlička Eduard, účetní na Král. Vinohradech.
1904 Lokay, MUDr. Emanuel, měst. okresní lékař v Praze-II.
1906 Lukeš Jos., c. k. professor v Písku.
1906 Maličký, JUDr. Josef, advokát v Hořovicích.
1905 Maule V., demonstrator čes. univers. v Praze.
1904 Melichar, MUDr. Leopold, c. k. minist. rada ve Vídni.
1905 Mrázek, PhDr. Alois., m. professor české university v Praze.
1904 Mužík František, odb. učitel v Kralupech.
1906 Nejdl, Dr. Viktor, c. k. professor v Praze-II.
1904 Nekut Frt. c. k. professor na Smíchově.
1906 Nevole Dr. Milan, majitel chemické laboratoře v Praze.
1906 Nevřala Jan, odb. učitel v Kelči na Moravě.
1906 Nosek Ant., c. k. professor na Smíchově.
1905 Novák Bohumil, prof. průmysl. školy v Brně.
1905 Novák Jos., pharm. mag. na Smíchově.
1904 Ott Josef, úředník spořitelny ve Stříbře.
1904 Pastejřík Jan, odb. učitel v Karlíně.
1904 Pečírka MUDr. Jaromír, c. a k. štábní lékař v Praze.
1904 Preis Karel, c. k. dvorní rada, professor vys. učení technického v Praze.
1905 Princ Vojt., c. k. prof. v Praze.
1904 Rádl, Dr. Em., docent české university, c. k. professor v Praze-II.
1904 Rambousek Frt., stud. na Král. Vinohradech.
1904 Rosický Frant., rytíř řádu železné koruny, c. k. zemský školní inspektor v Praze.
1904 Roubal J., professor v Praze.
1905 Růžička Ant., Phil. st. v Praze.
1905 Řivnáč Ant., knihkupec, presid. obch. a živn. komory v Praze.
1904 Secký Rudolf, účetní oficiál zemsk. výboru v Praze-II.
1905 Sedláková, sl. Jarosl. na Král. Vinohradech.
1904 Sekera, Dr., Emil, c. k. professor v Táboře.
1904 Sekera Jan, ředitel cukrovaru, Bazzano v Italii.
1904 Srdínko Josef, stav. rada v. v., Praha.
1904 Svoboda Jan, učitel ve Větrném Jeníkově.

1904 Šofr Boh., Pharm. Mag., správce lékárny v Třebíči.
1904 Šrámek August., professor v Nymburce.
1904 Štěrba Frant., technický správce cukrovaru v Pečkách.
1905 Štrof Jan, preparator musea král. Českého v Praze.
1904 Šula Jaroslav, ingenieur v Praze.
1906 Šulc Josef, úředník města Sobotky.
1904 Šulc, MUDr. Karel, báňský lékař v Michálkovicích v Rak. Slezsku.
1906 Šustera Oldřich, účetní úředník zem. výboru v Praze.
1906 Tykač Jaroslav, učitel v Plzni.
1904 Uzel, Dr. Jindřich, docent české techniky, odb. přednosta na stanici fysiolog. při české technice v Praze.
1906 Vajs Ant., učitel v Dejvicích.
1904 Vávra, Dr. Václav, adjunkt musea král. Českého v Praze.
1904 Vávra Viktor, kand. pharmacie v Praze.
1906 Vavroušek Jindřich, obchodník s přírodninami, Král. Vinohrady.
1904 Veselý Ferdinand, cís. rada na Král. Vinohradech.
1905 Veselý Jindřich stud v Praze.
1904 Vimmer Antonín, odb. učitel na Král. Vinohradech.
1904 Vlach Vilém, professor obchodní školy.
1905 Vopršal Fr., účetní ofi ial zem. výb. v Praze.
1906 Weinfurter Karel, akad. malíř v Praze.
1904 Wendler Jan, továrník v Praze.
1906 Woldřich, Dr. Jos., c. k. professor, Král. Vinohrady.
1904 Zavřel, Dr. Jan, professor v Hodoníně na Moravě.
1904 Zelinka Bohdan, c. k. professor v Karlíně.
1905 Zeman Josef, typograf v Nuslích.
1905 Zörnig Frt., ředitel měšť. škol v Litomyšli.
1905 Žežula Bedř., mag. úředník v Praze.

Zpráva jednatelská.

Na sklonku prvého tříletí naší Společnosti Entomologické můžeme s potěšenim uvésti, že zájem pro vědu hmyzozpytnou v naší vlasti roste a že Společnost během svého třetího ročního období valně svými schůzemi a pracemi k tomu přispěla.

Celkem konáno 11 schůzí členských občasných a jedna mimořádná valná hromada.

Veškeré schůze byly četně navštíveny, neboť na všech konány vědecké přednášky pánů členů, jež poutaly živou pozornost. Zejména zajímavou byla přednáška pana c. k. štábního lékaře Dra Jar Pečírky: O poměru mravenců k rostlinám, která zabrala dvě občasné schůze; leč i jiná themata vědecká těšila se pozornosti členstva jako: O nově objevených citových orgánech hmyzu, o myrmecophilech u Formica rufa, o postavení Siphonapter v soustavě, o larvách Cecidomyií, o determinačních znacích rodu Hister, o čeledi Perlidae, o spolužití brouků s menšími ssavci, o různých detailech z říše hmyzu, o drobnostech z čeledi much.

Velmi snaživě závodilo též členstvo v obohacování naší fauny objevováním dosud v Čechách nepozorovanych druhů různého hmyzu, proto také letos zvláště zajímavými byly demonstrace hmyzu ve schůzích a vykazuje rubrika nových druhů pro českou faunu v časopise našem cenné příspěvky a doplňky.

Řádná valná hromada výroční konána 16. ledna a byl zvolen znovu celý dosavadní správní výbor i kontrolující komisse a redakční komitét.

Na mimořádné valné hromadě dne 26. června zvolen za odstoupivšího zapisovatele pana doc. dra Em. Rádla novým zapisovatelem pan c. a k. štábní lékař Dr. Jaromír Pečírka.

Čtyři čísla Časopisu Společnosti vyšlá v tomto roce obsahuji mnohé cenné původní články entomologické ze všech oborů a obzvláště posléze vydané číslo jest bohato svým obsahem.

Aby účinněji bylo lze pracovati k cíli Společností vytčenému, totiž šířiti vědomosti o hmyzu, odhodlal se výbor vydávati obecně přístupné, poučné spisy pod společným názvem »Příručky entomologické«. Aby podnik vstoupil v život, uvolila se po návrhu pana c. k. účetního rady Josefa Grafa řada členů nezištně složiti zvláštní podíly a nésti tak risiko podniku, který neměl obtížiti rozpočet Společnosti a přece čistým výnosem svým přispěti má časem k založení publikačního fondu. Již první vydaný sešit, obsahující poučení, jak hledáme, usmrcujeme a pro sbírky upravujeme hmyz, těší se čilému odbytu a byl také velesl. c. k. zemskou školní radou výnosem čís. 55.229 ai 06 ze dne 21. listopadu 1906 jako učebná pomůcka pro veškery okresní i školní knihovny učitelské doporučen.

Do konce roku správního stoupl počet členů na 96, avšak úmrtím ztratila Společnost členy tři a sice zemřeli: Pan c. k. školní rada Emanuel Bárta v Litomyšli, pan c. k. professor Alex. Křížek v Chrudimi a pan Vávra Viktor, pharm. kandidát na Mělníce.

Výbor sešel se během roku desetkráte a na schůzích jeho mimo jiné stanoveny podmínky, za jakých vydání »Příruček Entomologických« zabezpečeno.

Výměnou Časopisu Společnosti naší se 77 vědeckými společnostmi, redakcemi a ústavy v celém světě netušenou měrou vzrostla naše knihovna, takže již nyní chová objemnou snůšku vědecké literatury entomologické.

Také darem dostalo se knihovně naší cenných děl, zejména poskytli různá díla pánové: Prof. Ign. Bolivar v Madridě, c. k. poštovní rada R. Formánek v Brně, Eduard Kudlička, účetní ve Vinohradech, c. k. ministerský rada MUDr. L. Melichar ve Vídni, c. a k. štáb. lékař MUDr. Jar. Pečírka v Praze, c. k. dvorní rada professor vysoké školy technické Karel Preis v Praze, Frant. Rambousek ve Vinohradeh, Dr. F. Sokolář ve Vídni a docent vysoké školy technické Dr. J. Uzel v Praze, všem dárcům těmto vzdává Společnost vřelý dík.

Nemenšími díky povinna jest Společnost ctěným dárcům obnosů peněžitých, a sice především sl. předsednictvu České Spořitelny za velkodušný dar 200 korun, dále slavnému výboru Občanské záložny v Karlíně, jakož i sl. výboru záložny Vinohradské a panu odbornému učiteli Ant. Vimmerovi.

Společnost vzdává ještě díky slavné Radě Zemědělské, zvláště panu předsedovi téže Jeho Jasnosti knížeti F. Lobkovicovi, i panu tajemníku JUDru Karlu Mandlovi za prokázanou přízeň laskavým propůjčováním zasedací síně k občasným schůzím členským.

Konečně sluší díky vzdáti i slavným redakcím časopisů za laskavé uveřejňování zpráv o Společnosti, zejména denním listům: Hlas Národa, Národní Listy, Pollitik, Národní Politika, Lučan, Říp, Plzeňské Listy, Podvys. Listy, dále odborným časopisům: Vesmír, Živa, Příroda a Škola, Škola měst. a živnost., Škola měšťan., Učit. Noviny a Věstník ÚSJU. na Moravě.

MUDr. EMANUEL LOKAY,

t. č. místopředseda.

Zpráva pokladní.

Příjmy.

	Příjem K	Příjem h	Vydání K	Vydání h
Přenos z roku 1905	620	91		
Příspěvky členů činných	722	—		
Dary: a) Občanské záložny Karlínské	30	—		
b) Záložny Vinohradské	10	—		
c) České Spořitelny	200	—		
d) P. Ant. Vimmera, odb. učitele	10	22		
Fond tiskový	35	—		
Za odebrané ročníky časopisu společnosti	63	10		
Úroky:				
a) Ze záložny Vinohradské za rok 1905	.	48		
b) „ „ „ „ čas od 1. ledna do 30. června 1906	1	96		
c) Z poštovní spořitelny za rok 1905	3	12		
d) Z občanské záložny Karlínské (plynoucí úroky z fondu † pí Uzlové do 30. června 1906)	10	35		
Rozličné příjmy drobné	13	.		

Správní výlohy.

	Příjem K	Příjem h	Vydání K	Vydání h
1. Tisk časopisu společnosti	.	.	757	82
2. Poštovní výlohy spojené se zasíláním časopisu členům a spolkům	.	.	37	19
3. Osvětlování, úklid a vytápění zasedací síně ku občasným schůzím	.	.	40	—
4. Abonnement na díla vědecká a časopisy	.	.	36	80
5. Pořízení kněh	.	.	20	—
6. Tisk separátů z časopisu společnosti	.	.	89	90
7. Rozličná vydání drobná	.	.	17	04

	Příjem K	Příjem h	Vydání K	Vydání h
Dohromady	1721	14	998	75
Od toho vydání	998	75		
Zbývá čistého jmění	722	39		

Toto jmění jest uloženo:

	K	h
V záložně občanské v Karlíně (fond pí. Uzlové)	410	35
V průmyslové bance (fond tiskový)	35	—
V záložně Vinohradské	119	09
Ve spořitelně poštovní	153	—
Hotově v pokladně	4	95
Dohromady hořejších	722	39

V PRAZE, dne 31. prosince 1906.

Karel Petr Kheil m. p.,

Ed. Kudlička m. p., **Rudolf Secký** m. p.,

t. č. přehlížitelé účtů.

Ferdinand Veselý, m. p.

t. č. pokladník.

Zpráva knihovní.

Knihovna naše laskavostí několika pánů dárců a vlivem čilé výměny s nejčelnějšími společnostmi vědeckými doznala i letos značného rozšíření.

Loňská moje zpráva vykazovala 236 děl; číslo toto během roku stouplo na 360. Přibyloť tedy 124 publikací o 155ti svazcích.

Mezi laskavými dárci jmenuji: pp. prof. J. Bolívar, pošt. rada R. Formánek, Ed. Kudlička, c. k. minist. rada L. Melichar, Dr. J. Pečírka, c. k. dvorní rada prof. K. Preis, F. J. Rambousek, Dr. J. Sokolář, Dr. J. Uzel. Všem těmto pánům vřelý dík.

Výměnou získáváme publikace 77 vědeckých společností.

Vyjma časopisy a díla, která již loni kupována byla, zakoupeny letos: Zeitschrift für Entomologie. Neudamm 1897, 1898, 1899, dále pak předplatilo se nové dílo Dr. Seitze: »Die Schmetterlinge der Erde«, 1. Macrolepidoptera palaearctica, čímž dávné přání pánů lepidopterologů splněno.

Ku konci své zprávy prosím, by páni členové i v novém správním roce knihovnu naši laskavými dary rozmnožovali.

Zdar!

H. A. JOUKL,
t. č. knihovník.

Příspěvky knihovny v roku 1906.

Dary.

Čís. běžné

344. Bolívar, Ignacio. Apuntes acerca de los aparatos de pesca empleados a bordo de la »Hirondelle« por S. A. S. el principe de Monaco. Dar. autor.

359. — El género Taeniopoda Stäl. Dar. autor.

349. — El género »Tetraconcha Karsch.« Dar. autor.

355. — Insectos recogidos en Artagena por D. José Sánchez Gómez. Dar. autor.

343. — Les Orthoptères de St. Joseph's College à Trichinopoly (Sud de l'Inde.) Dar. autor.

Čís. běžné

357. — List des Orthoptères recueillis en Syrie par le Dr. Th. Barrois. Dar. autor.
356. — Notas sobre los Pirgomórfidos (Pyrgomorphidae). Dar. autor.
350. — Notas sobre los Pirgomórfidos. Dar. autor.
354. — Nueva especie del genero Ephippigera. Dar. autor.
338. — Nouvelle espèce cavernicola a la famille des Blattaires. Dar. autor.
347. — Observationes acerca de la primera mórfosis de la Langosta (Stauronotus maroccanus Thunbg). Dar. autor.
351. — Ortópteros acridioides de la Guinea española. Dar. autor.
358. — Ortópteros nueva de Borneo y de Nueva Guinea. (Homalopteryx intermedia n. spec.) Dar. autor.
346. — Rectificaciones y observaciones ortópterologicas Rhombodera sulcata Bol. Dar. autor.
353. — Revisión de los Pirgomórfinos de la sección »Ommexechae«. Dar. autor.
337. — Sobre algunos decticinos africanos. Dar. autor.
352. — Un nuevo ortóptero mirmecofilo »Attaphila Bergi«. Dar. autor.
348. — Viáje de M. Ch. Alluaud a los Islas Canarias. Dar. autor.
345. — Voyage de M. Ch. Alluaud dans le territoire d'Assinie (Afrique occid.) en juillet et août 1886 (Orthoptères). Dar. autor.
330. Iris, Deutsche entomolog. Zeitschrift. 1896. Dar. p. Kudlička.
244. Duftschmid Kaspar. Fauna austriae. Dar. štáb. lék. Dr. Pečírka.
313. Formánek R. Ein neuer Grottenkäfer aus Montenegro. (Quillocharis stenoptera). Dar. autor.
315. — Bemerkungen über bekannte Rüssler und Beschreibung einer neuen Art. Dar. autor.
241. Gredler, prof. P. V. M. Die Käfer von Tirol. Dar. štáb. lék. Dr. Pečírka.
243. Heyden, prof. Dr. Lucas von. Die Käfer von Nassau und Frankfurt. Dar. štáb. lék. Dr. Pečírka.
240. — Reitter, Weise. Catalogus coleopterorum Europae, Caucasi et Armeniae Rossicae. Dar. štáb. lék. Dr. Pečírka.
186. Klapálek. prof. Frant. Ze života hmyzu č. 2. 3, 4, 5, 6. Dar. autor.

Čís. běžné

242. Letzner K. Verzeichnis der Käfer Schlesiens. Dar. štáb. lék. Dr. Pečírka.

257. Melichar Dr. L. Monographie der Issiden (Homoptera). Dar. autor.

266. Nickerl, Dr. Otokar, Bericht über die im Jahre 1890 der Landwirtschaft Böhmens schädlichen Insekten.

245. Palliardi, Dr. Anton, Beschreibung zweier Decaden neuer und wenig bekannter Carabiciden. Dar. štáb. lék. Dr. Pečírka.

239. Rambousek, Fr. J., Euplectus Jurečeki m., nový Pselaphid z okolí pražského. Dar. autor.

314. Sokolář, Dr. F. Die Reife- und Jagdperioden bei der Tribus Carabini. Dar. autor.

326. — Carabus monilis Fabr. und seine Farbenvarietäten. Dar. autor.

331. Uzel, Dr. Jindřich. O píďalce zimní menší, nebezpečném to škůdci našich ovocných stromů. Dar. autor.

332. — Zpráva o škůdcích a chorobách řepy cukrové v Čechách 1905. Dar. autor.

340. Uzel, Dr. Heinrich. Über die Schnacken der Gattung Pachyrhina und Tipula mit besonderer Berücksichtigung der die Zuckerrübe schädigenden Arten. Dar. autor.

350. — Studien über die Entwickelung der Apterygoten Insekten. Dar. dvor. rada prof. Preis.

247. — Zpráva o činnosti výzkumné stanice chemicko-fysiologické odboru zemědělské rady pro Král. České. 1905. Dar. autor.

Výměnou.

Amiens: Société Linnéenne du Nord de la France,
117 *Memoires* Tome X. 1892—1903, Tome XI. 1903—1904.
120 *Bulletin* Tome XV. 1900—1901, Tome XVI. 1902—1904.

Angers: Société d'études scientifiques d'Angers
342 *Bulletin* Nouv. Sér., XXXIV (1904).

Baltimore: The John Hopkins University
146/a *Programme* of courses 1905—1906.
146/b *Circular* 1905, Nro 9., 1906, Nro 2.

Bautzen: Naturwissenschaftliche Gesellschaft Isis
260 *Sitzungsberichte* u. *Abhandlungen* 1902—1905.
336 *Wetterkalender* 1905.
Berkeley: College of Agricultural experimental Station
327 *Bulletin* Nro 165—176.
318 *Circular* Nro. 13.
» 318 University of California
325 *Bulletin* New. Sér. Vol. VI'., Nro 2., 3.
317 *Register* 1904—1905.
Berlin: Aus der zoolog. Sammlung des Museums für Naturkunde.
149 *Mittheilungen* III., 2.
Bern: Schweizerische entomol. Gesellschaft
237 *Mittheilungen* Vol. XI., Hft. 3., 4.
Béziers: Société d' étude des sciences naturelles de B.
282 *Bulletin* Vol. XXVI. (1903).
Braunschweig: Verein für Naturwissenschaft zu Br.
258 *Jahresbericht.* XIV. (für 1903—1904 u. 1904—1905).
Bremen: Naturwissenschaftlicher Verein
85 *Abhandlungen* Bd. XVIII., Hft. 2.
Breslau: Verein für schlesische Insektenkunde
217 *Zeitschrift für Entomologie* 1906.
Brisbane: Queensland Museum
197 *Annals* Nro 6.
Brno: Moravská musejní Společnost
» Der Naturforschende Verein in Brünn
200 *Verhandlungen* Bd. XLIII. (1904).
183 *Bericht der meteorologischen Commission* (1905).
Bruxelles: Société entomologique de Belgique
147 *Annales* T. XLIX, Nro 10—13., T. L, Nro 1—13.
261 *Mémoires* Nro XIII et XIV: Baron de Crombrugghe de Picquendaele, Catalogue raisonné des microlépidoptères de Belgique I et II Partie.
» 261 Société Royal Linnéenne
150/a *Bulletin* XXXI. Année Nro 3, 4, 7, 8.
150/b *Mémoires.*
Budapest: Musei Nationalis Hungarici
67 *Annales historico-naturales* Vol. III, 1, 2, IV, 1.
Cassel: Verein für Naturkunde zu Cassel
181 *Abhandlungen u. Bericht* L. (1906).
Catania: Academia Gioenia di scienze naturali
144 *Bolletino* 1906, Fasc. 87—91.

Charkov: Общество изпитателей природы при імператорском университету. (Société des naturalistes à l' université imperiale de Charkov.)
253 *Труды* (Travaux) T. XXXIX., 1 (1904), 2 (1905).

Cincinnati: Cincinnati Society of Natural History
113 *Journal* Vol. XX., 5—7.

Colmar: Nàturhistorische Gesellschaft
106 *Mittheilungen.*

Davenport: Davenport Academy of Sciences
194 *Proceedings.*

Firenze: R. stazione di Entomologia Agraria
133 *„Redia“* Vol. II., Fasc. II., Vol. III., Fasc. I.
» Societa Entomologica Italiana
134 *Bulletino* Anno XXXVI., Trim. IV., Anno XXXVII., Trim. I—IV.

Frankfurt a. d. Oder: Naturwissenschaftlicher Verein des Regierungsbezirkes Frankfurt a. d. Oder
215 *Helios* Bd. 1906.

Graz: Naturwissenschaftlicher Verein für Steyermark
148 *Mittheilungen* 1905.

Guben: 68 *Entomologische Zeitschrift.*

Halifax: Nova Scotian Institute of Science
288 *Proceedings and Transactions* Vol. XI., Part. I. 1902—3, II. 1903—4.

Halle a. Saale Kaiserliche Leopoldinisch-Carolinische Deutsche Akademie der Naturforscher.

Helsingfors: Societas pro fauna et flora fennica

Igló: Ungarischer Karpathenverein
224 *Jahresbericht* XXXIII. (1906.)

Kazaň: Общество естествоизпытателей при Императорском казанском Университету
262 *Труды* Том. XXIII. вып. 4., Том. XXVII. вып. 1, 2., Том. XXVIII. вып. 5., Том. XXXIII. вып. 1., Том. XXXVIII. вып. 4., 5., 6.
273 *Приложеніе к протоколум заседаній* 64, 97, 98, 110, 124, 193, 206, 209.
304 *А Остроумов,* Матеріалы к изученіу ественной исторійі саранчевых.

Kyjev: Кыйевскойе общество естествоизпытателей. (Société des naturalistes.)
216 *Запискы* Том. XX. вып. 1.

Kjöbenhavn: 170 *Entomologiske Meddelelser.*

Krakov: Akademie umiejentności
Rozprawy wydziału matematyczno-przyrodnickego Tom. V. a, b.
105 *Sprawozdanie komisyi fizyograficznej*

La Rochelle: Académie de la Rochelle.

Lwów: Polsk. towarzystwo przyrodników im. Kopernika
269 *Kosmos* XXXI. 1—9.

Madison Wisconsin: Geological and Naturalhistory Survey
285 *Bulletin* Nro 2, Scientific Series Nro 1 = Peckham George and Elizabeth. On the instincts and habits of solitary wasps. 1898.
285 Wisconsin Academy of sciences, arts and letters.
252 *Transactions* Vol. X., XI., XII., pt. 1, 2, Vol. XIII., part. 1, 2, Vol. XIV. pt. 1, 2.

Madrid: Real Academia de Ciencias exactas fisicas y naturales de Madrid
255 *Memorias* Tomo XXIII., XXIV.
122 *Rivista* Tomo III., Núm. 3, 4 (1900) Tomo IV., Núm 2—6.
122 Real Sociedad Española de historia natural
93 *Boletin* Tomo IV., V., VI., Nro 1—7.
270 *Memorias* Tomo IV., Mém. 1—4.

Magdeburg: Naturwissenschaftlicher Verein
114 *Jahresbericht u. Abhandlungen.*

Marseille: Musée d'histoire naturelle de Marseille
228 *Annales* T. IX., IIe partie.

Meiszen: 69 *Insektenbörse.*

Moskva: Société imperiale des naturalistes de Moscou
249 *Bulletin* Année 1904 Nro 1—4, 1905 Nro 1. 2, 3.

Nancy Société des sciences.
193 *Bulletin des séances* Sér. III., Tome VI., Fasc. II., 6. Année Mars-Avril 1906.

Nantes: Société des sciences naturelles de l'Ouest de la France
283 *Bulletin* II. Sér., Tom. V., Trimestre 1—4.

Napoli: Societá di Naturalisti in Napoli
272 *Bulletino* Ser. I., Vol. XIX., 1905.

Napoli: 272 Museo zoologico della R. Università di Napoli
246 *Annuario* Nuova Ser., Vol. I., Num. 21—35, Vol. II. 1—16.

New Brighton: Staten Island Association of Arts and Sciences
281 *Proceedings* VI—XII. (1905) Vol. I., P. 1., 2.

Nürnberg: Naturhistorische Gesellschaft
119 *Abhandlungen* Bd. XV. Heft 3.
259 *Jahresbericht* 1904.

Olmütz: Naturwissenschaftliche Sektion des Vereins Botanischer Garten
196 *Erster Bericht* 1904—1905.

Ostrava Moravská: 58 *Příroda* roč.. IV., č. 4.—10., roč. V., 1.—3.

Padova: Academia Scientifica Veneto-Trentino-Istriana
182 *Atti* Anno II° Fasc. II°.

Paskov: P. cís. rada Edm. Reitter
2 Wiener Entomologische Zeit. Jhrg. XXI., XXII., XXV., 1—10.

St. Pétersburg: Императ. Снт. Петерсбурк-Овщество Естество-изпытателей
212 *Труды* Vol. XXXVI. (1905) 1., 4—8, Vol. XXXVII. (1906) 1—4.
211 *Работы* проузвед. въ лаборат. зоологическ. и зоотомическ. кабинет. Императ. Снт. Петерсб. Университета. Vol. XXXV. 4, Nro 16.

Philadelphia: 155 *Entomological News* Vol. XVI. Nro 9—10 (1905), Vol. XVII. Nro 1—6 (1906).

Pisa: Sociétá Toscana di Scienze Naturali
153 *Atti* Vol. XIV. Nro 9—10 (1905), Vol. XV. Nro 1—5.

Plzeň: 361 Klub přírodovědecký.

Portland: Portland Society of Nat. History
118 *Proceedings*.

Praha: 61 *Vesmír* roč. XXXV., č 1—24.
» 94 Klub přírodovědecký.

Prostějov: Klub přírodovědecký
45 *Věstník* roč. XIII. (1905).

Roma: Sociétá zoologica italiana
248 Bolletino Ser. II. Vol. VI. Fasc. 1—8, Vol. VII., fasc. 1—6.

Santiago (Chile): Sociedad cientifica de Chile
339 *Actas* Tom XV. Livr. 1, 2.

St. Louis: Academy of Science of St. Louis
254/a—h *Transactions* Vol. XIV., Nro 1—8, Vol. XV., Nro 1—5.

Stockholm: K. Svenska Vetenskaps Akadem.
173 *Arkiv för Zoologi* Bd. II., Häfte 4, Bd. III., Häfte 1., 2.
» 169 Entomologisk Tidskrift. 1905 A°rg. 26. Häft. 1—4.

Sydney: Linnean Society of New South Wales
Proceedings.
302 *Frogatt Walter W.*, Studies on australian Thysanoptera: the genus Idolothrips (1904).
327 *Mc Lea Arth.*, Descriptions of new species of australian Coleoptera (1904).
301 *Meyrick E.*, Descriptions of australian Microlepidoptera XVIII. Gelechiadae (1904).
328 *Frogatt Walter W.*, Notes on Neuroptera and descriptions of new species (1904).
329 *Waterhouse G. A.*, Notes on Australian Rhopalocera: Lycaenidae (1904).

Trieste: Museo civico di Storia Naturale in Trieste.

Urbana: 152 The Illinois State laboratory of Natural History.

Washington: Unit. St. Nat. History Museum
160 *Proceedings* Nro 1432, 1434, 1438, 1444, 1448. 1450, 1453, 1456, 1459, 1461, 1463, 1465, 1487, 1488.
107 *Report of the U. S. Nat. Museum* for the year ending June 30. 1904.
» Smithsonian Institution.
161 *Annual report of the regents of the Smiths. Inst. for the year ending June* 30. 1904.
» United States Department of Agriculture
145 *Monthly list of publications.*

Wien: Zoolog. botanische Gesellschaft
99 *Verhandlungen* LV. (1905) Hft. 9. u. 10., LVI. (1906) 1—7.

Wiesbaden: Nassauischer Verein für Naturkunde
199 *Jahrbücher* 1906.

Zagreb: Hrvatsko naravoslovno društvo
171 *Glasnik* 1906.

Zaragoza: 121. Sociedad aragonesa de Ciencias Naturales *Boletin.* Tomo IV. Núm. 9. Tomo V. Núm. 1—9.

Zwickau: Verein für Naturkunde
362 *Jahresbericht*.

Koupě.

251. Neudamm, Zeitschrift für Entomologie 1897, 1898, 1899.
335. Seitz. Dr. Adalbert. Die Grossschmetterlinge der Erde. Lieferung 1, 2, 3, 4, 5.
13. Neudamm. Zeitschrift für wissensch. Insektenbiologie 1906.
1. Entomologists record and journal of variation 1906.
Zool. Anzeiger 1906.

Zpráva kustodova.

Sbírka pomůcek a přírodnin nedoznala během roku 1906 žádné změny.

JOS. ČERNÝ,
kustos.

Pořad schůzí ve správním roce 1907.

Únor	Únor	Březen	Duben	Květen
5.	26.	19.	23.	28.
Červen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
25.	24.	8. a 29.	12. a 26.	10.

Valná hromada dne 21. ledna 1908.

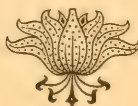
Schůze konají se v zasedací síni Zemědělské rady pro král. České na Václavském nám. čís. 54 v I. poschodí a počínají o $^1/_2$8. hod. večer.

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

Ročník IV. 1907.

V PRAZE.
Nákladem České Společnosti Entomologické.
Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

OBSAH.

1. Seznam pojednání dle spisovatelů.

2. Seznam všeobecný dle obsahu.

Strana

3. Podrobný seznam dle obsahu.

A. Coleoptera.

B. Diptera.

C. Ephemerida.

D. Hemiptera.

E. Hymenoptera.

F. Lepidoptera.

G. Mecoptera.

H. Neuroptera.

I. Plecoptera.

K. Trichoptera.

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

Ročník IV. 1907. Číslo 1.

V PRAZE.

Nákladem České Společnosti Entomologické

Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

ČASOPIS
ČESKÉ SPOLEČNOSTI ENTOMOLOGICKÉ.
ACTA SOCIETATIS ENTOMOLOGICAE BOHEMIAE.

Ročník IV. 1907.

Mouchy, které cizopasí v larvách a kuklách některých českých motýlů.

Sděluje Ant. Vimmer.

Abych poznal alespoň poněkud metamorphosu much z čeledí, které cizopasí v různém hmyzu, jal jsem se příležitostně vychovávati mouchy z housenek a kukel motýlích, což se mi při některých mouchách podařilo poměrně dosti snadno, kdežto při jiných výsledek chovu naprosto selhal. Tak zvláště nepodařilo se mi nabýti mušich parasitů bekyně (Ocneria monacha), ač mi můj vzácný přítel, p. Ph. Dr. Vávra, adjunkt musea království Českého, daroval na sta kukel, které obdržel z Rataj nad Sázavou. Ač jsem kuklám věnoval všemožnou péči, všecky zaschly, takže jsem jen z několika dobyl imaga, jež po opětovném vlhčení bylo možno určiti. Vedle svého materiálu dostalo se mi příspěvků od mých ctěných přátel z »České Entom. Spol.«. Jmenuji z nich na prvém místě p. Vavrouška, obchodníka s přírodninami na Kr. Vinohradech, dále p. účetního Kudličku, p. akad. malíře Joukla a hostinského p. Černého.

Při každém druhu je nejprve uvedeno, ve kterém motýlu cizopasník byl již vůbec objeven, pokud to připouštěla rozsáhlá, avšak po různých publikacích velmi rozptýlená literatura. Veškeré jsem si opatřiti nemohl a proto možné mezery tím omlouvám již předem. Na druhém místě připojuji svá pozorování, která jsou tedy většinou (pokud jsem se mohl informovati) nová.

Exorista vulgaris *Mg.* byla vychována z Plusia gamma L. — U nás obdrželi jsme ji z Vanessa urticae L., Vanessa Jo L.

Exorista affinis *Fall.*; ex Ocneria dispar L., Saturnia pavonia L., Arctia caja L. — V Čechách parasituje v larvách Spi-

losoma fuliginosa L., Dasychira pudibunda L. (housenky přineseny z Krče, z prvé líhly se 13. 3. 1904., z druhé 28. 3. 1904.) a v larvách Arctia hebe L. (mouchy opouštěly kukly 20. 4. 1904.).

Parexorista gnava *Mg.* V literatuře: 0. — Získali jsme ji z Arctia caja L. 25. 6. 1904, housenky byly přineseny z Ouval, dále z housenek Dasychira pudibunda L., jež pocházely z Dobřichovic.

Parexorista polycheta *Macq.* V literatuře: 0. — Menší jedinci, než udává Schiner, vylíhli se 25. 6. 1904. z larev Arctia caja L., které byly sbírány v Ouvalech. Normální jedince obdrželi jsme z Bombyx neustria L., a to s Macquartovou skvrnou »macula rufa«; z housenek Spilosoma fuliginosa L. vylezly mouchy malé (o 6 mm. délce) opět bez »macula rufa«.

Exorista *sp?* parasituje v Spilosoma fuliginosa L. Vývoj ukončila 13. 3. 1904. Makadla její jsou červenohnědá, na konci černá.

Sisyropa excavata *Zett.* V literatuře nenalezli jsme, v čem cizopasí. — Naše ničí housenky a kukly Dasychira pudibunda L. Naleziště housenek: Michle.

Sisyropa excissa *Fall.* Literatura: 0. — Její kukly ve značném počtu vyplňovaly zámotky a kuklu snad Bombyx neustria L.

Chaetotachina nigricans *Egg.* Dle literatury: ex? — Jako larva žije na účet larev Leucoma salicis L., které ožíraly vrby při Botiči za Michlí.

Tachina (Echinomyia) ferina *Zett.* — Larví život a kuklí klid prodělává v housenkách Nemeophila plantaginis L.

Eutachina vidua *Mg.* Liter.: 0. — V okolí pražském parasituje u Arctia hebe L., jejíž larvy opustila 29. 3. 1904., pak u Spilosoma fuliginosa L., z jejíž larev vyletěla 26. 3. 1904.

Eutachina larvarum *L.* — Ex Arctia hebe L. 29. 3. 1904. Ex Zygaena Ephialtes Anct. 8. 7. 1904.

Setigera caesifrons *Mcq.* Literatura: 0. — 20. dubna 1902. opustila housenku Arctia hebe L., která právě učinila přípravy k zakuklení.

Setigera assimilis *Fall.* je známa ode dávna jako parasit Saturnia pavonia L., Vanessa prorsa L. — Naše Setigera parasituje v Arctia hebe L. Shoduje se ve všem s popisem Schinerovým mimo čelní pásku, která je hnědá.

Phorocera rufipalpis *Mg.* Liter.: 0. — Phorocera tato, v Čechách poletující, byla vypěstěna z kukel Acronycta aceris L. a ze Sphinx ligustri L. Housenky Acronycty byly sbírány u Pankráce a mouchy se z nich vyvinuly 25. 8. 1905. Sphinx ligustri opustily mouchy 14. 8. 1905. Tato Phorocera měla levé křídlo nesouměrně s pravým žilnato.

Masicera rutila *Mg.* = Hemimasicera festinans Mg. Lit.: 0. — Ex Zygaena fausta.

Masicera pratensis *Mg.* Ex Smerinthus populi L., ex Lasiocampa potatoria L., ex Saturnia pyri. — V Čechách cizopasí ve Smerinthus ocellata L. a v Saturnia pavonia L.

Chaetolyga erythrura *Mg.* — 24. 7. 1904. vylíhla se z kukel Cucullia verbasci L. Housenky byly ze Slap.

Leskia aurea *Mg.*, kteráž je právě v tomto časopise oznámena jako nová pro Čechy, byla vychována 5. 5. 1900. ze Sesia asiliformis. — Dlę zpráv v literatuře cizopasí též u Sesia ichneumoniformis a cynipiformis.

Anthrax paniscus *Rossi.* Lit.: 0. — Je cizopasníkem kukly Agrotis pronuba L., jejíž kuklu skoro vyplňuje.

Ku konci uvádíme ještě mouchu parasitující v brouku Saperda populnea. Je to **Tachina** *sp.?*, která se shoduje ve všech znacích s druhem »opaca«, nemá však rovné rohové žilky.

Auszug.

Die Fliegen als Parasiten einiger böhmischen Schmetterlinge.

Exorista vulgaris *Mg.* ex Vanessa urticae L., Vanessa Jo L.

Exorista affinis *Fall.* ex Spilosoma fuliginosa L., Dasychira pudibunda L., Arctia hebe L.

Parexorista gnava *Mg.* ex Arctia caja L., Dasichyra pudibunda L.

Parexorista polycheta *Macq.* ex Arctia caja L., Bombyx neustria L., Spilosoma fuliginosa L.

Exorista *sp?* ex Spilosoma fuliginosa L.

Sisyropa excavata *Zett.* ex Dasychira pudibunda.

Sisyropa excissa *Fall.* ex Bombyx neustria?

Chaetotachina nigricans *Egg.* ex Leucoma salicis L.

Tachina (Echinomyia) ferina *Zett.* ex Nemeophila plantaginis L.

Eutachina vidua *Mg.* ex Arctia hebe L., Spilosoma fuliginosa L.

Eutachina larvarum *L.* ex Arctia hebe L., Zygaena Ephialtes Anct.

Setigera caesifrons *Mcq.* ex Arctia hebe L.

Setigera assimilis *Fall.* ex Arctia hebe L.

Phorocera rufipalpis *Mg.* ex Acronycta aceris L., Sphinx ligustri L.

Masicera rutila *Mg.* ex Zygaena fausta.

Masicera pratensis *Mg.* ex Smerinthus ocellata L., Saturnia pavonia L.

Chaetolyga erythrura *Mg.* ex Cucullia verbasci L.

Leskia aurea *Mg.* ex Sesia asiliformis.

Anthrax paniscus *Rossi* ex Agrotis pronuba L.

Metamorphosa dvou dipter.

Pozoroval odb. uč. Jan Pastejřík.

1. Mycetophila xanthopyga *Winnertz.*

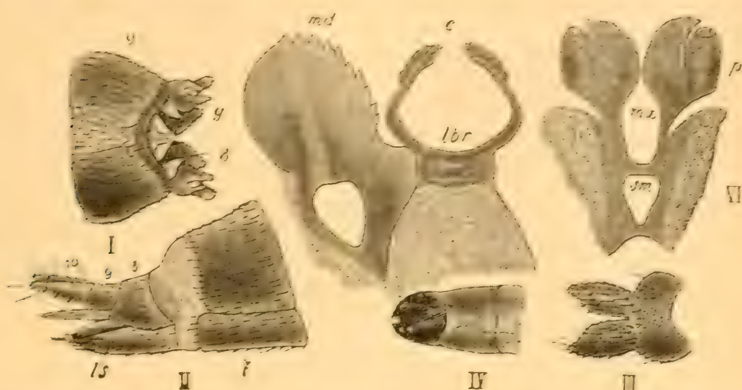
Podařilo se mi letos vypěstovati vzácnou tuto mušku, již Winnertz prvně ve svém díle: Beitrag zu einer Monographie der Pilzmücken (str. 927) popsal. Moucha dosud v Čechách sbírána nebyla, a proto je vývoj její tím zajímavější. Také Brauer[1]) o její metamorphose se nezmiňuje.

Dne 21. října 1906. vzal jsem z kuchyně několik ryzců (Lactaria deliciosa Fr.), které byly právě z trhu přineseny, a jak jsem zjistil, od Veselí nad Lužn. pocházely. Druhý a třetí den vylezly z nich bílé, 5—6 mm. dlouhé larvy s černými hlavičkami (obr. 1. IV.). Dvě tracheální větve vybíhaly na 2. a potom na 5. až 12. kroužku v boční stigmata. Příčné břišní hrbolky k pošinování počínaly teprve mezi 4. a 5. kroužkem a bylo jich celkem 9. Mikroskopicky jsem na nich zjistil dvě hlavní řady háčků, které většinou měly tvar vidličnatý. Za nimi po obou stranách byly ještě zkrácené řady háčků drobnějších.

---

[1]) Brauer: Die Zweiflügler des k. Museums zu Wien.

Při pozorování ústních ústrojů shledal jsem na labrum, které nazad klínovitě do schránky jícnové vbíhá, na předním jeho okraji zvláštní výběžky s řadou brv kartáčovitě uložených, jimiž se brouku roháči značně podobá (obr. 1. V.). Protože tyto výběžky jsou s labrum srostlé, nelze je za antenny považovati. Já vidím v nich útvary homologické s hrbolky, jaké nacházíme na témž místě labra u larev Tipul. Pravdě podobno jest, že jsou to ústroje čidlové. V normální poloze nevyčnívají do předu, nýbrž k otvoru ústnímu se přikládají. Po obou stranách labra připojeny jsou skoro kruhovité mandibuly (obr. 1. V.

Obr. 1. Mycet. xanthopyga *Winn.* I. Hypopygium ♂ po maceraci: *g*) gonopody, 8, 9 osmý a devátý kroužek. — II. Hypopygium ♀ po maceraci: *ls*) lamella subgenitalní. — III. Osmý kroužek ♂. — IV. Hlava larvy. — V. Labrum *lbr*) a mandibule *md* larvy, *c*) čidlové ústroje. — VI. Maxilly larvy *mx*; *p*) palpy, *sm*) submentum.

md), které na vnitřní straně opatřeny jsou řadou dosti velkých zubů. Maxilly jsou jen málo zdifferencovány (obr. 1. VI. *mx*). Jich loby splynuly v jedinou půlměsícovou destičku, která na vnitřní straně jest jemně ozubena. Úzký proužek pod maxillami je snad zakrnělé labium (submentum *sm*).

Larvy počaly se po vylezení brzy opřádati. Jich kokonky byly bílé a husté. Zajímavo je, že mnohé opřádaly se v houbě. Měl jsem útrpnost s jednou z nich, která musela se vyprostiti z kokonku, jenž pouze špičkou z houby vyčníval. Muška jen pozvolna vylézala, a když konečně se z pout těch vyprostila, byla tak vysílena, že nemohla vzlétnouti. Její družky na povrchu ryzců zapředené byly čilé jako rtuť.

Již ze způsobu zapřádání soudil jsem, že se mi vylíhne nějaká Cordylla nebo Mycetophila, a neprohádal jsem. Shledal jsem, že je to Mycetophila xanthopyga *Win.* Líhnutí much počalo 29. října. Celkem odchoval jsem jich 16.

K popisu Winnertzovu mohu přičiniti některé podrobnosti hypopygia a potom rozdíly, jimiž se samička od samečka liší.

U obou shledal jsem 16členná tykadla, 4členná žlutá makadla a listovitě rozšířený sosák. U samečka je 6 kroužků abdominálních dokonale vyvinutých, 7. je vsunut jako rudiment do 6., dá se však zcela dobře vyjmouti; 8. je zastoupen dorsalním obloukem (obr. 1. III.) a 9. nese pěkně vyvinuté gonopody v podobě písmene V vykrojené (obr. 1. I.), nad nimiž nachází se ještě jiný pár pohlavních přívěsků.

O samičce podotýkám: Je poněkud robustnější; její abdomen je protáhle vejčité a jednotlivé kroužky, druhým počínaje, jsou na zadním okraji úzce světle žlutohnědě lemovány. Sedm kroužků je normálně vyvinutých, osmý má pouze oblouk dorsální, k němuž se přičiňuje žlabovitá lamina subgenitální (obr. 1. II. *ls*). Ostatní kroužky jsou vytvořeny podobně jako u samiček Tipul. Všecky ventrální oblouky dokonale vytvořených kroužků jak u samečka, tak u samičky složeny jsou ze čtyř chytinových podélných pruhů.

Po prohlédnutí všech exemplárů poznal jsem, že poloha plamky křídel mezi koncem 1. a 3. žilky není znakem spolehlivým. U některých kusů vyplňuje onu mezeru úplně, u jiných počíná patrně dále za ústím první žilky.

2. Sciara sylvatica *Meig.*

V lednu r. 1906. pozoroval jsem na okně svého bytu drobné černé mušky, v nichž zjistil jsem druh: Sciara sylvatica Meig. Ihned počal jsem pilně pátrati po její larvách, a brzy jsem je také našel. Byly v kořenáči, kde se jim dobře vedlo na odumřelých šupinách cibule hyacintu. Tím bylo také vysvětleno, odkud se do pokoje dostaly.

Ohledavše je, spatřujeme, že larvy mušky Sciara sylvatica mají zřetelnou hlavu a z obr. 2. (5.) patrno, že puparium otvírá se švem podélným. Patří tedy dle Brauera, přihlížejíc též ke vstřícnému položení kousacích ústrojů [obr. 2. (1.)], do skupiny larev: Orthorrapha nematocera, tribus: Eucephala, a to mezi larvy peripneustické. V normální poloze měřily larvy do délky přibližně

5 mm. Černá hlavička a hnědým obsahem vyplněná zažívací roura od prosvitavého, bílého těla jasně se odrážely. Schránka jícnová [obr. 2. (1.)] je na straně ventrální dvakráte vejčitě vykrojena a otvor zadní je větší. Na straně dorsální je prostoupena podlouhle trojúhlou vložkou, která je pokračováním labra, a která svou špičkou sáhá až k zadnímu okraji schránky jícnové. Mandibule (obr. 2. [2 *md*]) nesou na konci 4 zuby. Maxilly mají kruhovitý obrys, jsou paprskovitě prostoupeny mocnějším chitinem a na vnitřní straně mají vytvořeny jemné zoubky (obr. 3. [2 *mx*]).

Také zde, podobně jako u druhu Mycetophila xanthopyga, u kořenu maxill je spojovací chitinová páska, již možno za zakrnělý třetí pár čelistí považovati.

Z těchto larev podařilo se mi vypěstovati řadu kukel i dospělých mušek. Kukly měřily do délky něco přes 2 *mm* a byly žlutavě bílé. Při pohledu břišním a bočním (obr. 2. [3., 4.]) možno v předu na čele spatřiti dvě štětinky a pod nimi velké nepravé oči, mezi nimiž jsou čtyři kratinké štětinky ve dvou řadách. Pouzdra tykadel a noh jsou zřetelně zdifferencována a boční stigmata i neozbrojenému oku patrna. Kroužek anální nese na straně dorsální dva výčnělky.

Sciara sylvatica jest muška hojně se vyskytující a dobře popsaná. Ústroje kopulační jsou u ní dokonale vyvinuty. Sameček má 8 kroužků úplných a 9. je na straně dorsální zastoupen polovejčitým obloučkem, po jehož stranách jsou mohutné dvoučlenné gonopody (obr. 2. [6.]). Abdomen samičky podařilo se mi zachytiti ve stadiu kladení vajíčka. Také u ní je 8 kroužků normálně vyvinutých. Spodní oblouk pod 9. kroužkem je chlopeň podplodní (lamina subgenitalis *lsg*). Kroužek 10. a 11. jsou pouhé rudimenty.

Vajíčka Sciary jsou bledě zelená a tvaru skoro válcovitého s oble ohraničenými plochami koncovými (obr. 2. [7 v]).

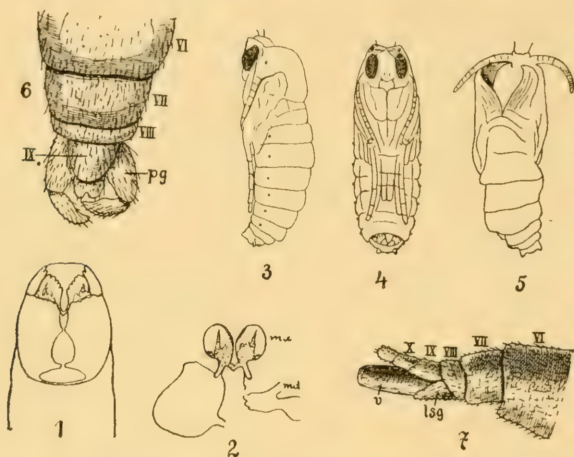
Také v létě nebylo o Sciary v mém bytu nouze.

Auszug.

1. Mycetophila xanthopyga *Win.*

Die Larven habe ich in einem Röthlinge (Lactaria deliciosa Fr.) gefunden. Sie sind weiss, 5—6 *mm* lang, haben schwarze Köpfchen (Fig. 1. IV.) und gehören zu den peripneustischen

Larven. Die queren Bauch-Erhöhungen fangen zwischen dem 4. u. 5. Ringe an. Mikroskopisch habe ich auf denselben 2 Reihen von Stacheln festgestellt, welche vorwiegend eine gabelförmige Form hatten. Hinter denselben waren auf beiden Seiten noch verkürzte Reihen von kleineren Stacheln. Das Labrum trägt vorne 2 Bogen mit einer Reihe von groben Borsten (Fig. 1. V.). Die Mandibeln haben eine runde Form und tragen am Rande gröbere Zähne. Die Maxillen erscheinen nur wenig differenziert (Fig. I. VI. *mx*). Die Lobi sind in ein einziges halbmondförmiges

Obr. 2. **Sciara sylvatica** *Meig.* (vývoj). 1. Ústroje ústní larvy se strany ventralní. — 2. Mandibule *md*) a maxilly *mx*) larvy. — 3. Kukla se strany bočné. — 4. Kukla se strany břišní. — 5. Puparium. — 6. Genitalie ♂: *pg*) gonopody. — 7. Hypopygium ♀: *v*) vajíčko, *lsg*) lamina subgenitalní.

Täfelchen verschmolzen, welches auf der inneren Seite fein bezahnt ist.

Die Larven spinnten sich sowohl an der Oberfläche als auch im Innern des Schwammes in kleine seidenartige Cocons ein, aus welchen nach 7 Tagen im Ganzen 16 kleine Fliegen herausgekrochen sind, welche bisher in Böhmen nicht gesammelt worden sind. Winnertz beschrieb lediglich nur das Männchen. Das Weibchen ist robüster als das Männchen, und die einzelnen Ringe sind, mit dem zweiten angefangen, an dem rückwärtigen Rande mit einer schmalen gelbbraunlichen Binde gesäumt. Die braune Binde zwischen dem Ende der ersten und dritten Längsader bildet ein veränderliches Merkmal; bei einigen füllt sie diesen Zwischenraum vollständig aus, bei anderen nicht.

2. Sciara sylvatica *Meig.*

Die Larven lebten auf einer Hyacintzwiebel. Auf den Larven bemerken wir, dasz sie einen deutlichen Kopf haben, und aus der Fig. 5. geht hervor, dasz sich das Puparium der Länge nach öffnet. Sie gehören daher, laut Brauer, auch im Hinblicke auf die gegenstellige Lage der Mundwerkzeuge in die Gruppe der Larven: Orthorrapha Nematocera, Tribus: Eucephala, und zwar unter die peripneustischen Larven. In der normalen Lage waren die Larven 5 *mm* lang. Das Schlundgerüst ist an der Ventralseite zweimal eiförmig ausgerandet (Fig. 2., 1.) und die rückwärtige Öffnung ist gröszer. Das Labrum entsendet einen keilförmigen Fortsatz bis zum rückwärtigen Rande des Schlundgerüstes. Die länglichen Mandibeln (Fig. 2., 2. *md*) besitzen am Ende 4 Zähne. Die Maxillen haben einen bogenförmigen Rand, der mit feinen Zähnchen besetzt ist.

Die Puppe stellt die Fig. 2. (3*a*) dar. Es ist mir gelungen das Weibchen im Stadium des Eierlegens anzutreffen. Das Ei ist grün, beinahe walzenförmig, und an Enden etwas flach begrenzt.

Ctenophora pectinicornis L.

Pozorování odbor. učitele Jana Pastejříka.

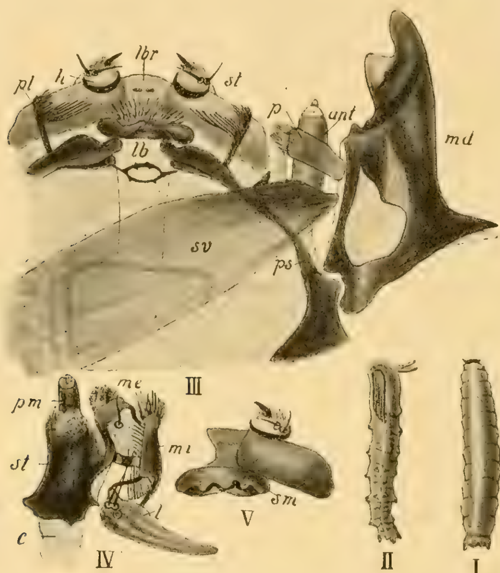
O velikonočních svátcích r. 1906. dostal jsem laskavostí vrch. účet. rady p. Jos. Grafa a úč. officiála p. Fr. Vopršala několik larev, které společně v trouchu starého buku na Závisti sbírali. Larvy i s trouchem poněkud zvlhčeným dal jsem do válců a již dne 8. května těšil jsem se z prvního vylíhlého imaga. Byla to dosti vzácná tiplice Ctenophora pectinicornis *L.* Mimo ni nalezl jsem ve válcích ještě tři larvy živé, dvě kukly a několik larev mrtvých. Celkem získal jsem z tohoto materiálu pouze 3 samičky. Mohl jsem tudíž na nevyvedeném zbytku podniknouti podrobnější studie.

Předem podotýkám, že larvu i kuklu popsal již r. 1781. Fr. Schranck[1]) a mimo něj též Zetterstedt[2]), Bouchè[3]) Fischer[4])

[1]) Fr. Schranck: Enumeratio insectorum austriae indigenorum (pag. 417).
[2]) Zetterstedt: Dipt. Scand. X. 4014.
[3]) Bouchè: Naturg. I. 29. 31.
[4]) Fischer v. Waldheim: Oryctogr. d. Moscou 1838.

a De Geer[5]) přispěli k biologii této tiplice. Z té příčiny soustředil jsem pozorování svá hlavně na ústní ústroje larvy. Přičiním-li přece tu a tam něco morfologických znaků habituelních, stane se tak pouze za příčinou ucelenosti látky.

Brauer[6]) ve své charakteristice mušich larev přihlížel též k systému kousacích ústrojů a typické jich tvary nakreslil. Vimmer kritickými články[7, 8]) pozorování autorova stran tohoto

Obr. 1. Detail ústních ústrojů larvy **Ctenophora pectinicornis.** I. Larva. — II. Kukla. — III. Labrum se strany břišní: *lbr*) labrum, *h*) hrbolky, *st*) štětiny, *ant*) tykadla, *md*) mandibule, *p*) přetvořená štětina, *lb*) vnitřní ústroje, *sv*) sval, *ps*) chitinová páska. — IV. Maxilly se strany hřbetní: *c*) cardo, *st*) stipes, *pm*) makadla, *me*) lobus externus, *mi*) lobus internus, *l*) lamella. — V. Prolomená destička s částí labra.

znaku u tipul zrevidoval a dospěl k poznání, že v nejhrubších rysech jsou správná, v podrobnostech však nepřesná a neúplná. Tvrzení svá opřel o pozorování larev Pachyrhina iridicolor

[5]) De Geer: Memoires p. serv. à l' hist. d. insectes VI.

[6]) Brauer: Die Zweiflügler des k. Museums zu Wien.

[7]) Ant. Vimmer: Pachyrhina iridicolor Schum. jako škůdce řepy cukrové. (Časop. České Spol. Entomol., r. II., str. 70.)

[8]) Ant. Vimmer: Srovnávací studie o ústním ústrojí larev Pachyrhin a Tipulin. (Časopis České Spol. Entomolog., roč. III., str. 37.)

Schummel a Tipula oleracea Linné. Labrum larvy Tipulí nakreslil Brauer pouze schematicky. Vimmer postřehl na okraji labra hustě seřazené štětinky a nakreslil jemnou konstrukci obou hrbolků po obou stranách medianní osy labra. O mandibulách Brauerem kreslených praví Vimmer, že nejsou ani tak dlouhé, ani tak ostré. Mlhavý obraz maxill od téhož autora nahrazuje Vimmer obrázkem přesným a podrobným. Mimo to postřehl Vimmer v dutině ústní chitinovou, prolomenou destičku, od níž na pravo a levo odbočují chitinové obroučky a se základem mandibulí ji spojují. Za destičkou pak shledal jemnou kožnatou blánu. Autor vyslovuje pak názor, že mentum starších autorů ve skutečnosti jím není, a posléze jmenované dva útvary považuje za homologické s labiem u jiných larev.

Larvy, na nichž jsem já pozorování konal, byly průměrně 22 *mm* dlouhé a přibližně 4 *mm* široké. Celkem byly špinavě žlutošedě zbarveny. Drobnohledem postřehl jsem na bocích každého článku po jedné nebo po dvou štětinkách. Anální článek na hřbetním okraji nesl čtyry komolce, z nichž dva prostřední byly menší a štíhlejší než oba krajní. Pod nimi nalezl jsem opět jiné dva nižší a tupější. Pozoroval jsem, kterak larva při lezení o tyto dva poslední hrbolky se opírala a kterak jindy zrnko písku jimi svírala. Jiných opěrných ústrojů jsem nenalezl.

Schránka jícnová byla vsunuta do prvního článku. Po maceraci jsem kůži odstranil a ústroje ústní vyjmul. Potom jsem schránku čelistní na straně břišní roztrhnul a celý komplex rozvinul, abych jej mohl ofotografovati. Kterak se mohutný chitin ve schrance jícnové rozkládá, je vidno z přiloženého obrazu. Forma její liší se od schránky rodu Pachyrhina a Tipula dle popisu Vimmerova toliko v maličkostech. Na dorsální straně není obloukovitě vykrojena, nýbrž labrum klínovitě mezi obě polovičky schránky vbíhá. Švy, jimiž schránka čelistní od jícnové se odrůzňuje, jsou z obrazu dosti patrny. Tvoří klikatou čáru, která od m e n t u m autorů až ke klínovitému útvaru s labrum souvisícímu má na obou stranách podobu oblouku nazad úhlovitě prolomeného a dorsální část střední tvoří opět oblouk do předu vypouklý. Labrum s klínovitou hřbetní částí schránky jícnové je pevněji spojeno nežli s oběma částmi schránky jícnové, neboť po delší maceraci podařilo se mi obé jako celek odloučiti.

L a b r u m je vytvořeno z jemnějšího chitinu než zadnější schránka jícnová. Po bočních stranách jeho nalezl jsem po pásce z mohutnějšího chitinu (obraz III. *ps*), která je kloubovitě při-

členěna k dorsálním pruhům mohutného chitinu schránky jícnové a jež prodlužují se v typické dva výběžky směrem nazad. Vpředu labra po obou stranách medianní osy sedí, skoro kolmo k ní směřujíce, oble vyvýšené a protáhlé útvary, které na vnitřních koncích v pravém úhlu vpřed zahýbají a podobné hrbolky, jaké Vimmer u Pachyrhiny popsal, nesou. Tyto hrbolky (obr. 1. III. *h*) jsou vroubeny kruhovitou páskou z mohutnějšího chitinu a na své ploše nesou po třech štětinách. Každá štětina sedí na basální bradavce; dvě z nich jsou štíhlejší a delší, a třetí štětina je kratší a mohutnější; kolem ní pak možno spatřiti jemné chmýří. Srovnáme-li tyto hrbolky s obrázkem Vimmerovým[6]), shledáme, že je to dobrý rozlišovací znak larev Pachyrhiny a Ctenophory. Na spodní straně labra shledal jsem na každé straně přímo pod oblými vyvýšeninami chitinovou pásku podélně uloženou, která poněkud labrum vpředu přečnívá a zubovitě se zakončuje. Směrem k ose medianní vybíhají z ní hřebenovitě různě dlouhé brvy (obr. 1. III. *pl*). Střední plocha labra na dorsální straně nese na pravé i levé straně 3 štětinky v podélných řadách sestavené a mezi nimi dva větší chabé kuželovité výčnělky a podobné dva menší oblé. Ne méně zajímala mne členitost tykadel. Abych ji mohl přesně zjistiti, nespokojil jsem se pouhým pozorováním celku, nýbrž labrum s tykadly jsem odloučil a na tomto průsvitném praeparátu pozorování svá konal. Poznal jsem, že tykadla jsou přičleněna k bokům labra a že jsou vytvořena toliko z jednoho velkého článku, na němž jako nepatrný kužel sedí druhý zakrnělý článek (obr. 1. III. *ant.*). Zde je tedy nový rozlišovací znak mezi Ctenophorou a Pachyrhinou, u níž Vimmer našel tykadla trojčlenná.

M a n d i b u l e larvy Ctenophory co do formy souhlasí s popisem Vimmerovým u Tipulin. Jsou to mohutné kousací ústroje (obr. 1. *md*), jichž konec je skoro deskovitý a dvěma tupými zuby zakončený; ten však se náhle rozšiřuje směrem k podélné ose těla a na této obloukovité ploše shledáváme ještě menší zoubek; odtud dolů tvoří mandibule mohutný dutý corpus, jenž ku vnější straně vysílá od základu dva špičaté výběžky. Do dutiny mandibulí vede široký otvor od strany ventrální. Vkloubeny jsou k mohutným chitinovým pruhům schránky jícnové na straně dorsální poblíž onoho místa, kde v labru popsané již pásky (*ps*) se přičleňují. O něco výše na vnitřní straně inseruje se k mandibulím mohutný zchitinisovaný sval (*sv*), jenž smršťováním a napínáním mandibule do pohybu uvádí. Mimo to

nalezl jsem o něco výše zvláštní deskovitý útvar, jenž se k mandibulím inseruje a na konci je hustě obrven (obr. 1. *p*). Vimmer u Pachyrhin ani Tipulin nic podobného nepozoroval. Poněvadž u hmyzu vůbec palpy na mandibulích se nevyskytují, nutno útvar tento za přetvořenou štětinu považovati.

Maxilly Ctenophory jsou ústroj značně složitý a formou v podstatě s údaji Vimmerovými u jiných druhů Tipulin shodný, v podrobnostech však přece dosti odchylný. Cardo (obr. 1. IV. *c*) z jemnějšího chitinu rozšiřuje se ve více méně válcovitý stipes mohutně zchitinisovaný, jenž se nahoře oble zúžuje a v krátké palpy válcovitého tvaru přechází. Palpy nesou na terminální vypouklé ploše jemné bradavky a stipes u jich kořene jest jemně obrven. Tento útvar přechází v zřetelně differencované loby. Lobus externus vychází z kmenu maxillového jako úzká páska, rozšiřuje se přilbovitě a opět jako úzká páska přechází v lobus internus. Plocha přilbovitě rozšířená je hustě obrvena a nese tupý mohutný výčnělek. Lobus internus je žlabovitě prohnutá destička, která s kmenem maxillovým je spojena úzkou obloukovitou páskou a na spodním okraji vysílá dvě tyčinky směrem k lamelle (*l*) kterou se maxilly přičleňují k ventrálnímu výběžku schránky čelistní. Horní okraj vnitřní sanice je hustě obrven a vnitřní okraj nese hřebenovitou skupinu štětinatých výběžků. Lamella (*l*) nese na vnitřním konci dvě typické štětiny a tvoří jediný celek.

Zbývá mi ještě zmíniti se o zajímaných ústrojích uvnitř dutiny ústní. Podotknul jsem výše, že Vimmer u larev Pachyrhin a Tipul bedlivě si povšimnul prolomené destičky, která se nachází v dutině ústní. Také u Ctenophory nalezl jsem takovou destičku. Při pohledu, jak se v praeparátu uložila, zdá se býti tvaru kruhového, avšak při pohledu přímém jeví se na stranách rovně zaříznuta. Druhé dvě strany mají tvar obloukovitý a přední z nich mimo to nese 5 hrubých zubů (obr. 1. V.). Střed destičky je čtyřhranně vystřižen a ostatní plocha obrvena. K destičce přikládají se na každé straně chitinové obroučky, které druhým koncem souvisejí s páskou (*ps*) dříve již popsanou. Jest tedy zmíněná destička ve spojení s vnitřní plochou labra. Chitinové obroučky od destičky vycházející mají však ještě druhé rameno, k nimž přikládá se chitinový kroužek, na jehož obvodu patrny jsou čtyry páry zoubků. Běží nyní o to, aby se určil morfologický a fysiologický význam těchto ústrojů, což se může státi teprve po bedlivém prostudování příčných i podélných řezů,

aby mohla býti přesně zjištěna normální jich poloha. Názor považovati je za labium nedá se dosud opříti vážnými důvody, ano fakt, že jsou přičleněny k vnitřní straně labra, a to v stejné výši jako 1. pár čelistí, mluví proti němu.

Z prací Vimmerových a z tohoto mého pozorování je patrno, že ústní ústroje larev Tipulí obsahují dosti odlišných znaků, aby dle nich mohly býti určovány. Bylo by prací velmi záslužnou sestaviti takový klíč druhový na základě ústrojů ústních.

Lissa loxocerina Fallen, ♀, pro Čechy nová moucha.

Sděluje Karel Weinfurter.

Je zásluhou inženýra p. Šustery, že byla v Čechách objevena tato vzácná moucha, jíž je fauna českých dipter obohacena o nový rod. Získal jsem ji od jmenovaného pána výměnou za hymenoptery. Nález to tím pozoruhodnější, že sám Schiner tuto mouchu nikdy neulovil, ač dlouhá léta sbíral. Ve své: »Fauna Austriaca, Diptera, II.« pag. 189., udává Schiner, že má tuto mouchu z Meklenburska, a praví dále, že Rossi ji sbíral na lučinách u Dunaje, a sice na rostlinách močálových.

Můj exemplář byl chycen panem Šusterou dne 2. srpna 1906 u lázní Sv. Jan pod Skálou u Berouna.

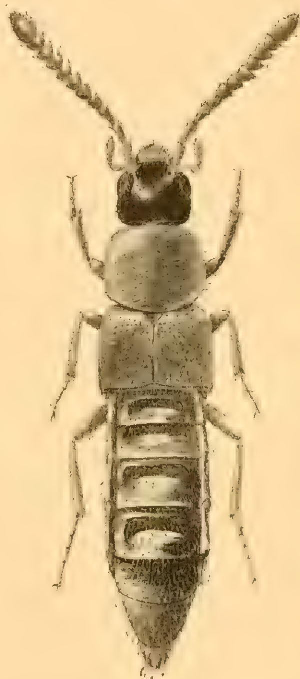
Lissa loxocerina *Fall.* patří do rodu Sepsinae, a sice do oddělení s dvojitou první podélnou žilkou. Habitus této mouchy upomíná dosti na některé menší lumky. Je těla protáhlého, leskle černá, články abdomenu jsou označeny velmi úzkými bělavými zářezy, obličej je černohnědý, živě bělavě měnivý, čelo je holé, trochu prohloubené. Tykadla odstávají vodorovně, jsou žlutohnědá, třetí jejich článek je zakulacený, ploše smáčknutý, nahoře černavý a je opatřen štětinkou sněhobíle ochmýřenou. Štít je zdloužený, ploše vypouklý a tečkovaný. Nohy jsou dlouhé, stehna, zvláště zadní, jsou ztlustlá; barva noh je červenožlutá, místy nahnědlá, střední a zadní kyčle jsou černé. Stehna jsou vespod opatřena krátkými trny. Křídla jsou kratší než zadek, první podélná žilka je dvojitá, třetí a čtvrtá žilka běží parallelně, zadní basální políčko a anální políčko je dlouhé, anální žilka dosahuje okraje křídla. Barva křídel je slabě nahnědlá a žilky jsou černé, silné.

Délka mého exempláře je $9^1/_2$ *mm*, šířka abdomenu 1 *mm*.

Popis dvou nových Staphylinidů.

Vyobrazil a popisuje Fr. J. Rambousek.

Aleochara Matzenaueri *n. sp. m.* (*Subgen.* **Ceranota** *Steph.*) Druh význačný dosti plochým tělem barvy červenohnědé, pouze hlava, zadní část sedmého a přední polovina osmého břišního článku skoro černé. Zlatožlutými chloupky porostlá hlava je při silném zvětšení (hlavně vzadu zřetelně) vráskovaná, její tečkování je dosti jemné a rozptýlené. Oči zdéli spánků. Tykadla nasazena na vyniklý hrbolek, porostlá chloupky, jejich prvý článek je válcovitý, na špičce šikmo seříznutý, druhý délkou skoro rovný třetímu, ale kratší než prvý, čtvrtý trochu delší než polovina třetího, o málo širší než delší, pátý až 10. poznenáhla širší než delší, poslední vejčitý tak dlouhý jako 2 předcházející. Maxillární makadla s posledním článkem nepatrným. Na bási hlavy je vtlačenina, která jest spojena s rýhou jdoucí obloukem od předního oka na spodinu hlavy. Tato rýha jest na vnější straně olemována vyniklou linií.

Aleochara Matzenaueri *n. sp.*

Štít o něco širší délky a trochu jemněji tečkován než hlava, jinak je skulpturou hlavě úplně podoben. Do předu jest více zúžený než do zadu, přední jeho rohy jsou méně zaokrouhlené než zadní, celý jest úzce a jemně olemován. Zlatožluté a dosti husté chloupky se rozbíhají od středu štítu na obě strany, na kterých je asi 7—8 černých štětinek.

Štítek jemně chagrinován s hrubými tečkami.

Krovky skoro kratší a nepatrně širší nežli štít, mnohem silněji, ale řidšeji a drsněji nežli štít tečkované, v zadních rozích nepatrně vykrojené, porostlé žlutými chloupky, kolem švu a vzadu jemně olemovány jako štít. Na ramenech je po štětince.

Břišní články vzhledem k dosti matnému štítu a krovkám lesklé, nestejně tečkované, nazad rozšířené. Prvé 4 články (jmenovitě 3. a 4.) mají na bási příčnou vtlačeninu, která je vpředu a po stranách olemována černou linií v podobě slabě lomené závorky. Prvý a druhý článek dohromady jest o málo delší než třetí. Tečkování na zadnějších článcích je hustší a silnější, jmenovitě na zadních krajích vtlačenin. Předposlední článek dorsální slabě vykrojen, poslední uprostřed se zrnovitým tečkováním, po stranách s vyniklou linií vpředu obloukovitě uzavřenou, vzadu dlouhými černými chloupky porostlou; mimo ni jest zevně ještě po stranách rovněž po jedné, avšak kratší a neuzavřené.

Nohy jednoduché, porostlé ostnitými chloupky, holeně ukončeny ostnem, prvý článek zadních tars tak dlouhý jako poslední.

Ze spodu nenalézáme žádných význačných znaků, pouze episternum vyznačuje se tmavší barvou a tečkováním; ke konci jest zahnuté, tupě ukončené a opatřené chloupkem. Ventrální segmenty řídce tečkovány.

Dovolil jsem si připsati tento krásný a význačný nový druh objeviteli p. Frant. Matzenauerovi, vojenskému staveb. inženýrovi **v Sarajevě**, kdež byla nová Ceranota nalezena.

Jediný mně známý exemplář jest v mé sbírce: jest to bohužel ♀, na ♂ by bylo mnohem lépe viděti význačné znaky podrodu Ceranota. Z evropských druhů nejbližší mu jest C. maior Fairm, která se však liší nejen barvou, ale i tečkováním, jak mi laskavě sdělil p. Dr. Max Bernhauer.

Lathrobium (*Sbg.* **Lobrathium** *Muls. & Rey*) **Boyadjiani** *n. sp. m.* Černý, lesklý, špička břicha a zadní kraje abdominálních segmentů červenohnědé, ústroje ústní, tykadla a nohy červenožluté. Krovky prosvítají hnědě na švu, po stranách i vzadu, rovněž štít. Hlava nazad slabě rozšířená, po stranách hustěji tečkovaná, uprostřed skoro lysá, tečky nestejné velikosti. Tečkování na spodině hlavy jest jemnější a rozptýlenější. Na čele, které poněkud boulovitě vpřed vyniká, jsou mezi kořeny tykadel 2 veliké tečky, značně od sebe vzdálené. Typickými jsou 2 menší za nimi, jež jsou navzájem tak od sebe vzdáleny jako od předních. Mandibuly mohutné se 2 silnými zuby uprostřed. Svrchní pysk jest hlubokým a kulatým zářezem rozdělen ve dva laloky. Oválné oči mají asi polovinu délky spánků. Jednotlivé

články tykadel delší než širší, třetí delší než druhý a čtvrtý, ostatní pozvolna kratší, poslední zašpičatělý. Poslední makadlový článek velmi malý, šidlovitý. Hlava porostlá silnými černými chlupy. Strany štítu skoro rovnoběžné. Zadní rohy štítu více zakulacené než přední. Uprostřed s každé strany dvojitá řada teček, mimo to po stranách s nepravidelně seřazeným tečkováním. Po stranách lysého štítu jsou štětinovité chloupky. Štítek s několika jemnými tečkami. Prosternum s podélnou kýlou uprostřed, mesosternum se zvláštní kresbou (viz obrázek), metasternum hladké. První ventrální článek uprostřed s ostře vyniklou linií.

Břicho s velmi jemným chagrinovým tečkováním a s hustým šedým chloupkováním, matné; přední nohy mají velmi široká

1. **Lathrobium Boyadjiani** *n. sp.* Mesosternum. — 2. **L. Boyad.**: tečkování hlavy a štítu (ponctuation de la tête et du pronotum). — 3. **L. lusitanicum** *Er.*

stehna, stlačená a uvnitř v tupý úhel vybíhající, s tarsy krátkými a velmi rozšířenými.

V mé sbírce jest jediná ♀ (♂ neznám), kterou nalezl pan prof. *B. H. Boyadjian* na **Tauru v Kizil-Dagh** v Malé Asii. Současně mi poslal jeden exemplář druhu *Lathrob. lusitanicum Er.* ♀ z Adany.

Popsané Lathrobium se dosti podobá vytčenému *lusitanicum Er.*, liší se však ihned barvou, pak tečkováním hlavy, dvojitou řadou teček na štítu, které jsou mnohem jemnější, silnějším a ostřejším tečkováním krovek, jemnějším a hustším tečkováním břicha. Tento nový druh jest neznám i p. Dru M. Bernhauerovi i p. odb. učiteli G. Luzemu.

Resumé.

Description de deux Staphylinides nouveaux

(avec 4 figures)

par Fr. G. Rambousek.

Aleochara (Ceranota) Matzenaueri *n. sp. m.* Brun clair, tète, le 7e (avec exception de la base) et la base du 8e segment abdominaux obscur. Corps peu convexe en dessus. Tête d'une pubescence dorée assez distinctement chagrinée, d'une ponctuation peu fine la plus éparse au centre. Un peu avant la base de la tète il y a une fossette, coupante une ligne qui part sous la tète en contournante jusqu'aux bords antérieurs des yeux.

Antennes fixées sur une impression, 1er article assez long, cylindrique, vers l'extrémité tronqué, 2e de la longueur du 3e, un peu plus court que le 1er, 4e de moitié plus court que le 3e, aussi long que large, les suivants à peu près égaux (quant à la forme) et progressivement plus larges que longs, le dernier de la longueur des deux précédents. Labre légèrement échancré au bout. Pronotum un peu plus large que long, plus rétréci en avant, sa ponctuation un peu plus fine que celle de la tête, finement débordé, couvert de poils dorés divergents du centre; les angles à l'extrémité très arrondis. 7—8 longs poils obscurs sur les côtés du thorax; un autre à l'épaule. Episternum obscur, plus long que les élytres.

Les élytres à peu près plus courts que le pronotum, plus fortement et éparsement ponctués, peu échancrés et finement débordés.

Abdomen élargi en arrière; les deux premiers segments dorsaux de la longueur du suivant, la base des quatre premiers segments fortement imprimée. Le dernier segment dorsal fortement chagriné au milieu, avec deux lignes saillantes couvertes de poils obscurs de chaque côté. (♀). Pattes simples, 1er article des tarses postérieurs et le dernier égaux.

Mâle inconnu.

Cette espèce m'a été envoyée par M. l'Ingénieur Fr. Matzenauer à qui j'ai l'honneur de la dédier. Le seul exemplaire ♀ qui ait été découvert à *Sarajevo (Bosnie)* appartient à ma collection.

Je ne connais pas *C. maior Fairm.*, mais d'après sa description je juge que cette espèce a beaucoup d'affinités avec

la nôtre, elle s'en distingue surtout par sa couleur et par la ponctuation.

Cette espèce a passé sous yeux de M. le docteur Max Bernhauer.

Lathrobium (*Sbg.* **Lobrathium**) **Boyadjiani** *n. sp. m.* Noir, extrémité de l'abdomen et de ses segments, mandibules, palpes, antennes et pattes brun clair, thorax et bords des élytres d'un brun transparent. Tête aussi longue que large avec quelques forts points, imponctuée au centre, d'une ponctuation plus fine et plus épaisse sur les côtés, les points de grandeur inégale, assez fins et écartés en dessous. Mandibules assez fortes avec 2 dents au milieu. Dernier article des palpes maxillaires très petit et fin. Articles des antennes oblongs, le 3e plus long que le 2e et 4e, les autres progressivement plus courts, le dernier pointu. Le labre muni d'une incision profonde. Yeux ovales, aussi longs que la moitié des tempes. Tête couverte de poils noirs et fortes.

Côtés du pronotum à peu près parallèles, les angles de la base plus arrondis que ceux du sommet. Au milieu de chaque côté une double série d'une ponctuation plus fine que celle de la tête, la ponctuation des côtés plus ou moins en séries et avec quelques poils sur les bords.

Prosternum avec une ligne oblongue élevée au milieu, mésosternum de forme extraordinaire (voir la figure), metasternum simple.

L'écusson avec quelques points très fins.

Abdomen d'une ponctuation chagrinée trés fine, aux poils gris épais. Premier segment ventral avec une ligne aigue élevée.

Mâle inconnu. Une seule femelle (dans ma collection).

Récueillie à Taurus (Kizil-Dagh) par Mr. le professeur *B. H. Boyadjian,* à qui je la dédie.

Ce Lathrobium ressemble au lusitanicum *Er.* par sa taille, mais s'en distingue par sa couleur, par la ponctuation de la tête, par la double série de points plus fins sur le pronotum, par les élytres et surtout par l'abdomen plus finement ponctués.

Je dois le corrigé de ces descriptions en français à l'obligeance de mon excellent ami J. Clermont à Landes.

Fauna Bohemica.

I. Nové české hymenoptery.

Oldřich Šustera.

Apidae:

1. **Sphecodes niger** *Sich.*, 1 ♀, Troja, 27. VI. 1906.
2. **Sphecodes subovalis** *Schenck*, 1 ♀, Neratovice, 7. V. 1906.
3. **Halictus vulpinus** *Nyl.*, 1 ♀, Troja, 22. VII. 1906.
4. **Nomada furva** *Pz.*, 1 ♀, Ládví (Ďáblická hora), 12. VI. 1902.

Chrysidae:

5. **Elampus aeneus** *Pz.*, 1 ex. na Holešovickém poloostrově (Maniny) dne 11. VII. 1900 a 1 ex. v Troji dne 26. VI. 1902.
6. **Elampus bidentulus** *Lep.* 1 ex. chycen p. Weinfurtrem v Modřanech dne 20. VII. 1906.

Pompilidae:

7. **Pompilus niger** *F.* 1 ♂, Neratovice, 5. VIII. 1906, určil prof. Schmiedeknecht.

Vespidae:

8. **Discoelius zonalis** *Pz.*, jeden exemplář této vzácné jižní vosy, zastupující pro Čechy nový rod, chytil jsem dne 2. VIII. 1906 u sv. Jana pod Skálou u Berouna.
9. **Odynerus Dantici** *Rossi*, 2 ♀, Holešovický poloostrov, 27. VII. 1900.
10. **Odynerus dentisquama** *Thoms.*, 1 ♂ a 2 ♀ v Černošickém údolí dne 8. VIII. 1906.
11. **Odynerus timidus** *Sauss.* 1 ♀, Troja, 27. VI. 1906.

Za laskavou revisi děkuji vdp. P. Aug. Kubesovi, kvardiánu řádu O. O. kapucínů v Kolíně.

II. Doplňky ke Kowarzovu seznamu českých dipter.

A. Sděluje Karel Weinfurter.

1. **Leskia aurea** *Fall.* ♂. Ze Závisti-Károva; chytil jsem ji dne 28. července 1906. (Tachinidae, Kowarz neuvádí ani rodu.)

2. **Otites lamed** *Schrank,* ♂, ♀. Tato pěkná moucha má na křídlech hnědou kresbu, jež končí klikatou čarou v podobě hebrejského L; odtud její jméno. Sbíral ji roku 1900 p. Maloch na Závisti a já v květnu a červnu 1906 v Chuchli, Radotíně a Černošicích (Ortalinae, Kowarz neuvádí ani rodu).

3. **Psila abdominalis,** *Schummel,* ♀. Nalezl jsem je dne 15. července 1906 v Radotíně a dne 8. srpna 1906 v Černošicích. Psilinae.)

4. **Ogcodes gibbosus** *L.,* ♀. Tuto velmi vzácnou mouchu (získal jsem od p. Rambouska, jenž ji chytil dne 9. července 1906 v Troji na zdi. (Acroceridae.)

B. Sděluje Ant. Vimmer.

5. **Masicera pratensis** *Mg.* Dobřichovice. V. 1903. ♀ ♂.
6. **Sisyropa** (Exorista) **excissa** *Fall.* Závist. IV. 1903. ♀ ♂.
7. **Eutachina** (Tachina) **vidua** *Mg.* Černošice, III. 1904. ♀♀ ♂.
8. **Setigera** (Phorocera) **caesifrons** *Macq.* Všenory. V. 1903. ♀ ♀.
9. **Chaetolyga erythrura** *Mg.* Dobřichovice. VII. 1904. ♀♀.
10. **Phorocera rufipalpis** *Mg.* Pankrác. VIII. 1904. ♀ ♂.
11. **Zophomyia flavipalpis** *Mcq.* Lhotka. V. 1903. ♀.
12. **Myiocera** (Dexia) **ferina** *Fall.* Všenory. VII. 1904. ♀.

C. Příspěvek J. Pastejříka.

1. **Masicera major** *Meig.* Závist, květen.
2. **Masicera rutila** *Meig.* Radotín, květen.
3. **Eriphia silvestris** *Fal.* Klánovice, červen.
4. **Eriphia Billbergi** *Zet.* Klánovice, červen.
5. **Chrysopila atrata** *Fab.* Roztoky, červen.
6. **Dioctria humeralis** *Zel.* Toušeň, červen.
7. **Dioctria hyalipennis** *Fab.* Toušeň, červen.
8. **Ptychoptera paludosa** *Meig.* Senohraby, červen.
9. **Mycetophila xanthopyga** *Win.* Veselí nad L., říjen. Vypěstována z ryzce.
10. **Ctenophora guttata** *Meig.* Dobříš, červenec, leg. A. Vajs.
11. **Ocyptera palipes** *Loew.* Černošice, srpen.
12. **Thereva oculata** *Egger.* Ládví, červenec, leg. inž. Šustera.

Nové rody pro Čechy:

1. **Germaria ruficeps** *Fall.* Černošice srpen.
2. **Zeuxia cinerea** *Meig.* Hrdlořezy, červenec.

III. Nové české Neuropteroidy.

Již před 4 roky dostalo se mi cenného příspěvku od paní A. Lokayové, choti mého přítele a nejen horlivé, ale i šťastné sběratelky. Nalezla totiž u Toušeně Colpotaulius incisus *Curt.*, nový to pro Čechy rod i druh Trichopter z čeledě Limnophilidae. Odkládal jsem jeho registrování, chtěje svézti s sebou některé drobnosti, na něž jsem připadl při revisi svého českého materiálu, která zůstala nedokončena. P. dr. Klička učinil neméně zajímavý lov v zimě právě minulé, naleznuv u sv. Prokopa druhý český druh zajímavého rodu Boreus, totiž B. Westwoodii *Hag.* *Kpk.*

IV. Noví brouci pro českou faunu.

A. Příspěvek od Dra Em. Lokaye v Praze.

Eudectus Giraudi *Redtb.* Nalezen byl v létě roku 1904 panem JUDrem Klimentem Rodtem v Krkonoších u Spindelmühle prosíváním z hromady kor.

Oxypoda Skalitzkyi *Bernh.* Jediného jedince vysel jsem z jara v Krči. Dr. Rodt jej nalezl u Spindelmühle.

*) **Ceutorrhynchus griseus** *Bris.* vyskytuje se dosti vzácně po Čechách, prosíván mnou v Krči, Čerčanech, v Radotíně, též u Horažďovic.

Ceutorrhynchus euphorbiae *Bris.* Jediného jedince jsem vysel v létě v Chlumci n. C. v tamních luzích.

Ceutorrhynchus arquatus *Herbst.* Nalezen mnou v jediném jedinci u Komárovského rybníka počátkem června.

Bagous argyllaceus *Gyllh.* Dva jedince mám z okolí Bělé u Bezdězu.

Phytobius comari *Herbst.* Vyskytuje se porůznu u labských tůní kol Brandýsa nad L.

Apion simile *Kirby.* Jediného jedince nalezl jsem v listopadu minulého roku v Cibulce u Košíř.

B. Jos. Šulce v Sobotce.

Lepyrus palustris *Scop. v. canus Gyl.* — Prutinky u Mělníka, 4./VII. 1902, 7./VI. 1903 — na vrbách.

Coptocephala rubicunda *Laich.* — Lhotka u Mělníka, 15./VIII. 1902.

---

*) Curculionidy laskavě určil pan pošt. rada Formánek v Brně, začež mu díky povinen jsem.

Literatura.

Coleoptera. Dr. Ant. Fleischer: **Tabulky k určování fauny palaearktické, obsahující z čeledi »Carabidae« oddíl »Scaritini«.** Z Věstníku klubu přírodovědeckého v Prostějově za rok 1899. Spisovatel rozebírá analyticky rody: Scarites, Dyschirius, Clivina, Reicheia a Spelaeodytes. — Pečlivě sestavené tabulky poslouží velmi dobře ku snadnému určení druhů těchto rodů; zejména druhy »Dyschirius« popsány s velikou bedlivostí.

Dr. Ant. Fleischer: **Koleopterologické výzkumy o rodu Liodes a Colon u Adamova.** V Brně 1906. Zprávy komisse pro přírodovědecké prozkoumání Moravy. — Zajímavá, s velikou pílí entomologickou sestavená biologie i systematika vzácných u nás všech druhů Liodes i Colon. Spisovatel po dlouhou řadu let pracně sbíral materiál těchto dvou rodů, který pak zvláště praeparováním kopulačních orgánů přesně dle jednotlivých druhů a odrůd těchto roztřídil. Vypsáno zde 14 druhů Liodes, jeden úplně nový Liodes Vladimíri *Fleischer* a 15 druhů rodu Colon. Výzkumy Dra Fleischera vztahují se v této stati pouze na okolí Adamova, leč spisovatel rozšířil nyní studium těchto dvou rodů na všecky známé palaearktické druhy. *Lk.*

Drobnosti.

Taeniopteryx Dusmeti *Navás* **a T. ornata** *Navás.* Uveřejniv v právě minulém ročníku tohoto časopisu klíč evropských druhů rodu Taeniopteryx byl jsem nucen vypustiti z něho tři druhy španělské popsané p. P. Long. Navásem z toho důvodu, že popisy založené pouze na barvě a podobných u pošvatek velmi proměnlivých znacích vnějších neposkytovaly mi možnosti uvedené druhy zjistit a snaha má dostati typy byla marna. Nyní p. auktor sám zaslal mi dva z nich laskavě k revisi a shledal jsem to, čeho jsem se domýšlel, že ani jeden z nich není nový. T. Dusmeti jest dávno popsaná T. Braueri *Klp.*, kterou již ze Španěl znám. Jsou ovšem kusy španělské světlejší a do jisté míry pestřejší, leč samčí přívěsky genitální nenechávají nás v pochybnosti. T. ornata, zastoupena jest v zásilce 4 kusy etiketu auktorovu nesoucími, z nichž však jeden do rodu Taeniopteryx, jak nyní jest vymezen, vůbec nenáleží, a jest také u nás obecná Nephelopteryx

nebulosa *L.* Ostatní tři jsou samičky, které úplně se shodují s popisem T. Kempnyi Klp. K bezpečnému zjištění identity bude potřebí zkoumati genitální přívěsky samčí, k čemu se mi nedostává materialu. Případ tento jest novým toho důkazem, jak nedostatečny jsou pouhé znaky vnější a jak důležity jsou pro systematika znaky morfologické. Až se vyzujeme z tohoto zbytku »Balgzoologie«, nebudeme museti naříkati na nedostatek ocenění se strany zoologů vůbec. *Kpk.*

Silpha atrata *L. v.* **brunnea** *Hbst.* K poznámce pana Dra Em. Lokaye ve Věstníku z r. 1906 uvedené o 11. občasné schůzi dne 11. prosince 1906 sděluji, že Silpha atrata L. v. brunnea Hbst, sbíral jsem několikráte pod odstálou kůrou vrb a topolů podél potoka Pšovky u Blat a Rousovic společně s formou základní, vždy jen času zimního. *Jos. Šulc.*

Příspěvek k znalosti zvířeny chrostíků a jepic Vých. Karpat.

(Additamentum ad Trichopterorum ac Ephemeridorum in Karpathibus Orientalibus faunae cognitionem.)

Prof. Fr. Klapálek.

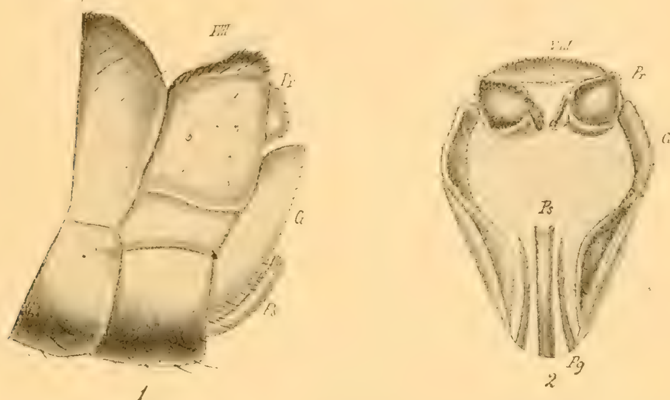
Za material, který jest podkladem tohoto krátkého pojednání, zavázán jsem cele panu Józefu Dzięedzielewiczovi, c. k. radovi zemského soudu ve Lvově, dávnému a vytrvalému výzkumci Karpat, který s nevšední laskavostí dovolil, abych z druhů mně k nahlédnutí zaslaných, cokoliv zajímavým se ukáže, popsal a uveřejnil. Používám tohoto přátelského dovolení potud, že uveřejňuji zde několik nových druhů, jež v materialu se nalézaly, ač celý material ten faunisticky jest velmi zajímavý. Doufám, že nám jeho sběratel podá svým časem celkový obraz fauny této málo posud známé krajiny. Jest nápadno zvláště, jak bohata jest zvířena ta na různé příslušníky podčeledě Chaetopteryginae; dva ze tří zde popsaných druhů k ní náležejí. Není pochybnosti, že další podrobný výzkum ještě jiné objeví.

Anisogamus aequalis *n. sp.*

Caput atrum, in femina juxta oculorum marginem internum pallidius, ore, tuberculis occipitalibus totoque prothorace ochra-

ceis. Antennae fuscae. Maris meso et metathorax fere toti nigri, macula ad alarum basin, duabus fasciis setosis in mesonoto et parte postica metanoti solum ochraceis; in femina meso- et metathorax ochraceus medio scuto tantum nigrescente. Abdomen ochraceum, dorso apicem versus nigrescente. Pedes ochracei, alae in utroque sexu similes, ochraceae.

Maris segmentum VIII. dorsale pallidior, nigrospinosum; IX. in aspectu laterali invisibile. Pedes genitales breves utroque margine, postico ac supero lente arcuatis. Appendices praeanales breves, in aspectu laterali subtriangulares, in postico auriformes; penis tenuis, titillatoribus duobus tenuibus, apice spinosis in-

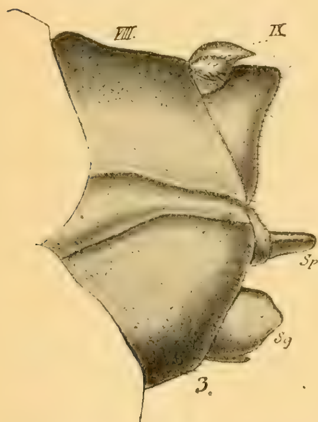
Anisogamus aequalis *n. sp.* ♂. Konec zadečku 1. se strany, 2. od zadu.

structus. Processus medii segmenti X. breves, rostriformes. Lamina subgenitalis feminae crassa, rotundata, in medio alte excisa et in excisione in lobum minutum producta; lamina supragenitalis elongata, parabolica, medio valde excisa. Corporis long.: 7 *mm*, alae expansae: 22 *mm*.

Hlava černá, u samičky na čele podél kraje očního světlejší; ústní ústroje a bradavky týlní tak jako celá přední hruď jsou hlínožluté. Tykadla černohnědá s prvým článkem někdy světlejším. Střední a zadní hruď u samečka jsou skoro celé černé, jen při kořenu křídel, na zadní části šíje a na dvou srstnatých proužcích na štítě střední šíje červenavě hlínožluté; u samičky jest základní barva jejich červenavě hlínožlutá a jen střední části štítu jsou načernalé. Zadeček jest tmavě hlínožlutý a ke konci na straně hřbetní zvláště u samečka načernalý. Nohy

hlínožluté s černými trny a načernalými chodidly. Křídla přední hlínožlutá, ve vrcholové části podél žilek s úzkým, podél kraje se širším kouřovým stínem. Žilky hnědé a posázené zlatožlutými a černými, blána sama zlatožlutými, velmi jemnými chloupky. Křídla zadní na kořeně čirá, k vrcholu poznenáhla ztemnělá, se žilkami zřetelně vystupujícími. Tvar i velikost křídel u obou pohlaví stejná, taková jako u samečka A. difformis; také žilnatina shoduje se s tímto druhem.

U samečka jest zadní kraj osmého kroužku hřbetního světlejší než ostatní plocha a na střední své části černými osténci posázen. Kroužek devátý není se strany vůbec viditelný. Gonopody při pohledu se strany jsou krátké a mají oba kraje i dlouhý zadní i krátký hořejší obloukovité, tak že tvoří nahoru směřující, ostrý, sférický úhel. Přívěsky předřitní jsou veliké, ouškovité a se strany jen jako malý, tupě trojúhlý cípek patrné. Úkrojky desátého kroužku vynikají mezi přívěsky předřitními jako dva drápkovité, na hořejší své ploše žlábkovitě prohloubené výběžky. Pyje jest tenká, jednoduchá, na konci málo vykrojená. Titillatory úzké a na konci v několik trnů roztřepené.

Anisogamus aequalis *n. sp.* ♀.
Konec zadečku se strany.

Samičí chlopeň podplodní jest tlustá, což zvláště při pohledu se strany jest patrno, vzadu hlubokým výkrojkem ve dva laloky rozdělená, mezi nimiž na dně výkrojku ještě třetí malý lalůček vyniká. Ploška nadplodní jest dlouhá, parabolická a na konci vykrojená. Kroužek devátý jest v břišní své části prodloužen, kdežto ke hřbetu skrojen, takže docela pod kraj kroužku osmého zapadá; břišní jeho plocha jest silně vyhloubena. Kroužek desátý jest rourkovitý, ale ve tři lalůčky rozdělený, z nichž dva jsou poboční, zahrocené a vně chloupky porostlé, prostřední pak břišní, široce jazykovitý těsně přiléhá ke kroužku devátému.

Délka těla 7 *mm*, rozpjetí 22 *mm*.

Naleziště Chomiak (Błotek) ve Vých. Karpatech 22./IX. 1906, leg. Józ. Dziędzielewicz, 3 ♂ a 2 ♀.

Druh tento, 4. evropský, liší se od A. difformis a noricanus *McLach.* menším rozpjetím u samečka, které jest u našeho druhu u obou pohlaví stejné, temnější barvou těla, ač makadla a nohy jsou světlejší než u noricanus. Křídla neukazují vyjma thyridium a branku žádných světlých skvrn ve bláně. Od A. lineatus *Klp.* rozlišuje se velmi nápadně tím, že kroužek osmý není prodloužen na bocích v cíp a na hřbetě není střední část vtisklá; křídla nejsou pruhovaná. Tvarem gonopodů liší se ode všech tří jmenovaných druhů, neboť konečný jejich díl není zahrocený, nýbrž šikmo uťatý. Není tedy pochyby o jeho oprávněnosti druhové, ale bude nicméně třeba zkoumati, zda opravdu všecky čtyři druhy do téhož náležejí rodu; A. lineatus aspoň ukazuje značné odchylky, které by mohly býti hodnoty rodové.

Chaetopteryx subradiata *n. sp.*

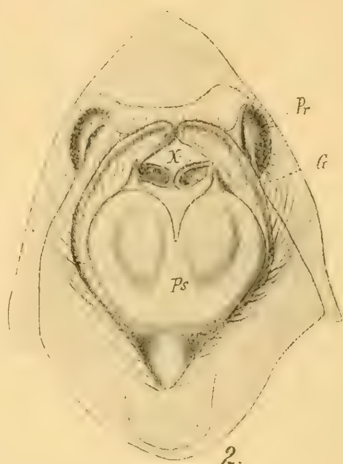
Tota ochracea, capillis capitis thoracisque nigris. Alae pallide ochraceae, venis omnibus extra aream costalem et subcostalem late griseo marginatis. Maris segmentum IX. ventrali parte tantum prominens. Pedes genitales oblongi, apice rotundati; appendices praeanales modestae, auriformes. Penis latissimus, in aspectu postico cordiformis, utroque lobo supra in dentem acutum protracto. Feminae orificium genitale transversum, lamina subgenitali simplici, rotundata; segmentum nonum trilobum. Corporis long. 11—12 *mm*, alae expansae ♂ 36 *mm*, ♀ 31 *mm*.

Celé tělo, tykadla, makadla i nohy červenavě hlínožluté, u samičky trochu tělo, zvláště zadeček tmavší. Nehusté, ale dlouhé chloupky na hlavě a hrudi černé; také ostny na nohách jsou této barvy. Základní barva křídel předních jest jako u většiny druhů bledě hlínožlutá, ale ve všech políčkách mimo krajní a příkrajní jsou žilky šedě ovroubeny, takže zůstává úzký střední pruh světlým; tím nabývají křídla pruhovanosti u rodu tohoto neobvyklé. Žilnatina shoduje se s druhy ostatními, jen čtvrtá vidlice vrcholová křídel předních a třetí křídel zadních jsou na spodině své širší, spíše něco uťaté.

Kroužek osmý ♂ je normální, se zadním krajem hladkým, devátý pak jen ve břišní své části patrný zapadá na bocích pod kroužek předchozí. Gonopody jsou dobře vyvinuté, podlouhlé, při pohledu se strany na konci zaokrouhlené a lopatkovité; od zadu jeví se obloukovitě k sobě skloněny, vyhloubeny a na konci zaokrouhleny. Přívěsky předřitní jsou poměrně malé, oušk-

vité a na vnější straně jako gonopody silnými štětinovitými chloupky posázeny. Vnitřní výběžky kroužku desátého jsou těžko viditelné, neboť jsou pod ostatními částmi ukryty; jsou ploché, čepelovité a k sobě skloněné. Nejnápadnější znak tvoří pyje a pokud jsou druhy rodu Chaetopteryx známy, jest tvar její zcela ojedinělý; se strany jest obloukovitě prohnutá, na konci ve hrot povytažená, od zadu však má podobu široce srdčitou, na každém z laloků v ostrý zub povytaženou. Titillatory jsou tenké a pružinkovité.

Chaetopteryx subradiata *n. sp.* ♂ konec zadečku 1. se strany, 2. od zadu.

Samička má kroužek osmý celkem normální, pouze na břišní straně velikým otvorem pohlavním pozměněný, který jest silně příčný a dvěma pyskovitými chlopněmi omezený; spodní odpovídá chlopni podplodní, která jest pouze uprostřed trochu vykrojená, horní chlopeň jest trojlaločná se středním lalůčkem polokulovitým a na hřbetní stranu přecházejícím. Kroužek devátý jest ve tři úkrojky rozdělen, z nichž hřbetní jest parabolického obrysu a shora vyhloubený, pobočné při pohledu se strany úzce trojúhlé a silně štětinkami posázené.

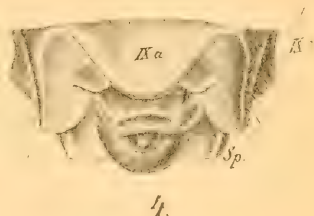
Délka těla 11—12 *mm*, rozpjetí u ♂ 36 *mm*, u ♀ 31 *mm*.

Jeden párek sbíral Józ. Dziędzielewicz 22. a 23. IX. na Chomiaku (Błotek). Samička chycena v myslivně na okně.

Annitella *n. g.**)

Calcaria ♂ 0, 2, 2. Articulus primus maris tarsorum anticorum paullulum secundo longior. Tibiae anticae laeves, spinis deprivatae. Maris segmentum VIII. in lateribus in processum supra excavatum productum; postica pars dorsalis eiusdem segmenti laevis, non impressa ac margine truncato. Segmentum IX. parvum, parte dorsali solum in aspectu postico percipienda. Pedes genitales breves, valde setosi et medii segmenti decimi processus longi, nigri, rostriformes ac supra excavati. Processus praeanales pusillimi. — Duas species ad hoc genus novum per-

Chaetopteryx subradiata *n. sp.* ♀ konec zadečku 3. se strany, 4. shora.

tinere censeo: A. (Chaetopterygopsis) Apfelbecki Klp. et A. Kosciuszkii n. sp.

Ostruhy u ♂ 0, 2, 2 jak u Chaetopterygopsis, *Stein*; ♀ je mi neznáma. Prvý článek předních chodidel jest u samečka jen málo delší než druhý. Přední holeň jest hladká, bez trnů, ale stehna všech tří párů noh jsou na břišní své ploše žlábkovitě prohloubena. Poslední dva články makadlové jsou u obou párů asi stejně dlouhé, značně delší než článek základní. Bradavky týlní malé. Na šíji přední úzké, příčné bradavky téměř splývají v obloukovitý val. U samečka osmý kroužek zadečkový jest na bocích prodloužen v cíp do zadu a poněkud dovnitř namířený. Kraj hřbetní jest rovně uťatý, neztlustlý, hladký a osténci nepo-

*) Věnováno mé choti paní Anně Klapálkové.

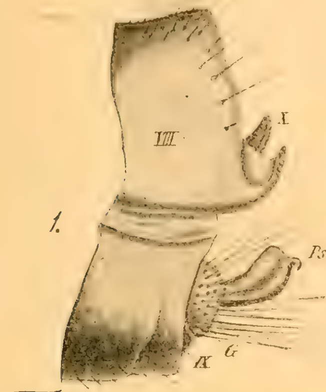
sázený. Kroužek devátý jest velmi zakrslý, jen při pohledu od zadu v břišní své části poněkud patrný. Gonopody jsou jednoduché, tvaru přitrojúhlého a na vnější své straně dlouhými štětinovitými chloupky posázené. Kroužek desátý prodloužen jest uprostřed nad ústím pušky pyjové ve dva plochou k sobě přiléhající, vně trochu vyhloubené, čepelovité výběžky, které jsou zvláště svou černou barvou nápadné. Přívěsky předřitní jsou zakrnělé, takže se strany jsou nejvýše jen jako malé lalůčky zakrývající kořen výběžků kroužku desátého viditelny. Pyje silná, zvláště před koncem baňatě rozšířená, na konci samém však opět zúžená a ve dva drápkovité, ostré zuby rozčísnutá; její břišní i hřbetní plocha jest v kýl vyzdvižená. Titillatory nejsou viditelny, a poněvadž aspoň u kusu, který mám nyní před sebou, pyje jest dosti silně vyniklá, jak též Chaetopterygopsis Apfelbecki ukazuje, musím míti za to, že scházejí nebo aspoň velmi jsou zakrnělé. Samička jest mi neznáma. Křídla jsou sice silněji vyvinuta než u rodu Chaetopterygopsis a mají spíše tvar křídel rodu Chaetopteryx, ale žilnatina shoduje se s rodem prvně jmenovaným. Blána jest zřetelně zrnitá.

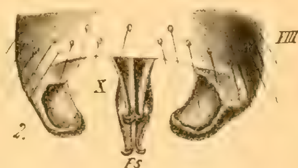
Čítám sem dva druhy, totiž Chaetopterygopsis Apfelbecki Klp. (popsanou v Прилози к познавању фауне Трихоптера и Неуроптера Босне и Херцеговине, в Гласн. земалс. мус. у Босни и Херцег. XI. 1899.) a druh, jehož popis následuje. Ačkoliv se oba tyto druhy v některých znacích shodují s rodem Chaetopterygopsis, přece, hledíme-li k morfologii posledních kroužků zadečkových, zvláště osmého, musíme je odděliti a za samostatný rod pokládati.

Annitella Kosciuszkii *n. sp.*

Fusca vel fere nigra, pronoti tuberculis et margine postico meso- et metanoti ac segmenti primi abdominalis et anteriore parte lineae lateralis fulvis. Antennae fuscae, apice articuli primi fulvo. Os fulvum duobus articulis terminalibus utriusque palporum paris fuscis. Pedes fulvi coxis fuscis. Alae nitidae, brunneo suffusae, plurimis cellulis una tantum tuberculorum serie ornatis, cellula costali, radiali et discoidali in partibus latioribus seriem dupplam exhibentibus. Partes genitales in Generis characteribus descriptae sunt. Corporis longitudo 7 *mm*, alae expansae 21 *mm*.

Tělo jest černohnědé až skoro černé, jen bradavky na šíji přední, zadní kraj šíje střední i zadní i prvého kroužku zadečkového a první část čáry postranní jsou červenohnědé. Tykadla černohnědá mají koneček prvého článku červenohnědý. Ústroje ústní jsou také světlé, vyjma konečné dva články obojích makadel, které jsou černohnědé. Na nohách jsou kyčle černohnědé vyjma koneček, který tak jako příkyčlí a ostatní

Annitella Kosciuszkii ♂ *n. sp.* Konec zadečku 1. se strany, 2. shora.

části jsou červenohnědé; stehna jsou však ke kořenu načernalá a trny černé. Všecka křídla jsou silně lesklá, přední nápadně temná, hnědá, se silnou žilnatinou; blána jejich jest silně bradavičnatá; ale ve všech polích, vyjma pole krajní, vřetenní a terčové, kde aspoň v částech širších jsou řady dvě, sestaveny jsou bradavky jen v řadu jednu.

U samečka jest kroužek osmý na hřbetě i břiše stejně dlouhý, na bocích prodloužen v cípy napříč postavené, na horní ploše vyhloubené a na konci načernalé a nepravidelně tupě zubaté. Kroužek devátý jest jen v břišní své části viditelný; vnější jeho plocha nese dlouhé štětinovité chlupy. Gonopody jsou malé a tupě přitrojúhlé; výběžky kroužku desátého jsou dlouhé, zahrocené, vně člunkovitě vyhloubené a nahoru zobanovitě zahnuté. Pyje jest tlustá, na břišní i hřbetní straně kýlem opatřená, před koncem rozšířená a na konci ve dva háčkovité zuby rozdělená. Titillatory nejsou viditelny.

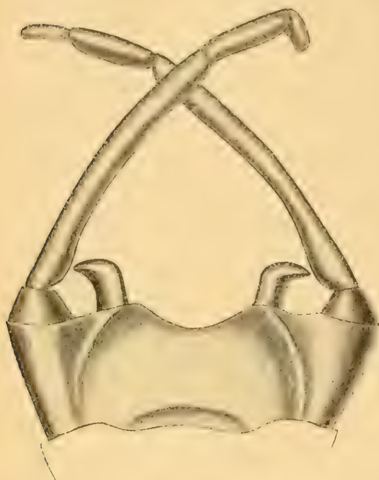
Samička neznáma.

Délka těla 7 *mm*, rozpjetí 21 *mm*.

Naleziště: Tatarów, Błotek (vých. Karpaty) v říjnu 1906 1 ♂. Leg. Józ. Dzięȩdzielewicz.

Rhitrogena gorganica *n. sp.**)

Fulva, capite thoraceque supra nitidis, fuscis vel fere nigris, linea laterali abdominis atque extremo margine segmentorum in lateribus ac ventre stramineis. Pedes antici fusci, femoribus ad basin pallidioribus postici femoribus testaceis, tibiis macula oblonga atra signatis, apicem versus gradatim obscurioribus, tarsis fuscis. Setae basi fuscae, apicem versus pallidiores albide olivaceae. Alae vitrinae, area costali et subcostali pallido, pterostigmate plus saturato brunneis. Articulorum maris tarsorum ratio: 12 : 47 : 47 : 32 : 14. Penis tubulae R. semicoloratae simillimae. Long. corporis: 12 *mm*, alarum antic.: 12—15 *mm*, setarum 35 *mm*.

Rhitrogena gorganica *n. sp.* ♂
Konec zadečku s břicha.

Tělo temně červenohnědé, na svrchní části hlavy a hrudi leskle černohnědé až skoro černé; na zadečku jest postranní čára a uzoučký kraj zadní na bocích a na břiše světlejší, žlutohnědý. Přední nohy jsou černohnědé se stehny ke kořenu světlejšími, červenohnědými; nohy střední a zadní mají stehna žlutohnědá s protáhlou, čárkovitou temnou skvrnou, holeně ke konci ponenáhlu tmavší a chodidla černohnědá. Štěty jsou na kořeně tmavě hnědé s nezřetelnými kroužky na konci článků, ponenáhlu světlejší, v poslední třetině docela světle olivové. Křídla jsou mírně lesklá, slabě irisující a čirá, jen v poli krajním a příkrajním poněkud, v části plamkové silněji hnědě zbarvená. Žilnatina jest silná, černohnědá; příčky v poli krajním jsou docela pravidelné nebo jen nepatrně síťovitě splývající. První článek předních chodidel samčích jest zdéli jen asi čtvrtiny článku druhého; poměr článků jmenovaných chodidel jest 12 : 47 : 47 : 32 : 14

Sameček má břišní plochu devátého kroužku na kořeně na malém obloukovitě omezeném místě vtisklou; zadní kraj téhož

*) Navrhuje p. Józ. Dzięḍzielewicz dle jména pohoří Gorgan, kde byla sbírána.

OBSAH: Ant. Vimmer: Mouchy, které cizopasí v larvách a kuklách některých českých motýlů str. 1. — Jan Pastejřík: Metamorphosa dvou dipter str. 4. — Jan Pastejřík: Ctenophora pectinicornis str. 9. — K. Weinfurter: Lissa loxocerina *Fall.* ♀, pro Čechy nová moucha str. 14. — Fr. J. Rambousek: Popis dvou nových Staphylinidů str. 15. — Fauna Bohemica: I. Nové české Hymenoptery (Oldř. Šustera) str. 20.; II. Doplňky ke Kowarzovu seznamu českých Dipter, *A*) K. Weinfurtera str 20., *B*) Ant. Vimmera str. 21., *C*) J. Pastejříka str. 21.; III. Nové české Neuropteroidy (Fr. Klapálek) str. 22.; IV. Noví brouci pro českou faunu, *A* Příspěvek Dra Em. Lokaye str. 22., *B*) Příspěvek Jos. Šulce str. 22. — Literatura: Dr. Ant. Fleischer, Tabulky k určování fauny palaearktické, obsahující z čeledi »Carabidae« oddíl »Scaritini«, a Koleopterologické výzkumy o rodu Liodes a Colon u Adamova (ref. Lk.) str. 23. — Drobnosti: Taeniopteryx Dusmeti *Navás* a T. ornata *Navás* (Kpk.) str. 24., Silpha atrata *L* v. brunnea *Ilbst.* (J. Šulc), str. 24. — Fr. Klapálek: Příspěvek ke znalosti zvířeny chrostíků a jepic Vých. Karpat str. 24.

Pořad schůzí ve správním roce 1907.

Únor	Únor	Březen	Duben	Květen
5.	26.	19.	23.	28.
Červen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
25.	24.	8. a 29.	12. a 26.	10.

Valná hromada dne 21. ledna 1908.

Schůze konají se v zasedací síni Zemědělské rady pro král. České na Václavském náměstí, číslo 54 v I. poschodí a počínají o $^1/_2$8. hodině večer.

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

Ročník IV. 1907. Číslo 2.

V PRAZE.

Nákladem České Společnosti Entomologické

Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

protaženou. Kroužek desátý jest na hřbetě trojlaločný, na stranách žlutohnědý, uprostřed kaštanový.

Délka těla 10—12 *mm*, křídel předních 12—15 *mm*, štětů 35 *mm*.

Chomiak, potok Barania, 14./VII. 1906 (3 ♂), 10./VII. (2 ♂), potok Bogdan 1./VII. 1905 (1 ♂), leg. Józ. Dziędzielewicz.

Druh tento náleží do skupiny s křídly čirými, trubicemi pyjovými jednoduchými a bez patrných trnů titillatorových. V těchto vlastnostech shoduje se s R. nivata, *Eatn.* a Henschii, *Klp.* Prvá, mně známá jen z popisu, liší se od gorganica daleko světlejšími zadními holeněmi, kdežto druhá vnějškem svým shoduje se s R. aurantiaca, jest daleko menší a světlejší.

Ecdyurus subalpinus *n. sp.*

Fulvus, noto piceo vel fusco, thoracis lateribus pallidioribus, nonnumquam lutescentibus; abdominis segmenta margine postico piceo, ventre maculis triangularibus indistinctis signato. Pedes antici fulvi, tibiis tarsisque fuscis, postici cum thoracis lateribus concolores genibus tantum ac tarsis obscurioribus. Setae basi fuscae, apice cervinae. Alae vitrinae vel virescentes area costali et subcostali olivaceis, pterostigmate brunneo. Articuli anticorum maris tarsorum praebent rationem: 25 : 44 : 43 : 32 : 13. Penis Ec. laterali simillimus, lobis apice rotundatis nec nimis dilatatis. Long. corporis: 10 *mm*, alarum antic. 14 *mm*, setarum 38 *mm*.

Ecdyurus subalpinus *n. sp.* ♂
Konec zadečku se strany břišní.

Tělo světleji nebo temněji červenavě hnědé, šíje střední temnější, smolně až téměř kaštanově hnědá, boky hrudní naproti tomu jsou světlejší, někdy docela žluté; na zadečku jest zadní kraj vrouben smolně hnědě a to tak, že kraj sám jest rýsován ostře, vpředu však jest barva trochu setřelá; na straně břišní ukazují kroužky v poloze zauzliny nervové podlouhlou,

neurčitě ohraničenou, tmavohnědou skvrnu. Nohy přední mají kyčle až stehna červenohnědá, holeně a chodidla černohnědá; nohy ostatní jsou s boky hrudními stejnobarevné, jen holeně pod koleny a chodidla mají tmavší. Štěty jsou nekroužkované, na kořeně černohnědé a postupně světlejší, tak že poslední třetina jejich délky jest nažloutle bělavá. Křídla jsou čirá nebo slabě nazelenalá, silně lesklá a irisující, jen v poli krajním a příkrajním světle olivová; žilnatina jest zřetelná, černá a příčky v plamkové části pole krajního jsou síťovitě spojované. Poměr článků předních chodidel u ♂ 25 : 44 : 43 : 32 : 13.

Sameček má břišní plochu kroužku devátého na kořeně polokruhovitě proláklou a zadní kraj ve tři díly rozčleněný, z nichž postranní, nesoucí štěty, jsou vnitř křídlovitě rozšířeny, prostřední pak méně vyniká a má zadní kraj obloukovitý. Gonopody jsou štíhlé, čtyřčlenné s článkem prvým velmi krátkým a širším, druhým pak velmi dlouhým. Pyje silná, na konci rozšířená v díly téměř dokonale kulovité, od sebe hlubokým žlábkem oddělené; otvory genitální nacházejí se na vnější straně konečných laloků. Ke kořenu se pyje pod konečnými laloky zaškrcená opět rozšiřuje.

Délka těla 10 *mm*, křídel předních 14 *mm*, štětů asi 38 *mm*.

Jasień, granica, 27./VII. 1905 (1 ♂), Chomiak, Veredyk, 8./VIII. 1906 (2 ♂) a pot. Barani 7./VII. 1905 (1 ♂), vše leg. Józef Dzię̨dzielewicz.

Druh tento patří do příbuzenstva E. affinis a lateralis, ale tvoří jistě přechod ke druhům se širokou pyjí a zdá se, že E. volitans do této řady náležející tvoří druhý člen sprostředkující. Pyje tvarem svým velmi upomíná na E. lateralis, jak jej vyobrazuje Eaton (On the Ephemeridae, tab. VI., fig. 27.), ale rozdíly ve velikosti a v barvě jsou tak značné, že identitu nepřipouštějí.

Ecdyurus helveticus *Eat.*?

Differt ab huius speciei forma typica statura maiore et colore plus variegato. Fulvus, noto fusco, luteo ac olivaceo variegato, praescuti margine laterali conspicue luteo, abdominis segmentis supra fusco marginatis, latere maculis duabus—supra lineam lateralem subcirculari, sub linea triangulari — subpellu-

cidis pallidisque signatis. Penis sicut in forma typica. Long. corporis: 14 *mm*, alarum ant.: 20 *mm*, setarum: 31 *mm*.

Tělo jest červenohnědé s temnější kaštanovou až černohnědou kresbou; na hlavě jsou všecka tři očka široce černě lemována. na hrudi jest šíje střední kaštanová, vyjma nápadný světle žlutý postranní kraj praescuta, méně nápadný olivový pruh na každé straně scuta, a světle červenohnědý, vyniklého hrboulku nedosahující pruh středem scutella a posléze skvrnu téže barvy na každé straně při kořeně křídla. Na zadečku jsou zadní kraje kroužků černohnědě lemované a to tak, že do předu jest barva tato setřelá a že lem tento nedosahuje čáry pobočné, která však sama značena jest temnějším, černohnědým setřelým pruhem; za to na kroužku 3.—7. jest nad poboční čarou při kraji předním malá polokruhovitá, světle žlutá skvrna. Na břišní straně jest na bocích předních roh 3.—7. kroužku světle žlutý a to tak, že tvoří pravoúhlý, do zadu se zúžující, delší odvěsnou k pobočné čáře přiléhající trojúhelník. Následkem toho nabývá střední část podoby temnějšího, vrcholem do předu obráceného trojúhelníku; uzounký zadní kraj sám jest světlejší. Desátý kroužek hřbetní zdoben jest dvěma černohnědými, do zadu poněkud rozbíhavými a k výkrojku kraje zadního směřujícími pruhy. Nohy přední jsou černohnědé se stehny ke kořenu světlejšími, zadní žlutohnědé s chodidly černohnědými. Štěty na kořeně černohnědé, ke konci ponenáhlu světlejší do žlutohněda; také gonopody jsou kaštanově hnědé. Křídla jsou zřetelně a to zadní celá, přední ve své spodní polovině chlorově žlutozelená; pole příkrajní má také tuto barvu vyjma část plamkovou, která tak jako v poli krajním je hnědá. Žilnatina jest silná, veskrze černohnědá. Příčky v plamce jsou tak vespolek spojeny, že vzniká nová zdánlivá žilka podélná. Poměr článků chodidlových předních noh u samečka: 15 : 40 : 42 : 27 : 19.

Tvar pyje nelze dokonale zjistiti, leč, pokud jest to možno, neukazuje žádných podstatných rozdílů od jiných exemplářů (z Trbíže).

Délka těla 14 *mm*, předních křídel 17 *mm*, štětů asi 40 *mm*.

Czarnahora, Dancerz-Breskul, 22./VII. 1906 (1 ♂) leg. Józ. Dzięddzielewicz.

Kus tento zbarvením svým a velikostí liší se tak nápadně od ostatních mých exemplářů, zvláště alpských, že pokládám za

velmi pravděpodobno, že jest to druh nový, a neváhal bych jej tak označiti, kdybych mohl nalézti nějaký rozdíl ve tvaru genitalií.

Kus, který pokládám za samičku náležející k druhu tomuto, má zbarvení docela podobné, jen o poznání světlejší, zvláště na střední šíji, která jest pouze hnědá; zelenavý nádech na křídlech jest slabší.

Délka těla 14 *mm*, předních křidel 20 *mm* a štětů 31 *mm*. »Czarnahora«, Huk, 19./VII. 1906 leg. Józ. Dzię+dzielewicz.

Coleoptera Saviňských Alp.

Napsal F. J. Rambousek.

ČÁST PRVÁ.

(Carabidae — Buprestidae.)

Uvádím zde stručně prvý seznam brouků Alp Saviňských, které jsem sám sbíral a připojuji zároveň některé druhy sbírané současně přítelem p. Vl. Smetanou. Abych dosáhl celkového obrazu fauny, připojil jsem veškeré druhy, které jsem sbíral, tedy i druhy obecné, ovšem bez zvláštního citování bližších lokalit a formou nejstručnější. Doba k sbírání byla nevýhodnou a pokročilou, takže mnoho brouků jarních a i pozdějších v seznamu tomto chybí, hlavně na př. Carabidae, Anthophagus etc. Výsledek sbírání od 23. VII. do 23. VIII. byl větší, než tuto udávám; nalezeno bylo přes 800 druhů, z nichž ponejvíce jsem zpracoval Staphylinidy; ostatní druhy jsou dosud neurčeny a cituji zde jen význačné a obyčejné jich zástupce; doplnění uveřejním v seznamu příštím, bude-li mi letos umožněna opětovná cesta do Jezerska.

Při sbírání jsem používal všech způsobů, hlavně však prosívadla. U mravenců sbíráno pouze u Formica rufa a pratensis (i ve větších výškách: Česká chata, Ravný, Veliki Vrh, Goli Vrh) a u Lasius fuliginosus *Ltr.* (Farský les). Hlavně bylo sbíráno v okolí Kazina*) (nejlepší druhy jsou z Pešpotu a z Far-

---

*) Bližší o jednotl. zde udaných místech viz v Marešových »Saviňských Alpách«, vydaných českým odborem Slovin. Alp. Družstva.

ského lesa, pak z okolí Ankova statku atd.). Kolem České chaty sbíráno 6kráte, na Golim Vrhu, Velikim Vrhu, Vern. Grintovci, Uršiči a j. pouze jednou. Celkem podniknuto 40 výletů, z nichž 6 bylo celodenních.

Mnohými díky jsem zavázán v prvé řadě p. *JUDru Václ. hr. Kaunicovi*, od něhož laskavostí univ. prof. p. Dra Chodounského se mi dostalo značné peněžité podpory, dále za mnohé rady a příspěvky jsem díky povinen pp.: prof. H. A. Jouklovi, Dru L. Kličkovi, Dru Em. Lokayovi, Dru St. Prachenskému, B. Žežulovi a mn. j.

Carabidae.

Cychrus Schmidti *Chd.* (Farský les 1 expl.), Procerus gigas *Creutz.* (pod Golim Vrhem), Carabus violaceus **var. savinicus** *Hammer* (1 expl. blíže statku Makekova, druhý pak chytila slč. M. Prachenská na silnici za Kazinem. Typický pro Alpy Saviňské a teprve loni popsán.), Creutzeri *F.* (pod Kočnou), convexus *F.*, granulatus *L.*, Dyschirius alpicola *Ganglb.* (u České chaty hojný), Tachyta nana *Gyllh.*, Bembidium tricolor *F.* (Uršič), ruficorne *Sturm* (Pešpot), tibiale *Duft.*, Trechus 4-striatus *Schrank*, alpicola *Strm*, elegans *Putzeys* (Goli Vrh), procerus *Putz.* (Pešpot), Panagaeus crux maior *L.* (Kamnik), Pterostichus Mühlfeldi *Dft.* (Goli Vrh), fasciatopunctatus *Creutz.* (Izvir Kokry), Agonum scrobiculatum *Fab.* (Farský les), sexpunctatum *L.*, Mülleri *H.*, Aptinus bombarda *Illig.*

Staphylinidae.

Micropeplus porcatus *F.* (ojediněle na louce u Kazina), Phloeocharis subtilissima *Mnnh.*, Megarthrus depressus *Payk.* (u České chaty), sinuatocollis *Boisd.* (okolí Kazina), Proteinus brachypterus *Fb.*, macropterus *Gyll.*, Anthobium anale *Er.*, alpinum *Heer.*, longipenne *Er.*, rectangulum *Fauv.* (pod Kočnou), Omalium rivulare *Payk.*, caesum *Gr.*, excavatum *Gr.* (Pešpot), Phloeonomus pusillus *Gr.*, Olophrum assimile *Payk.*, Acidota crenata *Fabr.* (1 expl. asi ve výši 2000 *m*, pod Mlynářským sedlem), Amphichroum canaliculatum *Er.* (Ravný), Lesteva pubescens *Mnnh.* (Pešpot), longelythrata *Goeze* (Uršič), monticola *Kiesw.* (Pešpot — nejhojnější z Lestev), punctata *Er.* (Farský les), Geodromi-

cus plagiatus ab. nigrita *Müll.*, suturalis *Lac.* (oba z Pešpotu a Farského lesa), Anthrophagus omalinus *Zett.* (Česká chata), caraboides *L.* (u potoka blíže Kazina v kůře stromů), Deleaster dichrous *Gr.* (v letu, večer), Ancyrophorus aureus *Fauv.* (Pešpot 3 exempl.), Trogophloeus bilineatus *Steph.*, fuliginosus *Gr.* (Farský les, 1 expl.), corticinus *Gr.*, gracilis *Mnnh.* (Uršič), Haploderus caelatus *Gr.*, Oxytelus rugosus *Fbr.*, rugifrons *Hochh.*, piceus *L.*, sculptus *Gr.*, inustus *Gr.* (Ankův statek), sculpturatus *Gr.*, nitidulus *Gr.*, tetracarinatus *Block.*, Platysthetus arenarius *Geoffr.*, nitens *Sahlbg.*, Stenus biguttatus *L.*, bipunctatus *Er.*, maculiger *Wse.* (hojný na Pešpotu a ve Farském lese, význačný pro Jezero), bimaculatus *Gyllh.* (Roblek. pl.), Juno *Payk.*, ater *Mnnh.*, clavicornis *Scop.*, gracilipes *Kr.* (údolí pod Kráň. Stořičem, v mechu na balvanech kol potoka), buphthalmus *Gr.*, atratulus *Er.* (Farský les), nanus *Steph.*, circularis *Gr.*, fuscipes *Gr.* (Pešpot), eumerus *Kiesw.* (♂ a ♀ na břehu potoka pod Kráň. Stořičem — 31. VII., 15. VIII.), Kiesenwetteri *Rosh.* (!) (jediný expl. chycen 12. VIII. u Uršiče — bohužel byl mi úplně rozkousán od Staph. fossor Scop. Podobá se druhu bimaculatus *Gr.*, ale je menší a má břicho cylindrické, neolemované), nitidiusculus *Steph.* (1 expl. chycen mnou ve farském lese, druhý Smetanou u Anka v mechu), glacialis *Heer* (ve výškách nad 1500 *m*: Česká chata, Ravný, Goli Vrh, Vel. Vrh, Vern. Grintovec — druhy tam sbírané jsou dosti odchylné od typu), impressus *Germ.*, coarcticollis *Epp.*, Euasthetus ruficapillus *Lac.* (Pešpot), Astenus angustatus *Payk.*, immaculatus *Steph.*, Paederus ruficollis *F.* (Uršič), riparius *L.*, litoralis *Gr.* Baudii *Fairm.* (2 expl. z Farského lesa), Stilicus subtilis *Er.*, rufipes *Germ.*, Lithocharis ochracea *Gr.*, Medon brunneus *Er.* nigritulus *Er.*, melanocephalus *Fbr.* (též u F. rufa), Domene scabricollis *Er.*, Lathrobium terminatum *Gr.* (Pešpot), longulum *Grav.*, testaceum *Kr.* (v mechu u Anka, na Golim Vrhu a u Izviru Kokry po 1 expl.), Cryptobium fracticorne *Payk.*, Leptacinus batychrus *Gyllh.*, formicetorum *Märkl.* (u Makeka při F. rufa), Xantholinus punctulatus *Payk.*, angustatus *Steph.*, tricolor *F.*, linearis *Oliv.*, Nudobius lentus *Gr.* (pod jehl. korou v údolí stořičském, též u Makeka-Smetana). Baptolinus affinis *Payk.* (pod buk. korou jako předešlý a též ve Farském lese), Othius punctulatus *Goeze*, myrmecophilus *Kiesw.* (Česká chata, Goli

Vrh), crassus *Motsch.* (Čes. chata), brevipennis *Kr.* (Roblek. pl. 1 expl.), Actobius cinerascens *Gr.* (Pešpot), Neobisnius villosulus *Steph.* (tamtéž), Philonthus splendens *F.*, aeneus *Rossi*, atratus *Gr.*, immundus *Gyllh.*, fuscipennis *Gr.*, longicornis *Steph.*, fimetarius *Gr.*, quisquiliarius *Gyllh.*, nigrita *Gr.*, puella *Nordm* (1 expl. v údolí pod Kočnou), vernalis *Gr.*, astutus *Er.*, nigritulus *Gr.*, Staphylinus pubescens *Deg.*, fossor *Scop.* (Uršič), caesareus *Cederh.*, megacephalus *Nordm.* (1 ♂ chycen mnou koncem července u Makeka v bukov. listí, druhého mi chytil asi v půli srpna p. prof. Filipovský), Ontholestes tesselatus *Geoffr.*, murinus *L.* Creophilus maxillosus *Linn.*, Quedius brevis *Er.* (při Form. rufa až v 1600 *m* výšky), punctatellus *Heer* (Č. chata), laevigatus *Gyllh.*, fuliginosus *Gr.*, ochropterus *Er.*, och. ab. Kiesenwetteri *Ganglb.* (hlavně ve větších výškách), dubius *Heer* (Goli Vrh), robustus *Scriba* (též), umbrinus *Er.*, humeralis *Steph.*, riparius *Kelln.* (Farský les, Pešpot), cincticollis *Gr.* (Č. chata, Goli Vrh, Veliki Vrh), alpestris *Heer*, Haberfelneri *Epp.* (s alpestris dosti zhusta, patrně jen jeho varieta), paradisianus *Heer* (nejvíce na Golim Vrhu), collaris *Er.* (též), picipennis *Heer.*, Euryporus picipes *Payk.*, (1 ♂ z Vern. Grintovce, 2 expl. chytil V. Smetana ve Farském lese), Mycetoporus Mulsanti *Ganglb.*, brunneus *Marsh.*, longulus *Marsh.*, Bolitobius exoletus *Er.*, Bryocharis analis v. merdaria *Gyllh.* (ve Farském lese v mechu, 1 ex. chycen mnou a později 2 jiné (23. VIII.) Smetanou), Conosoma pubescens *Gr.*, Tachyporus nitidulus var. Spaethi *Luze.* pusillus *Gr.*, chrysomelinus *L.*, hypnorum *F.*, solutus *Er.*, abdominalis *F.*, obtusus *L.*, Tachinus flavipes *F.*, humeralis *Gr.*, latiusculus *Kiesw.* (Farský les!), rufipes *Deg.*, marginellus *F.*, Hypocyptus apicalis *Bris.*, seminulum *Er.*, Habrocerus capillaricornis *Gr.*, Trichophya pilicornis *Gyllh.* (pod hnij. třískami a pilinami u Makeka). Myllaena dubia *Gr.*, brevicornis *Matth.* (velmi hojně v úplně mokrém mechu), Gyrophaena affinis *Sahlbg.*, Homalota plana *Gyllh.*, Stenusa rubra *Er.* (pod Kočnou), Leptusa angusta *Aubé* (Farský les), puellaris *Hampe* (det. Dr. Lokay; Vern. Grintovec 6 expl.), piceata *Rey* var. koronensis *Ganglb.* (též; Goli Vrh, Češka Koča, Vel. Vrh), Bolitochara Mulsanti *Sharp.* (Farský les), lunulata *Payk.*, Autalia impressa *Ol.*, puncticollis *Sharp.* (Česká chata, 5 expl.), rivularis *Gr.*, Falagria sulcata *Payk.*, thoracica *Curt.*, nigra

Gr. (na mrtvé zmiji), obscura *Gr.*, Gnypeta carbonaria *Mnnh.*, **Athetae**: Glossola gregaria *Er.*, Aloconota cambrica *Woll.*, sulcifrons *Steph.*, Metaxya elongatula *Gr.*, Oreostiba tibialis *Heer*, Dinaraea angustula *Gyllh.*, Plataraea brunnea *F.*, Microdota inquinula *Gr.*, Atheta sodalis *Er.*, crassicornis *F.*, trinotata *Kr.*, incognita *Sharp.*, valida *Kr.* (obě od České chaty), Liogluta granigera *Kiesw.*, alpestris *Heer* (od České chaty), oblonga *Er.*, Megista graminicola *Gr.*, monacha *Bernh.* (v mokrém mechu na Pešpotu a ve Farském lese), Dimetrota (sbírány hlavně v ovčích výkalech a pod mrtvou vránou) cadaverina *Bris.*. atramentaria *Gyllh.*, picipennis *Mnnh.*, subrugosa *Gr.*, laevana *Rey*, Datomicra celata *Er.*, Chaetida longicornis *Gr.*, Coprothassa sordida *Marsh.*, Acrotona parva *Sahlbg.*, fungi *Grav.*, Amischa analis *Gr.*

Sipalia circellaris *Gr.*, Notothecta flavipes *Gr.* (u Formica rufa chycen jediný od typu poněkud odlišný expl. ve výši asi 1500 *m* na Vern. Grintovci), Astilbus canaliculatus *F.*, Zyras funestus *Gr.* (Farský les), cognatus *Märkl* (též), humeralis *Gr.* (až 1700 *m* vysoko), laticollis *Märkl*, Phloeopora corticalis *Gr.*, Chilopora longitarsis *Er.* (hojná ve Farském lese a na Pešpotu), rubicunda *Er.* (Pešpot), Ocalea badia *Er.*, rivularis *Müll.* (Pešpot a Farský les], Oxypoda opaca *Gr.* (ve výškách značně odchylné formy), lateralis *Mnnh.* (1 expl. blíže pošty), umbrata *Gyllh.*, alternans *Gr.*, formosa *Kr.*, parvipennis *Fauv.* (farský les, hromadně na Golim Vrhu), annularis *Mnnh.*, Thiasophila angulata *Er.*, Aleochara curtula *Goeze*, lata *Gr.*, morion *Gr.*, villosa *Mnnh.*, laevigata *Gyllh.*, bilineata *Gyllh.* (jde do velikých výšek), verna *Say* (Česká chata), nitida *Gr.*, bipustulata *L.*

Pselaphidae.

Trimium Emonae *Rtt.* (Česká chata), Euplectus Fischeri *Aubé.*, Karsteni *Reichb.*, Brachygluta fossulata *Reichb.*, tristis *Hampe* (Farský les), haematica *Reichb.*, Reichenbachia impressa *Panz.*. Bythinus crassicornis *Motsch.*, bulbifer *Reichb.*, clavicornis *Panz.*, Curtisi *Leach.*, securiger *Reichb.*, Burelli *Denny*, puncticollis *Denny*, Tychus niger v. dichrous *Schmidt*, Euthia scydmaenoides *Steph.* (Farský les u L. fuliginosus *Ltr.*).

Scydmaenidae.

Cephenium carnicum *Reitt.* (Česká chata), austriacum *Reitt.*, thoracicum *Müll.*, Neuraphes elongatulus *Müll.*, Stenichnus Godarti *Ltr.*, Euconnus Motschulskyi *Sturm.*, denticornis *Müll.* (Česká chata), styriacus *Grim.* (2 expl.: Goli Vrh).

Liodiidae.

Colenis immunda *Sturm*, Cyrtusa minuta *Ahr.*, Agathidium seminulum *L.*

Trichopterigidae.

Pteryx suturalis *Heer*, Nephanes Titan *Newm.* (sbíráno v letu).

Cantharidae.

Homalisus Fontisbellaquei *Geoffr.* (údolí pod Kráň. Stoříčem), Dictyopterus rubens *Gyllh.*, Lygistopterus sanguineus *L.*

Cleridae.

Opilo mollis *L.* (louka u Kazina), Trichodes apiarius *L.*, Corynetes coeruleus *Deg.*

Elateridae.

Sericus brunneus *L.*, Dolopius marginatus *L.*, Agriotes obscurus *L.*, Adrastus limbatus *F.*, nitidulus *Marsh.*, montanus *Scop.*, Cardiophorus rufipes *Geoffr.* (louka u Kazina), Melanotus rufipes *Hbst.*, Elater sanguineus *L.*, sanguinolentus *Schrank.*, aethiops *Lac.* (u Makeka), Limonius pilosus *Leske*, parvulus *Panz.*, Athous niger *L.*, vittatus *F.* var. Ocskayi *Kiesw.* haemorrhoidalis *F.*, Zebei *Bach*, Denticollis linearis *L.* (Roblek. pl.).

Buprestidae.

Buprestis rustica *L.*, haemorrhoidalis *Hbst.*, Anthaxia quadripunctata *L.* (až 1700 *m*), Agrilus coeruleus *Rossi*, convexicollis *Redtb.* (s předešlým na stromech blíže Kazina).

Agonum dorsale *Pontopp.*, Moleki *aberratio nova.*

F. J. Rambousek.

Hlava i štít zcela normální, pouze skulptura štítu a hlavně příčné vrásky jsou markantnější.

Odchylnost od typu charakterisuje barva krovek, které jsou celé modrozelené a pouze vzadu po stranách žlutavě prosvítavé, kdežto u typu zabírá modrá skvrna šev a zadní polovinu krovek, nechávajíc kraje žluté.

Melanismus zasáhl značně i makadla a tykadla, která jsou smolově černá s prvým článkem kaštanově hnědým. Špičky holení a tarsy jsou černavé.

Hlavní differenční znak je tedy v barvě a jedná se zde o t. zv. »nigrino«.

Dovoluji si pojmenovati aberraci tuto **ab. Moleki** *mihi* ku poctě p. MUDra Molka, plukovního lékaře v Praze, který chytil počátkem května t. r. jediný exemplář pod kamenem blíže vojenského cvičiště u Dejvic.

Resumé.

Mr. le Dr. Molek découvrit à Dejvice sous une pierre une espèce de l' Agonum dorsale *Pontopp.* qui se distingue du type par la couleur des élythres, des palpes, des antennes et des pattes. Les élythres d'un bleu vert foncé, les palpes et antennes noir, leur base brun.

Je n'en connais qu'une seule pièce d'environs de Prague.

Ku biologii mouchy prosvitky lačné.

(Volucella inanis *L.*)

Sděluje Dr. Jaromír Pečírka.

Že prosvitky (Volucellae) jsou svým životem vázány ku čmelákům a vosám, jest dávno známo. Protože však literatura hmyzu dvojkřídlého jest těžko přístupna a v příručních knihách tento zajímavý úkaz bývá jen několika slovy uveden, dovoluji si uvésti následující pozorování.

V měsíci září 1906 prohledával jsem hnízda vosy obecné (Vespa vulgaris *L.*). Vosa tato staví si hnízda nejvíce v opuštěných krtičinách a myších děrách, a jak známo, vyskytují se v nich zajímaví cizopasní brouci, jako vějířník (Rhipiphorus paradoxus *L.*), krytojed srstnatý (Cryptophagus pubescens *Sl.*) a někteří jiní hmyzové. Celkem jest jich však málo, protože vosa tato je zvířetem velmi dravým a útočným. Kořisť bývá nejhojnější ve hnízdech větších. Kolonie vosí na zimu hyne, hnízda jsou opuštěna a bývají často úplně rozrušena. Zvířata, která dobře přezimovala, počnou na jaře stavěti nová hnízda buď ve zbytcích starých hnízd nebo v nových děrách, kteréž si samy pak rozšiřují, a daří-li se kolonie, dosáhnou hnízda tato velikosti lidské hlavy, ano bývají ještě větší. Velikost prozradí množství vos, jež před nimi poletuje. Otvor, do kterého jen tu a tam nějaká vosa vlétne, vede ke hnízdu malému, kde však se před vchodem vosy v množství hemží, tam můžeme nalézti dosti cizopasníků. Způsob sbírání je známý. Na večer, když se setmělo, jsou vosy, vyjímaje několik málo zbloudilců, všechny doma. Otvor se ucpe žvancem vaty prosáklé chloroformem nebo sírouhlíkem, čímž se zvířata omámí a stanou nehybnými, a ráno, kopajíce pozorně podél chodby do země, přijdeme na hnízdo ze známé papírovité látky zbudované. Jest nejlépe hnízdo co možno odkrýti, totiž hlínu odkopati, abychom je dostali neporušené ven. Rozdrtíme-li je, prohledává se mnohem obtížněji.

Hnízdo se skládá z obalu, v němž uloženy jsou vodorovně plástve s buňkami. Bývá jich ve velkém hnízdě až 15 i více. Nejhořejší plástve jsou nejstarší a bývají opuštěny, V buňkách se často zahnízdí plíseň (Aspergillum) a to jest snad potrava krytojedů (Cryptophagů), jež nalezneme téměř v každém i menším hnízdě. Vějířníky (Rhipiphorus paradoxus *L.*) nalezneme jen ve hnízdech velkých a sice sedí obyčejně na kraji pláství prostředních a bývají málokdy mezi nimi zalezlí. V těchto středních plástvích totiž larvy právě dospívají. V nejdolejších, nedávno zbudovaných plástvích, které jsou osazeny vajíčky nebo nedávno z nich vylíhlými malými larvami, nenalezl jsem nikdy živočichů cizopasných. Chceme-li vosí hnízda prohledávati, děje se to nejlépe koncem srpna a v září, protože v tuto dobu nalezneme cizopasníků nejvíce. V létě rušíme hnízda zbytečně.

Při podobných pracích nalezl jsem v září v okolí Všenor ve větších hnízdech larvy, které na první pohled se od vosích značně lišily. Seděly skoro vždy v plástvích středních mezi do-

spívajícími larvami vosími a sice hlavně v buňkách u krajů. Byly značně silnější a i delší, takže z nich vyčnívaly. Protože kolonie vosí na zimu hyne a na larvách těch bylo viděti, že mají ještě daleko do ukončení svého vývoje, bylo patrno, že v rozrušeném hnízdu a jeho okolí musí přezimovati. Vyňal jsem jich z jednoho hnízda asi 10 a vložil je do malé, široké sklenice na zavařeninu, do které jsem nasypal lesní kyprou prsť, promísenou částečkami rozdrcených pláství a starým jehličím, aby byla hodně vzdušná. Larvy ihned zalezly. Sklenice byla jen lehce přikryta, aby vzduch měl hojně přístupu a obsah její byl stále dosti vlhký. Larvy prorývaly prsť, sesílily, dostaly na těle dříve hladkém plno výčnělků a tuhých chloupků a později bylo patrno, že jsou to larvy nějaké velké mouchy. Přes zimu stál chov tento v mírně topeném pokoji a larvy jevily celý ten čas dosti známek života; čas ob čas vylezla některá z nich navrch, zdržela se nějakou hodinu nahoře a zaryla se znovu. Velikosti jejich, byť i pomalu, přece dosti znatelně přibývalo.

V březnu bylo znáti na nich jakýsi neklid. Prorývaly stále prsť a měnily stále místo, kdežto dříve i kolik dnů zůstaly klidně ležeti u dna nebo u stěny sklenice. V domnění, že mají snad hlad, dal jsem do sklenice lžičku medu. Část půdy jím brzo prosákla, leč nepozoroval jsem, že by se larvy k tomu místu táhly. Za to však místo to v několika dnech silně zplesnivělo, což však larvám neškodilo. Koncem března a začátkem dubna zakuklily se larvy. Až 1·5 *cm* dlouhé soudečkovité kukly byly zejména v předu značně objemné a konec exuvie by opatřen krátkým výčnělkem. Proměna v kuklu odehrála se při povrchu a všechny kukly ležely asi 1—2 *cm* hluboko v zemi.

Dne 16. května nalezl jsem ve sklenici prvé dva pěkné velké exempláře prosvitky lačné (Volucella innanis *L.*) a postupně až do 2. června opustily i ostatní kusy kuklu. Jedna zahynula.

Moucha tato podobá se jak velkostí těla tak i zbarvením vose obecné. Též přímočárný let její upomíná i svým bzukotem na let vosy. Tyto vlastnosti umožnily zvířeti, že se vosám přizpůsobilo a stalo se, jak z uvedeného patrno, pravým cizopasníkem vosy obecné. Tato podobnost vosám dovoluje mouchám vniknouti do vosího hnízda, kdež nakladou vajíčka do buněk pro vosí vajíčka připravených a ponechávají pak krmení vosám. Protože, jak řečeno, vosa obecná staví hnízda pod zemí, umožňuje temnota tento podvod.

Zajímavo jest také, jak jest tato prosvitka i co do doby roční životu vos přizpůsobena. Moucha se u nás objevuje teprve v druhé polovici měsíce června. Mně vylíhly se larvy již o měsíc dříve, čehož však bylo příčinou přezimování v teplém pokoji. V tu dobu, kdy se prosvitka lačná objevuje v přírodě, mají vosy, které v zimě nezahynuly, již nová hnízda s plástvemi, takže vylétlá moucha nalezne již novou půdu, kam by svoje vajíčka nakladla. Larvy, které na podzim po zahynutí vosí kolonie v zemi a zbytcích hnízda přezimují, zakuklují se na jaře a teprve, když si vosy vystavěly nová hnízda, opouští dospělý hmyz svou kuklu. Jest tedy Volucella innanis *L.* pravým cizopasníkem vosy obecné, na kterouž jest svým vývojem od vajíčka až do vylíhnutí z kukly úplně odkázána. Zdali larvy nebo dospělý hmyz mají ještě nějaký jiný úkol ve vosím hnízdu, jest třeba ještě zjistiti. Zdá se však, že jest to pravdě podobno.

Auszug.

Beim Durchsuchen der unterirdischen Nester der gemeinen Wespe (Vespa vulgaris *L.*), welches im September am ergiebigsten ist, fand der Autor in den mittleren Waben, wo die Wespenlarven ihre Entwickelung beinahe schon beendet haben, in den mehr gegen den Rand zu gelegenen Zellen oft die Larven der Fliege Volucella innanis *L.* und ließ einige in lockerer Walderde überwintern. Die Larven nahmen in diesem Nährboden noch zu und puppten sich Ende März und Anfang April ein. Am 16. Mai erschien das erste Imago der Flige. In der Natur erscheint in Mitteleuropa die Volucella innanis *L.* größtenteils erst Mitte Juni, wo die Wespen die neuen Nester bereits ausgebaut und die Waben mit der Brut belegt haben. Aus der Zucht erschienen die Imagines um einen Monat früher, weil die Kultur in einem temperierten Zimmer überwinterte. Es erhellt also, daß Volucella innanis *L.* mit ihrer ganzen Entwickelung vom Ei bis zum Einpuppen auf die gemeine Wespe gebunden ist; auch das Ausschlüpfen geschieht zu einer Zeit, wo das Insekt die bereits neu ausgebauten Wespennester zu seiner Eiablage vorfindet — als ein echter Parasit. Das Dunkel in dem Wespenneste unter der Erde, die Färbung der Fliege, sowie auch der die Wespen nachahmender, geradliniger Flug ermöglicht den Parasitismus bei einem so gefräßigen und agressiven Thiere wie die gemeine Wespe.

České síťnatky.

Tingitidae.

Napsal Frant. Mužík, odborný učitel.

Síťnatky jsou velmi úhledné ploštice, jež nazvány byly tak proto, že krovky, kraje, kýly, přední a zadní konec štítu, jakož i plátky rýhy tykadlové úhledně bývají síťkovány.

Tělo jejich jest u veliké většiny široké, velmi ploché. Malá hlava bývá začasté ozbrojena trny, jichž je pět: dva základní a tři přední. Trny tyto bývají různou měrou vyvinuty, některé také někdy scházejí. Velmi zřetelny jsou u druhu Galeatus spinifrons Fall., kde jako ostré dlouhé hroty z temene a čela hlavy do předu vyčnívají. Očka jednoduchá u většiny scházejí; vyvinuta jsou pouze u rodu Piesma a to zřetelně ještě jen u exemplářů macropterních. U téhož rodu přečnívají postranní laloky čelní lalok střední podobajíce se dvěma dlouhým, konci proti sobě ohnutým růžkům. Tykadla jsou čtyřčlenná a mají nejčastěji 1. a 2. článek nejkratší, 3. nejdelší a 4. vřetenovitý. Třetí bývá velmi často světlý, čtvrtý pravidelně tmavý. Vespod hlavy je hluboká rýha pro sosák, jež přechází i na hruď. Rýha tato ohraničena je na spodu hlavy vysokými, blanitými, síťkovanými plátky, jež zovou se »lamellae rostrales«. Tyto plátky v předu buď se sestupují aneb rozestupují, tvoříce tak rýhu zavřenou neb otevřenou., důležitý to znak diagnostický. Rypák je trojčlenný.

Štít (pronotum) má podobu čtyř- neb pětiúhelníka a to dle toho, je-li na zadním kraji uťatý anebo v dlouhý, trojúhelníkový výběžek (processus) prodloužen. Plocha štítu opatřena bývá třemi kýly, jedním středním a dvěma postranními, jež někdy scházejí. Kýly tyto mají podobu pouhých lišt, aneb protáhnou-li se do výšky, tvar síťkovaných plátků aneb dalším pokračováním tohoto vytažení do výšky a prohnutím (Galeatus) napodobují lastury mlžů. Postranní kraje pronota jsou buď zaokrouhlené neb ostré aneb opět rozšířeny v síťkované plátky. Tyto plátky mají buď směr vodorovný, neb se různou měrou zvedají až do svisla, aneb překládají až na horní plochu pronota, kryjíce ji a nechávajíce jen střed viditelným. Vpředu štítu bývá vypuklá blanitá vesicule a podobný útvar také na zadním konci pronota, na konci processu.

Štítek je patrný jen u těch druhů, které mají štít vzadu uťatý, jinak jej processus kryje.

Význačné jsou krovky. Ty uchylují se značně podobou svou od oné, jakou mají ostatní hemiptery. Jsou síťkovány a silnějšími žebry v několik políček rozděleny, jež směrem od kraje dovnitř takto jmenujeme: 1. pole krajní čili membrana krajní žilky, 2. pole laterální, 3. pole discoidální a 4. pole suturální (u forem brachypterních) čili apicální (u f. macropterních), jež souhlasí s membranou u jiných čeledí.

Nohy mají v chodidlech jen dva články. Druhý článek opatřen je dvěma drápky a mezi těmito drápky dvěma přívěsky.

Živí se šťavou rostlinnou a způsobují také někdy znetvořeniny podobné hálkám (Eurycera).

Poznámka. Základem mé práce bylo nejnovější dílo Dra G. Horvátha tohoto předmětu se týkající: »Synopsis Tingitidarum regionis palaearcticae«, jímž leccos staršího opraveno, čímž vysvětluji i nesouhlas některých míst práce své se seznamem Dudovým.

Tabulka podčeledí.

I. Štít (pronotum) čtyřúhlý, vzadu uťatý, štítek zřejmý. Discoidální pole krovek rozděleno je podélným nervem nadpočetným ve dvé. Clavus zřetelný. Membrana u kusů plnokřídlých je blanitá, má čtyři nervy a síťkována jest jen u kořene. Prostranní laloky čelní přečnívají vpředu hlavy jako dva růžky střední lalok čelní. Očka aspoň u tvarů plnokřídlých zřetelná. Piesminae.

II. Štít je pětiúhlý, vzadu protáhlý ve výběžek trojúhlý, jenž zakrývá štítek. Střední pole krovek je bez podélného středního nervu. Clavus nezřetelný.
Membrana je celá síťkována. Postranní laloky čelní nepřečnívají lalok střední. Očka nejsou vyvinuta ani u forem macropterních. Tingitinae.

Subf. Piesminae.

Pouze jeden rod:

Piesma *Lep. Serv.*

1. (4.) Štít před středem se třemi kýly; štítek má alespoň konec světlý.
2. (3.) Postranní kraje štítu jsou přímé, široce zploštělé k přednímu rohu a nadzdviženy.

Podlouhle vejčitá, se štítem širším než delším, rozděleným příčnou obloukovitou rýžkou na dvě nestejné části, z nichž přední je mnohem menší. Krovky obyčejně s hnědými čtyřhrannými tečkami. Kraj krovek zvláště u kořene střídavě světlejší a tmavší. Tykadla, nohy a spodek těla jsou světlejší. Délka $2^1/_2$—$3^1/_2$ *mm.* V Čechách dosud málo pozorována. quadrata *Fieb.*

3. (2.) Postranní kraje štítu jsou vykrojeny, k přednímu rohu méně široce zploštělé a nenadzdviženy. Podobá se předešlé, bývá ale světlejší a bez hnědých skvrn na krovkách. Délka 2—3 *mm.* Žije na Herniaria glabra. Ve sbírce dra Uzla a dra Nickerla. variabilis *Fieb.*

Obraz čís. 1. **České síťnatky** (Tingitidae.) Piesma capitata *Wolff*, (zvětšeno 20krát). (Dle přírody kreslil Fr. Mužík.)

4. (1.) Štít před středem se dvěma kýly; štítek je celý černý.

5. (6.) Štít u exemplářů macropt. je lichoběžníkový, do předu zúžený, k předním rohům plátkovitě rozšířený o jedné řadě okének. Krovky jsou žlutošedé bez tmavších skvrn, u kořene světlé. Membrana u exempl. brach. je celá síťkována. Délka 2—$2^3/_4$ *mm.* Na merlíkovitých, pod Artemisia campestris; náš nejhojnější druh. Obraz č. 1. capitata *Wolff.*

6. (5.) Štít není do předu zúžen, má postranní kraje k předním rohům značně rozšířeny se třemi nepravidelnými řadami okének. Krovky obyčejně tmavě skvrnité, u kořene světlé. Membrana nikdy není celá síťkována. Délka $2^1/_4$—3 *mm.* Dosti hojná a na podobných místech jako předešlá, pravidelně macropterní. maculata *Lap.*

Subf. Tingitinae.

Přehled oddílů.

1. (2.) Krovky bez vyniklých žeber, jednotlivá pole úplně splývají. Štít v předu bez vesicule, postranní kraje jeho nejsou plátkovitě rozšířeny. Serenthiaria.

2. (1.) Krovky mají zřetelná žebra, jimiž jednotlivá pole jsou omezena. (Jen u rodu Oncochila je žebro, dělící pole laterální od discoidálního, nezřetelné, za to jsou postranní kraje štítu velmi široce plátkovitě rozšířeny a na plochu štítu přeloženy.) Pronotum má často vpředu vesiculi.

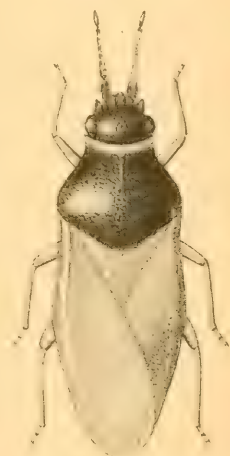
Tingitaria.

Odd. **Serenthiaria.**

Jediný rod.

Serenthia *Spin.*

1. (2.) Tykadla celá žlutočervená. Podlouhlá. Hlava o $^1/_3$ širší než delší, černá, lesklá. Štít stejnoměrně tečkovaný, černý, se žlutým límcem. Processus žlutý. Krovky žluté s okénky malými (jako tečky), všude stejnými. Nohy žlutočervené. Dél. $2^1/_8$ *mm*. Na sítinách; vzácná. V okolí pražském (Fieber), u Nové Huti (Nickerl). ruficornis *Germ.*
2. (1.) Tykadla celá aneb alespoň jejich čtvrtý článek černý. Podobá se předešlé, ale je poměrně užší. Délka $2^1/_2$ *mm*. Na sítinách; hojná a všeobecně rozšířena. Obraz č. 2. laeta *Fall.*

Obraz čís. 2. **České síťnatky** (Tingitidae). Serenthia laeta *Fall.* (zvětšeno 20krát). (Dle přírody kreslil Fr. Mužík.)

Odd. **Tingitaria.**

Přehled rodů.

1. (10.) Rýha pro rypáček na spodu hlavy je vpředu otevřena, protože plátky ji tvořící (lam. rostrales) se předním koncem nestýkají. Kořen rypáku není úplně až u předního konce rýhy; žlázy nezřetelné.
2. (7.) Discoidální a laterální pole krovek nejsou proti sobě zdviženy. Blánité rozšířeniny postranních krajů pronota jsou při předním rohu zaokrouhleny a neprodlouženy.
3. (6.) Tykadla tenká, hladká se čtvrtým článkem silnějším, než je konec třetího.
4. (5.) Přední kraj pronota je vykrojen a bez vesicule.

Campylosteira *Fieb.*

5. (4.) Přední kraj štítu je opatřen vesiculí.
A c a l y p t a *Westw.*

6. (3.) Tykadla silná, hrbolkatá, osrstěná; jejich čtvrtý článek není silnější než třetí u konce. D i c t y o n o t a *Curt.*

7. (2.) Discoidální a laterální pole zdvihají se před středem krovek proti sobě střechovitě neb klenbovitě.

8. (9.) Blánité rozšířeniny postranních krajů štítu mají 2—3 řady okének. D e r e p h y s i a *Spin.*

9. (8.) Štít má blánité rozšířeniny postranních krajů o jedné řadě velikých, nečetných okének. G a l e a t u s *Curt.*

10. (1.) Rýha pro rypáček na spodu hlavy je v předu zavřena, protože plátky ji tvořící se tu sbíhají. Rypák je vklouben až na předním konci této rýhy.

11. (26.) Žlázy mají zřetelný žlábek s okraji. Laterální pole netvoří za discoidálním polem výběžek dovnitř krovek.

12. (13.) Políčka laterální a discoidální se před středem krovek proti sobě zdvihají. S t e p h a n i t i s *Stal.*

13. (14.) Políčko discoidální a laterální nejsou proti sobě zdviženy.

14. (23.) Postranní kraje štítu jsou více méně blanitě rozšířeny a to buď vodorovně aneb trochu vzhůru, zřídka (Catoplatus) vztýčeny neb úzce na štít přeloženy, v případě tomto jsou tykadla válcovitá.

15. (20.) Tykadla dosti jemná, jejich čtvrtý článek je obyčejně tlustší než třetí a ku kořeni mírně zúžený.

16. (17.) Vesicula vpředu štítu je velká, do předu protáhlá, tak že dosahuje až ku přednímu konci hlavy neb ještě dále. Žebra, omezující discoidální pole, jsou vysoká, blanitá, často se dvěma řadami okének. E l a s m o t r o p i s *Stal.*

17. (16.) Vesicule vpředu štítu nesáhá do předu až před oči a má často konec uťatý. Žebra discoidálního pole jsou nízká, buď pouze o jedné řadě okének aneb i bez těch.

18. (19.) Kraje krovek aneb i štítu opatřeny jsou štětinkami aneb hrbolky nesoucími po jedné štětince na vrcholku.
L a s i o c a n t h a *Stal.*

19. (18.) Kraje krovek a štítu bez štětinek a hrbolků.
T i n g i s *Fabr.*

20. (15.) Tykadla silná, u kořene na dotyk sblížená, se čtvrtým článkem válcovitým, u kořene nic aneb jen nepatrně zúženým.

21. (22.) Válcovitá tykadla mají všecky čtyři články v jedné ose, třetí a čtvrtý jsou všude stejně tlusté. Blanité okraje štítu jsou buď zdviženy nebo přeloženy.

Catoplatus *Spin.*

22. (21.) Čtvrtý článek tykadel je nejsilnější a vyosen kořenem dovnitř, třetí je opak kuželovitý; blanité kraje štítu jsou skoro vodorovné. Copium *Thunb.*

23. (14.) Blanité okraje štítu jsou široké a docela přeložené, tak že kryjí horní plochu štítu po stranách; tykadla jsou tenká, zvláště jejich třetí článek.

24. (25.) Ploché krovky mají discoidální pole od laterálního vyniklým žebrem oddělené. Přeložené blanité okraje štítu nedosahují až ku střednímu kýlu a mají vnitřní kraje celkem přímé. Postranní kýly štítu jsou rovnoběžné.

Physatocheila *Fieb.*

25. (24.) Vypuklé krovky mají discoidální pole od laterálního nezřetelně oddělené. Přehnuté blanité postranní okraje štítu jsou velmi široké, tak že dosahují až ku střednímu kýlu štítu, zakrývají tedy skoro celou jeho plochu a mají vnitřní kraje dovnitř obloukem vypuklé. Postranní kýly se do předu sbíhají. Oncochila *Stal.*.

26. (11.) Žlázy jsou nezřetelné. Laterální pole krovek tvoří hned za discoidálním polem výběžek dovnitř krovek a je zde tudíž rozšířeno. Štít se třemi kýly má v předu vesiculi a po stranách široké blanité okraje, jež jsou přeloženy na horní plochu štítu a tuto po stranách úplně kryjí.

Monanthia *Lep. Serv.*

Campylosteira *Fieb.*

1. (4.) Laterální pole krovek má dvě řady okének. Postranní kraje štítu a krovek nejsou obrveny.

2. (3.) Blanité postranní okraje štítu mají dvě řady okének. Žebra omezující discoidální pole jsou vysoká, se zřetelnými okénky, rovnoběžná. Krovky vnitřním okrajem dosahují skoro až k sobě. Okénka laterálního pole jsou čtyřúhlá. Dél. $2^1/_2$ *mm.* Dle Fiebera (Ent. Monogr. p. 43) na výslunných místech lesnatých kopců pod mechem a listím v okolí Prahy, vzácná. Jiným nebyla tu dosud nalezena.

Falléni *Fieb.*

3. (2.) Blanitě rozšířené postranní kraje štítu mají vpředu dvě řady okének, vzadu jen jednu. Žebra omezující discoidální pole krovek jsou nízká, bez okének. Postranní kraje štítu jsou přímé (for. brach.) neb ke konci poněkud vykrojené (form. macr.); krovky nevyvinuté, membrana krajní žilky (vyjma počátek a konec) uzoučká, skoro jako žebro, s okénky nezřetelnými neb vůbec bez nich, — aneb zřídka vyvinuté, a tu je membrana krajní žilky po celé délce zřejmě o jedné řadě okének. Okénka laterálního pole jsou malá, dosti pravidelná, čtvercová, nebo skoro čtvercová. Krovky jsou na vnitřním kraji vykrojeny, tudíž se nedotýkají, tak že zadeček středem až skoro ke konci zůstává nepokryt. Dvojtvárná. Červenohnědá.

a) Discoidální pole krovek má dvě řady okének. Dél. form. macr. 2, form. brach. $1^1/_2$—$1^3/_4$ *mm*. Z jara pod kamením, všeobecně rozšířena. U Hnidous hojná.

verna *Fall.*

b) Discoidální pole krovek má ještě třetí neúplnou řadu okének, vsunutou mezi ony dvě úplné. Dél. form. macr. $2^1/_4$, form. brach. $1^3/_4$—2 *mm*. Jeden exemplář mám od Hnidous.

verna *var.* latipennis *Horv.*

4. (1.) Laterální pole krovek má jen jednu řadu velkých, čtvercových okének. Membrana krajní žilky je uprostřed docela zúžena, bez okének. Kraje krovek jsou obrveny. Blanité kraje štítu mají po celé délce jen jednu řadu okének, processus je dosti dlouhý, ostře zašpičatělý. Dva trny hlavy jsou tupé. Laterální pole krovek má 13 čtvercových okének. Dél. 2 *mm*. Dle Fiebera v okolí pražském na lesnatých návrších pod mechem; vzácná. (Ent. Mon. p. 43.) Od té doby nebyla nikým pozorována. K dotazu Dra Horvátha (jenž ji též vůbec neviděl), nemám-li ji ve sbírce své aneb není-li ve sbírkách musejních, musel jsem odpověděti záporně.

ciliata *Fieb.*

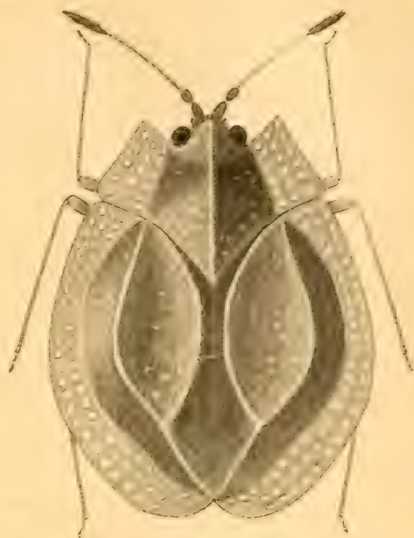
Acalypta *Westw.*

1. (4.) Štít má jen kýl střední.
2. (3.) Suturální pole krovek má před středem jen jednu řadu okének. Tělo, tykadla a nohy rezavě hnědé; discoidální pole krovek sahá daleko za střed krovek a je na konci ostré.

Membrana krajní žilky má po celé délce alespoň dvě řady okének, u kořene tři řady. Discoidální pole je o pěti řadách okének a tato jsou jen malá, tečkovitá, mnohem menší nežli okénka membrany krajní žilky.

a) Membrana krajní žilky krovek má jen u kořene tři řady okének, jinde všude dvě. Dél. $2^1/_2$—$3^3/_4$ *mm*. V lesích pod mechem; není hojná. Obraz č. 3. musci *Schrk.*

b) Membrana krajní žilky má u kořene i u špice a také často ve středu tři řady okének. Velikost jako u předešlé. Davle u Prahy (J. Zeman). musci *var.* ditata *Put.*

Obraz čís. 3. **České síťnatky** (Tingitidae), Acalypta musci *Schrank.* (zvětšeno 20krát). (Dle přírody kreslil Fr. Mužík.)

3. (2.) Suturální pole krovek má před středem dvě řady okének a je ku konci discoidálního pole rozšířeno, tak že tu má tři až čtyři řady okének. Pole discoidální sáhá do $^2/_3$ krovek a má pět řad okének. membrana krajní žilky dvě, uprostřed jednu. Dél. $2^1/_4$—$2^1/_2$ *mm.* brunnea *Germ.*

Pozn. Druh ten, ač nebyl dosud v Čechách nalezen, pojal jsem do tohoto přehledu. poněvadž, jak se dá souditi dle zeměpisného jeho rozšíření, může tu býti nalezen.

4. (1.) Štít se třemi kýly. Vesicule v předu štítu je přiměřeně veliká, střechovitá, ne vyšší středního kýlu.
5. (10.) Třetí článek tykadel není u kořene sesílen.
6 (7.) Blanité postranní okraje štítu jsou dosti přímé, mají přední konec vytažený v zaokrouhlený výběžek a jsou opatřeny aspoň v předu třemi až čtyřmi řadami okének. Krovky jsou častěji neúplné majíce i pak suturální pole se dvěma řadami okének. Membrana krajní žilky o jedné, kořen a konec nejvýš o dvou řadách. Postranní kýly štítu jsou

rovnoběžné. Krovky i neúplné stýkají se vnitřním krajem. Dvojtvárná. Dél. form. macr. $3-3^1/_4$, brach. $2^1/_4-2^1/_2$ *mm.* V Čechách dle Fiebera a Dudy; tento měl ji z okolí píseckého. platycheila *Fieb.*

7. (6.) Blanité postranní kraje štítu jsou vypuklé, mají přední konec široce zaokrouhlený, nevytažený a jsou opatřeny dvěma neb neúplně třemi řadami okének; tato, jakož i okénka krovek jsou dosti velká. Tělo svrchu šedé, hlava se zřetelnými dvěma trny. Druhy dvojtvárné.

8. (9.) Tykadla celá černá (♂), aneb s třetím článkem, vyjma konec, červenožlutým (♀). Suturální pole má u forem brach. neúplné (♂) neb úplné (♀) tři, discoidální čtyři (♂) neb čtyři až pět (♀) řad okének. Dél. form. macr. 3, brach. $2-2^1/_2$ *mm.* Pod mechem a kameny v lesích (Fieb.) u Písku v červnu na kvetoucím jestřábníku (Hieracium murorum), též u Litomyšle (Duda, Klapálek), u Chebu (Dalla Torre), Nová Huť, srpen (Nickerl). nigrina *Fall.*

9. (8.) Tykadla obou pohlaví celá černá. Pole suturální u forem brach. o dvou, discodiální o třech (♂) neb čtyřech (♀) řadách okének. Dél. form. macr. 3, form. brach. $2-2^1/_3$ *mm.* Snad hojnější než předešlá, alespoň u Hnidous nalézal jsem ji hojně, kdežto předešlou ne. marginata *Wolff.*
(macrophtalma *Fieb.*)

10. (5.) Třetí článek tykadel je u kořene sesílen. Blanitý postranní okraj štítu má dvě řady okének.

11. (12.) Krovky mají okénka dosti velká, a to políček: discoidálního, suturálního a laterálního tak velká jako membrany krajní žilky, aneb spíše ještě větší. Políčko discoidální je prohloubené, podobné žlábku a má, jakož i pole laterální, čtyři nebo (♂ brach.) tři řady, suturální u form. brach. dvě řady okének. Postranní kýly štítu jsou rovnoběžné. Dél. form. macr. $2^1/_2-2^3/_5$, form. brach. $2^1/_4-2^1/_3$ *mm.* Pod mateřídouškou na mezích a suchých návrších v okolí pražském (Fieber). Nová Huť (Nickerl). gracilis *Fieb.*

12. (11.) Krovky mají okénka menší a nestejná, tak že okénka membrany krajní žilky jsou větší než ostatní. Discoidální pole je rovinné a má pět až šest, laterální pět řad okének. Postranní kýly štítu se v předu sbíhají. Suturální pole u exemplářů brachypterních má před středem jednu řadu

okének. Vesicula v předu štítu je protažena do předu. Dvojtvárná. Dél. form. macr. $2^1/_4$, form. brach. $1^2/_3$—2 *mm*. V lesích pod mechem; obecna. parvula *Fall.*

Dictyonota *Curt.*

1. (2.) Tykadla jsou dlouze osrstěna a mají třetí a čtvrtý článek stejně silné; hrbolky tykadlové jsou ostré a odstávají koncem od hlavy. Hlava má na čele dva dosti dlouhé, sblížené tmavé trny do předu směřující. Kraje štítu se čtyřmi nepravidelnými řadami okének. Ovální, vespod černá, zvláště na hrudi. Zadeček často světle hnědočervený. Krovky, kraje, kýly a processus štítu jsou světlé. Hlava, tykadla a střed štítu mezi kýly jsou černé. Postraní kýly štítu jsou asi tak vysoké jako střední a mají všechny o jedné řadě čtyřhranných okének. Nohy červenohnědé. Dél. 3 *mm*. Na vyprahlých mezích; obecna. tricornis *Schrk.*

Pozn. Var. erythrophtalma jest nezralá, nevybarvená tricornis.

2. (1.) Tykadla jsou kratičce osrstěna a mají třetí článek silnější čtvrtého. Hrbolky tykadlové jsou tupé, s kraji hlavy rovnoběžné. Na čele jsou dva krátké oddálené světlé trny Kraje štítu se třemi nepravidelnými řadami okének. Vejčitá, vespod černá, celkem podobně zbarvena jako předešlá. Krajní kýly štítu jsou as o polovinu nižší středního, všecky mají po jedné řadě čtvercových okének. Holeně červenohnědé, stehna tmavá. Dél. 4 *mm*. Na janovci metlatém; Jindřichův Hradec (Duda). Vzácnější. strichnocera *Fieb.*

Derephysia *Spin.*

1. (2.) Pronotum se třemi kýly a výběžkem (processus) dlouhým, zašpičatělým. Obyčejně macropterní. Ovální. Tykadla dlouhá, třetí článek jejich delší než plocha štítu, čtvrtý více než o polovinu kratší třetího. Trny na hlavě kratší než průměr oka. Kraje štítu široce zaokrouhlené, se třemi řadami okének, vesicule pravidelně do čtvrtkruhu vypouklá, kýly štítu o jedné řadě okének. Membrana krajní žilky krovek se dvěma řadami okének. Hruď, hlava, čtvrtý článek tykadel a plocha štítu jsou tmavé, ostatní části těla jsou

světlejší. Dél. $3^1/_2$ *mm*. Všeobecně rozšířena, ale ne hojná. Na suchých mezích, v trávě pod keři.

f o l i a c e a *Fall.*

2. (1.) Pronotum pouze se středním kýlem a s výběžkem krátkým, na špici široce zaokrouhleným. Obyčejně brachypterní. Vejčitá, do předu zúžená. Trny na hlavě rovnají se délkou asi průměru oka. Tykadla jako u předešlé. Kraje štítu jsou dovnitř prohnuty. Membrana krajní žilky, pole laterální a discoidální mají po jedné řadě velikých, nečetných, čtyřhranných okének. Zvláště veliká jsou okénka polí laterálního a discoidálního. Zbarvení jako u předešlé, žilky sítě jsou silnější a tmavší. Dél. $2^1/_2$—3 *mm*. Forma macropterní velmi vzácná. Mám ji pouze od Rakovníka, kde ji můj syn František, tehdy studující tamní reálky, roku 1904 sbíral. Také Fieber ji udává z Čech. (Ent. Mon. p. 100).

c r i s t a t a *Panz.*

G a l e a t u s *Curt.*

1. (4.) Blanité postranní rozšířeniny pronota a krajní žilky krovek nejsou skvrnité; vesicule vpředu štítu nedosahuje až ku špici hlavy; subbasální vnější roh krovek je zaokrouhlený, tupoúhlý.

2. (3.) Velká; vesicule je krátká, málo před kořen hlavy prodloužená, zřetelně kratší než přední rohy pronota. Macropterní. Dél. 4—$4^1/_2$ *mm*. Na suchých, písčitých stráních pod Artemisia campestris. V Čechách dle Fiebera; nevím, že kdo jiný by ji zde byl dosud nalezl.

a n g u s t i c o l l i s *Reut.*

Obraz čís. 4. **České síťnatky** (Tingitidae), Galeatus spinifrons *Fall.* (zvětšeno 20krát). (Dle přírody kreslil Fr. Mužík.)

3. (2.) Malá; vesicule vpředu štítu klene se ob-

loukovitě nad basální polovinou hlavy a je téměř tak dlouhá jako přední rohy pronota. Trny hlavy (5) velmi dlouhé dosahují dále než první článek tykadel. Na podobných místech jako předešlá, ale hojnější. U Kralup velmi hojná; form. macr. vzácnější. Dél. $2^1/_2$—3 *mm*. Obraz č. 4.

s p i n i f r o n s *Fall.*

4. (1.) Blanité postranní rozšířeniny pronota a krajní žilky krovek jsou na žilkách tmavohnědě skvrnité. Vesicule vpředu štítu přesahuje hlavu a je na horním kraji (při pohledu se strany) od kořene přímá a teprv v přední polovině obloukovitá. Subbasální roh krovek tvoří asi pravý úhel a není zaokrouhlený. Dél. $2^1/_2$—3 *mm*. Více rozšířena než obě předešlé ve formě brachypterní hojnější než v macr. Žije na listech Hieracium pilosella. U Kralup velmi hojná.

m a c u l a t u s *H. Sch.*

S t e p h a n i t i s *Stal.*

Plátky rýhy tykadlové (lam. rostrales) jsou všude stejně vysoké. Membrana krajní žilky má za středem čtyři řady okének. Tělo, druhý článek tykadel a články chodidel jsou tmavohnědé, ostatně je světle žlutá. Krovky před středem a na konci s hnědými skvrnami, jež splývají ve hnědé příčné pásky. Dél. 3—$3^1/_4$ *mm*. Na listí hruškovém (Fieber), třešňovém (V. Frič) a na mukyních (Dalla Torre).

p y r i *Fab.*

E l a s m o t r o p i s *Stal.*

Bělavě neb zelenavě šedá, hladká, vespod hnědá. Hlava a oči černé. Dél. $2^4/_5$—3 *mm*. Na květních strboulech bělotrnu (Echinops sphaerocephalus) v okolí pražském (Fieber).

t e s t a c e a *H. Sch.*

L a s i a c a n t h a *Stal.*

Postranní kraje štítu a krovek opatřeny jsou hrbolky, nesoucími po štětince. Třetí článek tykadel je dva a půlkrát delší čtvrtého. Membrana krajní žilky má dvě řady okének, suturální pole krovek u exemplářů brachypterních se do zadu značně rozšiřuje. Dél. $2^2/_3$—3 (macr.), $2^1/_4$—$2^1/_2$ *mm*.

(brach.). Dvojtvárná, forma brach. mnohem hojnější. Všude obecná na mateřídoušce; v jižních Čechách dle Dudy vzácná. capucina *Germ.*

Tingis *Fabr.*

1. (11.) Postranní kraje štítu jsou plátkovitě vodorovně rozšířeny a mají alespoň jednu řadu okének; vesicule vpředu štítu je více méně ku předu protažena.

2. (3.) Kraje a kýly štítu i krovek jsou posázeny štětinkami, které jsou delší průměru oka. Subg. Lasiotropis *Stal.* Blanité rozšířeniny štítu a krajní žilky krovek mají tři řady, tato poslednější ku konci někdy čtyři řady okének. Blanité okraje štítu jsou zaokrouhleny, štít za středem nejširší. Vesicule při pohledu se strany lehce vypuklá. Vejčitá, široká, žlutošedá. Třetí článek tykadel je dvakrát delší čtvrtého, jenž je černý. Také konec chodidel je černý. Dél. 4—$4^{1}/_{2}$ *mm.* Dosti hojná a všeob. rozšířena na pasekách pod spod. listy divizny. reticulata *H. Sch.* ciliata *Fieb.*

3. (2.) Kraje krovek hladké, bez štětinek, nanejvýš s chloupky kratšími než průměr oka. Subg. Tingis s. str. Blanité rozšířeniny štítu a krajní žilky krovek mají alespoň dvě řady okének.

4. (5.) Postranní blanité kraje štítu jsou vykrojeny. Tykadla mají třetí článek více než dvakrát delší čtvrtého, základní dva články jsou světlé neb slabě zahnědlé. Membrana krajní žilky krovek má 3 řady malých, rovně velkých okének. Podlouhle vejčitá, vpředu užší, svrchu stejnoměrně šedožlutá, při kraji krovek síť místy tmavá. Vespod částečně černá. Hlava, čtvrtý článek tykadel a konce chodidel také jsou tmavé. Dél. 3—$3^{1}/_{2}$ *mm.* Je to druh krajin jižnějších. V Čechách jen dle Fiebera. Dr. Horváth má jeden kousek brachypterní z jižních Uher. auriculata *Costa.*

5. (4.) Postranní kraje štítu jsou vypuklé.

6. (7. 8.) Blanité kraje štítu a membrana krajní žilky krovek mají čtyři řady okének. Přední rohy štítu jsou krátké, zaoblené. Ovální se širokými okraji štítu a krovek. Barva svrchu žlutá, poněkud do šeda, místy tmavé skvrny. Hlava s pěti žlutými trny. Pole laterální úzké o dvou řadách okének Poslední článek tykadel a spod těla tmavé. Dél. $3^{3}/_{4}$—4 *mm.*

Vzácnější. Na kamenitých návrších okolí pražského pod spodními listy divizny (Fieber) a na bodlácích u Nové Huti (Nickerl). ampliata *H. Sch.*

7. (6. 8.) Membrana krajní žilky krovek a blanité okraje štítu mají po třech řadách okének. Třetí článek tykadel není ani dvakrát delší čtvrtého. Špinavě žlutobílá, černě skvrnitá zvláště při okrajích. Dél. $3^{1}/_{3}$—$3^{3}/_{4}$ *mm*. Obecná; na úborech bodláků. cardui *L.*

8. (6. 7.) Blanité okraje štítu a membrana krajní žilky krovek mají jen po dvou řadách okének.

9. (10.) Tykadla dosti dlouhá, třetí jejich článek je skoro dvakrát delší čtvrtého. Tělo a tykadla hladké, bez štětinek. Podlouhle oválni, do předu zúžená. Membrana krajní žilky krovek má dvě pravidelné řady stejně velkých okének. Dél. $3^{1}/_{2}$—$3^{3}/_{4}$ *mm*. Pod rozličnými nízkými rostlinami na výslunných návrších. V Čechách jen dle Fiebera (Ent. Mon. p. 62.). angustata *H. Sch.*

10. (9.) Tykadla kratší, jejich třetí článek zřetelně mnohem méně než dvakrát delší čtvrtého a alespoň třikrát kratší, než je délka štítu. Vesicule vpředu štítu je protažena do předu. Stehna tmavá. Kraje a kýly štítu jsou úplně bez štětinek. Barva svrchu více do šeda než do žluta. Tykadla krátká, značně silná. Dél. 3 *mm*. V okolí Prahy na Centaurea paniculata. U Chebu (Dalla Torre). grisea *Germ.*

11. (1.) Blanité kraje pronota jsou úzké, zdvižené neb přehnuté, vesicule má špici uťatou. Subg. Tropidocheila.

12. (13.) Tykadla, celý povrch pronota a krovek jsou hustě porostly chloupky rovně dlouhými, u špice zakřivenými. Postranní kraje pronota jsou přímé, laterální pole krovek má dvě řady okének. Chloupky, kterými jest kraj krovek obrven, jsou nejvýše tak dlouhé, jaká jest šířka membrany krajní žilky krovek vpředu. Čtvrtý článek tykadel, ku špici trochu ztloustlý, je nejméně pětkrát tak dlouhý, kolik obnáší jeho největší průměr. Stehna a kořen tykadel jsou obyčejně světlé. Membrana krajní žilky krovek má za středem tři řady okének, kdežto blanité postranní okraje štítu jsou úzké, pouze o jedné a to ještě nezřetelné řadě. Dél. $3^{1}/_{2}$—4 *mm*. V mýtinách lesních pod křovinami a spadlým listím dle Fiebera (Ent. Mon. p. 79.). Na lopuchu a některých pyskatých (Horváth). pilosa *Fieb.* (angusticollis *H. Sch.*)

13. (12.) Tykadla, pronotum a krovky bez dlouhých, vztyčených, zakřivených chloupků, jen kraje pronota s chloupky krátkými, přímými. Kraje pronota jsou před středem trochu vykrojeny.

14. (15.) Discoidální pole krovek je široké, rovinné, na vnitřním kraji úhlovitě zaokrouhlené, blanité kraje štítu skoro vzpřímené. Druh macropterní. Membrana krajní žilky krovek má jednu řadu střídavě větších a menších okének a je po celé délce stejně široká. Okénka pole discoidálního a apicálního velikosti ne mnoho rozdílné. Laterální má před středem tři řady okének. Dél. $3^1/_2$—$3^2/_3$ *mm*. Druh k jihu hojnější.
geniculata *Fieb.*

15. (14.) Discoidální pole krovek je úzké, trochu prohloubené, na vnitřním kraji velkým mírným obloukem ohraničené, blanité okraje štítu před středem vzpřímené. Druh dvojtvárný. Membrana krajní žilky krovek má zřetelnou řadu okének, za středem je znenáhla rozšířena ve dvě řady neúplné. Vesicule vpředu štítu je i u formy macropterní na hořením kraji vodorovná (pohled se strany). Dél. 3—$3^1/_4$ *mm*. Na travnatých výslunných návrších okolí pražského, zvláště na čistci přímém (Stachys recta), z jara též pod kamením na blízku této rostliny (Ent. Mon. p. 73.).
maculata *Fieb.*

Catoplatus *Spin.*

1. (2.) Membrana krajní žilky krovek se třemi řadami okének. Třetí článek tykadel aneb větší jich část a štít jsou světlé. Štít není skoro nic vypuklý a má blanité okraje vzpřímené, od plochy štítu odstálé, se třemi řadami okének. Nohy a tykadla jsou žluté, poslední mají čtvrtý článek černý. Dél. 4—$4^1/_4$ *mm*. Hojnější a dosti rozšířena. Pozorována u Vys. Mýta, Chebu, Františkových Lázní, Hnidous, Rakovníka a Lán. Zvláštní jest, že tento druh Fieber z Čech neudává.
Fabricii *Stal.* (costata *Fab.*)

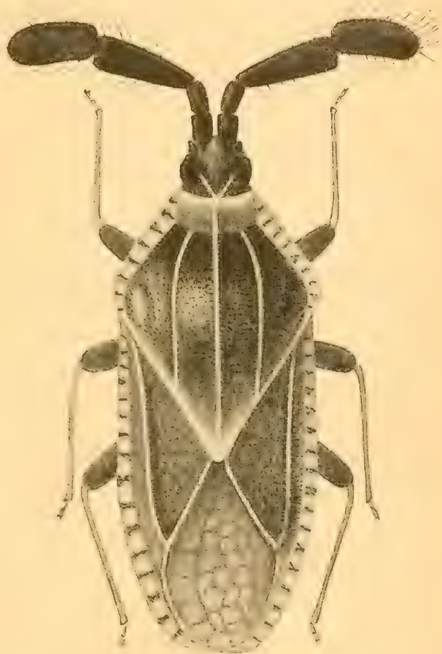
2. (1.) Membrana krajní žilky krovek má jednu neb dvě řady okének. Stehna a tykadla černá. Holeně v základní polovině silnější, ku špici slabší a zde světlé, zřídka celé světlé. Trny na hlavě také světlé. Tykadla jsou značně silná a mají třetí článek na konci přímo uťatý. Kýly štítu jsou i uprostřed štítu zřetelné.

a) Membrana krajní žilky krovek má pouze jednu řadu okének. Hlava černá, jinak tělo svrchu celé bělavé. Častěji bývá štít zahnědlý. Dél. 4—4$^2/_3$ *mm.* Hojná na máčce polní (Eryngium campestre). V seznamu Dudově jako dva druhy.
carthusianus *Goeze.* (melanocephala *Panz.*)

b) Membrana krajní žilky krovek má dvě řady okének. Dél. 4 mm. Na vápenitých návrších na seseli sivém (Seseli glaucum) dle Fiebera. *var.* albidus *H. Sch.*

Copium *Thunb.*

Blanité okraje štítu a krovek dosti široké. Okénka membrany krajní žilky krovek nejsou stejná, místy ve dvou řadách. Třetí článek tykadel je ku špici značně sesílen, třikrát delší než tu silný, čtvrtý skoro válcovitý, třikrát delší než tlustý, tak dlouhý jako třetí a též tak silný jako třetí u špice, u kořene nahoře lehce ohnutý. Tykadla porostlá jsou dlouhými chloupky. Je hnědá, na hlavě a tykadlech černá. Dél. 3$^1/_4$ až 4 *mm.* Na kamenitých návrších na ožance (Teucrium chamaedrys), z jara pod kameny. U Hnidous hojná. Znetvořuje květy jmenované rostliny. Obraz č. 5.
cornutum *Thunb.*

Obraz čís. 5. **České síťnatky** (Tingitidae), Copium cornutum *Thunb.* (zvětšeno 20krát). (Dle přírody kreslil Fr. Mužík.)

Physatocheila *Fieb.*

1. (2.) Menší, nejvýš 3 *mm.* dlouhá; membrana krajní žilky krovek má dvě řady okének, za středem jednu. Hlava černá;

laterální pole je úzké, uprostřed nezřetelně rozšířené, o dvou řadách okének. Třetí článek tykadel je třikrát delší čtvrtého. Přehnuté postranní blanité okraje štítu jsou skoro tak široké jako mezera mezi středním a postranním kýlem a mají okénka přiměřené velikosti. Vesicule vpředu štítu je uprostřed trochu vypuklá. Okénka membrany krajní žilky jsou nepravidelná, skoro trojúhlá. Podlouhle oválni, červenohnědá. Kraj krovek u kořene a u konce discoidálního pole jakož i špice tohoto jsou světlejší. Dél. $2^3/_4$—3 *mm*. Na trnkách, slívách, hlohu a p. dumetorum *H. Sch.*

2. (1.) Delší než 3 *cm*; membrana krajní žilky krovek má u kořene tři, uprostřed čtyři a ku špici dvě řady okének. Laterální pole má tři, částečně i čtyři řady. Podobně zbarvena jako předešlá. Délka 4 *mm*. Na ostružinníku a olši (Nickerl) u Prahy a Nové Huti. U Hnidous na olších hojná. quadrimaculata *Wolff.*

Oncochila *Stal.*

1. (2.) Štít a krovky jednobarevné, rezavěžluté. Třetí článek tykadel více než dva a půlkrát tak dlouhý jako čtvrtý (38 : 15). Membrana krajní žilky krovek je zřetelná po celé délce o jedné řadě okének. Dél. form. macr. $3^3/_4$—$3^4/_5$, brach. 3 až $3^2/_3$ *mm*. Na suchých výslunných stráních a mezích pod pryšcem (Euphorbia cyparissia). simplex *H. Sch.*
2. (1.) Štít a krovky šedě neb bělavě žluté, více méně šedě obláčkovité. Třetí článek tykadel je více než dvakrát delší čtvrtého (32 : 15). Membrana krajní žilky krovek je velmi úzká, jako žebrovitá, a má jen u konce, a to ještě nezřetelnou řadu okének. Dél. form. macr. $3^1/_4$—$3^1/_2$, form. brach. $2^1/_2$—3 *mm*. U Kralup. V seznamu Dudově s předešlou pod jedním jménem. scapularis *Fieb.*

Monanthia *Lep. Serv.*

1. (10.) Blanité postranní okraje štítu jsou jen lehounce vypuklé a leží na povrchu štítu. Konec processu je bez vesicule. Krovky nejsou hrbolkovitě prohnuty, membrana krajní žilky krovek má alespoň uprostřed jen jednu řadu okének.

2. (9.) Blanité postranní okraje štítu jsou široké, na vnitřním kraji nevykrojené a postranní dva kýly štítu, rovnoběžné neb v předu sbíhavé, jich úplně neb skoro dosahují.

3. (8.) Postranní kýly štítu se v předu sbíhají. Dva základní články tykadel a nohy šedožluté, zřídka stehna uprostřed tmavší.

4. (5.) Membrana krajní žilky krovek má po celé délce jen jednu řadu okének. Černá hlava ozbrojena je pouze třemi předními, a to velmi krátkými trny. Blanité postranní okraje štítu dosahují až ku střednímu kýlu. Štít je v předu trochu protažen, má okraje v přední části přímé a střed horní plochy černý. Laterální pole krovek má tři řady okének. Dél. $2^1/_2$—3 *mm.* U potoků na kvetoucí pomněnce a na kostivalu. (Ent. Mon. p. 22.) platyoma *Fieb.*

5. (4.) Membrana krajní žilky krovek má u kořene a u špice dvě nepravidelné řady okének.

6. (7.) Střed štítu je černý; laterální pole krovek má tři řady okének. Hlava ozbrojena je pouze třemi předními nepatrnými trny. Vejčitá, do předu velmi zúžena, za středem značně široká. Na povrchu šedožlutá, místy černá. Délka $3^1/_4$—$3^3/_4$ *mm.* Na bodlácích (Fieber) a kostivalu lékařském symphyti *Vall.*, (vesiculifera *Fieb.*)

7. (6.) Střed plochy štítu je světlý; laterální pole krovek má čtyři řady okének. Svrchu hněda, síť místy, zvláště za discoidálním polem, světlá. Vnější discoidální žebro střídavě světlé a tmavé. Dél. $3^1/_4$—$3^1/_2$ *mm.* Na pomněnkách (Myosotis palustris). Sedmihorky — Duda, Nová Huť — Nickerl, Kralupy — Mužík. humuli *Fab.*

8. (3.) Postranní kýly štítu jsou rovnoběžné. Základní dva články tykadel, stehna, hlava a střed plochy štítu jsou černé. Vnější discoidální žebro střídavě světlé a tmavé. Na povrchu převládá barva žlutá, s nádechem do červena. Dél. $2^3/_4$—3 *mm.* Na pomněnkách; Jindřichův Hradec, Králové Hradec, Soběslav, Poděbrady — Duda.
lupuli *Fieb.*

9. (2.) Blanité, přehnuté okraje štítu jsou úzké, na vnitřním kraji vykrojené. Postranní kýly štítu jsou rovnobežně, vpředu zkrácené, tak že blanitých okrajů nedosahují. Prvé dva články tykadel, hlava, veliká část střední plochy štítu

a stehna jsou černé. Jinak barva na povrchu těla žlutá, ale ještě na mnoha jiných místech tmavá. Tak hlavně při okraji krovek i na ploše jejich, kde tato jednotlivá tmavá místa skoro ve dvě příčné pásky při středu krovek splývají. Dél. $3^1/_4$—$3^3/_4$ *mm.* Velmi hojná a všeobecně rozšířena na hadinci (Echium vulgare). echii *Schrk.*

10. (1.) Přehnuté blanité okraje štítu jsou vysoko vyklenuté, na vnitřní straně hluboko tupě vykrojené. Processus má na špici vesiculi. Plocha krovek je na dvou místech vysoko prohnutá, tak že tu tvoří dva tupé široké hrbolky. Membrana krajní žilky krovek má po celé délce dvě nepravidelné řady okének. Dvojtvárná. Vesicule v předu štítu velmi vysoko vyklenutá. Velmi široká, na hlavě a střední ploše štítu černá. Celkem na povrchu hnědá; světlejší jsou vesicule v předu štítu a vzadu na konci processu. Dél. form. macr. $3^1/_2$, form. brach. $2^1/_2$—$3^1/_5$ *mm.* Na hadinci v okolí pražském — Fieber, Čelakovice — Duda, Cheb — Dalla Torre, Kralupy — Mužík. rotundata *H. Sch.*

Paedogenese a parthenogenese u Tanytarsa.

Dr. Jan Zavřel.

Předběžná zpráva.

V srpnu loňského roku chytil jsem několik larev z rodu Tanytarsus. Na nich zjistil jsem zajímavý případ paedogenese. Ovaria v pupě se předčasně vyvinují, pupa odumře a za několik (asi 6) dní vylezou z ní mladé larvy. Dodnes chovám tyto larvy živé, už několikátou generaci, vesměs z vajíček paedogenetických. Imago shoduje se až na nepatrné odchylky se severoamerickým druhem Tanytarsus fatigans n. sp. Johannsen. Když jsem letos v březnu přednášel o tomto zjevu v zemském museu moravském v Brně, poukázal jsem na pravděpodobnou identitu tohoto Tanytarsa a »malého druhu Chiromus«, u něhož poprvé podobný zjev popsal O. v. Grimm v r. 1870. Zároveň jsem se zmínil, že v tomto případě máme typický přechod mezi zjevem paedo- a parthenogenese, čímž se stává dlouho přetřásaná otázka, jsou-li

vajíčka paedogenetická opravdovými vajíčky, či jsou-li to jen »pseudoova«, bezpředmětnou. V těchto dnech našel jsem nový pěkný doklad pro svůj názor. Z larev jiného druhu rodu Tanytarsus vychoval jsem samičku, která 2 minuty po vylíhnutí nakladla asi 2 *cm* dlouhou šňůru vajíček v rosolovitém, růžencovitě zaškrcovaném obalu (asi 66 vajíček v jedné šňůře). Vajíčka, zcela jistě parthenogenetická, vyvíjejí se normálně dále. Imago podobá se nejvíce severoamerickému T. muticus n. sp. Johanns. Oba jmenované druhy Tanytarsů jsou si značně podobny i jako larvy i jako imaga.

Domnívám se tudíž právem, že také paedogenesa pup prvního druhu je jen předčasně vyvinutou parthenogenesou. Je jisto, že i paedogenesa larev Cecidomyid je zjevem stejným, jenže vystupuje ještě v mladším stadiu vývoje. Podrobnější zprávu o těchto zjevech ponechávám si na dobu pozdější.

Některá nová pozorování na myrmekophilech a jiných hostech mravenců.

Prof. J. Roubal.

Atemeles emarginatus *Payk.* *v.* nigricollis *Kraatz.* Loňského roku (1906) 11. VII. jsem sbíral brouky na skalnaté stráni u Laatsche blíže Malsu v Alpách, kdež bylo mnoho kolonií Formica fusca. Mravenci čile pobíhali po kamenech a veškerých jiných předmětech. Co jsem sehnut nad obráceným kamenem pozoroval hemžící se mravence, přilétl z nenadání Atemeles emarginatus a usedl na nejbližší kámen, kde právě dlelo několik mravenců zpod něho vylezších. Jakmile brouka uzřeli, sesypali se co nejrychleji naň, a dříve ještě, než on mohl křídla složiti, jali se jej olizovati. On však chtěl opět odlétnouti, v čemž jsem mu pincetou zabránil.

Tyrus mucronatus *Panz.* Tohoto Pselaphida jsem chytil v hnízdě Formica rufa jednou u Klatov a pak na Děčínském Sněžníku. Zajisté s oblibou vyhledává hnízda mravenčí jakožto příhodná místa útulku, snad proto by zde metamorfosu prodělával, tak jako to veliká většina t. zv. »myrmekophillů« činí — ne snad, že jim potřeba jest blízkost mravenců, nýbrž pro mrave-

niště v pravém slova smyslu, nebo spíše pro materiál, z něhož zbudováno. Tímto lze si vysvětliti i jmenované nálezy i poznámku Wasmannovu v »Krit. Verz.«: »Unser Tyrus mucronatus ist kein Ameisengast.«

Larva Diptery Ceratopogon. Podobnou larvu, jakou ve Wien. ent. Ztg. kreslí Wasmann, našel jsem u Prahy na Císařském ostrově, a sice u Lasius brunneus 1904.

Fauna Bohemica.

Noví brouci pro Čechy.

1. **Hypocyptus discoideus** *Er.* V náplavu Ohře u Doxan a Píst ve více exemplářích, kdežto obecného H. longicornis, který v náplavech také bývá, v těch místech jsem nenašel.

Jmenovaný nový Hypocyptus jest na prvý pohled markantní krásně červenohnědým středem krovek.

2. **Hydnobius multistriatus** *Gyll.* Velmi vzácného (dle noticek ve veškeré literatuře příslušné) tohoto brouka, kterého objevil v Čechách pan dr. Lokay, jsem chytil v jednom exempláři (♀) v Nové Huti r. 1906. Kus ten jest ve sbírkách pana dra A. Fleischera, zdravotního rady v Brně, který mi jej vyměnil za význačnějšího samečka, nalezeného u Brna.

3. **Liodes rugosa** *Steph.* jsem našel též v Nové Huti a sice už za soumraku v letu v říjnu 1906. *Roubal.*

Drobnosti.

Agyrtes castaneus *F.* poletuje hojně po silnicích spolu s druhy Aphodius a leze po zemi brzy z jara v okolí Roudnice. *Roubal.*

»**Červ**« **Gordius** ze skupiny Nematomorpha, žijícího v dospělém stavu v zažívací rouře různých brouků (v knihách se udává »brouků dravých«), jsem už našel v některých větších druzích rodů Pterostichus, Amara aulica a Silpha obscura. *Roubal.*

Seznam českého dvojkřídlého hmyzu.

Subordo: Diptera orthorrapha.

Sectio I. Nematocera.

A. Eucephala.

Čeleď 1. Sciaridae. Drobounké, čilé mušky vyskytují se v Čechách od března do října. Pro sbírku lze jich získati jen smýkáním neb chovem. Ukrývají se v lukách, v obilí, v keřích zahradních i lesních. Mimo hory všude u nás žije Sciara Thomae ve větších neb menších hejnech.

Sciara *Mg.* (Syn. Molobrus Latr., Planetella Westw., Planetes Walk.)[1])

analis *Egg.* VII. Aš, Cheb, Frant. Lázně, Vinohrady.

aprilina *Mg.* IV. V., okolí pražské (Strašnice, Hostivař, Říčany), leg. Vimmer.[2])

aucta *Winn.* Aš, Cheb.

bilineata *Staeg.* VII. VIII. Police n. M., Broumov, Nové Město n. M., Čes. Skalice; leg. Vimmer. Závist. VI.

boleti *Winn.* Cheb.

flavimana *Zett.* VII. VIII. Pahorkatiny u Velešína, České Třebové, Ústí n. Orl., Žamberka; leg. Vimmer.

fucata *Mg.* V. Na lesních lukách v pražském okolí (Krč, Kr. Vinohrady, Dobřichovice, Černošice, Radotín); leg. Vimmer.

hyalipennis *Mg.* Cheb, Police n. M. VII.

Kowarzi *Greg.* Seznam Kowarzův.[3])

macilenta *Winn.* VII.—IX. Rudohoří a jeho úpatí.

morio *Fabr.* Kr. Hradec,

morosa *Winn.* Cheb, Aš, Frant. Lázně.

nervosa *Mg.* VII. Okolí pražské (Krč, Kr. Vinohrady), Velešín, Krumlov, Vyšší Brod; leg. Vimmer.

nigripes *Mg.* V. Radotín, Černošice, Dobřichovice, Karlík, podél Berounky; leg. Vimmer. — Čes. Třebová.

---

[1]) Při ustálených jménech nebudeme uváděti synonym, při nově zavedených jménech nejprve připojíme synonymum ze Schinerova díla.

[2]) Druhů, při nichž je poznámka, kdo je sbíral, Kowarz ve svém seznamu neuvádí.

[3]) Poznámka tato značí, že jsem druhů osobně nesbíral.

nitidicolis *Mg.* Závist. IV.
nocticolor *Winn.* Sezn. Kowarzův.
praecox *Mg. VI. VII.* Cheb, Frant. Lázně, Středohoří.
pallipes *Fabr.* V. Pražské okolí (Závist, Vrané, Jíloviště), Velešín, Krumlov; leg. Vimmer.
pulicaria *Mg.* VII. VIII. Svitava, Č. Třebová, Ústí n. Orl., Lanškroun; leg. Vimmer.
rufiventris *Mg.* VI—VIII. Úpatí rudohorské, místem v Podkrkonoší: Semily, Jilemnice.
silvatica *Mg.* VII. Poříčí Třebovky.
Thomae *L.* VII. VIII. V každé české pahorkatině mimo hory; často v hejnech na okoličnatých rostlinách, zvláště hojná u Protivína, Čes. Třebové, Velešína, Police nad Met.
trepida *Winn.* Seznam Kowarzův.
triseriata *Winn.* VII. VIII. Středohoří.
velox *Winn.* VII—IX. Frant. Lázně, Cheb.
vivida *Winn.* Frant. Lázně.

T r i c h o s i a *Winn.*

modesta *Winn.* VIII. Seznam Kowarzův.

Čeleď 2. **Mycetophilidae.** Smýká-li se hlavně v lesích neb v sousedství lesním, ocitnou se v smykací síti také bedlobytky (Mycetophilidae), ale vždy ojediněle, nikdy v množství jako třeba zelenušky (Chloropinae). Pohodlněji možno je vychovati z hub, jak o tom svědčí články Pastejříkovy v Časopise Čes. Ent. Spol. roč. III. a IV. Poletují od jara do podzimku, avšak v VIII., IX. a X. nejčetněji. Časně z jara již žijí, neboť v únoru byly z trouchu propodsívány.

C o r d y l a *Mg.*

crassicornis *Mg.* VI—IX. Střední Čechy.
fuscata *Latr.* (fusca *Mg.*) VIII—IX. Střední Čechy.
murina *Wtz.* Cheb. obscuripennis *Wtz.*

M y c e t o p h i l a *Mg.*

bimaculata *F.* VI—IX. Cheb, Aš.
biusta *Mg.* Frant. Lázně.
blanda *Winn.* Cheb.
lineola *Mg.* V—IX. Velešín.
luctuosa *Mg.* Vychována z hub.
lunata *Mg.* (lunata Fabr. = signata Meig.).

pumila *Winn.* VI—IX. Kleneč.
punctata *Mg.* V—IX. Velká Chuchle, Radotín; Žamberk.
rufescens *Ztt.* VII. VIII. Seznam Kowarz.
signata *Mg.* 1830, Stann. 1830. Kleneč.
spectabilis *Winn.* VII. VIII. Aš.
unipunctata *Mg.* VI—IX. Frt. Lázně.
vittipes *Ztt.* VI—IX. Cheb, Houška.
xanthopyga *Winn.* X. Veselí n. Lužn.; leg. Pastejřík.

R h y m o s i a *Winn.* (Schin: Rymosia.)
cristata *Stg.* VI—IX. Sv. Magdalena u Třeboně.
domestica *Mg.* VI—VIII. Sv. Magdalena u Třeboně.
fenestralis *Mg.* VI—VIII. Seznam Kowarz.

D y n a t o s o m a *Wtz.*
fuscicorne *Mg.* VII., VIII., leg. Vimmer (Krč); syn. Mycetophila praeusta Mg., Staeg.

E x e c h i a *Winn.*
cincta *Wtz.* Třeboň.
fungorum *Dg.* (Tipula fungorum Dg., Mycetophila fungorum Walk.)
interrupta *Ztt.* VII., VIII. Třeboň.
intersecta *Mg.* Seznam Kowarz.
lateralis *Mg.* IV—IX. Třeboň.
subulata *Winn.* VI—VIII. Jindř. Hradec.
tenuicornis v. d. *Wlp.* VI—VIII. Soběslav, Cibulka.
confinis *Winn.* Tábor, leg. Hlava.

A l l o d i a *Wtz.* (Mycetophila Stann., Walk., Mcq.)
crassicornis *St.* VI.—VIII. Vrané.
lugens *Wied.* syn: ornaticollis *Mg.* VI.—IX.

M y c o t h e r a *Winn.*
dimidiata *Stg.* VI., VII. Vrané.

B r a c h y c a m p t a *Winn.*
amoena *Winn.* VII., VIII.
bicolor *Mg.* VI.—VIII.
griseicollis *Stg.* VI.—IX.

D o c o s i a *Winn.*
sciarina *Mg.* VII. Cibulka u Košíř.
valida *Winn.* VI.—IX.

T r i c h o n t a *Winn.*

obesa *Winn.*
submaculata *Stg.* VII.—IX. Štěchovice.

P h r o n i a *Winn.* (U Třeboně.)

humeralis *Winn.* VI.—VII. = forcipula *Winn.*
rustica *Winn.* VII., VIII.
squalida *Winn.*
strenua *Winn.* VI.—IX.
tenuis *Winn.* VI.—IX.

S c e p t o n i a *Winn.*

nigra *Mg.* V.

Z y g o m y i a *Winn.*

notata *St.* VII.
vara *Stg.* VI.

G l a p h y r o p t e r a *Winn.* = Neoglaphyroptera Ost-Sack.

fasciola *Mg.* VII., VIII.
fascipennis *Mg.* VII.
Winthemi *Lehm.*
picta *Mg.*
subfasciata *Mg.* VII.

B o l e t i n a *Stg.* (Závist.)

basalis *Mg.* VII.
dispar *Wtz.* VII.
nigricoxa *Stg.*
sciarina *Stg.* V.—IX.
trivittata *Mg.* V.—IX.

P a r a t i n i a *Mik.* (Verh. d. k. k. zool. bot. Ges. Wien. XXIII. p. 333, 1874.)

sciarina *Mik.*

D i a d o c i d i a *Wtz.*

ferruginosa *Mg.* VII., VIII.

T e t r a g o n e u r a *Winn.*

hirta *Winn.*

L a s i o s o m a *Winn.*

pilosa *Mg.* VII., VIII.

S c i o p h i l a *Mg.*

alacris *Winn.* VII.—IX.
apicalis *Winn.* VI.—IX.
fimbriata *Mg.* VIII. Jindř. Hradec.
flava *Winn.* VII.
fusca *Mg.* VIII. Jindř. Hradec.
inanis *Winn.* VII.—IX.
cinerascens *Mg.* VII.—IX.
exigua *Winn.*
hyalinata *Mg.* VIII. Třeboň.
limbata *Winn.* VII., VIII.
trilineata *Ztt.* VIII., IX.

A s i n d u l u m *Ltr.*

femorale *Mg.* VII., VIII.

P l a t y u r a *Mg.*

discoloria *Mg.* V.—VII. Čes. Skalice.
fasciata *Ltr.* VII. Čes. Skalice, Kr. Hradec.
humeralis *Wtz.* » »
marginata *Mg.* » »
modesta *Wtz.*
nemoralis *Mg.* VIII.
occlusa *Lw.*
semirufa *Mg.*
succincta *Mg.* IX.
taeniata *Wtz.*

B o l i t o p h i l a *Mg.*

bimaculata *Ztt.* V. Závist.
cinerea *Mg.* V.—VIII. »
fusca *Mg.* V.—VIII.
tenella *Wtz.* Předměřice.

M a c r o c e r a *Pz.*

angulata *Mg.* VII. Závist.
centralis *Mg.* VII., VIII. »
crassicornis *Wtz.*
fasciata *Mg.* VI.—IX.
lutea *Mg.* VII., VIII.
stigma Curtis.
vittata *Mg.* VIII.

M y c e t o b i a *Mg.*

pallipes *Mg.* VI.

Čeleď 3. Bibionidae. Po celý rok ukrývají se v trávě různí jedinci, na jaře velké druhy, v létě menší. Rody Dilophus a Bibio rozšířeny jsou po celých Čechách, Penthetria zdá se býti obyvatelem vysokých míst. Scatopse miluje krajiny teplejší, bohaté zahradami, parky, lesíky.

A n a r e t e *Hal.*

candidata *Hal.* VII. Polabí.

P e n t h e t r i a holoserica *Mg.* leg. Dr. Vávra: Kačlehy, Černé jezero na Šumavě.

S c a t o p s e *Geoffr.*

brevicornis *Mg.* VII., VIII. Velešín, Protivín.
clavipes *Lw.* VI. Velešín, Krumlov.
flavicollis *Mg.* V. VI. Veltrusy.
notata *L.* IV.—IX. Velešín, Krumlov.
recurva *Lw.* V. Frant. Lázně.
transversalis *Lw.* VI. Aš, Cheb.

Dilophus *Mg.*

albipennis *Mg.* IV.—VIII. Protivín, Velešín.
vulgaris *Mg.* VI., VII., VIII. V severových. a jihových. Čechách na okol čnatých rostlinách hojná. Jinak všude obecná. Čes. Třebová, Lanškroun, Žamberk, Skalice, Kr. Hradec.

Bibio *Geoffr.*

clavipes *Mg.* V., VI. Police n. Met., Broumov,
ferruginatus *L.* V., VI. Náchod, Č. Skalice, Smíchov.
hortulanus *L.* IV.—VI. Všude obecná.
hybridus *Hal.* V. Sezn. Kowarz.
Johannis *L.* V., VI. V okolí pražském.
laniger *Mg.* V. Č. Třebová, Aš.
marci *L.* III.—VI. Všude obecná.
nigriventris *Hal.* VI. leg. Dr. Uzel; Kr. Hradec.
pomonae *F.* VII. leg. Kotouč; Váp. Podol, Čes. Třebová, Dobřichovice; leg. Vimmer.
reticulatus *Lw.* VI. leg. Dr. Uzel; Kr. Hradec.
varipes *Mg.* V., VI. Střední Čechy, Česká Skalice, Král. Hradec.
venosus *Mg.* V., VI. Střední Čechy, Kr. Vinohrady (park).

Čeleď 4. **Chironomidae.** Zástupci této čeledě rozšířeni jsou po celých Čechách. Cricotopus, Orthocladius a Camptocladius vyskytují se hojně v lesnatých vlhkých krajinách.

Tanytarsus v. d. *Wlp.* (Křídla na ploše osrstěná, tarsus I. noh delší než tibia — Schiner 579—598: Chironomus.)

flavipes *Mg.* VIII.
gmundensis *Egg.* V., VI.
punctipes *Wd.* VIII. Třeboň.
pusio *Mg.* VI.—VIII. Veselí n. L.
tenuis *Mg.* VI. Velešín, Zlatá Koruna, Krumlov.
vernus *Mg.* IV.—VI. Davle.

Chironomus *Mg.* (Křídla lysá, nohy jako Tanytarsus. Schiner: Chironomus.)

albimanus *Mg.* V. Hostivař, Krč, Cernošice.
annularis *Dg.* V. Třeboňsko, Veselí n. L.
aprilinus *Mg.* IV.—VI. leg. Vimmer Hostivař, Krč, Radotín, Vršovice, Kačlehy.

Pořad schůzí ve správním roce 1907.

Únor	Únor	Březen	Duben	Květen
5.	26.	19.	23.	28.
Červen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
25.	24.	8. a 29.	12. a 26.	10.

Valná hromada dne 21. ledna 1908.

Schůze konají se v zasedací síni Zemědělské rady pro král. České na Václavském náměstí, číslo 54 v I. poschodí a počínají o $^1/_2$8. hodině večer.

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

Ročník IV. 1907. Číslo 3.

V PRAZE.

Nákladem České Společnosti Entomologické

Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

atomarius *Ztt.* V., VI. Dobřichovice, Závist.
barbipes *Stg.* VI. Hostivař, Petrovice.
brevitibialis *Ztt.* VI. Závist, lesnatá údolí v poříčí Berounky u Prahy.
chloris Mg. IV. Závist.
dispar *Mg.* V. Údolí Radotínského potoka; Kačlehy; VIII. Police n. Met.; Krč. Syn.: lucidus Zett.
ferrugineo-vittatus *Ztt.* VII., leg. Vimmer. Protivín, Vodňany, Bavorov, Nový Knín.
flexilis *L.* V., VI., Čes. Skalice, Kr. Hradec.
fuscus *Mg.* VI.—VII. Velešín, V. Strašnice.
niveipennis *F.* V.—VII. Protivín, Vodňany, Bavorov.
lucidus V., IX. Cheb. col. Mus.
nubilus *Mg.* leg. Dr. Uzel, Kr. Hradec.
pedellus *Dg.* VI., VII. Polabí (Neratovice, Čelakovice, Lysá, Poděbrady), Velešín, Protivín; Král. Hradec.
pictulus *Mg.* VI., VII., leg. Dr. Vávra Poděbrady; Lysá, Čelakovice, Čes. Třebová.
plumosus *L.* IV., V. Všude na jaře obecný. Vršovice, Hostivař, Benešov, Tábor, Cheb, Aš, Protivín.
pusillus *L.* VIII., IX. Cheb. Col. Mus.
riparius *Mg.* V.—VIII. Bělice, Aš. Cheb IX. Col. mus.
tendens *F.* VIII., IX. leg. Gradl, Aš, Protivín, Hluboká, Veselí n. L., Fr. Lázně.
tentans *F.* leg. Gradl, Cheb, Protivín, Písek.
venustus *Fries.* VIII., IX. Cheb, Aš, Chuchle, Protivín.
virescens *Mg.* VI., leg. Binder; okolí pražské.
viridis *Mg.* leg. Protivín, Česká Třebová, Vodňany, Kačlehy. III. Závist.

Cricotopus v. d. *Wlp.* (Schiner II. 611: Chironomus).

bicinctus *Mg.* VII.
ephippium *Ztt.* V., VIII., Kr. Vinohrady, sady. Police n. M.
sylvestris *F.* VII., VIII., leg. Vimmer, Police n. M., Hronov, Broumov, Cheb, Fr. Lázně.
tibialis *Mg.* VII. Police n. M.

Orthocladius v. d. *Wlp.* (Schiner II. 612: Chironomus.)

barbicornis *F.* III., VIII. Poříčí Malše, Kr. Hradec, Čes. Skalice, Cheb. Frant. Lázně.
minutus *Ztt.* IV., V. Kralupy, Roztoky, Podbaba.

olivaceus *Mg.* VI., VII.
stercorarius *Dg.* III., IV., V. Stromovka, Troja, Cheb, Frant. Lázně.

Camptocladius v. d. *Wlp.* (Schiner II. 612; Chironomus.)

aterrimus *Mg.* IV. Závist. VIII. Velešín. Hostivař. Police n. M.
byssinus *Schr.* IV., V. VII. Police n. M.

Tanypus *Mg.*

carneus *F.*
melanops *Mg.* V., VIII. Protivín. Velešín.
monilis *L.* V.—IX. Protivín, Cheb.
nebulosus *Mg.* V. Kolín.
nervosus *Mg.* V., VI. Polabí, Cheb.
nigropunctatus *Stg.* Polabí.
nudipes *Ztt.*
plumipes *Fries.* Polabí.
punctatus *F.* V. Polabí.
punctipennis *Mg.* VI. Polabí, Cheb.
varius *F.* V. Okolí pražské.

Ceratopogon *Mg.*

bipunctatus L. V.—VIII. Police n. M., Náchod, Hronov, Čes. Třebová, Aš.
brevipennis *Mg.* VII., VIII. Velešín, Aš, Kaplice, Římov.
candidatus *Wtz.* Police n. M.
fasciatus *Mg.* Poděbrady.
femoratus *Mg.* V., VI. Protivín, Aš (Col. Mus.)
flavipes *Mg.* Třeboň.
forcipatus *Wtz.* Protivín.
lineatus *Mg.*
rostratus *Wtz.* VI.—VIII. Brandýs n. Orl. Aš (Col. Mus.)
niger *Wtz.* leg. Vimmer. VIII. 1906. Česká Třebová, Ústí n. Orl.

Čeleď 5. **Culicidae**. Žijí všude v Čechách; v bažinatých krajinách (Třeboň, Veselí, Netolice, Polabí) stávají se člověku velmi obtížnými.

Anopheles *Mg.*

maculipennis *Mg.* VII., VIII. Hejna okolo starých labských ramen.

bifurcatus *L.* VIII. Č. Třebová, leg. Wimmer.

Culex *L.* Žije v každé krajině, kde je dostatek vlhka pro larvy,

annulatus *Schr.* IV., VII. Hlavně v Polabí, vedle toho na Třeboňsku, Budějovicku.

annulipes *Mg.* V. Všude při starých říčních ramenech, zvláště v lesích.

cantans *Mg.* V., VII. Hojný ve vlhkých lesích. (Protivín, Houška.)

dorsalis *Mg.* VII. U nás nikoliv hojný.

nemorosus *Mg.* V., VIII. Obývá rád vlhké lesy travnaté (Sosbělav, Třeboň, Tábor, Protivín).

ornatus *Mg.* V. U Poděbrad jako jinde v Polabí zhusta se vyskytuje.

pipiens *L.* IV., V., VII., VIII. U koryt potoků lesních: Krč, Závist, Radotín, Chuchle.

vexans *Mg.* VI.—VIII. Ve vlhkých lesích v poříčí řek a potoků: Protivín, Hluboká, Třeboň, Jind. Hradec.

Mochlonyx *Lw.*

velutinus *Ruthe.* V., V., leg. Hlava (Poděbrady), det. Vimmer.

Corethra *Mg.*

plumicornis *F.* VI., VII., leg. Duda, Všetaty; Vávra, Strašnice.

Čeleď 6. **Ptychopteridae.** Skoro všude po Čechách v poříčí řek a potoků; nikde nejsou tak hojně rozšířeny jako v Polabí.

Ptychoptera *Mg.*

albimana *F.* VI.—VIII. Lysá, Kr. Hradec, Smečno.

contaminata *L.* V., VI., VII., VIII. Houška, Čelakovice, Neratovice, Protivín.

scutellaris *Mg.* VI. VII. Houška, Smečno.

lacustris *Mg.* leg. Gradl, Cheb, Aš.

pratensis *L.* leg. Vimmer, Č. Třebová.

Celeď 7. **Dixidae.** V rybničnatých a tůňkovitých krajinách v Polabí, v úvodí Cidliny, v rovině Budějovické a Třeboňské.

Dixa *Mg.*

aprilina *Mg.* V.—VIII. Poděbrady.

lineata *Mg.* VI. Poděbrady.

maculata *Mg.* VII.
nebulosa *Mg.* Třeboň.

Čeleď 8. Blepharoceridae

Liponeura *Lw.*

brevirostris *Lw.* VII., VIII. Fr. Lázně (Col. Musei).
cinerascens *Lw.* VII., VIII. Fr. Lázně (Col. Musei).

Čeleď 9. Simulidae. Časně z jara v hejnech poletují, páříce se; člověka bodají.

Simulium *Ltr.*

aureum *Fries.* VI. Kolín, Kr. Hradec.
argyreatum *Mg.* VII. leg. Vimmer; Kolín, Velešín, Maria Sorgh.
fuscipes *Fries.*
hirtipes *Fries.* VI., VII. Č. Třebová, Kr. Vinohrady.
maculata *Mg.* V. leg. Vimmer, Vinohrady, zahrada Feslovka.
nigrum *Mg.* VI. Neratovice.
ornata *Mg.* VI. VII., leg. Vimmer, Protivín.
pictum *Mg.* VI., leg. Vimmer (Houška), Kr. Vinohrady.
pusillum *Fries.*
pygmeum *Ztt.* V. Kladno.
reptans *L.* VI. Kol obilí, Kladno, Houška, Kr. Vinohrady.

Čeleď 10. Orphnephilidae.

Orphnephila *Hal.*

testacea *Ruthe.* VII.—IX.

Čeleď 11. Psychodidae. Hostí je vlhká a často i nečistá místa po celých Čechách v nížinách.

Psychoda *Ltr.*

phalaenoides *L.* V.—IX. V nížinách, na záchodech a vlhkých zdech.
sexpunctata *Curt.* V.—VIII. Jako předešlá.

Pericoma *Hall.*

nubila *Mg.* V., VI. Houška, Radotín, na křoví při vodě.
ocellaris *Mg.* VII, leg. Gradl, Aš.

palustris *Mg.* V.—VII. Na křoví u vod; Protivín, Vodňany, Hluboká, Kr. Hradec.

Ulomyia *Hal.*

fuliginosa *Mg.* V. Protivín, Třeboň.

Čeleď 12. Rhyphidae. Nejhustěji v Pražském okolí, fenestralis obecná v nižších polohách.

Rhyphus *Ltr.*

cinctus *F.* VI., VII.
fenestralis *Scop.* VII.—IX. Praha, předměstí, pražské okolí; vedle toho skoro obecná.
punctus *F.* VII. Štěchovice.

(Pokračování příště.)

Nová odrůda. Col. myrmidone. *Esp.*

H. A. Joukl.

Lonského roku v první polovině dubna chytil pan prof. R. Hartmann v Bělé pod Bezdězem velmi zajímavý exemplář ♂ Col. myrmidone Esp., přezimovaný to kus s částečně porouchaným okrajem.

Motýl tento je na prvý pohled nápadný tím, že na povrchu předních křídel černá skvrna diskoidální úplně schází; ni jediná černá šupinka nenaznačuje místo, kde se typická tato skvrna tvaru nejčastěji půlměsíčného nalézti má.

Povrch zadních křídel tmavší než u typu. Příčinou tohoto tmavého zbarvení zadních křídel jsou jednak po celé ploše roztroušené černé šupinky, jednak velmi tmavý pruh, táhnoucí se od kořene zadních křídel podél vnitřního zelenavého okraje k zadnímu rohu.

Celkové zbarvení spodiny obou párů křídel tmavší následkem dosti hojného černého poprášení; veškeré kresby malé, jakoby smyté.

Středová skvrna na spodině předních křídel slabě naznačena s bělavým jádrem.

Odrůda tato zdá se býti velmi vzácnou a nenašel jsem při popisech typu žádné zmínky, že by se diskoidální skvrna ztrácela neb i zcela scházeti mohla.

Obdobná jest odrůda Euchloe cardamines L., kterou v roce 1901 Pfitzner pod jmenem ab. extincta a čtyři leta později v témž časopise (Iris, Dresden) Pabst jako ab. immaculata popsal.

Odhodlal jsem se pojmenovati tuto odrůdu ku cti nálezce jako Col. mymidone Esp. aberr. Hartmanni m.

Auszug.

Im vorigen Jahre wurde im nordöstlichen Böhmen eine interessante Aberration von Col. myrmidone Esp. gefangen. Das Tier ♂ war überwintert und am Saume leicht beschädigt.

Auf der Oberseite der Vorderflügel fehlt der Discoidalfleck vollständig, auf der Unterseite ist derselbe nur schwach angedeutet und weiß gekernt.

Oberseite der Hinterflügel durch zerstreute, schwarze Schuppen verdüstert, ebenso die Unterseite beider Flügelpaare. Die Zeichnung der Unterseite matt, undeutlich.

Diese Aberration ist analog derjenigen von Euchloe cardamines L., welche Pabst als ab. immaculata und Pfitzner als ab. extincta in der »Iris« beschrieb.

Auch ich entschloss mich diese Aberration zu benennen und zwar zu Ehren ihres Entdeckers des Herrn Prof. Rob. Hartmann als Col. myrmidone Esp. aberr. Hartmanni m.

Nová Aleochara z podrodu Ceranota. *Steph.*

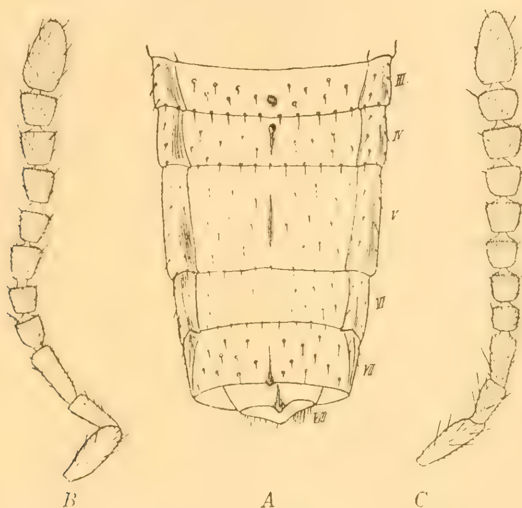
Popisuje MUDr. Em. Lokay.

Aleochara (Subgen. Ceranota Steph.) plicata n. sp. m.

Druh upomínající velikostí i barvou na Aleochara erythroptera Gravh., mající však krovky jasně červenohnědé, štít hnědý se světlejšími okraji a zadeček tmavohnědý, se zadními okraji článků světlejšími; též 7. a 8. článek svrchu jasněji hnědé.

Vyznačuje-li se Al. erythroptera vždy značnějším tečkováním příčních rýh svrchních článků zadečku, jest u nového druhu zadeček svrchu silně lesklý a nanejvýš spoře rozptýleně tečkovaný.

Hlavní znak však nese ♂ nového druhu na svrchu zadečku, neboť třetí článek svrchní má v středu blíže zadního okraje velký tupý hrbolek, proti němuž se na předním okraji čtvrtého článku zvedá opět hrbolek o něco menší a štíhlejší, kterýž přechází do zadu v ostře zvednutou čárkovitou hranu, podobná hrana čárkovitá jest ještě naznačena i v středu pátého článku; sedmý článek má na zadním okraji v středu brdeček jako zrnko, kol něhož jest několik teček s obou stran a který do předu vybíhá opět v ostrou hranu čárkovitou, osmý článek

Aleochara plicata *n. sp.* *A.* Zadeček ♂ s hora, (Abdomen von oben). *B.* Antenna ♂. *C.* Antenna ♀.

jest v středu střechovitě zvednut a vybíhá jeho zadní okraj v dosti objemný kratší trn.

Žádná z dosud známých Ceranot nevyznačuje se u ♂ tolika hrbolky na zadečku.

Kromě těchto znaků má ♂ štíhlejší protáhlejší tykadla nežli ♀ a má na zadečku vespod na předním okraji 2. a 3. článku v středu chvostky ze zlatožlutých delších chloupků, ♀ tohoto znaku postrádá. (Fig. B, C.)

Hlava jest malá, sotva z poloviny šíře štítu, lesklá černohnědá, zlatolesklými chloupky řídce porostlá, průměr oční něco kratší délky spánků. Tykadla sedí na nepatrném hrbolku, jsou

červenohnědá se světlejšími prvními články. První článek válcovitý, druhý štíhlejší a něco delší, třetí skoro delší druhého, čtvrtý něco užší a kratší pátého, pátý až desátý u ♂ štíhlejší, skoro delší šířky, u ♀ kratší, něco širší než dlouhý, poslední článek vejčitý, skoro zdélí dvou předcházejících.

Štít lesklý hnědý se světlejšími okraji, něco užší krovek do předu poněkud zúžený, svrchu jemně zlatožlutě chloupkován a rozptýleně dosti jemně tečkován. Štítek chagrinovaný, něco tečkovaný. Krovky asi zdéli štítu, jasně červenohnědé jsou poněkud širší než štít, hustě silně tečkovány, zlatožlutými chloupky hustěji porostlé; zadní zevní rohy jich něco vykrojené.

Zadeček samičky jest svrchu bez hrbolků, silně lesklý, hnědý, velmi spoře tečkovaný. Okraj zadečku jest u ♂ i u ♀ široký, zvednutý.

Nohy jsou dosti štíhlé, světle červenohnědé, prvý článek zadních chodidel zdéli tří následujících a zdéli posledního.

Délka těla ♂ 4·5 *mm*, ♀ 4·3 *mm*.

Dva jedince, náhodou ♂ a ♀ obdržel jsem od pana prof. Boyadjiana, který je nalezl z jara letošního roku v okolí Adany v Malé Asii.

Eine neue Aleochara aus dem Subgen. Ceranota Steph.

Beschrieben von MUDr. Em. Lokay in Prag.

Aleochara (Subgen. Ceranota Steph.) plicata n. sp. m. Die neue Art gehört der Grösse und Farbe nach zu der Al. erythroptera Gravh, die Flügeldecken sind aber hell rotbraun, der Halsschild braun mit helleren Rändern, der Hinterleib dunkel braun mit helleren Hinterrändern der Abdominalsegmente; auch sind die zwei letzten Hinterleibsringe heller.

Bei Al. erythroptera sind die Querfurchen des sonst mehr oder weniger weitläufig punktierten Hinterleibes fast immer deutlich punktiert, bei der neuen Art ist der Hinterleib oben sehr stark glänzend und höchst spärlich punktiert.

Das Haupterkennungsmerkmal ist aber in der Geschlechtsauszeichnung des ♂, nämlich das dritte Dorsalsegment trägt ein ziemlich großes, stumpfes Höckerchen in der Mitte nahe am Hinterrande, diesem gegenüber befindet sich am Vorderrande des vierten Segmentes ein etwas schmäleres stumpfes Höckerchen, welches nach rückwärts in eine scharfkantige lineare Falte übergeht, die auch noch in der Mitte des fünften Segmentes

etwas angedeutet ist. Das sechste Segment ist ohne Auszeichnung; am siebenten Segmente ist der Hinterrand in der Mitte mit einer körnchenartigen Erhebung versehen, welche nach vorne eine scharfe lineare Kante bildet. Das achte Segment ist in der Mitte ebenfalls scharfkantig linear erhoben und geht diese Kante in der Mitte des Hinterrandes in einen kurzen Dorn aus. (Fig. A.)

Das zweite und dritte Bauchsegment trägt an der Basis in der Mitte ein Büschelchen aus längeren, dichten, goldgelben Haaren. Auch sind die Fühler des ♂ schlanker als jene des ♀, bei welchem das 5. bis 10. Glied etwas quer erscheinen, während sie beim ♂ noch deutlich länger als breit sind. Die Größe des ♂ 4·5 *mm*, ♀ 4·3 *mm*. (Fig. B, C.)

Zwei Exemplare dieser neuen Art, zufällig ♂ und ♀ erhielt ich von Herrn Prof. Boyadjian, welcher sie im Frühjahr in der Umgebung von Adana in Klein-Asien sammelte.

Acherontia atropos *L.* (Smrtihlav.)

Jeho původ, pozvolné šíření, potrava housenky, jakož i domnělé »právo domovské« v Evropě.

H. A. Joukl.

V létech 90tých století předešlého rozpředl se zajímavý spor o posledně jmenovaném bodu, totiž, možno-li smrtihlava považovati za lyšaje ve střední a severní Evropě zdomácnělého. Příčinou sporu byl populární článek prof. Dr. Pabsta pod názvem: »Ein unheimlicher Gast auf Deutschlands Fluren,« v kterém autor dokazuje, že v středním a severním Německu dlužno smrtihlava za občasného hosta považovati. Tvrzení toto našlo velkou řadu odpůrců a bylo příčinou, že uveřejněna řada zpráv o vývoji tohoto lyšaje, které nepostrádaly zajímavosti a ku konečnému rozhodnutí sporu valně přispěly. Ku některým vrátím se během tohoto pojednání a to hlavně k oněm, jež jeví se býti dosti důležitými a hlavně »objektivními«, abych nemusel užíti slova »pravdivými«.

Smrtihlav je původu exotického a původní jeho vlastí jest tropická Asie, odkud se do sev. Afriky a Evropy a dále směrem k východu až do Japonska rozšířil (na východě a na Malajských ostrovech (jen var. styx). Rösl zastává správný náhled

že teprve po přivezení zemáků a jiných větších Solanaceí se smrtihlav v Evropě usadil; nebyla by veliká a velmi žravá housenka na domácích, celkem malých a roztroušeně rostoucích Solanaceích dostatek potravy našla. Krátce po přivezení a pěstování zemáků v Evropě (konec 16. stol.) máme již první zprávy o smrtihlavu. Aldrovandi již 1602 housenku i lyšaje nakreslil a popsal. Jiná zpráva tvrdí, že housenka smrtihlava v 17. a počátku 18. věku jen na jasmínu nalezena byla.

Že mohl se smrtihlav daleko od své původní vlasti rozšířiti, nahlédneme, uvedeme-li všechny rostliny, na nichž housenka dle věrohodných zpráv nalezena byla; jestiť housenka smrtihlava pravým všežroutem (Polyphagae).

Od počátku června nalezeny housenky na těchto rostlinách: Solanum tuberosum, Sol. nigrum, Sol. dulcamara, Sol. melongena (Sicilie), Lycopersicum esculentum (Sev. Afrika, Italie, Francie), Physalis Alkekengi, Lycium barbarum (Pešť, Temešvár, Tiflis a Borshom). Lyc. europaeum, Datura stramonium, Nicotiana tabacum, Nic. glauca (jen housenky zelené) a ještě na jiných exotických Solanaceích v zahradách pro okrasu pěstovaných; dále na Evonymus europaea, vzácně na Ruta graveolens, Zygophyllum fabago (Kavkaz, Syrie a Kašmir), Fragaria vesca, Pirus malus, P. communis, Philadelphus coronarius, Daucus carota, Sambucus nigra, Lonicera caprifolium, Rubia tinctorum, Erigeron canadense, Ligustrum vulgare, Olea europaea (ve střední Italii a jižní Francii pozorovány housenky smrtihlava, které olivy úplně ožraly a v prosinci se zapupily), Syringa vulgaris, Fraxinus excelsior, Jasminum grandiflorum, Paulownia imperialis (dle prof. Schneidra z Freiburku v B.), Catalpa Syringaefolia, Vitex agnus castus (jen tmavé housenky) a konečně ještě Beta, Urtica a Cannabis sativa; v Persii žije housenka na Solanum persicum a v Severní Africe také na Bignonia catalpa.

Vlastní potravou housenek smrtihlava byly původně as jen Solanacee a vykladou oplozené samice vajíčka jen tam na jiné rostliny, kde se oněch nedostává. Nápadno je, že u nás housenky nikdy na Lycopersicum esculentum nebyly nalezeny, ač rostlina tato zemáku velmi je příbuzná; jen Boisduval udává ji jako potravu housenek smrtihlava v jižní Francii a v severoafrických koloniích. Jinde housenka na této rostlině nalezena nebyla a je nápadno, že i housenky jiných druhů t. zv. všežroutů tuto rostlinu naprosto míjejí. V Uhřích, kde Acher. atropos již zdomácněla a některá léta velmi hojně se vyskytuje, pova-

žována housenka právem za škůdce bramboříšť: škodí zde mnohem více než dlouhotrvající sucha, kdy nať bramborová uschne a brambory zakrní. Žravé housenky ohlodají jednotlivé trsy tak, že jen pahýle výhonů zbudou, tyto pak z postranních oček neustále nové výhony tlačí, obracejíce veškeru sílu na tvoření nadzemní části rostliny, čímž tvoření se hlíz na výhoncích kořenů úplně znemožněno. V okolí Pešti a Temešvaru nalezeny housenky jen na Lycium.

Je známo, že housenka dospělá zapupí se v zemi v hloubce as 15 až 30 *cm*, zrobíc sobě z hlíny zvláštní pevné pouzdro.

O líhnutí se smrtihlava z pupy máme mnoho sobě na první pohled odporujících zpráv, srovnáme-li je bedlivě, dospějeme k zajímavému závěrku.

Na jihu líhne se smrtihlav pravidlem z jara (květen, červen) a jen malé procento již na podzim, as tak, jako se obdobně u nás děje při Deil. euphorbiae L. Čím dále k severu ubývá jedinců z jara se líhnoucích, tak že ve velké části Evropy střední a celé severní (jedině snad Anglii vyjímaje) smrtihlav pravidlem na podzim se líhne a pupy v tuto dobu nevylíhnuté, tedy přezimující až na velmi řídké výjimky, hynou.

V Čechách dle souhlasných údajů lepidopterologů a dle mých vlastních zkušeností líhne se velká většina smrtihlavů na podzim a to od září až do prosince; vylíhnul se mi v netopeném pokoji smrtihlav ještě 9. prosince 1901. Z pup přezimovaných líhnou se u nás smrtihlavi velmi pořídku a nemohu sám ani jediný takový případ uvésti; pan Žežula a Černý zcela souhlasně udávají totéž, ač posledně jmenovaný uvádí i jeden případ jarního vylíhnutí smrtihlava zakrnělého. Marschner, dříve v Kohlfurtu v Horním Slezsku oznamuje, že se mu vylíhnul 3. ledna pěkný smrtihlav. Mohlo by se namítnouti, že toto pozdní, vlastně časné vylíhnutí je přivoděno přenesením pup do teplého pokoje, tedy že jest vlastně t. zv. rychleným vývojem. Tomu ale odporují pokusy s rychlením lyšajů konané, které dokázaly, že zvýšení teploty na pupy lyšajů skoro žádného vlivu nemá a těmto naopak velmi škodlivo býti může. Jen v málo případech urychlila teplota umělá u pup přezimujících lyšajů vývoj as o 3—4 týdny.

Že může smrtihlav na podzim vylíhnutý přezimovati, je nesporno a dokazuje to zpráva, že v plné zimě (přesné datum neudáno) za nastalé oblevy nalezen bezvadný smrtihlav na

sněhu, arci mrtev. Vylákán z teplého úkrytu hřejícím slunkem, patrně za mrazivé noci zmrzl.

Naskytá se nyní otázka, mohou-li u nás na podzim vylíhnutí smrtihlavi býti zakladateli nové generace a tu právě stojíme před jádrem celého sporu, pro který mnoho inkoustu již prolito. Odpověď musí býti naprosto zápornou; nebylať nikdy a nikým v podzimu chycena samice smrtihlava, která by byla jen jediné, života schopné vajíčko vykladla. Dr. Pabst, Dr. Hess, Oudemann, Kreye a jiní dokázali, že samice podzimní nemají ve vaječníku ni nejmenší stopy po vajíčkách a dutina vaječníku je vyplněna žloutkovitou tekutinou; i ústrojí genitální jeví se býti u obou pohlaví zakrnělé. Následující případ dokazoval by dále, že ani samice z jara vylíhnuté novou generaci zabezpečit nemohou. Kreye sděluje, že se 22. června vylíhnul z pupy přezimované krásný smrtihlav-samice; dle plného a objemného abdomenu soudil na hojný počet vajíček. Prof. Dr. Hess břicho samice otevřel a celá prostorná dutina obsahovala žlutavou tekutinu, beze stopy vajíček a vláken pravidelně je pojících. Ani podzimní II. generace smrtihlavů jižních nezabezpečuje další trvání druhu, an i u těchto prázdné vaječníky samic a zakrnělé pohlavní ústrojí obou pohlaví konstatovány. Úkol udržeti druh v dalším pokolení připadá tedy pravděpodobně jen jarní generaci jižní (I. generace).

Veškerá právě uvedená fakta dokazují, že v střední a sev. Evropě nemohl by se smrtihlav tak hojně vyskytovati, kdyby přílet oplozených samic z jihu rok co rok se neopakoval. Přílet jest v letech teplých hojnější než v chladných, jsa podporován teplými jižními větry.

Tvrzení Dr. Pabsta, že jen oplozené jižní samice na pouť severní se vydávají, jest velmi pravděpodobné. Životní úkol samce vyplněn oplozením samice, načež v krátku hyne; samici teprve nyní nastává úkol nejdůležitější, totiž vhodné uložení oplozených vajíček na místo pro pokolení příští nejvýhodnějších. Dr. Fischer ze Štokeravy popírá, že by mohla samice smrtihlava daleké cesty konati, tvrdě, že let její je těžkopádný, což prý podmíněno objemným tělem a nemotornými, širokými křídly. Lyšajové rychle a daleko lítající mají prý křídla úzká. Tvrzení toto samo sobě odporuje. Je jisto, že tělo smrtihlava je v poměru k ostatním lyšajům nejobjemnějším a příroda vyrovnávajíc tuto zdánlivou nesrovnalost, dala k tělu tomu mohutná křídla s velkou plochou odporu a hrudním svalstvem veliké motorické

síly. Rychlost letu smrtihlava právem nazvati možno střelhbitou a pohyb křídel je tak rychlý, že jich v letu ani postřehnouti nelze. Další tvrzení téhož entomologa, že musí smrtihlav následkem krátkého sosáku na daleké pouti hladem záhynouti je dosti nepředložené; vždyť u nás jako na jihu dostatek lehce dostupné potravy najde, an u nás také s kůry stromů sladké šťávy prýští a včely domácí i divoké med snášejí.

Četl jsem nedávno zprávu jistého sběratele motýlů z Moravy, kde zcela vážně tvrdí, že »k nim přiletují smrtihlavi od severu«. Tímto »vynálezem« zabity rázem všechny theorie. Neudám pramen, ale radím redaktoru onoho, jinak dobrého listu, aby takovou »vědu« ponechal vždy do prvního aprilového čísla.

Než, k věci. Stejně jako smrtihlav přiletují k nám z jihu i jiní vzácní hosté z rodu lyšajů, jsou to: Daphnis nerii L., Chaerocampa celerio L. a Deileph. lineata F., var. livornica Esp. Housenky D. nerii L. často na bobkovnici nalezeny a vypěstovány. Lyšajové bývají však menší, než oni na jihu vylíhnutí; naproti tomu smrtihlav severnější velikostí nad jižního vyniká.

Že housenky smrtihlava v střední a severní Evropě nebývají nabodány lumky, kdežto na jihu velmi často se tak stává, je také důkazem, že jižní nepřatelé housenek z řad Tachinů a Ichneumonidů smrtihlava k nám doprovázeti nemohou a naše druhy těchto cizopasníků tvrdé kůži housenky přizpůsobeny nejsou. Jediná zpráva (Zeitschrift für Entomologie, Neudamm, 3. B., 4. H. 1898) oznamuje, že z pupy smrtihlava vylíhlo se as tucet much, které jako Chaetoliga xanthogaster Roud. rozpoznány byly. Tento druh nalezen často v housenkách Sphinx ligustri, Smer. ocellata a populi. V květnu l. r. zesnulý anglický lepidopterolog F. Moore našel před lety v okolí Salisbury housenku smrtihlava na brambořišti. Po 6 nedělích vylíhnul se lyšaj, v jehož dutině břišní nalezena as 10 *mm* dlouhá larva jakéhos Ichneumonida. Opakuji ještě jednou, že nebýti příletu z jihu, smrtihlav by v krajích našich byl velkou vzácností, an mnoho pup při přeorávání polí na zmar přichází. Nasbíral jsem vždy při vyorávání a vybírání ranných zemáků (Jánovek) hojně pup, které by jinak byli lidé a ptáci zničili. Jen na polích s zemákem pozdním mají pupy času k svému konečnému vývoji v lyšaje. Pole, na jehož částech střídavě jsem pupy sbíral, bylo ze tří stran uzavřeno lesem i hledal jsem v kypré zemi lesní pod mechem pupy smrtihlava, avšak nenalezl jsem ni jediné; zdá se, že pupy ne-

milují přílišné vlhko lesa. Na kustovnici žijící housenky pupí se zajisté také v kypré zemi přiléhajícího pole.

Venkovský lid v okolí Brandýsa n. L. zove pupy smrtihlava »vrtákem«, patrně pro pohyb článků břišních.

Nelze upříti, že smrtihlav na svém neustálém postupu na sever, dnes v mnohých jižnějších krajích zdomácněl; totiž, že kmen tam z jihu přilétnuvší se následkem příznivých poměrů existenčních trvale usadil a další generace samostatně i bez příletu z jihu udržuje. Takovéto trvalé usazení jmenujeme aklimatisací. Hranice tyto přesně stanoviti je dnes nemožno, schází věrohodné zprávy. Nejsevernější hranicí stálého pobytu smrtihlava zdají se býti tyto země: Jižní Rus, Rumunsko, Uhry, Jižní Morava (?), Dolní a Horní Rakousy, Tyroly, Jižní Bavory, Švýcary, a Sev. Francie; v ostatních částech střední a severní Evropy nutno smrtihlava za občasného hosta považovati.

Jest nápadno, že v některých krajích se smrtihlav po řadu let neobjeví, až pojednou za příznivých okolností hojně se vyskytovati počne.*) Podobně tvrdí i rolníci z okolí Brandýsa n. L., že tam dříve smrtihlav nebýval, ač nyní dosti hojně se objevuje.

Nejsevernější hranice rozšíření smrtihlava je sev. Rusko (okolo Petrohradu některá leta velmi hojný, jindy zase úplně schází), dále Finsko, Švédsko a Norsko až přibližně ku 65. st. sev. š. V Anglii jest smrtihlav každoročním hostem dosti hojným. Překvapení způsobila zpráva o nálezu smrtihlava za polárním kruhem na Lofotech; byl sem patrně některou lodí z krajin jižnějších zavlečen. V Sibíři smrtihlav schází.

Vše, co jsem v tomto článečku snesl, kotví na zprávách vážných entomologů, jež jsem z různých pramenů shledal, dále na dlouholetých zkušenostech mých přátel lepidopterologů, z nichž některé jsem již jmenoval a konečně na dlouholetých zkušenostech a pozorováních mých vlastních.

Pojednání toto má za účel vzbuditi zájem našich českých sběratelů a pohnouti je, by při hledání housenek a chytání lyšaje smrtihlava veškerá důležitá data, jakož i různé zajímavé okolnosti přesně zapisovali a v našem časopise uveřejňovali.

*) Docent M. Gilmer sděluje analogickou zprávu ohledně Deil. galii. Praví, že tohoto lyšaje u Stralsundu, jakož v celém sev. Německu dlužno považovati za přistěhovalce, an prý v některých letech housenka a lyšaj v masách se objevují, aby pak na řadu let úplně zmizeli. Dalo by se očekávati — praví dále — že příští rok po tak hojném vyskytnutí se, bude tento lyšaj zase hojný, stává se však pravý opak; vzdor bedlivému hledání nenalezena ni jediná housenka. (Int. Ent. Zeitschr.-Guben. Jahrg. 1. Nr. 24. pag. 176.)

Několik koleopterologických poznámek.

Prof. J. Roubal.

U Chuděnic jsem smýkal při západu slunce Amarochara umbrosa s trav na mezi u lesa.

V shnilých houbách na Boubíně jsem našel mnoho Catopsů a sice druhy: C. fuscus, alpinus, Kirbyi, chrysomeloides, nigricans, affinis. — Dolichus halensis u Roudnice se objevuje zvláště pod uvadlou vytrhanou plevelí. — Thinobius longipennis a Ligeris u Roudnice jsem našel nejen známým způsobem, vypíráním nejjemnějšího písku vlhkého u řeky, nýbrž též pobíhající na písku a v skulinách bahna. — Na pařezech na trusu králíka divokého v Roudnici vždy v množství žijí: Tachypus flavipes, Dyschyrius globosus, Haploderus caelatus, několik druhů Athet, Tachinus collaris, Oxytetus insecatus. — Za parných dnů prázdninových navštěvuje Amara aulica ve velikém množství úbory Cirsium oleraceum; letos u Chuděnic na jedné louce asi za hodinu jsem jich sesmýkal na 400 kusů!

Agnesia *n. gen. m.**)

Nový rod Pselaphidů myrmekofilních.

Popisuje MUDr. Em. Lokay v Praze.

Corpus breviusculum, convexum, capite antice bituberculato, antennis undecim articulatis, gracilibus, clavatis, basi approximatis, palpis quadriarticulatis, antrorsum in requie porrectis, lacrimiformibus, coxis posticis inter se distantibus, tarsorum unguiculis binis aequalibus.

Tělo jako u Centrotomy podlouhlé, dosti klenuté, do předu zúžené, pokryté jemně a rozptýleně šupinkovitými, přilehlými chloupky, hustěji shluknutými na skráních, lících, ve spodinové jamce štítové, na zadním okraji krovek a na předním a zadním okraji prvého hřbetního článku zadečku. Hlava téhož tvaru jako u Centrotomy, avšak do předu něco více zúžená, takže hrbolek nesoucí tykadla něco vyniklejším se jeví; týž jest vzadu svrchu opatřen podélnou jamkou, za hrbolkem jest záhlaví něco

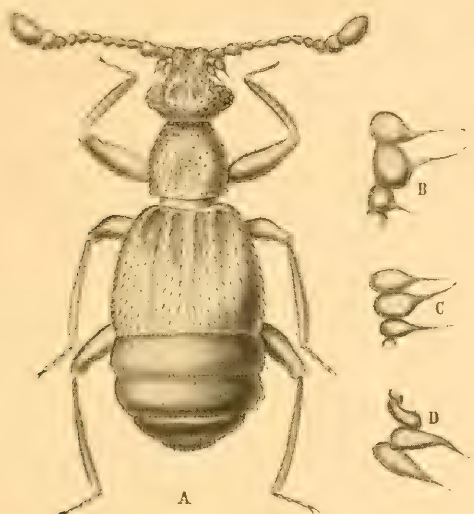
*) Věnováno mé choti pí. Anežce Lokayové, která mi pomáhá ve výzkumech entomologických.

vyhloubené, dvě kulaté jamky s obou stran trochu méně vyznačeny než u Centrotomy. Oči něco více vyniklé než u Centrotomy, skráně za očima do zadu rychle šikmo zúžené. Tykadla jedenáctičlenná, u kořene velmi sblížená, mnohem tenší než u Centrotomy, o něco delší než hlava se štítem, poslední článek jich velmi zvětšený, na zevním konci do zadu trochu šikmo seříznutý, předposlední též mírně zvětšený, širší než dlouhý, oba tvoří s 9. článkem, který jest též mírně zvětšen, trojčlenný kyjovitý konec. Ostatní články tykadel, 3. až 7., jsou tenké, něco málo delší šířky, osmý menší, kulatý, prvý a druhý trochu naběhlejší a delší. Celkem podobají se tykadla více oněm u rodu Enoptostomus, než u rodu Centrotoma. Makadla čelistní čtyřčlenná, menší než u Centrotomy i Enoptostomus, prvý článek malý, 2., 3. a 4. článek obdélně slzovitého tvaru s osinkou na konci, makadla jsou jako u Centrotomy obrácena do předu, jsou však hnědší a lesklá. Štít málo širší délky, do předu více zúžený než do zadu, s jamkou obdélně kulatou u spodiny, vzadu po stranách podélně, mělce vtisknut. Krovky u kořene mnohem širší štítu, do zadu něco rozšířené a po stranách mírně zaokrouhlené, vzadu asi dvakrát širší štítu, na povrchu jich znáti celý šev hřbetní a souběžný s ním celý druhý šev jako u Centrotomy, hrbolek ramenní vyniklý. Zadeček se šesti články, jest asi stejně dlouhý jako krovky, však širší, po stranách něco zaokrouhlený, silně vroubený, do spodu zakulacený; prvý a druhý hřbetní článek skoro stejně veliké, prvý vzadu mírně příčně vtlačený, třetí článek ještě veliký, ostatní na délce ubývající, poslední velmi malé.

Nohy štíhlejší než u Centrotomy, příkyčlí zadních nohou od sebe oddálená, stehna mírně silná, holeně štíhlé, nestlačené u předních dvou párů noh mírně prohnuté, zadní skoro rovné, jen na zevním konci něco ztluštělé a zakřivené, celkem zcela jiného tvaru než u Centrotomy neb Enoptostomus. Chodidla krátká, tříčlenná, prvý článek krátký, druhý dvakrát delší prvého, třetí o třetinu delší druhého. Drápky u všech chodidel dva, stejně dlouhé. Nový tento rod žije v mraveništích jako Centrotoma a Chennium.

Agnesia cilicica n. sp. m. Nigropicea, antennis, palpis, pedibusque obscure rufopiceis, pube brevi minus dense vestita, elytris conjunctis latitudine sua apicali haud brevioribus. Longit. 1·74 mm. Habitat in Cilicia, Asia minor, in nidis formicae Aphaenogaster barbara L.

Černohnědý, tykadla, makadla, nohy tmavě červenohnědé, tělo pokryto nepříliš hustě chloupky šupinkovitými, do zadu přilehlými, hlava se záhlavím vpředu něco vyhloubeným, vzadu mírně naběhlým; s každé strany po kulaté jamce, mezi nimi v středu úzká, mírně vyvýšená přepážka. Tykadla štíhlá, s trojčlenným kyjovitým zakončením, prvé dva články jich jsou širší a delší, následující 3. až 7. jsou úzké, něco málo delší šířky, 8. článek menší, kulatý, 9. širší, něco zvětšený, 10. ještě větší, něco širší délky, 11., poslední kyjovitý, na zevním konci do zadu šikmo seříznutý. Makadla do předu obrácená, mírně veliká, čtyř-

Agnesia cilicica *n. sp.* *B* Palpus Centrotoma, *C* Palpus Agnesia, *D* Palpus Enoptostomus.

člená, 2., 3. a 4. článek podoby obdélné slzy, s osinkou na konci. Štít něco delší než hlava, poněkud delší své šířky, po stranách v středu nejširší, do předu více zúžený než do zadu, s jamkou v středu u spodiny dosti velikou a hlubokou. Krovky skoro dvakrát delší štítu, s hrbolkem ramenním vyniklým. Ostatní znaky jsou při popisu rodu.

Jedinec sloužící za podklad popisu, zdá se býti ♂ (dle podoby kyje tykadel a dle délky drápků chodidel) a nalezen byl v okolí města Adany v Malé Asii z jara ve hnízdě mravence Aphaenogaster barbara L. ve společnosti nového druhu Oochrotus Boyadjiani m.

Agnesia *n. gen. m.*)*

Description d'un genre nouveau de Psélaphides.

Par MUDr. Em. Lokay à Prague.

Ce genre doit être rangé entre le Centrotoma *v. Heyd.* et l'Enoptostomus *Schaum*, car il ressemble par ses palpes maxillaires, dont les trois articles sont pénicillés, à Centrotoma, par ses antennes assez minces, dont les trois derniers articles forment une massue assez grande, et par ses pieds, moins épais, à Enoptostomus.

Corps oblong, assez convexe, assez atténué en avant, couvert partout d'une pubescence gris-jaunâtre, modérément serrée, un peu plus épaisse, aux angles postérieurs de la tête, à la fossette médiane du corselet et au bord apical des élytres. Tète de même forme générale que dans le genre Centrotoma, mais un peu plus atténuée en avant, tubercule antennifère plus prominent, marqué en dessus d'une fossette oblongue, vertex un peu cavé et marqué de deux fossettes rondes, placées transversalement, occiput élevé; yeux granulés, sensiblement plus gros que ceux de Centrotoma. Antennes d'onze articles, insérées très près l'une de l'autre, assez minces, un peu plus longues que la tète avec le corselet, s'épaississantes au sommet, à dernier article très gros, au bout extérieur obliquement coupé, l'avant dernier encore modérément gros et large formant avec le 9e, qui est aussi faiblement agrandi, une massue; les autres articles 3e jusque 7e plus minces, un peu plus longs que larges, le 8e court, rond, le 1er et le 2e plus épais et plus longs.

Palpes maxillaires construites comme chez le Centrotoma de quatre articles, dirigées en avant au répos, avec trois articles pénicillés, 1er très petit, 2e, 3e, 4e en massue de façon d'une larme oblongue. Corselet un peu plus large que long, atténué en avant, marqué à la base d'une fossette médiane oblongue, profonde et vers chaque angle postérieur d'une impression oblongue peu profonde. Elytres réunies bien plus larges que le corselet dès la base, légèrement élargies en arrière, faiblement arrondies sur les côtés, à l'extrémité deux fois aussi larges que le corselet, marquées de deux stries complètes, calus huméral bien saillant. Abdomen de six segments, de même longueur que les élytres,

*) Dédié à ma femme, madame Agnes Lokay, qui m'aide dans mes travaux entomologiques.

plus large, un peu arrondi sur les côtés, fortement rebordé, 1er segment presque aussi long que le 2e, à la base transversalement impressioné, le 3e encore grand, égal, les suivants diminuants de longueur et petits. Les pieds moins épais que ceux de Centrotoma, hanches postérieures distantes, femurs ordinaires, tibias de longueur ordinaire, non comprimés, les quatres de devant au bout légèrement courbés, les derniers au bout extérieur faiblement épaissis et courbés; tarses courts, de trois articles et deux crochets égaux, l'article 1er petit, le 2e plus long, le 3e plus long que le 2e.

Ce nouveau genre parasite dans les fourmillières comme le Centrotoma et Chennium.

Agnesia cilicica n. sp. m.

D'un noir de poix, antennes, palpes et pieds brunes, rougeâtres. Corps couvert d'une courte pubescence, médiocrement serrée, tête ayant le vertex un peu cavé, vers l'occiput faiblement renflé, marqué de deux fossettes rondes, placées transversalement. Antennes assez minces, s'épaissantes au sommet, leurs trois derniers articles formantes une massue peu abrupte. Corselet un peu plus long que large, à plus grande largeur au milieu, plus fortement rétréci en avant qu'en arrière, fossette médiane grande et profonde. Elytres à peu près deux fois aussi longues que le corselet, calus huméral bien marqué. Les caractéres restants ainsi qu'il a été dit plus haut. Long. 1·74 *mm.*

L'unique exemplaire, servant à cette description doit être un ♂ (selon la forme de la massue des antennes et de la longueur des tarses); il fut trouvé au printemps dans les environs d'Adana, Asie Mineure, dans une fourmillière de Aphaenogaster barbara L. avec le nouveau Oochrotus Boyadjiani m.

Nový druh myrmekofilního rodu Oochrotus *Lucas.*

Popisuje MUDr. Em. Lokay v Praze.

Oochrotus Boyadjiani *n. sp. m.* Nový druh liší se od unicolor na první pohled již svým plošším, něco hnědším a lesklejším tělem. Hlava jest širší délky, hustě a zřetelně tečkovaná. Štít plošší než u unicolor a lesklejší, taktéž zřetelně, avšak

řídčeji než hlava tečkován, na zadním okraji ku krovkám lehce v oblouku vykrojen. Krovky mnohem plošeji zklenuté než u unicolor a hustěji i zřetelněji tečkovány; též není tečkování v předu krovek řazené, jako jest tomu u unicolor, nýbrž jest nepravidelné, krovky jsou též řídčeji chloupky porostlé nežli u unicolor. Vespod jeví se dlouhý výčnělek ve středu předohrudí, po jehož stranách umístěna jsou příkyčlí, poněkud užším než u unicolor a jest většími tečkami porůznu poset. Ostatní znaky hlavní jsou tytéž jako u unicolor. Tělo jest vejčité, barvy červenavě hnědé, dosti lesklé, oči scházejí, tykadla nitkovitá, jedenáctičlenná, méně žlutavými chloupky než u unicolor porostlá, nohy krátké a dosti silné, zadní nohy s chodidly čtyřčlennými, prvý a poslední článek chodidel nejdelší, drápky jemné.

Nový tento druh nalezen byl panem prof. Boyadjianem, jemuž jej věnuji, z jara v mraveništích Aphaenogaster barbara L. v okolí Adany v Malé Asii.

Description d'une espèce nouvelle de genre myrmécophile Oochrotus *Lucas.*

Par MUDr. Em. Lokay à Prague.

Oochrotus Boyadjiani *n. sp. m.* Il s'agit d'une espèce nouvelle, que l'on peut au premier coup d'oeil discerner d'unicolor Lucas. Le corps est plus plat, un peu plus brun rougeâtre et plus brillant. Tête est marquée de points bien plus distincts que chez unicolor; corselet plus plat, plus brillant, que chez unicolor, la pointure est distincte, modérément serrée. Elytres plus plates, plus brillantes marquées distinctement de points serrés, la pointure est partout irrégulière, pas au fond des elytres rangée comme chez unicolor. Aussi la pubescence est plus courte et plus modérée. Au dessous la carêne du prosternum est sensiblement plus étroite que chez unicolor, marquée de points gros, dispersés. Les autres caractères correspondent à ceux d'unicolor.

Cet insecte parasite dans les fourmillières d' Aphaenogaster barbara L. Je dois mes exemplaires à Mr. le professeur Boyadjian, qui les a trouvé au printemps dans les environs d'Adana en Asie Mineure et à qui j'ai l'honneur dédier l'espèce.

Fauna Bohemica.

A. Noví brouci.

1. Příspěvek Fr. J. Rambouska.

Harpalus tenebrosus *Dej.* Pod kamenem ve Vraném 27. V. 06.

Stenus Argus var. austriacus *Bernh.* V Liblicích u Čes. Brodu kolem topolů a v náplavech labských nepříliš vzácný.

Philonthus fuscus *Grav.* Na Cibulkách při *Las. fuliginosus Ltr.* sbíral o letošních prázdninách 2 expl. p. Mulač, mnou a prof. Roubalem chyceno několik expl. v duté jabloni mezi Chodovem a Kunraticemi 10. září 1907.

Philonthus tenuis ab. gracilis *Letzner.* Na Závisti s typem jednotlivě na březích Vltavy.

Phloeopora angustiformis *Baudi.* Mezi velmi hojnou *reptans Gr.* jsem našel v Libuni u Jičína v lese »Hlinici« pod korou smrkovou několik expl. 30. III. 07.

Athous vittatus var. Ocskayi *Kiesenw.* Závist (Kracík).

*) **Polydrosus pilosus** *Gredler.* Velmi hojný na Závisti, ve Vraném a vůbec v pražském okolí, též v Hradci Králové (Kracík) a v Neratovicích; nepovažuji ho tudíž za horský druh (viz Catal. Coleopt. Reitter 1906 pag. 617).

Lixus algirus *Lin.* Chycen p. Kracíkem na bodláčí v Dobříši 8. VII. 06.

Phytonomus (Hypera) meles *Fabr.* (non Gyllh.!) Smetán mnou ve Vraném s rostlin kol břehu 27. V. 06, též chycen v labském náplavu u Vosečku 25. III. 06.

Phytonomus trilineatus *Marsh.* Ve Vraném s předešlým.

Dorytomus nebulosus *Gyllh.* Liblice u Č. Br., kol topolů 28. III. 06.

Ceuthorrhynchus symphyti *Bedel.* Voseček 25. III. 06. Labský náplav.

Ceuthorrhynchus campestris *Gyllh.* Smýkáním sítí 1 expl. chycen mnou v Neratovicích 26. V. 07.

Ceuthorrhynchus turbatus *Schultze.* Byl mnou opětně zjištěn na návrších u Vršovic velmi četně na *Cardaria draba.*

Gymnetron villosulum *Gyllh.* Na suchopárech mezi Jirny a Horn. Počernicemi smeten mnou 1 expl. 14. VI. 03.

Gymnetron antirrhini *Payk.* Vrané 27. V. 07. (Též Kracík.)

---

*) Za lask. určení Curcul. děkuji p. radovi Formánkovi v Brně.

2. Příspěvek Prof. J. Roubala.

Philonthus fuscus *Grav.* P. Rambousek nalezl expl. u Č. Brodu. Letos jsem krásného tohoto brouka sbíral ve větším množství u Roudnice.

Bryocharis analis *Payk.* **v. merdaria** *Gyll.* Jest to velice nápadná odrůda se štítem červeným a vyskytá se hlavně v Alpách. Jeden exemplář jsem našel letos na Křemešníku u Pelhřimova.

Colon rufescens *Kr.* jsem chytil v jednom exempláři letos u Vimperka.

Hydnobius punctatus *Sturm.* **v. intermedius** *Thoms*, letos na Boubíně ve dvou kusech se základní formou.

H. strigosus *Schmidt.* Velmi vzácného tohoto brouka jsem našel spolu s předešlým. — Tímto jsem v době jednoho roku zjistil 3 nové formy (ještě zmíněný už dříve H. multistriatus), čímž počet českých Hydnobiů stoupl na 4.

Liodes oblonga *Er.* — Krásného a velmi vzácného brouka toho jsem letos v jednom ex. sbíral na Boubíně. Dle Dra Fleischera žije jen v lanýžích.

L. Vladimiri *Fleischer.* Na Šumavě letos ve dvou exemplářích.

L. calcarata *Er.* **v. nigrescens** *Fleischer* hojně s formou základní na Šumavě. — Pan zdravotní rada Dr. A. Fleischer, nejlepší znalec Liodů mi laskavě přispěl při určení těchto vysoce zajímavých brouků.

Leptinus testaceus *Müll.* Svého času jsem v tomto listě uvedl svůj nález nového toho rodu a zástupce nové pro Čechy čeledi a sice našel jsem jeden kus v Závisti. Letos v září jsem sbíral opět jeden exemplář u Chuděnic na Bělejšově (ve výši asi 700 *m*) pod vlhkým listím.

Dendrophagus crenatus *Payk.* Význačného tohoto Cucujida jsem letos našel na Boubíně. Jest to nový rod pro naši faunu.

Mordella fasciata *F.* **a. villosa** *Schrank.* v jednom kuse u Roudnice na trávě na mezi. — Dříve jsem ji našel jen v Tyrolských Alpách.

Tychius quinquepunctatus *L.* **v. taunus** *Fricken* sbírala moje žena v několika exemplářích u Žernosek letos v červnu. Dosud je význačná tato varieta známa jen z Nassavska. Dle sdělení p. Rambouska též v Troji.

3. Příspěvek od Dra Em. Lokaye.

Tachys bisulcatus *Nicol.* jednoho jedince tohoto nového střevlíčka pro naši formu ulovil jsem letos v náplavu červencovém na Maninách.

Aloconota debilicornis *Er.* ulovil jsem ve dvou jedincích ♂ a ♀ z letošního červencového náplavu na Maninách.

Anthophagus alpestris ab. transversus *Motsch.* Vyskytuje se v červnu v Krkonoších, mám jej z okolí Spindelmühle.

Anthophagus caraboides ab. maculipennis *Luze.* Jednoho jedince smýkala moje choť v létě v okolí Bělé p. Bezdězem.

Thinobius longipennis var. pusillimus *Heer.* Vyskytuje se v Polabí i Povltaví skoro stejně hojně jako longipennis.

Stenus pumilio *Er.*, kterého nalezl pan inženýr Devorezky v okolí Budějovic. Ulovil jsem jednoho jedince z labského náplavu u Čelakovic.

Stenus carbonarius *Gyllh.* jsem nalezl letos u Bezdreva na Hluboké.

Stenus neglectus *Gerh.* nalezl jsem 15. III. 06 ve Vltavském náplavu u Prahy.

Stenus niveus *Fauvel* jsem vysel v jediném jedinci z náplavu labského z jara u Čelakovic.

Lathrobium brunnipes var. luteipes *Fauv.* jest okřidlená forma s dlouhými krovkami. Moje choť nalezla jednoho jedince u Hluboké, druhého jsem prosel z labského náplavu u Čelakovic.

Euplectus nubigena *Reitt.* nalezla moje choť jednoho jedince 26. 8. 06 v mechu z pařezů u Poněšic blíže Hluboké.

Batrisus adnexus *Hampe* nalezen mou chotí na témže místě v Poněšicích ve dvou jedincích ze dříví pařezů; letos jsem na starých dubech u Bezdreva ulovil dva další jedince ze společnosti Lasius fuliginosus.

Ceutorrhynchidius melanarius *Steph.* vyskytuje se v jarních náplavech Labe u Čelakovic, ač dosti vzácně.

Sermyla halensis *L.* ulovila moje choť asi ve 20 jedincích na Hluboké kol rybníků smýkáním.

B. **Nové české hymenoptery.**

1. Příspěvek P. A. Kubese.

Anthrena sericata *Imh.* Kolín, v květnu na jehnědách vrbových.

Anthrena florea *F.* Kolín, v červenci; dosti hojná na posedu.

Gorytes (Harpactes) laevis *Latr.* 1 ♀ 22. VII. 07 Kolín. **Myzine sexfasciata** *Rossi.* 1 ♀ 27. VII. na Kravském vrchu u Znojma. Tamže sbíráno též **Camptopoeum frontale** *F.*

2. Příspěvek Oldř. Šustery.

K seznamu českého hmyzu blanokřidlého, uveřejněném v tomto časopisu dp. kvardianem A. Kubesem dovoluji si připojiti několik pro Čechy nových druhů, sbíraných částečně v okolí pražském a částečně na Žbánu (mezi Louny a Rakovníkem-Horní Ročov) a v okolí Pelhřimova. Omezuji se tentokráte jedině na vosy hrabavé z čeledě kutilek*(Sphegidae), jichž uvádí dp. A. Kubes 98 druhů. Pokud se pojmenování týče, přidržel jsem se nejnovějšího díla prof. Dra Schmiedeknechta »Die Hymenopteren Mitteleuropas«, následkem čehož tu a tam se v maličkostech odchyluji od vůdčího seznamu. — Jest mojí milou povinností poděkovati dp. kvardianu A. Kubesovi za laskavou revisi.

1. **Psenulus fuscipennis** *Dahlb.* 3 exempl. chyceny letošního roku 24. VII v Pelhřimově. V seznamu dp. A. Kubese rod Psen.

2. **Pemphredon** (subg. Ceratophorus) **carinatus** *Thoms.* 1 ♀ této vzácnější černé vosičky ulovil jsem rovněž 24. VII. 1907 v Pelhřimově.

3. **Dolichurus corniculus** *Spin.* 2 ex. v H. Ročově a 5 v Jirnách; velmi vzácný druh, který pro prudký let těžko chytiti.

4. **Cerceris albofasciata** *Rossi*, 1 ♀ 2. VIII. 1902 Peruc.

5. **Gorytes** (subg. Harpactes) **affinis** *Spin.* 2 ♂ 21. VI. 1907 H. Ročov. Jest to jižní druh, pozorovaný nejseverněji u Vídně.

6. **Nysson interruptus** *F.* 7 ♂ 18. VI. 1907 H. Ročov.

7. **Crabro** (subg. Rhopalum) **austriacum** *Kohl* 1 ♀ 22. VII. 1906 v Radotíně na staré vrbě. Dosud znám jen z Dolních Rakous.

8. **Crabro** (subg. Crossocerus) **exiguus** *Lind.* 1 ♀ 9. VI. 1907 v Jirnech, 1 ♂ 4. VIII. 1907 v Černošicích. V seznamu uvedený **C. exiguus** *Dahlb.* = **C. anxius** *Wesm.*

9. **Crabro** (subg. Coelocrabro) **leucostoma** *L.* 1 ♀ 30. V. 1907 Sv. Prokop, 1 ♂ 24. VII. 1907 Pelhřimov.

10. **Crabro** (subg. Coelocrabro) **cetratus** *Schuck.* 1 ♂ 20. VI. 1907 H. Ročov.

11. **Crabro** (subg. Solenius) **vagus** *L.* Velmi hojný druh, který přehlédnutím byl v seznamu vynechán. Chytal jsem jej v Jirnech, H. Ročově a Pelhřimově od června do září a dp. A. Kubes v Sušici, Kolíně a Oboře.

12. **Oxybelus nigripes** *Ol.* 1 ♀ 15. VIII. 1907 Vrané.

13. **Tachysphex lativalvis** *Thoms.* 1 ♀ a 7 ♂ uloveno v Jirnech v červnu a v červenci.

14. **Miscophus bicolor** *Jur.* 1 ex. 27. VI. 1906 Troj.

15. **Nitela Spinolai** *Dahlb.* 3 ex. 24. VII. 1907 Pelhřimov.

Literatura.

Coleoptera. **Romuald Formánek**: Genus Trachyphloeus Germ. Bestimmungs-Tabellen der europäischen Coleopteren. LXI. Heft. Curculionidae. 15. Teil. Sbírka klíčů určovacích obohacena znamenitým znatelem Curculionidů o velmi bedlivou práci, vyčerpávající systematicky 58 druhů rodu Trachyphloeus Germ. Autor stanovil nový rod Trachyphloeoides a popisuje ještě přidružený rod Trachyphilus Faust.

Dr. Fr. Sokolář, Wien: Carabologische Mitteilungen. Sonderabdruck aus dem XXIV. Jahrgang (1907) des Entomologischen Wochenblattes (Insekten-Börse). Studie pojednávající o rassách všech druhů středoevropských Carabů se stanoviska zeměpisného rozšíření jednotlivých druhů. Spisovatel studoval veliké množství jedinců z různých území, srovnal tento materiál dle rass a dochází ku zajímavým konklusím zejména pokud se týče rass: Car. cancellatus, monilis, concolor a jiných druhů. Práce tato vybízí k označování přesných místních nalezišť u všech Carabů, aby další propracování rass na základě zeměpisném umožněno bylo.

Rudolf Trédl: Nahrungspflanzen und Verbreitungsgebiete der Borkenkäfer Europas, zugleich systematisches Verzeichnis dieser Käferfamilie. Sonderabdruck aus der coleopterologichen Monatsschrift: »Entomologische Blätter«, 3. Jahrgang, Nr. 1 mit 6. Schwabach 1907. Velmi důležitá příruční knížka pro každého entomologa i lesníka, který zabývá se studiem kůrovců. Spisovatel podává rozdělení systematické a u každého druhu vypočítává rostliny, na kterých žije. Literatura uvedena též všude zevrubně. Nové míry jednotlivých druhů dle velikosti jsou výsledkem pilné práce spisovatelovy. *Lk.*

J. Sekera: Note coleottorologiche. Estratto dalla Rivista Coleotterologica italiana. V krátké stati vypočítáno 52 nových pro území italské druhů brouků sbíraných v provincii Emilii. Tři druhy byly dosud neznámy, popsány jsou panem cís. radou Reitterem a nesou jméno pana sběratele, který jsa Čechem v této krajině usedlým, horlivě zde entomologicky bádá. *Lk.*

Les a Lov jest nový časopis vycházející v Písku, který, jsa orgánem lesnických ústavů tamních, slibuje již obsahem prvého čísla svého a jmény uvedených hlavních spolupracovníků, že obírati se bude vážně všemi stránkami tohoto specialně českého odvětví hospodářského — kde ve světě by nebyl český lesník — a všímati si bude nejen vlastní hospodářské stránky lesnictví, nýbrž i entomologie, pro lesníka tak důležité. Prvé číslo obsahuje pěkné pojednání o kůrovci Xyleborus dispar *F.* *Kpk.*

Drobnosti.

Callicerus obscurus *Grav.* ♂ společně s **Amarochara forticornis** *Lac.* jsem našel v kleci, ve které byly před tím chovány lišky na zahradě p. Štěrby v Pečkách, 18. III. 06. *Rmbk.*

K biologii rodu Ilyobates *Kr.* Podařilo se mi najíti oba naše druhy: I. nigricollis Payk. i propinquus Aubé v Poříčanech u Čes. Brodu počátkem září 1906; roku letošního jsem tam našel opět 1 exempl. nigricollis Payk. I. žije v hodně mokrém listí nebo mechu. Oba jmenované druhy jsou z listí, jež pokrývalo vrstvou asi decimetrovou bahnitou půdu v rašeliništi, které se stalo za suchých dnů útulkem mnohým jiným druhům, ku př. Chilopora rubicunda Er. (zajímavé jest, že nikdy jsem tam nenašel Ocalea Er.), Mylaena minuta Er., Habrocerus capillaricornis Gr., Mycetoporus splendidus Gr., Baudueri Rey, longulus Mnnh., niger Fairm., Lathrobium brunnipes F., terminatum Gr., Stenus brunnipes Steph., picipes Steph., geniculatus Grav., Olophrum piceum Gyllh. etc. Z mimočeských jsem letos sbíral Ilyobates Mech Baudi v Alpách Saviňských a sice prvého u potůčku ve farském lese (Zg. Jezero) v úplně mokrém mechu, druhého o deset dní později ve výši asi 1500 *m* na Golim Vrhu v mokrém listí pod kapradím dne 24. července. *Rmbk.*

Velleius dilatatus *F.* chytal ve 3 exempl. letos v srpnu na

Cibulkách (!) u Prahy p. Jos. Mulač. Byli na šťávě dubové obletovaní současně sršni z blízkého stromu. *Rmbk.*

Aporia crataegi *L.* objevil se v červnu letošního roku ve větším množství v okolí Sobotky.

Housenky žily na švestkách. — Pozoroval jsem mnoho motýlů poletujících nad sdělanými pozemky, kde uloviti je nebylo možno. — Dne 15. června 1907 vylezl motýl z pupy, kterou jsem nalezl u Sobotky zavěšenou na kmeni švestkovém a dne 28. června 1907 večer ulovil jsem jednoho motýle, který spal na stéble žitném. — Objevení se běláska ovocného v zdejším okolí bylo mně i jinými pozorovateli potvrzeno. *Jos. Šulc.*

Příspěvky ku poznání larev Dipter II.*)

Frontální orgán.

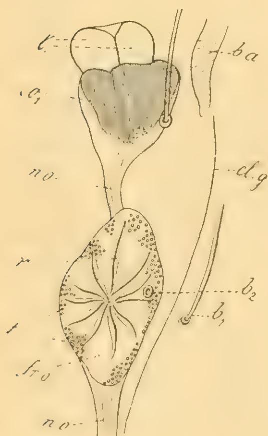
Podává Prof. Dr. J. Zavřel.

Pod tímto jménem popsal Holmgren neznámý dosud smyslový ústroj na hlavě larvy Chironoma blíže neurčeného. Praví o něm: »Von der Fläche . . . erscheint es als eine abgerundete Scheibe, in welcher wir eine Zahl vom Mittelpunkte ausstrahlender, dunkler Bänder sehen. Ausserdem sieht man . . . in der Mitte der Scheibe . . . einen runden scharf begrenzten, ziemlich unansehnlichen Körper (oder Borste?)«. Na řezech našel: 1. Orgán jest pokryt dvojitou vrstvou chitinovou, v jejíž střední jamce se nachází kulatá chitinová čočka. 2. Vnitřní část orgánu má podobu kužele složeného z bipolárních buněk gangliových a buněk hypodermálních (tyto nejsou na obrazu zřetelny). 3. Orgán tento jest innervován jednou (třetí) větví nervu optického. 4. Temné pásy jsou složeny ze zrnité hmoty, jiež autor rozhodně nepovažuje za pigment. Autor pokládá tento orgán za redukované očko (»Punktauge)« a homologisuje ho s frontálními výběžky pupy (Miall), jež jsou dle Mialla zbytky temmenních oček (ocellů).

Dlouho jsem marně pátral po tomto ústroji. Jsa pokryt chitinem skoro stejné barvy jako celá hlava, snadno unikne oku pozorovatele, zejména při nevhodné poloze larvy. Jakmile jsme ho však jednou našli, není nesnadno vyhledat ho i u jiných specií.

*) S podporou »Kommisse pro přírodovědecký výzkum Moravy.«

Mohu tedy v této předběžné zprávě sdělit, že ústroj tento jest u larev Chironomid značně rozšířen (nejen u rodu Chironomus *s. str.*). Marně jsem ho dosud hledal u rodu Ceratopogon (sensu latiori). Poloha jeho jest konstantní: leží na epicranialních deskách za očky larválními, blízko hranice clypea. U larev Chironomid nachází se asi uprostřed délky clypea pár brv, stojících blízko jeho hranice (b_1). Nedaleko každé této brvy viděti na epicranialních deskách světlý chitinový kroužek úplně podobný kroužkům při basi ostatních brv (b_2). Že v tomto kroužku žádná brva nesedí, zjistil jsem mnohonásobným prohlížením larev různých rodů i druhů. Jen u rodu Tanytarsus sedí v něm někdy brva nápadně kratičká proti ostatním brvám hlavy. Tento světlý chitinový kroužek jest nejlepším vodítkem pro hledání frontalního ústroje smyslového. Sedí buď těsně vedle orgánu frontálního, nebo přímo v něm blíže periferie. Ve středu orgánu jsem ho nikdy nenašel. Přes to se domnívám, že svrchu uvedenými slovy ». . . ein runder scharf begrenzter Körper (oder Borste?) . . .« označuje Holmgren útvar totožný s oním chitinovým kroužkem, třeba že dle něho leží toto »tělísko« zrovna uprostřed frontálního ústroje. Moje domněnka stává se velice pravděpodobnou právě oním dodatkem »oder Borste?«. Ukázal jsem už na nápadnou podobnost onoho tělíska s basí brvy. Dle výkladu řezů stotožňuje však Holmgren toto tělísko s čočkou uloženou v jamce chitinu, což se však neshoduje s mým pozorováním o vzájemné poloze chitinového kroužku a frontálního orgánu. Poněvadž jsem však dosud neměl času ku zhotovení řezů, nemohu se tu odvážiti podrobnějšího rozboru.

Obr. 1. **Chironomus** *sp.* — Horní larvalní oko a frontální orgán s hora (levá strana hlavy). Zvětšení: Reichert, Ob. 8., Oc. 2.

Tvar orgánu je u různých rodů různý. U rodu Chironomus *s. str.* má podobu okrouhlé desky s rosettou temných pásů (obr. 1.). Tak ho také popisuje Holmgren. Význam oněch pásů je Holmgrenovi záhadný. Říká jen, že jsou složeny »aus einem körnigen Zellprodukt«. Posunováním tubu zjistil jsem, že pásy ony jsou jednou světlejší, podruhé temnější než okolí (téhož zjevu docílíme, měníme-li osvětlení pohybem zrcadla). Není tedy vyloučena možnost,

ČASOPIS

České Společnosti Entomologické.

Acta Societatis Entomologicae Bohemiae.

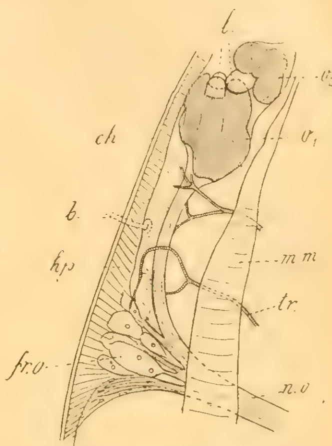
Ročník IV. 1907. Číslo 4.

V PRAZE.
Nákladem České Společnosti Entomologické
Tiskem Dra Ed. Grégra a syna.

že tyto »pásy« jsou útvary podobné tyčinkám smyslovým (rhabdomy), anebo světlolomným tělískům (»Binnen-körper«), jaká byla nalezena ve světločivných buňkách Lumbricidů.

Vedle toho lze za živa zjistiti v orgánu ještě nepravidelně roztroušené hromádky zrníček temněji (hnědě neb rezavě) zbarvených, silně světlolomných — bezpochyby jsou to kapky tukové (t). Nacházejí se pořídku i jinde v hlavě.

Obr. 2. **Chironomus** (*decorus?*) Mladá larva. Optický průřez levého front. org. pozorován se spodu. Obě oči larvální jsou zakresleny do jedné roviny, ač ve skutečnosti leží nad sebou. Zvětšení: Reichert, Obj. 8., Oc. 4.

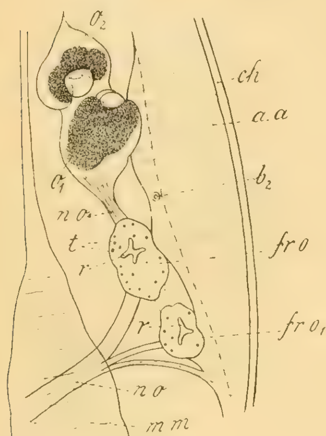
Že tento orgán jest innervován z nervu optického, patrno nejlépe z obr. 2., jenž představuje optický průřez průhlednou hlavou mladé larvy Chironomus (snad decorus). U všech mnou pozorovaných larev z rodu Chironomus *s. str.* měl orgán tento v podstatě stavbu totožnou. Zajímavo je však, že u těchto larev není tento orgán ojedinělým. Prohlížíme-li orgán tento s plochy (hlavu se hřbetní strany) a posuneme-li pak tubus níže, až se nám objeví spodní oko larvální (o_2), uvidíme za tímto okem místo, na němž jest hypodermis nápadně ztlustlá a světlá. Obrátíme-li pak hlavu larvy na stranu, uvidíme, že ono místo, jež se nám v optickém průřezu jevilo jako ztlustlá hypodermis, má s plochy podobnou stavbu jako »Frontalorgan«. Je to ovální políčko světlejší hypodermis naplněné roztroušenými, zbarvenými, světlolomnými zrnky tukovými (?), v němž uprostřed leží silně světlolomná rosetta někdy trojramenná, někdy čtyřramenná v podobě písmene H (obr. 1*a*). Innervaci tohoto druhého orgánu nepodařilo se mi na živých objektech zjistit, zrovna tak jako těžko jest u těchto larev zjistit za živa innervaci spodního oka larválního; nelze však pochybovat, jak ještě z dalšího popisu vysvitne, že také tento

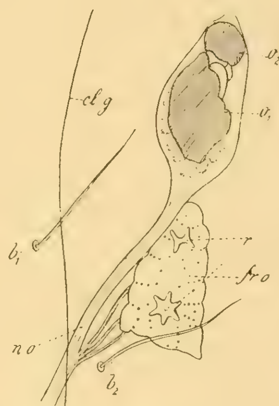
Obr. 1a. — Táž larva. — Spodní larvální oko a frontální orgán se strany (levá str. hlavy. — Zvětšení: Reichert, Obj. 8., Oc. 2.

útvar jest totožný s útvarem, jenž leží za okem horním, a jejž Holmgren pojmenoval »Frontalorgan«.

U jedné larvy z rodu Orthocladius (bezpochyby O. dilatatus) nacházíme obraz jiný (obr. 3.). Obě larvální oči jsou těsně u sebe (»spodní« v předu, »horní« v zadu). Za nimi nacházejí se dvě světlejší políčka, zase prostoupená roztroušenými zrníčky žlutými světlolomnými. V předním z nich je silně světlolámající rosetta čtyřramenná podobná přibližně písmenu H, v zadním rosetta troj- až pětiramenná. (Obraz rosett se při posunutí tubu

Obr. 3. **Orthocladius** (*dilatatus?*) — Levý front. org. šikmo se strany (poněkud shora). — Obj. 8., Oc. 2.

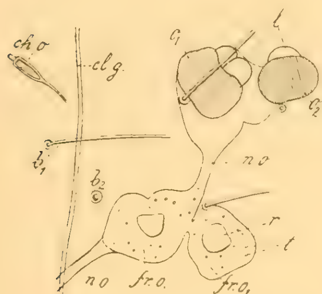
Obr. 4. **Orthocladius** (?) *sp.* — Pravý front. orgán s hora — Obj. 8., Oc. 2.

poněkud mění, objevují se nová ramena, jiná mizejí a p.). Innervace těchto orgánů dá se při neobyčejné průhlednosti této larvy (zejména po svlékání) a při příznivé poloze docela zřetelně sledovati. Hlavní část nervu optického ohýbá se pod přední políčko a postupuje pak (už seslabená) k očím. Z hlavní větve opt. nervu jde jedna slabá větev k políčku zadnímu a druhá za ním se spojuje s nápadně sesílenou hypodermis (*a. a.*), jež se táhne nad očima, nad oběma zmíněnými útvary podle hranice clypea do zadu hlavy, a z níž později se tvoří hlavní oko (složené)[1].

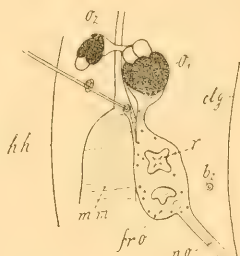
[1]) Viz moje pojednání: »Über die Augen einiger Dipteren-Larven und Puppen«. Zool. Anz. XXXI. obr. 10.

Není pochyby, že popsané útvary jsou totožny s frontál. orgány larev Chironomů *s. str.* Jedno z obou políček (bezpochyby zadní) odpovídá orgánu popsanému Holmgrenem (hornímu), druhé spodnímu nově nalezenému orgánu u larev Chironomus. Oba tyto orgány jsou tu sblíženy následkem velkého sblížení očí.

Ještě větší stupeň koncentrace ukazuje obr. 4., vzatý z larvy bezpochyby též k rodu Orthocladius náležející. Také tato larva má obě oči blízko u sebe; oba frontální orgány splynuly v jeden trojúhelníkový útvar, jehož dvojitost naznačují jen obě rosetty. Též zde jest innervace z nervu optického zřetelna.

Obr. 5. **Panytarsus** *sp.* — Lauterbornovy orgány tykaoel přisedlé. Pravý front. org. shora. Na obraze je taký zakreslen skolopophor chordotonálního ústroje (ch. o.). — Obj. Homog. Im. $^1/_{12}$, Oc. 2.

Obr. 6. — **Tanytarsus** *sp.* (Lanterbornovy orgány tykadel dlouze stopkaté.) — Levý frontální orgán poněkud se strany. Obj. 8., Oc. 2.

Také u rodu Tanytarsus dá se ponenáhlé splývání obou fr. org. dobře sledovati. Připojené obrazy 5. a 6. osvětlí věc nejlépe. Obr. 5. je vzat z larvy, jež má orgány Lauterbornovy na tykadlech přisedlé[2]). Spodní frontální orgán je tu ještě zcela samostatný, ač patrně sblížen k vrchnímu. Rosetty jsou tu zastoupeny pouze světlejším tělískem obrysu buď kruhovitého neb trojúhelného. Obr. 6. vzat z jiné larvy téhož rodu s Lauterbornovými orgány dlouze stopkatými[3]). Oba orgány splynuly v jeden útvar se dvěma tělísky, která mají formu tupé rosetty 3—4paprsčité.

[2]) Viz autorovy: »Příspěvky ku poznání larev Dipter«. Tento časop. obr. 5.
[3]) L. c. obr. 6.

Většinou mívá u larev z rodu Tanytarsus front. orgán podobu protáhlého trojúhelníka, jehož jeden vrchol vybíhá do zadu v nerv optický, druhý k oku larválnímu hornímu a třetí končí u base brvy, která za horním okem stojí. V tomto útvaru spatřujeme zřetelněji neb méně zřetelně 2 světlolomná tělíska někdy v podobě hvězdice až pětipaprsčité, jindy bez jakékoli radiální struktury. Mezi frontálním orgánem a hranicí clypea leží vždy zmíněný už charakteristický kroužek chitinový (b_2).

U larev Tanypid (z rodů Tanypus a Ablabesmia) jsem dlouho marně hledal zmíněný orgán. Podařilo se mi však konečně i zde nalézti útvar, jenž svou polohou, innervací a částečně i podobou odpovídá frontálnímu orgánu larev Chironomid. Larvy tyto charakterisované obyčejně dlouhou (zejména u r. Ablabesmia), se hřbetu sploštělou hlavou a retraktilními tykadly, mají pouze jediné, obyčejně ledvinité oko larvální.[4]) Mozek je uložen na hranici hlavy a prothoraxu. Z něho vystupuje nerv optický a neběží přímo do předu k oku larválnímu, nýbrž míří stranou a spojuje se v malé vzdálenosti za okem larválním s hypodermis, která je na tomto místě značně stlustlá. Odtud teprve lze sledovati dosti těžko viditelný tenký nerv běžící podle hypodermis do předu k larválnímu oku. Poněvadž je hlava sploštělá, je velmi obtížno dostati ji pod sklíčkem do takové polohy, aby bylo možno onu sesílenou hypodermis prohlížeti z plochy. Zdaří-li se to však přece, možno tu více méně zřetelně zahlédnouti 1—2 tělíska světlejší, která mají podobu nepravidelných, 3—4paprsčitých rosett s tupými laloky. Že nelze tento orgán zaměnovati s časným základem později se vyvíjejícího oka imaginálního, vyplývá už z toho, že první základ tohoto oka objevuje se v podobě šikmé řady omatidií v zadním rohu hlavy, při čemž zmíněný orgán zůstává beze změny.

U larev z rodu Ceratopogon nepodařilo se mi dosud ani stopy po frontálním orgánu zjistit.*)

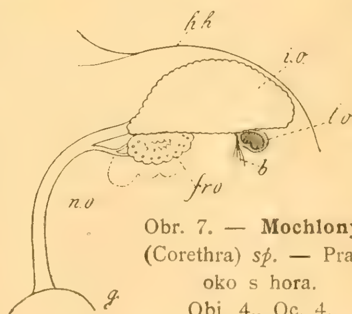
Zbývá ještě rozhodnouti otázku, s kterým známým už ústrojem u jiných hmyzů či snad členovců vůbec lze frontální ústroj homologisovati. Jsem si ovšem vědom, že otázku tuto bude lze

[4]) Viz l. c. Zool. Anz. obr. 8. a 11.

*) Během tisku našel jsem larvu z rodu Ceratopogon s nápadně průhlednou hlavou. Na ní podařilo se mi zjistiti za larválními očky orgán frontální s jedinou světlolomnou rosettou 5—6ti paprsčitou a s nepatrným množstvím oranžových zrníček tukových.

rozřešiti definitivně teprve po bedlivém studiu řezů. Leč dovoluji si již nyní pronésti o této otázce několik poznámek, pro něž mohu uvésti doklady. Nelze především přistoupiti na domněnku Holmgrenovu, že je to základ temenních výběžků (»Stirnfortsätze«) respektive ocellů. Tomu odporuje jich innervace z nervu optického, jenž je homologický s nervem složených očí imaga. Temenní výběžky puppy jsou však dle Mialla spojeny s mozkem »by a single median nerve«. Temenní očka jiných hmyzů pak mají také docela samostatnou innervaci, jak jsem zcela jasně dokázal u vosy[5]) (4 ganglia pro 3 očka). Je však znám jiný ústroj, na nějž by se při hledání homologie především dalo mysleti. Hledíme-li k innervaci frontálních orgánů z optického nervu a k jejich poloze (nad neb za larválním okem blízko hranice clypea), nedá se popřít, že ústroj tento dal by se nejspíše srovnat s orgánem, jejž Leydig popsal jako třetí oko u larvy Corethry (nové synon. Sayomyia). Podrobnější zprávy o tomto orgánu máme od Weissmanna a Rádla. Dle W. vzniká teprve po 4. svlékání(?) jako rosetta(!) buněk. Dle jeho názoru není to oko, ale základ neznámého orgánu imaginálního, rozhodně však ne základ temenních očí(!). Rádl se vrací k názoru Leydigovu — dle mého mínění správnému —, že je to třetí oko — ovšem degenerované.

Podařilo se mi zjistiti, že podobný orgán — aspoň polohou a innervací — mají též příbuzné larvy z rodu Mochlonyx (novější synon. Corethra). Obr. 7. K zadnímu a hornímu okraji velkého složeného oka připojuje se ovální rosetta buněk hyalinních (*fr. o.*), spojená tenkou větví s nervem optickým. Také v tomto útvaru nacházíme — podobně jako ve front. orgánech larev Chironomid — roztroušená drobná, oranžová světlolámající tělíska. Chitin je na tomto místě mnohem světlejší než na ostatní (šedohnědé) hlavě. Podařilo se nalézti tento orgán také v mladé puppě — těsně pod okem.

Obr. 7. — **Mochlonyx** (Corethra) *sp.* — Pravé oko s hora. Obj. 4., Oc. 4.

U larev z rodů Culex, Anopheles a Dixa jsem dosud marně po tomto orgánu pátral.

---

[5]) »Unters über die Entwicklung der Stirnaugen von Vespa.« Král. čes. spol. nauk v Praze 1902.

Osvědčí-li se správnou moje domněnka, že frontální orgány larev Chironomid jsou homologické s popsanými tu orgány larev z rodu Corethra a Mochlonyx, bude ovšem nutno revidovati ještě mínění, že jsou to orgány degenerované nebo degenerující. Je přece možná, že orgány tak rozšířené a v podstatě stále stejnou strukturu vykazující mají také nějaký biologický význam. Že mají mnohem jednodušší strukturu než oči složené, a že postrádají pigmentu, nemusí býti ještě důkazem jejich redukovanosti. Jsou přece dnes známy orgány světlo recipující a úplně pigmentu postrádající (n. př. u Lumbricidů).

Literatura použitá.

Vedle autorových pojednání citovaných v poznámkách použito:

Nils Holmgren. — »Zur Morphologie des Insektenkopfes« I. Zeit. f. wiss. Zool. LXXVI.

Miall, L. C. and Hamond, A. R. 1900. — »The Structure and Life History of the Harlequin- Fly«. — Oxford.

Týž. — »The Development of the Head of the Imago of Chironomus.« — Trans. of the Lin. Soc. Lond. II. Ser. Vol. V. Zool.

Rádl, E. — »Étude sur les yeux doubles des Arthropodes.« — Časop. České Společ. Entomolog. III.

Weissmann. — »Corethra plumicornis etc«. — Zeit. f. wiss. Zool. 1866.

Všeobecné značky k obrazům.

a. a = Základ oka imaginálního (sesílená hypodermis).

b, b_1, b_2 = Brvy. (b_1 — brva na clypeu, b_2 — chitinový kroužek, podobný basi brvy, vždy blízko front. orgánu).

b. a = silný chitin u base tykadla.

cl. g = hranice clypea.

ch = chitinový povlak hlavy.

ch. o = skolophor chordotonálního orgánu v hlavě.*)

fr. o, *fr.* o_1 = frontální orgány.

h. h = laterální kontura hlavy.

g = mozek.

hp = hypodermis.

---

*) Chordotonální ústroje v hlavě popisuje, pokud vím, poprvé Rádl (tento časopis roč. I.), ale bez vyobrazení. U larev Chironomid leží dva takové orgány monoskolopické v přední třetině hlavy a jsou innervovány z nervu tykadlového.

Čárkovaná linie v obr. 3. značí hranici clypea.

Tečkovaná linie v obr. 7. značí obrys světlého chitinu v okolí frontálního orgánu.

i. o = oko imaginální.
l = čočky očí larválních.
l. o = oko larvální u Mochlonyx.
m. m = sval mandibulí prodlužující se ve šlachu.
n. o. = nerv optický.
o_1 = horní } oko larvální.
o_2 = spodní }
r. = trachea.

Auszug.

Unter dem Namen »Frontalorgan« wurde von Holmgren ein bisher unbekanntes Sinnesorgan am Kopfe einer Chironomus-Larve beschrieben.

Seiner Abhandlung entnehme ich folgendes:

1. »Von der Fläche . . . erscheint es (das Frontalorgan) als eine abgerundete Scheibe, in welcher wir eine Zahl vom Mittelpunkte ausstrahlender, dunkler Bänder sehen. Außerdem sieht man . . . in der Mitte der Scheibe . . . einen runden scharf begrenzten, ziemlich unansehnlichen Körper (oder Borste?).«

2. Das Organ ist von einer doppelten Chitinschicht überlagert.

3. In der Mitte des Organs befindet sich in einer Vertiefung ein sphärischer Chitinkörper (Linse).

4. Der innere Teil des Organs ist kegelförmig und besteht aus bipolaren Ganglienzellen und einigen Hypodermiszellen. Die Ganglienzellen stehen mit einem Nervenzweige in Verbindung, der aus dem Nervus opticus ausgeht.

5. Die dunklen Bänder bestehen aus einem körnigen Zellprodukt (nicht Pigment).

6. Holmgren hält dieses Organ für ein reduziertes Punktauge und glaubt es sei mit den Stirnfortsätzen der Puppe (Miall) homolog. (Miall hält bekannterweise diese Stirnfortsätze für Reste der Stirnaugen [Ocelli]).

Dasselbe Organ habe ich an mehreren Chironomidenlarven festgestellt und in vivo untersucht. Es ist hier fast allgemein verbreitet; nur bei der Gattung Ceratopogon habe ich es bisher vergeblich gesucht. Das Organ liegt an den Epicranialplatten hinter den Larvenaugen dicht bei der Grenze des Clypeus. Man findet immer in seiner Nähe am Clypeus eine lange Borste (b_1) und neben ihr an den Epicranialplatten einen Chitinring (b_2), welcher der Basis einer Borste außerordentlich ähnlich ist, doch

nur sehr selten auch eine kurze Borste trägt. Dieser Chitinring ist manchmal innerhalb (Chironomus *s. str.*), meistens außerhalb des Frontalorganes gelegen; aber niemals habe ich ihn gerade in der Mitte des Fr.-Organes gesehen. Trotzdem glaube ich, daß dieser Chitinring dem »runden, scharf begrenzten Körperchen (oder Borste)« entspricht, das Holmgren in der Mitte des Organes fand, da ich an dieser Stelle kein anderes, ähnliches Gebilde finden konnte. Die »dunklen Bänder« erscheinen bei verschieden eingestelltem Tubus einmal dunkel, einmal hell — sind also stark lichtbrechend. Sie zeigen manchmal auffallende Ähnlichkeit mit den »Binnenkörpern«, die man in den photorecipirenden Zellen bei verschiedenen niederen Tieren (z. B. Lumbriciden) fand (Hesse). Außerdem sind im Frontalorgane in vivo viele gefärbte (rosa, orange, braun), stark lichtbrechende Körnchen zerstreut, die man selten auch in anderen Kopfteilen finden kann, und die ich für Fetttröpfchen halte. Immer ist dieses Organ durch einen Nervenzweig mit dem Nervus opticus verbuden, der sich vom Gehirne zu den Larvenaugen hinzieht.

1. Chironomus *s. str.* Das Fr.-Organ (Fig. 1) ist kreis- oder ovalförmig und hat viele dunkle (bezugsweise helle), radialgestellte Bänder und viele braungefärbte Fetttröpfchen. Der Chitinring (b_2) liegt excentrisch, nahe dem inneren Rande. Die Innervation des Organes ist aus der Fig. 2. ersichtlich. Man findet hier immer noch ein zweites, ähnliches Organ, welches etwas tiefer, hinter dem zweiten Larvenauge liegt. Es ist nach demselben Typus gebaut, doch die lichtbrechenden Bänder bilden hier nur eine 3—4armige Rosette (Fig. 1*a*). Seine Innervation ist an lebenden Larven schwer zu finden.

2. Orthocladius. Beide Augen liegen bei den Larven dieser Gattung nahe hintereinander. Man kann auch an beiden Frontalorganen ein allmähliches Zusammenfließen beobachten. An der Fig. 3, die von einer Orthocladius — (dilatatus?) Larve entnommen ist, sind beide Organe noch selbstständig, doch liegen nahe hintereinander. An einer anderen Orthocladius-Larve sind beide Organe in ein einfaches dreieckiges Gebilde zusammengeflossen, die Duplicität ist nur noch durch beide Rosetten angedeutet.

3. Ein allmähliches Zusammenrücken beider Frontalorgane findet man auch bei Tanytarsus-Larven, wie es aus Fig.

5 und 6 ersichtlich ist. Bei dieser Gattung wird die lichtbrechende Rosette meistens durch kreisrunde oder unregelmäßig begrenzte Körperchen vertreten.

4. Auch bei Tanypiden-Larven findet man hinter dem einzigen Larvenauge eine verdickte Hypodermisstelle, die durch den optischen Nerv mit dem Gehirn in Verbindung steht, und in welcher man bei günstiger Lage ein oder zwei unregelmäßige, lichtbrechende Körperchen erblicken kann. Diese verdickte Hypodermisstelle darf nicht als frühzeitige Anlage des später sich entwickelnden Imagoauges aufgefasst werden. Man kann sie ihrer Lage und Innervation nach nur mit den Frontalorganen anderer Chironomiden Larven vergleichen.

5. Wenn man das Frontalorgan mit anderen schon bekannten Sinnesorganen des Insektenkopfes vergleichen will, so kommt zuerst das sogen. dritte Auge der Corethra-Larve in Betracht. (Leydig, Weissmann, Rádl.)

Weissmann sagt, daß dieses räthselhafte Organ sich erst nach der vierten Häutung entwickelt als eine Rosette (!) von Zellen, und daß es die Anlage eines bisher unbekannten Imagoorganes darstellt, nicht aber die Anlage der Stirnaugen (!).

Ein ähnliches Organ habe ich hinter dem Imagoauge der verwandten Mochlonyx-Larve entdeckt (Fig. 7, *fr. o*). Bei dieser Gattung kann man das Organ auch bei der Puppe wiederfinden.

Figuren-Erklärung.

Fig. 1. — Chironomus *sp.* — Oberes Larvenauge und Frontalorgan von oben (linke Seite des Kopfes). (Reichert, Obj. 8., Oc. 2.)

Fig. 1*a*. — Dieselbe Larve. — Unteres Larvenauge u. Frontalorgan von der Seite (linke Seite). (Obj. 8., Oc. 2.)

Fig. 2. — Chironomus (decorus?) — Junge Larve. Optischer Durchschnitt des linken Frontalorganes von unten. (Obj. 8., Oc. 4.)

Fig. 3. — Orthocladius (dilatatus?). — Linkes Frontalorgan schief von der Seite. (Obj. 8., Oc. 2.)

Fig. 4. — Orthocladius *sp.* — Rechtes Frontalorgan von oben. (Obj. 8., Oc. 2.)

Fig. 5. — Tanytarsus *sp.* (mit gegenständigen, ansitzenden Lauterborn'schen Organen an den Antennen). Rechtes Frontalorgan von oben. (Homog. Im. $^{1}/_{12}$, Oc. 2.)

Fig. 6. — Tanytarsus *sp.* (mit gegenständigen, langgestielten Lauterborn'schen Organen). — Linkes Frontalorgan etwas von der Seite. (Obj. 8., Oc. 2.)

Fig. 7. — Mochlonyx (Corethra) *sp.* — Rechtes Auge von oben. (Obj. 4., Oc. 4.)

Allgemeine Bezeichnungen.

a. a = Anlage des Imagoauges (verstärkte Hypodermis).
b, b_1, b_2 = Borsten (b_1 = die Borste, welche am Rande des Clypeus steht, b_2 = Chitinring, der in der Nähe des Frontalorg. an den Epicranialplatten liegt).
b. a = Starke Chitinleiste an der Antennenbasis.
cl. g = Clypeus-Grenze.
ch = Chitinüberzug des Kopfes.
ch. o = Scolopophor des Chordotonalen Organes.
fr. o, *fr.* o_1 = Frontalorgane.
g = Gehirn.
h. h = Kopfkontur.
hp = Hypodermis.
i. o = Imagoauge.
l = Linsen der Larvenaugen.
l. o = Larvenauge (Mochlonyx).
m. m. = Musculus mandibularis.
n. o. = Nervus opticus.
o_1 = oberes } Larvenauge.
o_2 = unteres }
tr = Trachee.

Die punktierte Linie in Fig. 7 bedeutet den Umriss der helleren Chitinstelle in der Umgebung des Frontalorganes. Die punktierte Linie in Fig. 3 bedeutet die Clypeus-Grenze.

Nové zvěsti o Psyllách.

Podává MUDr. Karel Šulc.

1. **Psylla bidens** *n. sp.*

Hlava: temeno ploché, vzadu na 0·07 *mm* vykrojené, 0·50 *mm* široké, 0·20 *mm* ve střední čáře dlouhé; zadní očka v zadních rozích, přední rohy dolů ohnuté, tykadla 1·10 *mm* dlouhá, červenohnědá, base 2. článku, konečky 3., 4., 5. sepiové, 9. a 10. smolově černý. Kužele čelní stejnoměrně kuželovité k zaoblenému vrcholu pozvolna zúžené o rovných stranách, mírně dolů skloněné, 0·18 *mm* dlouhé, ochlupacené.

Zbarvení: základ citronově žlutý, kresba rozlehlá, ohraničená, na temeni černohnědá s fialovým nádechem, indicky červená, střední čára, přední hranice temene, čísky tykadlové sepiově hnědé, base a špička kuželů černohnědé, střed světležlutohnědý.

Thorax: kresba široká, rozlehlá, převládá černohnědé zbarvení; základ citronově žlutý až světle ind. červený, kresba černohnědá.

Psylla bidens *n. sp.* 1. Křídlo, — — — — hranice povrchových ostnů, + + + + hranice marginálních skupin spodních ostnů. 2. ♀ anální konec shora. 3. ♀ anální a genitální článek se strany. 4. Vnitřní kladélko. 5. Zevní kladélko. 6. ostny ♀ gen. a análních článků. 7. Konec ♂ klešti shora. 8. ♂ kleště, genitální a anální článek se strany. 9. ♂ kleště a genitální článek ze zadu.

Křídlo přední: 2·90 *mm* dlouhé, 1·20 *mm* široké; konec zaokrouhlený, přední polovina oblouku o radiu trochu menším než zadní; vrchol křídla padá do poloviny costa discoidalis. — Žilky: zevní polovina costae bas. anterior a costa stigmatis

rovné; subcosta stigmatis v celém svém průběhu vyvinutá, radius ve střední třetině do předu, před ostatní insercí do zadu prohnutý; vrchol cubiti$_1$ od poloviny délky proximálně, ramus$_1$ cubiti$_2$ obloučitý; vrchol od poloviny délky proximálně. Zbarvení: Costa bas. ant. světložlutohnědá, ostatní žilky světlehnědé, místy černohnědé, hlavně ve střední třetině křídla; žebra vyvinutá, kde jsou žilky světlejší černohnědá, kde tmavší splývají v jedno se sepiovým zbarvením žilky. Stigma vyvinuté, blanité, široké, dlouhé, končí nad začátkem zevní třetiny radia.

Blanka: jemná, čirá, se světlehnědými ohraničenými stíny v políčkách a to tak, že jest cell. bas. ant. čirá, v cell. radialis stín zaujímající střední třetinu šířky a zevní polovinu délky políčka, nedosahuje ale ku costa radialis; podobné úzké stíny jsou v cell. discoidalis, cubitalis, a obou marginales; v cell. discoidalis jest vnitřní polovina políčka čirá, stín v cell. cubitalis jest nad vrcholem rami$_1$ cubiti$_2$ přerván; stíny dosahují až ku příslušným costám, silně se súžujíce; špička clavu s černohnědou skvrnou, kterou sutura půlí; podél a před sutura clavi tmavý pruh. Ostny povrchové jsou svrchu na blance vyvinuty jako malá, úzká, nepravidelná skupinka v zevním rohu cell. bas. anterior, odkud se táhnou (někdy i přervané) do středu políčka. Cell. bas. posterior celá ostny pokrytá, až na široký ostnoprostý pruh u ramus$_2$ cubiti$_2$, cubitus$_2$, a vnitřní poloviny cost. bas. Ostatní políčka úplně ostnů prostá. Spodinových ostnů není. Marginální skupiny úzké, zaujímají plochu rovnající se střední třetině cel. discoidalis, jdou do půl výše cell. marg., ad costam se rozšiřují a nad tímto rozšířením jsou o cosi súženy.

Křídlo jest skoro identické formou, zbarvením a rozestavením ostnů s křídlem *Ps.* pyri.

Zadní křídlo: obvyklého tvaru, žilnatiny i zbarvení.

Nohy: světle žlutohnědé, stehna černohnědá.

Zadek: obloučky tušové černé, s uzounkou karminovou páskou na zadním okraji; spojivka karminově červená.

Samčí konec těla. Kleště: shora široká vydutá větévka ohýbá se ku čáře střední, zúžuje se a končí dvěma těsně za sebou stojícími, tupě zaoblenými, do předu ohnutými krátce vytaženými zubci; přední z nich jest dvakrát delší zadního, tak že tento jakoby z onoho vyrůstal; prostory mezi nimi není, jen zářez.

Se strany: kleště 0·14 *mm* vysoké, přímé, do předu, do zadu i na ven soudkovitě vyduté, v prostřed nejširší (0·08 *mm*),

k basi a k vrcholi stejnoměrně súžené; zakončují do předu ohnutým, krátkým zubcem. Ze zadu: větévka u base nejširší, k vrcholi stejnoměrně súžená a ke střední čáře ohnutá; zevní obrys kruhovitý, vnitřní dlouhá ostrá ellipsa, výška 0·18 *mm*, šířka zevního obrysu v polovině výšky 0·16 *mm*. Zbarvení černohnědé, chlupy rozptýlené.

Genitální segment: 0·25 *mm* vysoký, 0·25 *mm* dlouhý, do zadu dolů stejnoměrným obloukem ohraničený, rozptýleně chlupatý, černohnědý.

Analní segment: 0·35 *mm* vysoký, 0·55 *mm* široký, přímý, se súženým, do zadu obráceným koncem, černohnědý, rozptýleně chlupatý.

Samičí konec těla. Analní segment: s hora krátce klínovitý, velmi robustní, u base velmi široký — pod anusem se stran málo vybraný, i konec velmi široký, velmi krátce se stran setnutý, široce, tupě zaokrouhlený.

Se strany: délka otvoru anusového (chitin. kraj an. článku) 0·30 *mm*. Délka celého horního obrysu 0·62 *mm*; tento od anusu ke konci rovně spadající s nepatrně naznačeným hrbem v polovině délky; koneček stejnoměrně, z široka do zadu zaokrouhlený, zoban u kořene velmi široký, 0·13 *mm* široký, dvakrát tak široký jako u Ps. simulans, do zadu se stejnoměrně súžuje; spodní okraj přímý, nerovný, výkroj u kořene zobanu krátký, hluboký, skoro pravoúhlý; bas. část pod anusem 0·22 *mm* široká. Chlupy: basalní část od zadní poloviny délky anusu distálně rozptýleně dlouhými řídkými chlupy pokrytá; na hrbu 3 dlouhé pesíky; pod horním okrajem zobanu 6—8 tenčích, kratších pesíků; na horním obrysu množství krátkých jasných chloupků; koneček hustě nahoře, vzadu i dole ochlupacen; kol anusu věneček krátkých chloupků. — Ostny: poměrně krátké, válcovité, špička dlouze tence vytažená. Začínají na 0·32 *mm* od konečku, táhnou se po 3—4—5 v 16 až 17 příčných řadách dosti řídce od sebe, zaujímajíce dolní polovinu zobanu a jdou až těsně k dolnímu okraji, jest jich v celku asi 58.

Genitální segment: se strany obrysu trojúhelníkovitého, s úhlovitě do předu lomenou přední stranou; horní délka 0·45 *mm*, dolní 0·47 *mm*, zadní 0·35 *mm*; horní obrys u base zevní pochvy skoro pravoúhle oble zaříznut, zoban krátký; hrb na dolním obrysu jen tak, tak naznačený. Ostny jdou pod horním okrajem po 1—2—3 v několika jen příčných řadách, řídce od

sebe do předu středem desky až asi do poloviny délky, jsou stejnotvaré s ostny článku análního. — Chlupy dosti dlouhé, řídce rozptýlené: na dolním obrysu, na hrbu, odtud nahoru směrem k hornímu rohu — odtud pod horním okrajem, nad ostny cosi přes polovinu délky (vzato od zadu).

Zevní pochva dosahuje konce genitálního článku, v zadu zaokrouhlená, v bas. polovině šupinatě, v distální jemně podél načrtaná.

Zevní kladélko. Tělo: velmi široké, nadlištní jemně kosočtvercované, podlištní načrtané, lištna táhne se středem k hornímu kraji konce; tento vzniká náhlým súžením, jest nahoru obloukovitě prohnutý, 0·05 *mm* široký, koneček zaoblený se zejkem na 0·13 *mm* od konce vzdáleným.

Vnitřní kladélko dlouze trojúhelníkovitě sekáčkovité, se zaobleným koncem, pupíčkem a lištnou na dolním okraji. Zbarvení černohnědé a žlutohnědé.

Rozměry — velké zvíře; 4 *mm* měřeno ke konci složených křídel.

Vývojiště: neznámo, asi hruška, soudě dle příbuznosti s Ps. pyri, simulans etc.

Larvy: neznámy.

Způsob života: neznám; byly sbírány 4. list., tedy asi přezimuje.

Početnost: znám 3 kusy: 2 ♀ a 1 ♂.

Zeměpisné rozšíření: chytil ji ve 3 exemplářích *L. Lombard*, v *Serres*, *Hautes Alpes*, *France* (4. listopadu): popis dle exemplářů *Coll. Dr. L. Melichar, Vídeň.*

Úvaha: Jest velmi blízká k Psylla pyri i křídlem, samčími kleštěmi, myslíme-li si zakončení u pyri vytažené a do předu ohnuté. i ♀ genitálním článkem, který naznačuje již vykrojení horního okraje. Orgány Ps. bidens jsou tedy primitivnější — a ony P. pyri dají se z těchto velmi dobře odvoditi gradací: buď větším súžením, vytažením buď vykrojením.

2. Psylla nobilis *M. D.*, revise a synonymie.

Meyer-Dür popsal r. 1871. Psyllu, kterou považoval za n. sp. pod jménem nobilis (Psylloden pg. 394). Kraťounký popis jeho nestačí na stanovení specie a typy, které od něho obdržel Loew, byly tímto synonymovány s costalis *Flor.* (bona *sp.* sec. Loew = pyrastri *Loew* sec. Šulc).

Podrobným vyšetřením dosud existujících typů ♂ i ♀ (K. k. Hofmuseum Wien, leg. M. D. nobilis, det. *M. D.* type, Helvetia, Burgdorf) jsem se přesvědčil, že se jedná o Ps. pyrastri; ani křídlo, ani ♀ konec těla, ani zvláště typické ♂ kopulační kleště nenechávají nás v nejmenších pochybnostech; dochovaní jedinci ♂ měli výběžky kleště ohnuté a přikryté análním článkem po seschnutí a tím při revisi Loewa klamali.

3. Psylla costalis *Flor*, revise a synonymie.

Typické exemplary Florovy (k. k. Hofmuseum Wien; Carniolia, Laibach, costalis det. *Flor*, type; costalis det. *Loew*; ♀ et ♂) jsou dle mého podrobného zkoumání zelená nevybarvená Ps. pyrastri *Loew;* toliko se neshoduje popis ♂ kopulačních kleští, o kterých u costalis Flor píše: Zange niedrig nur etwa 2mal so hoch wie breit, gegen die Spitze nicht merklich verschmälert — kdežto u pyrastri zakončuje větévka dvěma výběžky, které sedí na široké basi nahoře, na předním a na zadním rohu.

Při autopsii Florových typů shledal jsem, že ♂ kleště byly přikryty ve své vrchní části análním článkem; po rozměknutí a úpravě viděl jsem, že Flor popsal jen spodní část větévky, — svrchní výběžky jeho pozornosti ušly — ale nyní se zjevily. Jest tedy ♂ kleště identická s pyrastri; stejně hlava, křídlo, a ♀ konec těla jsou úplně shodné s pyrastri; rozdíly ve zbarvení nejsou závažnými, neb barva se mění stářím jedinců neobyčejně.

Loew viděl typy Ps. costalis Flor, i nobilis *M. D.* pro nápadnou shodu je synonymoval, ale pro zvláštní ráz zbarvení je uznával za zvláštní druh costalis (1880, pg. 572 Mittheilungen über Psylloden): Die Typen, welche ich zur Verfügung hatte, zeigten in allen Merkmalen und sogar in der Färbung eine so vollkommene Übereinstimmung, dass, im Falle man ihre Etiquetten verwechselt hätte, dieß Niemandem aufgefallen wäre.

Revise ukázala, že se jedná vskutku o jedince jednotného druhu, ale ne o druh nový, nýbrž o Ps. pyrastri; o ♂ kleštích a ♀ konci těla se Loew nezmiňuje, patrně jich nepraeparoval a tím mu identita s pyrastri ušla.

Costalis *Scott* 1882 jest pouhým bezvýznamným seznamovým jménem bez popisu, které netřeba bráti v úvahu.

Nastává otázka, jak synonymovati; popis Florův (1861) jest starší sice, ale tak klamaný v nejdůležitějším bodě, že nebýti náhodou zachovalých typů, nikdo nikdy by costalis neurčil; popis Loewův 1871 jest mladším, ale tak přesným, že nelze specii neidentifikovati.

Pokládám vědeckou literární práci za cennější pomíjejícího a zaměnitelného typu, a podřaďuji costalis Flor 1861 jako synonymum ku pyrastri Loew. 1871.

4. *Ps.* euchlora *Loew.*, synonymie a revise

Roku 1881. popsal tuto specii jako novou Fr. Loew ve Verh. Wiener Zool. Bot. Ges. podle francouzských exemplarů (Legit: Puton, Briançon); později dle jeho vlastních literárních zpráv našel tento druh i sám v červnu v Amstetten, Dolní Rakousy; larvy a vývojiště nepoznal a nepopsal.

Zkoumal jsem co nejpečlivěji 3 ♀ typy, zachované v Dvorním Museu Vídeňském a shledal jsem, že na vous shodují se s typickými Ps. visci *Curtis*. Jedná se zde o zelené, nevybarvené, právě vylíhlé a zalétlé jedince.

Také popis Loewův l. c. shoduje se úplně s Ps. visci *C.*

Popsal tedy Loew Psylla visci *Curtis* dvakrát a sice r. 1862. jako Ps. ixophila *n. sp.* a r. 1881. jako Ps. euchlora *n. sp.* Psylla ixophila sám později zařadil jako synonymum k Ps. visci *Curtis* a tam patří nyní i Ps. euchlora.

Ostrava-Michálkovice 29. X. 07.

Cesta do Španěl a do Tangeru.

Napsal Dr. L. Melichar ve Vídni.

Z jara roku 1906 podnikl jsem s chotí svou cestu do Španěl, abych prozkoumal faunu španělskou, hlavně křísky (homoptera), kteří posud z této země jen pořídku jsou známi. S velikou pečlivostí jsem se připravil na cestu tu opatřiv se všemi nutnými entomologickými potřebami v hojné míře, ježto z vlastní zkušenosti mi je známo, že v cizině nemožno neb aspoň těžko sobě opatřiti potřebné věci. Mnohé nutné věci nelze ani za drahý peníz dostati, jako ku př. špendlíčky pro minucie. Mimo náčiní ku sbírání bylo zapotřebí hojnosti rozličných lahviček a krabic pro nasbíraný

hmyz, nebo na preparaci hmyzu jednak není na takových cestách výzkumných času, jednak uschování preparovaného hmyzu by vyžadovalo velikého místa v zavazadle.

Nemám úmysl vypisovati zde dojmy cesty, které na mě krajina, lid a hlavně staré památky z dob slávy učinily. Chci pouze popsati cestu po stránce entomologické a takto roznítiti touhu po výpravách entomologických do zemí jižních.

3. dubna vydali jsme se na cestu za velmi chladného počasí jarního. Noční rychlík jižní dráhy unášel nás zasněženými krajinami alpskými do Italie. 5. dubna v noci přijeli jsme do Janova, kdež byla první zastávka. Zde však panovalo rovněž velmi chladné počasí. Po jednodenním odpočinku a namahavé dlouhé jízdě pokračovali jsme v cestě po Riveře italské a francouzské zdrževše se jen krátký čas v Monaku. V Marseillu vyzdvihl jsem si své další jízdní lístky připravené již pro mě v Cookově cestovní kanceláři a vstoupili jsme na velikou anglickou loď »Mongolia«, která z Australie sem právě dorazila. Touto lodí dostali jsme se za klidného moře do Gibraltaru, kde jsem započal svou entomologickou činnost. Na jihozápadní straně hory gibraltarské leží malebně anglické město Gibraltar, chráněno horou proti severním větrům. Za městem rozkládají se sady Alameda zvané s květenou bohatou a rozmanitou, kde bylo radost sbírati a sklepávati s křovin rozličný hmyz. Zde našel jsem mnoho křísků, ploštic a brouků, zvláště karabidů rozličného druhu. Zvláště jmenovati dlužno Isomira hispanica *Kiesw* a I. acuminata *Fairm*. Scarites buparius *F*. Na druhé straně města souvisí toto opevněné anglické území se Španělskem tak zvaným mezinárodním pásmem, které jest širokou písčinou, tu i tam nízkou travou porostlou. Zde sbíral jsem rozličné Pimelie, zvláště Pimelia fornicata *Herbst* v písku zahrabané, Erodius a jiné druhy, na porostlých místech Cardiophorus bipunctatus *F*., Chrysomela Banksi *F*. a jiné. V příkopě nalezl jsem sbalený starý papír, který jsem pečlivě prohlédl maje za to, že při panujícím dosti chladném počasí hmyzu vítaný útulek poskytovati může. Vskutku nalezl jsem v papíru celé hejno včel, takže jsem z počátku myslel, že jsou mrtvé. Jakmile ale včely přišly do lahvičky, začaly se hýbati, ovšem jen krátký čas, dokud jed nejevil svůj účinek. Byl to dobrý lov, neb byla to skvostná Osmia cornuta *Latr*. Mimo to chytil jsem několik jedinců Osmia entoprocta *Perez* O. fossoria *Perez*, a jiné druhy hymenopter.

V Gibraltaru zdržel jsem se pouze krátký čas a lituji, že jsem nenavštívil Algeciraz, nejjižnější výběžek území španělského, ležící na protější straně zátoky gibraltarské, kteréž území — jak jsem se později dozvěděl — v entomologickém ohledu jest prý velmi zajímavým.

Z Gibraltaru přeplavil jsem se malým parníčkem do Tangeru. Pobřeží marokkánské je i pro entomologa velmi vděčné, leč, bohužel, byl pobyt v tomto městě toho času, kdy panovaly nepokoje uvnitř země a vystupovalo nepřátelství domorodců proti všem cizincům, velmi nebezpečný. Město to, na pobřeží ležící, má veškerý ráz města orientálního a vyznamenává se, jako každé místo orientální kultury, svou nevšední nečistotou. Za městem nad vyčnívající Kasbou rozléhá se veliká rovina, kde se odbývají trhy na dobytek a koně a reje arabské zvané fantasie. Zde sbíral jsem za krásného teplého odpoledne Ateuchus variolosus *F.*, který se zde ve velikém množství vyskytuje, an dejekty lidské a zvířecí zde nashromážděné koprophagům výbornou poskytují pastvu. Zde možno i pozorovati život jejich. Pomocí zadních noh tvoří z trusu kuličky, do kterých později vkládají vajíčka. Druhého dne, když vál vítr přes rovinu, nemohl jsem ani jednoho jedince nalézti. Podařilo se mi však několik jedinců ze země z hlubokých děr vyhrabati, což je práce v půdě vyschlé velmi namáhavá. Sbírati v okolí Tangeru bylo dosti obtížno. V písečnatě půdě noha hluboko se zabořuje a chůze stává se velmi unavující. Na vycházkách svých za město byl jsem často nepřátelským výstupem domorodců obtěžován. Domorodci bydlí v malých chýžích zbudovaných z rákosí a suchých větví palmových, které jsou obklíčeny polem, na kterém pěstují rozličné zeleniny, bob a pod. Namnoze mi z nesnáze pomohla méně přátelská slova než malé dárky na penězích neb na cigaretách. Nepřátelství Marokkánů proti cizincům je všeobecně známo. Poněvadž pověra v lidu silně je zakořeněna, bylo sbírání v blízkosti chýží ne příliš příjemné. Přítomnost moje byla obyčejně štěkotem psa nebo psů, již v žádné chýži nescházejí, prozrazena, a než jsem se nadál, stála celá tlupa Marokkánů za mnou, počínání moje pozorujíc a hlavou vrtíc. Polonahé děti, kterým plazení moje po zemi a odvalování kamenů zvláštní radost působilo, daly se do hlasitého smíchu. Obyvatelé mysleli nejinak, než že hledám zlato nebo drahokamy na půdě jejich a když jsem jim ukázal láhvičky hmyzem naplněné, byli přesvědčeni, že jsem kouzelníkem neb mužem, který

hmyz ten k zvláštním kouzlům potřebuje a z něho divotvorné léky připravuje. Darmo jsem se namáhal jim účel sbírání hmyzu vysvětliti. O entomologii ovšem nemají žádné představy.

U zříceniny Tingis, asi hodinu cesty od Tangeru vzdálené a ležící v levo od hlavní cesty do Fezu vedoucí sbíral jsem na močálovitých lukách mnoho malých ploštic, křísků a brouků. Velmi milé mi bylo, když jsem prostřednictvím tajemníka rak.-uher. konsulátu marokkánského obdržel dovolení sbírati v prostranné zahradě anglického konsula. Zahrada anglického konsula je více divoký park velikého rozsahu, rozkládající se až ku břehu mořskému. Tam jsem byl úplně nerušen a klepáním křovin, smýkáním a prosíváním nasbíral jsem mnoho vzácného hmyzu. Mimo to měl jsem příležitost i v zahradě italského konsula sbírati. Zahrada ta byla ovšem více pěstována, však byla proto velmi příhodná, poněvadž hraničila na zahrádku našeho hotelu, jsouc malými dvířkami přístupna. Tam ve stínu starých stromů vyhrabal jsem z písku rozličné druhy Pimelia, Erodius, Stenosis a jiné tenebrionidy.

17. dubna přeplavil jsem se malým parníčkem Joaquin Piélago do Cadizu. Plavba po oceánu byla velmi zajímavá. Moře nebylo sice rozbouřeno, ale vlny mořské pohrávaly si s parníčkem jako s malou skořápkou, takže bylo těžko udržeti se na palubě. A přece pohled na nekonečné moře byl čarovný, unášející. Občas bylo viděti veliké ryby z moře vyskakující a mající nepoměrně dlouhé ploutve. Všelijaké ptactvo obletovalo loď brzy vzhůru se vznášejíc, brzy hladiny se dotýkajíc. Konečně byli jsme všichni rádi, když ze zdáli jsme uzřeli území a třpytící se báně města Cadizu.

V Cadizu zdržel jsem se pouze jeden den. Město je velmi čisté a přívětivé a činilo tudíž tím příjemnější dojem, an po celý čas našeho pobytu v Tangeru jsme se špíny orientálního města dosti nabažili. Okolí města, je pusté neb pevnost Cadiz leží na konci úzkého, do moře vybíhajícího jazyku. Poněvadž okolí neslibovalo žádného vydatného lovu, zašel jsem si do hradebních příkopů, kde jsem sbíral rozličné druhy tenebrionid, jako Pimelia castellana *Perez*, P. scabrosa *Sol.*, P. baetica *Sol.*, Scaurus variolosus *Woll.* a jiné. Geotrupes momus *Ol.*, jenž třemi, do předu vyčnívajícími rohy se vyznamenává, nebyl zde vzácným. Skoro pod každým kamenem nalezl jsem jeden druh karabidů Steropus globosus *F.*, který

v celém jižním Španělsku velmi jest rozšířen. U děr v písčité půdě seděly Triscolia bidens *L.* a daly se snadno chytiti.

Z Cadizu cestoval jsem do Sevilly. Poněvadž ale toho času se v Seville odbývala veliká výroční slavnost lidová, zvaná Feria, podobně jako u nás známá Fidlovačka, ku kteréž slavnosti nejen veškerý lid sevillský, nýbrž lid z celé Andalusie, ba i z dalekých krajů Španěl a cizinci přijíždějí, by se radovánkám tohoto veselého lidu sevillského oddali, vystoupil jsem na malé stanici Utrera před Sevillou, bych se tomu víru a ruchu slavnostnímu vyhnul a nemařil zbytečně časem. Bohatá květena okolí Utrery zvláště ku sbírání hmyzu mě vábila. Moje očekávání mě nesklamalo. Ač v tomto malém místě jsem veškeré pohodlí oželeti musel, byl lov velmi uspokojivý, an hned za malým městečkem se rozkládaly luhy a pole s překrásnou pestrou květenou. Vše, co jsem zde našel, bylo pro mě nové. Ploštice, křísky, brouci, hymenoptery a diptery byly zde silně zastoupeny. Nelze tu všechny druhy vypočítati, které jsem zde hojně nasbíral.

Ze Sevilly, kde jsem se pouze 2 dni zdržel, bych si prohlédl proslulé město a jeho velikolepé památky, odejel jsem do Granady. V Granadě panovalo poněkud chladné počasí. V pozadí vyčnívalo horstvo Sierra Nevada, bílým, v slunci zářícím sněhem pokryté, od kterého se temný modrý blankyt nebes malebně odrážel. Okolí Granady poskytovalo mnohá dobrá místa k sbíráni, ač poněkud od města vzdá ená. Zvláště pobřeží malé říčky Genilu bylo obydleno malými karabidy Bembidion, Lionychus albonotatus *Dej.* a mnohé jiné. Na cestě sbíral jsem z děr hymenoptery Eucera ruficollis *B.* a E. longicornis *L.* a velmi vzácnou Anthrena Schmiedeknechti *Mag.* Velmi milé mi bylo, že jsem od ředitelství světoznámé Alhambry, pozůstalého klenotu z dob maurských, obdržel dovolení sbírati na bujně zarostlém svahu na návrší Alhambry. Zde mohl jsem se bez rušení oddati lovu hmyzu. Ve starém práchnivělém pařezu vybral jsem celé hnízdo Blaps hispanica *Sol.*, smýkáním nasbíral jsem mnoho zobonosek a Cantharid. Chladné počasí zahnalo mě z tohoto města do Cordoby, kde jsem celý týden strávil, ač by ještě mnohem delšího času k prozkoumání celého, na hmyz velmi bohatého okolí zapotřebí bývalo. Písčité, křovím tamaryškovým hojně porostlé pobřeží Quadalquiviru poskytovalo hojnost rozličného hmyzu. Zde byla hojná Pimelia scabrosa *Sol.*, mezi obilím a v písku běhala

neobyčejnou rychlostí Zophosis errans *Sol.*, na trusu pásl se Ateuchus sacer *L.* a jiní Scarbaeidi, na trávníku lezla Meloë majalis *L.*, na květech byl Abrinus limbatus *F.*, Cyrtosus cyanipennis *Er.*, Dasytes X *Waltl.*, Psillothrix cyaneus *Ol.* a P. illustris *Waltl.*, Attagenus trifasciatus *F.* a všeobecně rozšířený tesařík Carthallum ebulinum *L.*, Phytoecia coerulescens *Scop.* a P. molybdaena *Dalm.* a mnohé jiné. I ploštic a křísků bylo hojné množství a nemožno zde všechny druhy uvésti. Seznam na cestě nasbíraných hemipter a homopter uveřejnil jsem ve spisech vídeňské Akademie věd a umění. Tamaryx sám je navštíven hojným hmyzem. Sklepal jsem Stylosomus tamaricis *HS.*, Scymnus Kiesenwetteri *Muls.* ve velikém množství, Urodon pygmaeus *Gyll.*, Cryptocephalus rugicollis *Ol.* byl zde hojný, ano i několik opozděných jedinců španělského chrousta Melolontha papposa *Illig.* jsem ulovil. Z hymenopter jmenuji Osmia anthrenoides *Sp.*, Dielis ciliata *F.*, Cephus tabidus a mnohé jiné.

Vycházky denní byly čím dále zajímavější, neboť poskytovaly ony vždy nové a nové druhy dle polohy a květeny místa. I výběžky pohoří Sierra Morena byly v ohledu entomologickém velmi zajímavé. Litoval jsem, že mi nebylo možno právě toto pohoří blíže prozkoumati.

Těžko jsem se loučil s tímto místem. Opustiv krásnou Andalusii přijel jsem 3. května do Madridu, kde jsem seznal osobně entomology, s kterými jsem již delší dobu byl ve spojení. Zvláště ředitel zool. Musea v Madridu Ignazio Bolívar a známý entomolog Georg Lauffer mě nevšedním přátelstvím uvítali a snažili se všemožně, by nám pobyt v hlavním městě příjemným učinili.

Podnikali jsme společné výlety do okolí města, do Escorialu, do pohoří Sierra Guadarrama, kde jsem byl zvláště na místa entomologům tamějším dobře známá a jimi navštěvována upozorněn. Celodenní výlet byl velmi příjemný a vydatný.

Společnost pozůstávala mimo z jmenovaných pánů i z mladších entomologů, kteří o závod se snažili nám ve sbírání býti nápomocnými. Nebylo tedy divu, že se lahvičky rychle plnily. Zde byl k nalezení Dorcadion Perezi *Graells*, D. Martinezi *Per.* a jiné druhy, Meloë corallifer *Germ.*, na cestě poletovaly cicindely C. littoralis *F.*, C. campestris v. ma-

roccana *F.* S jehličnatých stromů jsem sklepal Cantharis Reichei *Muls.*, C. coronata *Gyll.* Rhagonycha hesperica *Baud* a R. quadricollis *Kiesw.* a jiné druhy zvláště karabidy, otiorrhynchy a tenebrionidy. Pozdě jsme se vrátili uspokojeni do Madridu. Druhého dne se počasí náhle změnilo. Nastalo velmi citelné chladno a chumelilo se jak v zimě. Sierra Guadarrama hluboko do údolí byla zasněžena a tím též utrpěl druhý výlet do Escorialu značně. Za to ale vydařil se výlet do starobylého zasmušilého města Toledo, které posud zachovalo ráz maurský. Zde hlavně nalezl jsem vzácné tenebrionidy jako Akis Genei *Sol.* mimo obyčejné A. acuminata *F.*, Tentyria Laufferi *Rttr.* a jiné.

Z Madridu jel jsem do Valencie, kde na břehu mořském nalezl jsem mnohé krásné druhy brouků Histeridy, Elateridy, Chrysomely, zvláště výlet do Sagunto, kde lze viděti zbytky římského divadla, byl vydatný.

Poslední místo na území španělském, kde jsem sbíral, bylo město Barcelona. V ohledu entomologickém byl hlavně zajímavý vrch Montserrat, ležící několik kilometrů západně od Barcelony na dráze vedoucí do Zaragozy. Montserrat překvapuje svým zvláštním útvarem horským, neb zdá se, jako by balvan na balvan byl postaven do nebetyčné výšky. Na vrcholu stojí skvostný a bohatý chrám, poutnické to místo daleko a široko známé. Na vrchol vede ozubená dráha. Vegetace je zde horská a připomíná na blízké hory pyrenejské. Zde nalezl jsem také horskou faunu. Mimo jiné druhy sbíral jsem zde velmi vzácný druh Stylosomus ericeti *Kiesw.*, který pouze zde se vyskytuje, pak Marolia variegata *B.*, Otiorrhynchus hispanus *Stierl.*, O. meridionalis *Gyll.*, Peritelus adusticornis *Kiesw.*, Cardiophorus castilianus *Buyss.*

Výlet ten byl však bouřkou nemile přerušen, která ovšem se pod námi v údolí strhla, později však i vrchol Montserratu zasáhla. V dešti vrátil jsem se do Barcelony. Druhý den složil jsem zavazadla a vydali jsme se na zpáteční cestu do vlasti, kterou jsme byli před dvěma měsíci opustili. Na stanici Port Bon překročili jsme španělskou hranici a vstoupili na území Francie; přes Lyon dostali jsme se do Ženevy a Zurichu, kde jsme jeden den se zdrželi, ale pak dále spěchali domů. Jakkoliv počasí tehda nebylo velmi příznivé, jaké obyčejně v ten čas ve Španělsku panuje, byl jsem přece výsledkem namáhavého sbí-

rání uspokojen. Poněvadž následkem chladného počasí křísky ještě nebyly úplně vyvinuty, nenašel jsem mnoho cikad, přece však několik nových druhů, které jsem ve spisech cís. Akademie věd ve Vídni popsal.

Nová odchylka Carabus hortensis *L.*

Napsal Josef Šulc.

Dne 2. října 1907 nalezl jsem pod kameny v oboře u Sobotky tři exempláře Carabus hortensis *L.*, z nichž jeden exemplář ♂ v útvaru povrchu krovek, obyčejně velmi neproměnlivém, již při ohledání pouhým okem jeví patrnou a zajímavou odchylku od formy původní.

Carabus hortensis *L.* má krovky pravidelně, hluboce rýhované se třemi řadami zlatoměďově lesklých jamek. Každá jamka tvaru poloměsíčného obrácena jest vnitřním okrajem ke kořenu krovek a šíří svou přerušuje tři mezirýží; mezi řadami jamek jest pět mezirýží nepřerušených.

Paradigma Dra Fr. Sokoláře, uveřejněné v Entom. Wochenblatt z roku 1907, čís. 23 a násl., zní pro tuto soustavu takto: ppptssstppp. To znamená, že činí tři ppp dohromady jedno primaerní, tři sss dohromady jedno sekundaerní, t pak samojedině tertiaerní mezirýží.

Jest tedy mezi dvěma středními p sedm mezirýží.

U odchylné formy, mnou nalezené, která barvou shoduje se s formou obecnou, při slabém zvětšení, mezirýží ke konci krovek mizí, tak že konce krovek jsou zrnité, což se ostatně vyskytá častěji. Avšak jamky, jichž jsou též tři řady, jsou slaběji lesklé, něco menší, při tom ale zabírají šíři pouze jednoho, totiž primaerního mezirýží, které splynulé jest z části a poněkud se dvěma sousedícími, tertiaerními.

Po boku mezirýží mezi jamkami, tedy primaerních, naznačeny jsou rýhy dvěma málo pravidelnými řadami hrubších teček. Mezi dvěma primaerními p pak, místo sedmi mezirýží jest jich toliko pět.

Paradigma Dr. Sokoláře by tudíž znělo pro tuto odchylku: ptssstp.

Zcela neobyčejný a podivný jest zjev tento: Místo pravidelného ppp jest vyvinuto pouze střední p, při tom ale zůstalo slabé, jest dosti nepravidelné a mnoho přerušené.

Sousedící s obou stran t jsou o poznání silnější a činí s prostředním p takřka dojem jediného, na tré rozštěpeného meziryží.

Odchylka tato se neshoduje ani s ab. alternans *Kratz.*, která se našla ve Slezsku o jednom exempláři, ani s ab. Dürkkianus *Ganglb.*, taktéž o jednom kuse nalezenou kolem Mnichova v Bavořích.

Aby se vyznačilo odkud pochází, přikládám jí jméno: *ab.* sobotkaënsis.

Panu J. U. Dru Fr. Sokolářovi ve Vídni srdečně děkuji za laskavou revisi této odchylky a ochotné udělení rad a cenných poznámek.

O broucích ve hnízdech ssavců a ptáků.

Prof. J. Roubal.

Důležitým momentem pro studium života brouků jest ta okolnost, že mnozí ze skupiny Adephaga s oblibou vyhledávají okolí, často bezprostřední, některých ssavců a ptáků, již si obydlí zakládají v zemi, různých dutinách nebo staví hnízda volná. Seznáme-li některé vztahy, přestanou mnohé druhy býti vzácnými. Brouci takoví i jiní hmyzové často v nejužším jsou kontaktu s vlastním obyvatelem a jsou jím zpravidla přehlíženi. Tak na př. v hnízdech hmyzožravých ptáků se vyskytují brouci právě tak velicí, za jakými se honí ptáci daleko po okolí, ku př. Hister, Philonthus aeneus v hnízdě dudka, který nota bene právě brouky lejnomilnými se živí, větší Staphylini ve hnízdech špačků, největší zlatohlávek Potosia aeruginosa v hnízdech sov, dudků, datlů. Vztah obou stran možno definovati nanejvýš jako synoekii (sensu Janet) — a to jen u brouků některých, u nichž osvědčena jest povaha nakloněná k synoekii, daná na př. úzkou příbuzností s brouky — synoekenty mravenců nebo tím, že mnozí synoekenti mravenišť žijí též ve hnízdech menších ssavců a ptáků, jako na př. Quedius microps, Microglossa marginalis, Nemadus colonoides, nebo, že část takových brouků hledá po-

dobné výhody ve hnízdě obratlovce jako mnozí, často třeba jen jim příbuzní, jiní brouci ve hnízdech mravenčích — hledají úkryt pro sebe a plod, zbytky potravy domácích pánů, jich trus, teplo, plísně zde se vyskytující, zásoby, cizopasníky, materiál, a okolí hnízda, a mají skoro vždy dostatek vlhka. — Někteří brouci, již jsou považováni převahou za obyvatele hnízd ssavčích nebo ptačích, nalezeni byli na trusu některých zvířat v domácnosti žijících, jako Crataraea suturalis dle sdělení p. Dra *Rodta* velmi hojně sbíral p. Dr. *Klíma* na trusu kočičím ve sklepě v Praze, p. *Zeman* Philonthus fuscus na trusu slepičím u Komárova; za obyčejných okolností nežijí tito brouci nikdy ani v trusu, ani v mrvě, hledají tedy spíše skrytých, temných míst.

Nového jména pro úkaz, jenž jest thematem naším, netřeba zaváděti; ovšem není též připustno mluviti tu o symbiose (neb jest mu pak třeba rozuměti jako brachylogu, který má býti vzat všeobecně jako překlad slova »symbiosa«).

Podle toho, jak hojně, jak často v různých dobách, zdali více méně pravidelně, zdali ve hnízdech téhož druhu obratlovce ve více krajinách, dle příbuzenských vztahů systematických, dle způsobu života vůbec atd. — malý často, minutiesní moment tu může míti značnou důležitost — dlužno rozeznávati více stupňů poměru mezi nájemníky a vlastními obyvateli.

Po této stránce Norman H. Joy stanoví tré skupin brouků obyvatelů hnízd: »I have divided the species into three classes, viz: A, those that are evidently peculiar to the nests, and which are only accidentally found elsewhere; B) those that are commonly found in the nests and breed there, but also are found and breed elsewhere; C) purely accidental species.«

Nečiní toho však se vším zřetelem k oekologii jejich. Jest celá řada přechodů, nuancí; důležitým tu je faktorem akkomodace, ku př. někde žijí brouci za jiných okolností než ve hnízdě, založí-li tu však nějaký obratlovec hnízdo, objevují se brouci v něm. Výměr zmíněného autora jest sice znamenitý, dlužno však zvláštní stať věnovati též broukům lejnomilným, o nichž se nezmiňuje. Za jistých okolností jsou v některém stadiu hnízda mnozí lejnomilní brouci v něm hosty výhradnými. Hraje tu často úkol význam lokální fauny; leckde, kde není křečků a syslů, žije na př. Aphodius scrofa ve volném trusu, na př. vepřovém, lidském (ku př. u Terstu), u Roudnice jsem ho našel výhradně a to velmi hojně v podzemních norách křeččích. U sv. Prokopa žije Aphodius 4-maculatus v trusu ovcí, u Roudnice u sysla.

Onthophagus vitulus jsem vždy našel jen ve hnízdech syslích a křeččích, pak též v chodbách krtčích poblíž nor křečků.

Brouci lejnomilní ve hnízdech, hlavně norách ssavčích se vyskytující, jichž život podmíněn jest trusem ve hnízdě, mohou býti uvedeni na přechodu od 1. ke 2. kategorii Joyově.

Rozeznávám, v hlavních rysech načrtnuto, tyto důležité skupiny brouků obývajících ve hnízdech a norách některých obratlovců: *a*) řádné, typické obyvatele, kteří zde prodělávají metamorphosu; *b*) brouky, již vůbec mají inklinaci buď žíti 1. na podobných místech, jako jsou skuliny, dutiny stromů, materiál hnízd a p., 2. také poblíž mravenců; *c*) náhodné hosty, kteří jen někdy v hnízdech se objeví (drobní Carabidi, Curculionidi a j.). Někteří lejnomilní brouci v tomto případě činí přechod od prvních ke druhým, poznamenám je (*b*).

Všechny naše výzkumy týkají se pouze několika krajin českých, pónejvíce okolí Roudnického a jsou resultátem práce jen několika saison, a přec jsou výsledky dosti uspokojivé. Jest pak třeba appelovati i na jiné entomology v různých končinách naší vlasti, aby tak poznatky v tomto směru více se rozšířily. Conditio sine qua non ale takové práce budiž, aby sběratel jednal rozvážně, pokud se týká oekonomických momentů, jedním slovem: není naprosto připustno pro získání několika brouků zničiti hnízdo ptačí. Jest zcela dobře možno vždy jen materiál hnízda studovati a neublížiti tím ptákům; ostatně nejzajímavější brouci, pokud se hnízd ptačích týká, bývají ve hnízdech starých, neb nepříliš dlouho opuštěných, jsou pak to hnízda povětšině ptáků velikých, neb hnízdících v dutinách stromů — tak že možno malá hnízda drobného našeho ptactva úplně ochraně v tomto směru odporučiti.

Níže uvedu seznam brouků, jež jsem u nás v hnízdech a norách některých ptáků a ssavců našel; v závorce budou značky kategorie shora naznačené.

Talpa europaea — krtek.

E. C. Bedwell a *G. C. Champion* v Anglii sbírali v chodbách a příbytku krtčím vedle jiných brouků Aleochara spadicea *Er.*, již volně našel p. Dr. Lokay druhdy na Štvanici.

U krtka jsem dosud sbíral jen v chodbách, při čemž zvláště dobré služby konal k účelu tomu panem kustodem E. Bindrem sestrojený rýč.

U Roudnice: Amara apricaria *Payk.* (*c*), Medon melanocephalum *F.* (*c*), Lathrobium longulum *Grav.* (*b*), Xantholinus punctulatus *Payk.* (*c*), X. linearis *Oliv.* (*c*), Philonthus concinnus *Grav.* (*b*), Ph. fuscipennis *Mannh.* (*b*), Ph. varius *Gyll.* (*b*), Ph. nigritulus *Gyll.* (*b*), Quedius mesomelinus *Marsh.* (*b*), Heterothops praevia *Er.* (*a*), Tachyporus macropterus *Steph.* (*c*), T. pusillus *Grav.* (*c*), Oxypoda opaca *Grav.* (*b*), Simplocaria semistriata *F.* (*b*).

U Doksan: Philonthus concinnus *Grav.* (*b*).

U Pacova v krtinách daleko od vody na výšinách: Dyschirius globosus *H.* a Clivina fossor *L.* — přizpůsobili se životu mimo břehy vod. — V literatuře uváděn Quedius vexans Epp.; na Cibulce u Prahy byl vícekrát nalezen, kde také skutečně jest mnoho krtků; Q. longicornis *Kr.* též na Cibulce (Rambousek), pak na Vraném n. Vlt. volně nalezen p. Krásou.

Meles taxus — jezevec.

M. Méquignon ve Francii našel u jezevce 3 krásné Aleochary: ruficornis *Grav.*, cuniculorum *Er.*, spissicornis *Er.*

U nás jest terénem pro jmenované Aleochary teplé okolí středních Čech, kde jest jezevec vzácný, neboť žije po přednosti v rozsáhlejších lesích pahorkatin jižních Čech a po obvodu země.

U Chuděnic jsem v noře jezevčí našel v březnu 1905 pouze množství Oxypoda annularis *Mannrh.*

Sciurus vulgaris — veverka obecná.

U Roudnice a Chuděnic jsem našel v hnízdě hojně Atheta fungi *Grav.* s varietou orbata *Er.* U Doksan pak Tenebrio picipes *Dft.* — Bude třeba prohledávati více hnízd a sice vlhkých, obydlených a hnízda s mláďaty.

Spermophilus cytillus — sysel.

V chodbách jeho poprvé sbíráni rationelně brouci hnízdomilní, některé nové druhy popsány jsou právě odtud. Prvé výzkumy v tomto směru podnikl u nás pan Th. Krása v okolí Vraného n. Vlt.

Sysel hojněji žije v středních Čechách, českém Středohoří, na Plzeňsku a j.

U Doksan jsem sbíral v chodbách sysla Plagiogonus rhododactylus *Mrsh.* (*b*), Onthophagus ovatus *L.* (*b*), O. vitulus *F.* (*b*).

U Kralup mimo to Oxytelus tetracarinatus *Block* (*b*), Aphodius quadrimaculatus *L.* (*b*), biguttatus *Germ.* (*b*)

Na úpatí Kožova v čes. Středohoří totéž, pak Atheta (Pycnota) paradoxa *Rey.* (*a*) za suchého počasí v červnu 1904. U Vraného n. Vlt. dále Philonthus spermophili *Ganglb.* (*a*), Ph. Scribae *Fauv.* (*a*), Ph. corruscus *Grav.* (*a*), Aleochara Breiti *Ganglb.* (*a*).

Mus musculus — myš domácí.

V hnízdě pod kamenem založeném a jeho okolí jsem našel několik brouků u Chuděnic, což uvedeno ve »Wien. ent. Zeitung« 1904.

Cricetus frumentarius — křeček obecný.

O broucích žijících v norách tohoto hlodavce není dosud mnoho publikováno; Bickhardt uvádí jen některé druhy brouků ve svém článku »Käfer in Nestern« v letošních »Entomologische Blätter«. Mnoho druhů v hnízdech křečkových žije i u sysla, což patrno ze stejného způsobu života a povahy hnízd. Prohledal jsem mnoho hnízd křečků v okolí Roudnice v druhé polovici června letošního roku a nalezl jednak vše, co jinde u nás žije u sysla, a to mnohé druhy brouků, kteří jsou u tohoto jen brzy z jara, nebo jen v jisté době saisony, jednak řadu nových druhů. — Z náhodných hostů uvedu jen zajímavější. — Políčil-li jsem mrtvého křečka, nebo jinou zdechlinu, poblíž otvoru doupěte, objevili se na ní všichni brouci z kategorie *b*) našeho roztřídění, onino pak z řady prvé (*a*) zůstali pod zemí, ač jsou namnoze příslušníky skupin brouků často na mršinách se objevujících, jako Philonthus Scribae *Fauv.*, corruscus *Grav.*, Atheta paradoxa *Rey*, Aphodius scrofa *F.* Ke konci června jsou Philonthus, Aleochara v hnízdech velmi defektní. Výsledek mých sběrů jest tento: Leistus ferugineus *L.* (*c*), Nebria brevicollis *F.* (*c*), Notiophilus aquaticus *L.* (*c*), Amara apricaria *Payk* (*c*) na jednom poli velmi hojně, A. aenea *Deg.* (*c*); po způsobu Carabidů schovávají se ve skulinách, otvorech a tak se objeví i v domácnosti křečka.

Haploderus caelatus *Grav.* (*b*) velmi hojně na trusu. Oxytelus sculpturatus *Grav.* (*b*), O. tetracarinatus *Block* (*b*), O. laqueatus *Marsh.* (*b*), — 1 ex., Stilicus subtilis *Er.* (*c*), Xantholinus punctulatus *Payk.* (*c*), X. linearis *Oliv.* (*c*), Philonthus chalceus *Steph.* (*b*), Ph. corruscus *Grav.* (*a*), Ph. fuscipennis *Mannh.* (*b*), Ph. varians *Gyll.* (*b*), Ph. Scribae *Fauv.* (*a*), Ph. spermophyli *Ganglb.* (*a*), Ph. spendidulus *Grav.* (*b*), Quedius microps *Grav.* (*a*) — 1 ex., Q. ochripennis *Mén.* v. nigrocoeruleus *Fauv.* (*a**), Q. vexans *Epp.* (*a*); zajímavého tohoto brouka našla nejdříve moje choť u křečka ve 3 ex., já pak 1 ex., žije až na dně ve zbytcích materiálu hnízda. Q. mesomelinus *Marsh.* (*b*), Q. boops *Grav.* (*c*), Heterothops praevia *Er.* (*a*), Tachyporus macropterus *Steph.* (*c*), hypnorum *F.* (*c*), pusillus *Grav.* (*c*), Tachinus collaris *Grav.* (*b*), Silusa rubiginosa *Er.* (*c*), — žije na šťávě poraněných stromů, pod korou pařezů a p. — zvláštní náhodou v doupěti křečka 3 ex., Oxypoda opaca *Grav.* (*b*), O. umbrata *Gyllh.* (*b*), O. togata *Er.* (*b*), O. annularis *Mannh.* (*b*), Atheta truncata *Epp.* (*b*), A. divisa *Märkl.* (*b*), A. castanoptera *Mannh.* (*b*), A. paradoxa *Rey.* (*a*), A. sordida *Marsh.* (*b*), A. fungi *Grav.* (*b*), A. fungi *Grav. v.* ornata *Er.* (*b*), A. clientula *Er.* (*b*), Aleochara morion *Grav.* (*b*), Breiti *Ganglb.* (*a*) — velmi hojně. Falagria sulcata *Payk.* (*b*), F. nigra *Grav.* (*b*); jeden ex. se zcela odchylnou strukturou štítu. Catops Watsoni *Spence* (*b*), C. tristis *Panz.* (*b*), Ptomophagus sericatus *Chaud.* (*b*), Agathidium rotundatum *Gyllh.* (*b*), Hister unicolor *L.* (*b*), H. stercorarius *Hoffm.* (*b*), H. purpurascens *Herbst.* (*b*), H. carbonarius *Hoffm.* (*b*), H. corvinus *Germ.* (*b*), Gnathoncus rotundatus *Kugel.* (*b*), Saprinus semistriatus *Scriba* (*b*), S. aeneus *F.* (*b*). Helophorus *nubilus F.* — Zvláštní jest, že tento brouk vodní se objeví často v hnízdě křečka — našel jsem asi 6 ex. — Koincidence tu je jistá v jeho způsobu života, neboť se vyskytuje též v mraveništích (na př. u Lasius fuliginosus). Cryptophagus Schmidti *Sturm.* (*a*) — jest význačný pro sysla i křečka. Melanophthalma fuscula *Hummel* (*b*). Simplocaria semistriata *F.* (*b*). Otiorrhynchus velutinus *Germ.* 1 ex. Kol. Krása ho našel u sysla u Vraného n. Vlt. Má asi určité vztahy k podzemnímu obydlí těchto hlodavců. Onthophagus ovatus *L.* (*b*), O. vitulus *F.* (*b*), Plagiogonus rhododactylus *Mrsh.* (*b*), Aphodius scrofa *F.* (*b*), A. quadrimaculatus *L.* (*b*) — všichni poslední stejně tak, jako u sysla.

---

*) Jeden ex.; byl i jinde v Německu, Anglii v norách ssavců nalezen.

Lepus cuniculus — králík divoký.

U Roudnice jsem sbíral v norách králíků celou řadu namnoze zajímavých brouků — nepodařilo se mi však zde najíti Aleochara cuniculorum, již však u nás našel kol. Krása u Vraného n. Vlt. Brouci se tu objevovali už v dubnu a trvali, až mladí se vylíhli.

Výsledky jsou tyto: Dyschirius globosus *H.* (*c*). protože hnízdo bylo písčité. Amara apricaria *Payk.* (*c*). Omalium rivulare *Payk.* (*b*), Oxytelus tetracarinatus *Block.* (*b*), Xantholinus punctulatus *Payk.* (*c*), X. linearis *Oliv.* (*c*), Tachyporus ruficollis *Grav.* (*c*), Atheta paradoxa *Rey.* (*a*) — velmi vzácně, ač v blízkých norách křečků byla obecná. A. castanoptera *Mannh.* (*b*). Liodes calcarata *Er.* (*c*), Plagiogonus rhododactylus *Mrsh.* (*b*).

Falco tinunculus — poštolka.

Hnízda dravců jsou veliká, tedy hromada odumřelých větviček, proutků, mechu a p. a jsou-li obydlena a vlhká, skýtají příbytku i příležitosti k vývoji i potravy mnohým broukům — neb jest tu hnijící materiál organický, trus, hnízdo má s dostatek tepla a mnoho dutin. Zatím jsem prohlédl pouze jedno hnízdo právě vylíhlých poštolek u Roudnice; byli v něm: Atheta fungi *Grav.* (*b*), A. nigricornis *Thoms.* (*a*), A. zosterae *Thoms.* (*b*). Dermestes murinus *L.* (*b*) — 6 ex. Hister merdarius *Hoffm.* (*b*), H. cadaverinus *Hoffm.* (*b*). To platí ostatně o velikých hnízdech i jiných ptáků.

Dendrocopus major — strakapůd velký.

U Roudnice: Philonthus fuscus *Grav.* (*a*), Atheta nigricornis *Thoms.* (*a*), Microglossa gentilis *Märkl.* (*b*).

Upupa epops — dudek obecný.

Podařilo se mi laskavostí p. lesního Profelda a hajného Krejsy nalézti 2 hnízda dudků v listnatém lese u Roudnice. Jedno bylo asi 6 *m* vysoko v duté větvi mohutného dubu, druhé v odénku topolu při zemi v otvoru vzniklém bleskem. Pro studium fauny broučí ve hnízdech jest dudčí nanejvýš zajímavo a vděčno: jednak trouch stromu, dále okolnost, že to je dutina obyčejně listnatého stromu, kde jest tolik životních podmínek

různým broukům, zvláště, když tu jsou i různé houby staré i živé, mravenci, pak samo hnízdo, obsahující mnoho zbytků potravy, plno látek ammoniakových — protože ptáci trusu nevynáší.

Důležitý moment, šetřiti vlastních obyvatel — ptáků — jest zde velice snadno uskutečnitelný; vyzdvihneme-li hnízdo, neb mladé ptáky a pak vybereme obsah a zase nového materiálu (mechu, listí) nasypeme, neublíží se ptákům nijak a za několik dní opět jest tam brouků hojně.

V hnízdě s vejci jsem našel skoro jen typické hnízdomilné formy, které v hnízdech ptačích uvadí na př. Normann Joy — bylo to v 2. polovici června 1907.

Xantholinus punctulatus *Payk* (*c*), X. glaber *Nordm.* — asi 10 exemplářů, jest asi úžeji na hnízdo vázán. Philonthus aeneus *Rossi* (*b*), Ph. fuscus *Grav.* (*a*) — asi 26 ex. Jest to nový brouk pro Čechy, v poslední době ho našel pan Rambousek u Liblic u mravenců. Mimo to pan Zeman u slepic v Komárově. Na podzim letos v říjnu v dutém stromu u Krče jsem s p. Rambouskem našel jich více exemplářů. — Quedius microps *Grav.* (*a*), Atheta nigricornis *Thoms.* (*a*), inquinula *Grav.* (*b*), A. coriaria *Kr.* (*a*), A. celata *Er.* (*b*), Microglossa marginalis *Grav.* (*a*), hojně, Catops Watsoni *Spence* (*b*), Nemadus colonoides *Kr.* (*a*), Gnathoncus rotundatus *Kugel* (*b*), Trox scaber *L.* (*b*), [vývoj], Potosia aeruginosa *Drury* (*b*) — nejnádhernější náš zlatohlávek prodělává proměnu v dutých stromech, kde hnízdí ptáci, našel jsem tak 2 ex.!

V nalíčeném listí a mechu u kořenů topolu a v hnízdě samém, kde už byli mladí, jsem našel mnoho brouků, mezi nimiž jsou někteří z posléze jmenovaných; mnohé formy zajímavé se stanoviska lokální fauny.

Hlavně to byli: Omalium rivulare *Payk.* (*b*), Om. caesum *Grav.* (*a*), Haploderus caelatus *Grav* (*b*) — vůbec nejhojnější, Oxytelus rugosus *F.* (*b*), O. sculpturatus *Grav.* (*b*), O. nitidulus *Grav.* (*b*), O. tetracarinatus *Block* (*b*), Xantholinus punctulatus *Payk.* (*c*), Philonthus aeneus *Rossi* (*b*), splendidulus *Grav.* (*c*), Quedius microps *Grav.* (*b*), Heterothops praevia *Er.* (*a*), H. dissimilis *Grav.* (*b*), Atheta inquinula *Grav.* (*b*), Atheta sordida *Marsh.* (*b*), fungi *Grav.* (*b*), Autalia rivularis *Grav.* (*b*), Aleochara sparsa *Heer.* (*b*), Oxypoda umbrata *Gyll.* (*b*), O. opaca *Grav.* (*b*), Catops Watsoni *Spence* (*b*), Hister merdarius *Hoffm.* (*b*), Omosiphora limbata *F.* (*b*), Cryptophagus dentatus *H.* (*b*),

Dacne notata *Gmel.* (*c*), Cossonus linearis *F.* (*c*), Rhysemus asper *F.* (*b*), Oxyomus silvestris *Scop.* (*b*).

A pak ještě řada náhodných, jichž pomíjím.

V hnízdě po vylétání mladých jsem našel opět mnohé formy, jako v hnízdě s vejci. Dával jsem si posílati obsah dutiny, kde hnízdo bylo a tak postřehl jsem tu ještě: Philonthus fuscus *Grav.* (*a*), Quedius microps *Grav.* (*b*), Atheta nigricornis *Thoms.* (*a*), A. inquinula *Grav.* (*b*), A. coriaria *Kr.* (*a*), H. celata *Er.* (*a*), Microglossa marginalis *Grav.* (*a*), Catops Watsoni *Spence* (*a—b*), Nemadus colonoides *Kr.* (*a*), Gnathoncus rotundatus *Kugel* (*a—b*), Dendrophylus punctatus *L.* (*b*) a některé náhodné úkrytu hledající druhy.

Corvus monedula — kavka.

Na hradě Bezdězi v hnízdech a na trusu kavek vedle nich jsem v červnu 1904 s p. Bindrem sbíral velice hojně Atheta nigricornis *Thoms.* (*a*). U Roudnice roku 1907: Atheta nigricornis *Thoms* (*a*), Dendrophylus punctatus *H.* (*b*), Hister merdarius *Hoffm.* (*b*), Tenebrio picipes *Dft.* (*b*) a asi 20 jeho larev.

Cotyle riparia — břehule.

Typickým a stálým hostem v chodbách do hnízda zbudovaného v písčitých anebo hlinitých březích jest Microglossa nidicola *Fairm.* (*a*). Našel jsem ji všude, kde vlaštovka ta hnízdí, u Prahy, v Polabí u Veltrus, Poříčan, Roudnice (na sta exemplářů u Nižbohů za pomoci stud. Horáka). Schiffner měl exempláře z Povltaví (det. Roub).

Columba domestica — holub domácí.

V holubnících žijí někteří Staphylinidi, Histeridi, Cryptophagidi, Dermestidi.

V Chuděnicích: Omalium caesum *Grav.* (*c*), Xylodromus testaceus *Er.* (*b*), X. concinnus *Marsh.* (*b*), Atheta fungi *Grav.* (*c*), Aleochara sparsa *Heer.* (*b*), A. villosa *Mannrh.* (*b*), Hister carbonarius *Ill.* (*e*), Cryptophagus dentatus *H.* (*b*), Dermestes murinus *L.* (*b*).

Ve Vršovicích chytal p. Zeman v holubnicích Bassobia occulta *Er.*, a Dermestes bicolor *F.* dosti hojně.

Phasianus colchicus — bažant obecný.

U Roudnice jsem chytal v hnízdech jen některé ubikvisty, kteří na podobných místech, jako je materiál hnízda, žijí (Omalium rivulare *Payk.*, caesum *Grav.*, Atheta fungi *Grav.*, Oxypoda umbrata *Gyll.*) etc.

Rovněž k takovým resultátům jsem došel, prohledávaje hnízda z okolí Doln. Beřkovic, jež kolega Suk mi zaslal. Bažant jest pták u nás akklimatisovaný a brouci v jeho hnízdě jsou jen náhodní hosté.

V starých hnízdech ptačích vedle jiných druhů brouků, jež se podaří později snad nalézti, žije též Quedius brevicornis *Thoms.* V Čechách nalezen p. Drem Lokayem (Stromovka), p. Rambouskem (Liblice), p. Zemanem (Cibulka) — ne přímo v hnízdě, nýbrž na blízkých místech.

Uvedl jsem mnohé nové (dle stávající o tomto thematu literatury) hosty hnízd ssavců a ptáků, mnohé vzácnosti a nové lokality české broučí fauny a též některé poznámky k biologii mnohých obecných brouků, protože považuji za neméně cenné studium života brouků, třeba ubikvistů, než pouhé sbírání »vzácných specií«.

Literatura.

Bedwell E. F.: Ontophilus sulcatus F., in a mole's nest. — The Entom. Mont. Magazine. 1907. Nr. 514. Pg. 62.—63.

Bickhardt H.: Käfer in Nestern. — Entom. Blätter, 3. Jhrg. Nr. 6., pg. 81.—86. Nr. 7. Pg. 97.—102.

Krása Th. JUC.: O spolužití některých druhů brouků s menšími ssavci Časop. č. spol. entomol. III., č. 4., pg. 115.—118.

Norman H. Joy: Coloptera occurring in the nests of mammals and birds. — The Entom. Mont. Magazine 1906, pg. 198.—202., 237. — 243.

— Coleoptera from old birds nest. — The Entom. Mont. Magazine 1906, pg. 39.—40.

Roubal J.: Ein interessanter Fall von Symbiose einiger Arthropoden mit der Maus. Wien. Entom. Ztg. 1904.

Walker James J.: Medon castaneus Grav. and other Coleoptera in moles' nests near. Ent. Mont. Magazine 1907, p. 82.—83.

Summa.

De scarabaeis in mammalium et avium nidis.

In nonnullorum mammalium cubilibus et avium nidis multi scarabaei, qui reliquis partibus cibi, stercore, parasitis vescuntur, habitant. Hic enim domicilium caloremque idoneumque locum ad se postea transformandos quaerunt. Reperiuntur etiam in nidis avium (Sturnus vulgaris, Upupa epops, Syrnium aluco etc.), quae insecto vesci solent. Dissimiles inter se formae scarabaeorum variis anni et status avium nidi temporibus apparent, velut: aliae formae eorum in nidis insunt, cum aves ovis incubant, aliae pullis exclusis, aliae, cum nidus relictus est. Perpauci scarabaei in aridis nidis se occultant.

Certam scarabaeorum formam domiciliis mammalium et avium non uti solere omnino dicere possumus. Namque quosdam scarabaeos amare cubilia mammalium, quibus subterraneae domus aut in agris aut in limitibus essent aut quae prope aquas incolerent, alios sequi ea animalia, quae se in saxosis apertarum silvarum regionibus continerent, alios in putribus et cavis arboribus vivere diligenter spectando cognovimus.

Sunt etiam, qui naturalia in cavis arboribus domicilia avium habitant, alii, qui in arte factis nidis morentur. Sed maxima pars eorum in certis regionibus vivit.

Primum mihi hae singulares formae, quae semper in nidis tantum domicilia habent, memoratu dignae videntur — in parte bohemica lingua scripta *a*, *b*. Horum scarabaeorum natura quasi incolarum nidorum ex eo intellegitur, quod quidam aut in sedibus etiam formicarum, ubi eaedem condiciones vivendi sunt, reperiuntur, aut quod sunt aliae formae his propinquae. Denique maxime quoque valet, quod nidus est omnia, quae ille continet (putria materia, stercus, parasiti, reliquae partes pastus) et ea, quae circum eum sunt idoneam condicionem naturae essentiaeque suppeditant. Deinde scarabaei, qui etiam alio loco extra nidos bene vivunt (*b*), demum, qui hic illic temere ac fortuito inveniuntur, noti sunt (*c*).

Dodatky k seznamům českých myrmecophilů.

Napsal Fr. J. Rambousek.

A. Staphylinidae:

Připojuji tímto řadu nových dat k seznamům myrmecophilů pp. Dra E. Lokaye, Dra J. Pečirky a prof. J. Koubala. Nejvíce zajímavých pozorování konal jsem u *Lasius fuliginosus Ltr.* na Českobrodsku (Liblice, Poříčany, Kounice), a u *Tapinoma erraticum Ltr.* ve Vraném nad Vltavou. Uvádím pouze data nová.

Leptacinus formicetorum *Märk.* Libuň u Jičína III. 1907 při Form. rufa L.; na Písecku ve velikém množství (prof. J. Lukeš).

Xantholinus atratus *Heer* u Las. fuliginosus Ltr. v Liblicích a Poříčanech, VIII., IX.

Othius myrmecophilus *Kiesw.* Poříčany, kolem rašelinného močálku mezi listím ve spol. Las. niger a Myrmica. (Polabská nížina!) Sbírám jej tam pravidelně dosti četně v srpnu a září.

Quedius microps *Gr.* Vrané 3 XII. 1905 u Las. fulig. asi 10 ex., tamtéž 18./IX. 1906; Cibulky (J. Mulač).

Quedius brevis *Er.* U Las. fulig.: Poříčany, Vrané, (jako imago žije též u Form. rufa — jak jsem v Savińských Alpách zjistil).

Quedius brevicornis *Thoms.* 1 ex. v Liblicích u L. fuliginosus Ltr. IX. 1903, na Cibulkách v lednu 1906 nalezl pan Zeman.

Quedius vexans *Epp.* Častěji při Las. fuliginosus Ltr., ale vždy jednotlivě. Mnou sbírán v Liblicích VIII. a IX. 1903, 1904; znám též z Cibulek (Dr. Klička, Dr. Lokay, J. Mulač).

Quedius scintillans *Gr.* Mnou chycen na Cibulkách v lednu 1906, častěji p. Mulačem, též na Cís. ostrově (v prosinci) a j., hlavně v zimní době. U Las. fuliginosus Ltr.

Heterothops dissimilis *Gr.* Na Cibulkách, ve Vraném, Dobřichovicích a v Liblicích u Las. fuliginosus Ltr.

Mycetoporus splendens *Marsh.* V Liblicích chytán mnou u Las. fuliginosus Ltr. několikráte v VII. a VIII.

Lamprinus erythropterus *Panz.* Posud znám pouze od Tetramorium caespitum L. Mnou chycen též dvakráte u **Las. fuliginosus Ltr.**!: Poříčany 1./IX. 1905, Liblice 31./VIII. 1906; dle sdělení p. Krásy byl jím chycen také ve Vraném asi touž dobou, ale letos a u stejn. mravence; stěhuje se asi v druhé generaci letní k tomuto mravenci od Tetramoria.

Lamprinodes saginatus *Gr.* Dobřichovice 13./V. 1906 (Jindř. Veselý).

Oligota pusillima *Gr.* V Liblicích u Las. fuliginosus velmi hojná.

Euryusa optabilis *Heer* (= laticollis Heer l. c). U Lasius niger L.: Liblice 28./III. 1906, u Las. fuliginosus Ltr.: Liblice VIII. 1905 (dvakráte), Kounice VIII. 1906. 1 ex. Na Cibulkách sbírá p. Mulač.

Aleuonota atricapilla *Rey* (= rufotestacea Kr.), jediný ex. chycen mnou na Cibulkách 5./V. 1906.

Notothecta flavipes *Gr.* i **anceps** *Er.* jsem dosti četně sbíral v Libuni u Jičína koncem března 1907.

Zyras Haworthi *Steph.* Mnou chycen 1 ex. v letu v Krči 31./V. 1903, p. Mulačem častěji sbírán na Cibulkách.

Zyras (Myrmoecia) **confragosus** *Hochh.* Na Homoli u Vraného jsem jej sbíral r. 1905 dne 16./V. (slunečno) 1 ♂, 1 ♀, 21./V. (podmračno) 6 ex., 23./V. (podmračno) 1 ♂ (druhý ex. Dr. Jureček), 24./V. 7 ex. (podmračno), 2./VI. 2 ex. (v dešti). Pan Krása jich téhož roku našel aspoň dvakráte tolik, ale ani jedinou plicata Er. Kraatz omylem uvádí, že Myrmoecia žije u *Anthophor*, místo u *Andren* a tato chyba byla převzata i Wasmanem. Ostatně celá věc je málo pravděpodobná (neboť toto pozorování bylo učiněno pouze jednou), a to tím spíše, že k exemplářům zaslaným *Mocquerysem* p. *Bedelovi* jest přiložena nejen *Andrena*, ale také *Tetramorium caespitum L.* (Bližší viz v Méquignon-Rambousek: »Sur Myrmoecia plicata Er. et M. confragosa Hochh.« Bull. de la Soc. Ent. de France 1907 pg. 21). Také prý (dle Hagense 1865) žije u *U Las. brunneus Ltr.*

Myrmoecia plicata *Er.* S Drem Jurečkem jsme našli 2 ex. ♂ ♀ 23./V. 1905 na Homoli ve Vraném.

Oxypoda spectabilis *Gyllh.* Závist 3./VII. 1906 u Las. fuliginosus Ltr.

Oxypoda vicina *Kr.* U Las. fuliginosus Ltr. v Liblicích 7./IX. 1906 a častěji v Poříčanech v září 1905-6.

Oxypoda umbrata *Gyllh.* Náhodně často u Las. fuliginosus Ltr. Krč, Vrané, Cibulka atd.

Oxypoda togata *Er.* V Poříčanech, na Cibulkách a v Dobřichovicích u Las. fuliginosus Ltr.

Oxypoda soror *Thoms.* Pravidelně v Liblicích a Poříčanech u L. fuliginosus Ltr., nejvíce v červenci a září.

Stichoglossa corticina *Er.* V Liblicích u Las. fuliginosus několik expl. IX. 1903.

Microglossa pulla *Gyllh.* u L. fulig. na Závisti 7./III. 1906 asi 80 jedinců, též ve Vraném, Dobřichovicích, Cibulkách — v pražském okolí — na Českobrodsku jsem ji nenašel.

Microglossa gentilis *Kr.* Liblice u L. fulig. Koncem VII. Cibulky, Závist, Vrané, Dobřichovice.

Microglossa marginalis *Gr.* V Liblicích chycen u L. ful. 1 ex. 3./VIII. 1905, ve Vraném 12./VI. 1906 (s Th. Krásou), pak 18. IX. tamtéž v duté vrbě asi 10 exemplářů. Cibulka 10./VIII. 1907 (Mulač).

Úmrtí.

Dne 23. listopadu m. r. skosila smrt v našich řadách opět jednoho vzácného druha našeho, p. Ph. Dra **Milana Nevole**, vynikajicího odborníka v chemii. Nar. 2. října 1846 v Bělehradě v Srbsku, studoval střední školu ve Vídni a v Praze, universitu v Praze, pak na vídeňské universitě i polytechnice a posléze dva roky v Paříži. Stal se docentem chemie na české technice i universitě, kteréhož postavení však se vzdal, zařídiv si soukromou laboratoř. Vedle své odborné práce zabýval se horlivě lepidoptery, omezuje se ea svou vlast a tvoře sbírky své z materialu osobně sbiraného. Všichni, kdo znali milou jeho povahu, zachojej ve své paměti.

Fauna Bohemica.

Nové české hymenoptery.

Oldřich Šustera.

Pompilidae:

1. **Pompilus quadripunctatus** *F.* 1 ♂; Suchdol u Třeboně, 20./VII. 1900. Význačný svým pestrým zbarvením, upomínajícím na tropické druhy.

2. **Pompilus cellularis** *Dahlb.* 2 ♀ a 7 ♂ z údolí sv. Prokopa, Hor. Ročova, Pelhřimova, Černošic a Vraného od června do srpna.

3. **Pompilus abnormis** *Dahlb.* 1 ♂; Pelhřimov 25./VII. 1907: vzácný.

4. **Pompilus Wesmaeli** *Thoms.* 1 ♂; Hor. Ročov 19./VI. 1907 a 1 ♂ Jirna 9./VI. 1907; vzácný.

5. **Pompilus pectinipes** *Lind.* 1 ♂, Holešovický poloostrov 19./VI. 1900.

6. **Aporus** (P o m p i l u s) **dubius** *Lind.* 7 ex. Jirna, Černošice a Sv. Jan p. Sk.

7. **Pseudagenia albifrons** *Dahlb.* 1 ♂ Hor. Ročov 21./VI. 1907.

Heterogynidae:

8. **Mutilla calva** *F.* 2 ♀ Troje, květen a červen. 1 ♀ daroval mi p. Dr. Klička; jižní druh.

9. **Mutilla Schencki** *Schmiedkn.* 1 ♂ sv. Prokop 30./VII. 1900. Neurčitý druh, sestávající snad ze samečků několika druhů, pokud jsou černě zbarveny.

10. **Tiphia minuta** *Lind.* 3 ♀ a 1 ♂; Hor. Ročov, Ládví a Troj v červnu.

11. **Sapyga similis** *F.* 1 ♀ Horní Ročov 19./VI. 1907; velmi vzácná.

Chrysidae:

12. **Cleptes nitidulus** *F.* 1 ♀ Vrané 15./VII. 1907 a 1 ♂ Troj 10./VII. 1902.

13. **Ellampus** (subg. N o t o z u s) **coeruleus** *Dahlb.* 1 ex. Holešovický poloostrov 11./VII. 1900.

14. **Holopyga gloriosa** *F.* 2 ex. Ládví a Modřany v červnu. 1 exemplář daroval mi pan učitel Pastejřík. Velmi vzácná.

15. **Holopyga** (subg. H e d y c h r i d i u m) **sculpturata** *Ab.* 2 ex. Černošice 30./VI. 1907; jižní druh, známý nejseverněji z Dol. Rakous.

16. **Chrysis nitidula** *F.* 1 exemplář daroval mi pan učitel Vimmer od Sv. Jana p. Sk., druhý ulovil p. Dr. Uzel u Král. Hradce; červenec.

17. **Chrysis Leachii** *Shuck.* 3 ex. v Jirnách 1./IX. 1907; vzácná.

18. **Chrysis dichroa** *Dahlb.* 7 exemplářů. Svatý Prokop 30./V. 1907.

19. **Chrysis scutellaris** *F.* 1 ex. Vrané 15./VIII. 1907.

Vespidae:

20. **Odynerus** (subg. S y m m o r p h u s) **crassicornis** *Panz.* 1 ♀ chytil p. Dr. Uzel u Král. Hradce.

21. **Odynerus** (subg. A n c i s t r o c e r u s) **excisus** *Thoms.* 1 ♀ Hor. Ročov 18./VI. 1907. Vzácný druh.

22. a 23. Druh **Odynerus** (subg. A n c i s t r o c e r u s) **parietum** *L.*, uvedený v seznamu dp. kvardiána A. Kubese, byl od Thomsona rozdělen ve 4 druhy, z nichž našel jsem dosud u nás vedle tipického O. parietum L. ještě **O. claripennis** *Thoms* (Pelhřimov) a **O. pictipes** *Thoms* (Troje).

24. **Odynerus** (subg. L i o n o t u s) **parvulus** *Lep.* 1 ♀ Troj 27./VI. 1906; jižní druh.

25. **Odynerus** (subg. L i o n o t u s) **quadrifasciatus** *H. Sch.* 1 ♀ Pelhřimov 28./VII. 1907.

26. **Odynerus** (subg. H o p l o m e r u s) **reniformis** *Gmel.* 2 ♀ a 1 ♂, Jirna a Pelhřimov v červnu a červenci. 2 ex. má ve své sbírce p. Dr. Uzel z Král. Hradce.

Nové mouchy pro Čechy.

Jan Pastejřík.

1. **Spilomyia saltuum** *Fab.* Sv. Jan. 11./VIII. Leg. Šustera.
2. **Stratiomys potamida.** *Meig.* Ročov 10./VIII. Pastejřík.
3. **Platyparea discoidea** *Fab.* Radotín 6./V. Šustera.
4. **Argyromoeba binotata.** *Meig.* Svatý Prokop 30./V. Šustera.
5. **Acidia lucida.** *Fab.* Hostivař 8./VII. Šustera.
6. **Ptiolina melaena.** *Meig.* Senohraby 7./VI. Pastejřík.

Literatura.

Prof. A. Méquignon: Description d'une espèce nouvelle de Scydménide des environs de Paris (Bulletin de la Société entomol. de France 1907 pg. 217.) Autor popisuje nový druh: S t e n i c h n u s c o m p e n d i e n s i s, který se velice podobá S. Godarti Ltr., liší se však jasnější barvou, protáhlejším tělem, vždy tečkovanou hlavou, ale hlavně tím, že postrádá intrahumeralní foveoly. Žije s Lasius brunneus Ltr. Posud známo 8 expl. z okolí Paříže. *Rmbk.*

Drobnosti.

Liodes nitidula Er. V Savinských Alpách nalezl jsem koncem července u České chaty (1600 m) zvláštní malé exempláře tohoto druhu, které mají jiný habitus. P. rada Dr. Fleischer uznává je za novou lokální raçu, ježto však byli mnou nalezeni pouze dva jedinci, jest zatím popis nemožným. Druh tento postrádá spodních křídel a může tudíž jen lézti po travách. *Rmbk.*

Čím se živí Asilidi? Dvoukřídlý hmyz z čeledi roupců (Asilidae) je znám od dávna jako havěť dravá, která nabodává svým sosákem různé jedince ze řádu hmyzího. Z nabodnutého hmyzu ssají roupci krev při čemž jej přidržují svými nohami. Jedeme-li v podhorských krajinách po silnici, která se vine mezi lesy, zastihneme každou chvíli v měsíci červnu a červenci, jak se roupec vozu přichytil ostrými a silnými drápky. S vozu, když si odpočinul, přeletí na koně a než se nadějeme, nabodne některou z ovádic dešťových (Haematopota pluvialis), která ssála na koni krev, a odnáší jí do travnatého příkopu, kde ji v klidu vyssaje. Jindy uchvátí roupec Chrysops coecutiens (zlatoočku dobytčí), jíž vytryskne z nabodnuté zažívací roury krev zvířete, z něhož tato moucha ssála. Patrně, že roupci při útoku bodnou zvíře hodně hluboko, aby je omráčili a teprve v klidu vyhledají snad jen jeho srdce na hřbetní straně ležící. Vedle uvedených much, podařilo se nám zjistiti na sosáku Asilidů ještě druhy z rodu Anthomyia, Homalomyia, Aricia. Často uchvacují roupci moly Hyp. variabilis, Hyp. evonymella, Hyp. malinella, Hyp. padi, Nepticula sericopezella. Kořisti Asilidů bývají také menší pilatky, (6—8 mm dlouhé) z rodu Nematus, Athalia, Tenthredo, Lophyrus. Neznáme jediného případu nabodnutí vosy, včely, čmeláka, brouka, ploštice, lumka. Vosy, včely, čmeláci by se asi bránili proti Asilidům svými žahadly, které jsou nebezpečnější zbraní, než tvrdý sosák posledně jmenovaných; brouci (velikou většinou) a lumci mají nepochybně příliš tvrdý chitin, jímž by sosák roupců nepronikl. O plošticích domníváme se, že je chrání jejich zápach před nepřátely; obdobně usuzujeme o broucích měkkokrovečnících, kteřítaké vylučují pravidlem byvše napadeni páchnoucí sekrety neb krev. Ponětí tomuto odporuje pozorování Cockerellovo v Novém Mexiku. Týž se přesvědčil, že Asilid Osprioceros abdominalis Say lapá páchnoucího brouka, Cantharis biguttatus, dále pak, že Asilid Stenopogon inquinatus nabodává páchnoucí ploštice z druhu Thyanta perditor. Dle Kershawa nabodává jistý Asilid v jižní Číně motýly Hesperidy, ba dokonce i prostředně velké křísy. — *A. Vimmer.*

VĚSTNÍK.

Výroční valná hromada konala se 22. ledna 1906. Pan předseda konstatuje byť i volný, přece stálý vzrůst společnosti jak na počtu členů, tak i co do činnosti vědecké. Po schválení zpráv funkcionářů a udělení absolutoria výboru byli zvoleni za čestné členy pánové: Prof. Ignacio Bolívar, ředitel musea v Madridě, Ludvík Ganglbauer, ředitel dvorních museí ve Vídni, a Dr. Géza Horváth, ředitel musea v Budapešti. Do výboru společnosti byli aklamací zvoleni dřívější členové výboru znova. Do kontrolující komise p. ředitel docent Karel P. Kheil, pan officiál Rud. Secký a pan účetní Edv. Kudlička. Do redakčního komitétu pánové: dp. kvardian P. Aug. Kubes, Dr. Em. Lokay, prof. Dr. Em. Rádl a odb. učitel Ant. Vimmer. Společnost vyměňuje časopis za publikace 78 učených společností. Přijímá se návrh pana officiála J. Vopršala, aby schůze počínaly již o 7. hodině večerní. Předsedovi panu prof. F. Klapálkovi vzdává valná hromada dík za neúnavnou jeho péči o společnost. —

Ve schůzi dne 5. února přednáší pan **Frt. Rambousek o Drabčících z rodu Quedius.** Zmiňuje se nejprve všeobecně o výskytu jeho, dale o povšechných znacích, jakož i o rozpoznávacích detailech pro jednotlivé oddíly tohoto rodu. Přecházeje ku popisu jednotlivých těchto skupin, připojuje pan přednášející řadu biologických a zeměpisných podrobností, zvláště co se týče české zvířeny.

Pan **Dr. Lokay** uvádí některá data o české zvířeně, a zmiňuje se o proměnlivosti diagnostických známek.

Ve schůzi dne 26. února oznamuje pan předseda, že darovaly společnosti Karlínská záložna 50 K a Česká spořitelna 200 K. — Pan odborný učitel **Pastejřík** přednáší o **»Anatomii a biologii některých mušich druhů a jich larev.«** Přednáška týče se hlavně rodu Ctenophora, dále proměny druhu Mycetophila xanthopyga, jakož i vývoje a biologie druhu Sciara silvatica.

Pan **F. J. Rambousek** předkládá řadu vzácných brouků; ze Staphylinidů: Phyllodrepa gracilicornis *Fair.*, Medon piceus *Kr.* (oba z Francie), Achennium striatum *Latr.* (Hispania), největšího Staphylina Physetops tataricus *Pall.* z Kavkazu, symbionta

králíků: Aleochara cuniculorum *Kr.*; z ostatních čeledí: Neuraphes Hervi *Bris.*, Cephenium gallicum *Ganglb.*, 2 jeskynní druhy: Anthrocharis Querilhaci a Isereus Xambeni, největšího Coroeba: bifasciatus *Ol.* a tesaříka Hesperophanes pallidus *Ol.* Mimo to beskydské: Deliphrum algidum *Er.* a Orochares angustata *Er.* (viz Č. Č. S. III. str. 124), kterou chytil též letos 3. led. p. docent Dr. Uzel na Petříně.

Pan **Weinfurter** ukázal pro Čechy nové mouchy: Psila abdominalis *Schummel.*, Otites lamed *Schrnk.*, Leskia aurea *Fall.*, Lissa loxocerina *Fall.*, Oncodes gibbosus *L.*, Dioctria aurifrons *Meig.*

Pan **Dr. Lokay** demonstruje dva nové brouky pro českou faunu a sice nový rod Staphylinidů: Eudectus Giraudi *Redtb.* a dále Phytobius Comari *Hbst.*

Ve schůzi dne 19. března přednášel pan ing. **Old. Šustera** o »**Českých vosách**«. Z počátku zmiňuje se o všeobecném roztřídění hmyzu blánokřídlého, načež vytkl znaky, jimiž se vosy od jiných čeledí liší. Studium této čeledi jest velice stíženo tím, že literatura jest roztříštěna a badatelů, zejména v Čechách, málo. Pan přednášející líčí dále život této čeledi. Některé rody žijí společensky, některé samotářsky a staví si hnízda buď v dutinkách z látky papírovité, nebo si je lepí z malty. Vosy medonosné jsou dosud v Čechách neznámy.

V dalším postupu přednášky probírá pan přednášející jednotlivé rody, jichž jest dosud v Čechách známo šest, a uvádí mnohé význačné druhy, zejména po stránce zeměpisného rozšíření a biologických zajímavostí. Po té demonstroval svoji sbírku českých vos, jakož i některé nově v Čechách pozorované Hymenoptery.

Pan **Dr. Lokay** demonstruje šest nových druhů brouků pro českou faunu a sice 5 Curculionidů a jednoho Staphylinida: Oxypoda Skalitzkyi *Bernh.*, Ceutorhymbus griseus *Bris.*, Ceutorrhynchus euphorbiae *Bris.*, Ceutorhynchus arquatus *Hbst.*, Bagous argylaceus *Gyll.*, Apion simile *Hirbg.* Mimo to demonstruje první dvě Lomechusa strumosa letos 17. března chycené a sice z malé kolonie Formica sanguinea, *Latr.*

Pan **Zeman** demonstruje Melitaea Didyma, velice podobná var. occidentalis ze Štěchovic, která je nová pro Čechy. Normální formy též silně variirují.

Podobná různá zbarvení u Arctia Hebe, vychované z hou-

senek z Radotína a od Sv. Prokopa. Z brouků předkládá Dapsa denticollis, sbíranou na Závisti, jinou našel u Davle.

Pan **Fr. J. Rambousek** předkládá vzácné Staphyliny: Aleochara Matzenaueri *n. sp.*, Lathrobium Boyadjiani *n. sp.* a lusitanicum *Er.*, Xantholinus rufipennis *Er.* (oba posl. z Adany), Xanthol. hesperius *Er.* z Valencie (sbíral p. F. Moroder) a Callicerus obscurus *Gr.* ♂ z Peček (březen 1906) od lišek.

Pan **Šustera** demonstruje jedenáct pro Čechy nových Hymenopter.

Pan **Vimmer** předkládá novou mouchu pro Čechy Syntomogaster viduus a Thelaira leucozona z lyšaje topolového vypěstovanou.

Pan prof. **Klapálek** předkládá dva pro Čechy nové druhy Colpotaulius incisus *Ct.* a Boreus Westwoodii *Hg.*, z nichž prvý ulovený pí. doktorovou Lokayovou u Toušeně jest zároveň pro Čechy novým rodem.

Pan **Vimmer** se zmiňuje o zajímavém nálezu p. Dra Kličky, jenž nalezl již v březnu ve volné přírodě mouchy, patrně přezimovavší, ačkoliv se obecně míní, že mouchy v přírodě na zimu hynou a pouze larvy přezimují.

Ve schůzi dne 30. dubna přednášel p. odb. učitel **Mužík** o **Českých síťnatkách (Tingitidae)**. Nejdříve podal popis těla této zajímavé čeledi hmyzu polokřídlého a uvedl význačné znaky systematické. Po té zmínil se o druzích v Čechách pozorovaných, při čemž byl mu základem seznam † prof. Dudy. Mnohé druhy Fiebrem popsané a z Čech uvedené nebyly po Fiebrovi dosud nikým pozorovány. (Viz pojednání str. 46.)

Ve schůzi dne 28. května přednášel pan odborný učitel Vimmer o **»Vlivu much na vznik nemocí lidských«**. Zmiňuje se nejprve o bodnutí komára, o bodnutí mouchy Stomoxys calcitrans, která již může z nemocného přenésti škodnou látku na zdravého, a přechází ku Glossiniím, jež v Africe bodnutím přenášejí parasity a působí nemoc spavou podobně jako v Evropě komáři z rodu Anopheles vočkují člověku zimnici střídavou. Leč i jinak mouchy škodí tím, že do člověka kladou vajíčka, buď na kůži zdravou, jako to činí někdy střeček v Norsku a mezi Kirgizy, nebo do ran a kůže porušené, jako to dělávají mouchy z rodu Sarcophaga, Sarcophila, Lucilia. Konečně jsou i dokázány případy, že se v nitru člověka vyvinuly larvy z vajíček nakladených na potraviny.

Pan **Dr. Pečírka** demonstruje mouchu prosvitku Volucella inanis, kterou vypěstoval z larev nalezených v plástvích vosy obecné. (Viz pojednání str. 42.)

Pan **Rambousek** demonstruje 10 novinek pro českou broučí faunu, z nichž jeden Nanophyes je pravděpodobně nový druh, dále z výletu do Neratovic krásnou zobonosku Tapinotus sellatus *F.* a z Čelakovic vzácnou Athetu Hydrosmectina tenuissima *Epp.*

Pan prof. **Klapálek** demonstruje larvu křísa Cicadetta montana, kterou nalezl p. prof. Roubal na Loboši u Litoměřic.

Larvy křísů vyvinují se dlouhá léta. Některé americké druhy vyvíjejí se 13 až 17 roků.

Ve schůzi 25. června přednášel pan **Dr. Lokay** o **„Rodech drabčíků Trogophloeus a Thinobius“**. Brouci rodu Trogophloeus jsou hrabaví menší drabčíci, černé barvy a rozlišují se především znaky hlavy a tykadel. Po zevrubném rozboru anatomie hlavy, kteráž jest při určování důležitá, líčí pan přednášející povšechný tvar ostatních částí těla. Brouci ti žijí v bahnitých místech, hrabajíce si chodby. Rod tento byl podroben r. 1903 revisi panem JUC. Klímou a ten určil asi 50 palaearktických druhů, které byly rozděleny na 7 podrodů. Pan přednášející uvádí dále stručnými slovy rozpoznávání druhů těchto, jež jest dosti obtížné, a zmiňuje se o zastoupení v Čechách. Pak přechází k rodu Thinobius, jenž žije v jemném říčním písku, a jehož žije u nás 8 druhů.

Pan **F. J. Rambousek** ukazuje novou aberraci Agonum dorsale *Pontopp.* ab. Moleki; mimo to vzácného, na suchých ropuchách žijícího drabčíka Borboropora Kraatzi *Fuss.*, chyceného ve Vizzavoně na Korsice p. Bickhardtem.

Pan **prof. Joukl** demonstruje hezkou aberraci brouka Agonum Milleri, jež vyniká zvláštním zbarvením.

Pan **Dr. Pečírka** přinesl tesaříka Saphanus piceus chyceného ve Všenorech u Prahy.

Pan učitel **Jelínek** poslal prof. Klapálkovi mravkolva Myrmeleon formicarius L., který jest velice roztroušen po Čechách. Jsou známa dosud jen 3 stanoviska. Larva tohoto mravkolva nedělá si důlků.

Ve schůzi 24. září přednášel pan **prof. Joukl** o **»Biologii smrtihlava (Acherontia atropos)«**. (Viz pojednání na str. 81.)

Pan **Dr. Lokay** demonstruje pět nových druhů brouků pro českou faunu a sice: Stenus neglectus *Gerhardt*, který byl popsán z pruského Slezska a jehož nalezl zde u Prahy v březnových náplavech Vltavy;

dále: Lathrobium brunnipes *Fabr.*, formu okřídlenou, popsanou Fauvelem pod jménem v. luteipes, jež vyznamenává se dlouhými krovkami; nalezena byla paní Lokayovou na Hluboké u rybníků a Drem Lokayem v Toušeni;

pak dva druhy Pselaphidů a sice: Batrisus adnexus *Hampe*, od kteréhož druhu nalezla pí. Lokayová dva samce v Poněšicích u Hluboké v pařezích v srpnu 1906; Euplectus nubigena *Reitter* nalezen jediný jedinec též v pařezích společně s Batrisus adnexus v Poněšicích pí. Lokayovou;

konečně: Ceutorrhynchidius melanarius *Steph.* nalezen ve dvou jedincích při jarních záplavách Labe u Čelakovic. Dále demonstruje tři zajímavé české Stenusy odkryté již panem Devoreckým v jižních Čechách, a sice:

Stenus carbonarius *Gyllh.*, chycený pí. Lokayovou u Munického rybníka na Hluboké loni v srpnu.

Stenus pumilio *Er.*, chycený v labském náplavu u Čelakovic.

Stenus niveus *Fauvel*, rovněž jedince chyceného z náplavu jarního u Čelakovic.

Tím nálezy pana Devoreckého potvrzeny.

Dále demonstrují: pan prof. **Joukl** motýla Nyctea athalia var. navarina, jejž chytil pan setník Cífka; pan ing. **Šustera** 15 druhů Sphegid nových pro Čechy, pan doc. dr. **Uzel** berlínskou entomologickou pincettu.

Pan **Dr. Lokay** uvádí zkušenosti pana ředitele Ganglbauera o sbírání mikroskopických téměř drabčíků z rodu Leptotyphlus, jenž žije v zemi.

Ve schůzi 8. října přednáší odborný učitel pan **Pastejřík** o vývoji mouchy Mycetophila xanthopyga *Winn.* Pan přednášející nalezl larvy již vícekráte v ryzci a věnoval svou pozornost hlavně kuklám, jichž anatomii studoval ode dne zakuklení každý den až do vylétnutí. Při tom shledal, že se imago musí v kukle otočiti o 180° anebo odstrčiti pokožku na zad, protože hlava imaga a zbytky kousacích ústrojů larvy leží v různých koncích puparia. Při těchto pozorováních nalezl v zažívací rouře larev parasity. Přednáška další týkala se toho, **jak mouchy se přidržují.** Mouchy mají většinou na posledním chodidlovém článku mezi drápky tak zv. empodium podoby polštářku, na jehož ploše jsou jakési stopkaté útvary. O těchto mínil pan přednášející, že jsou to žlázky, jež vylučují sekret a jinými pokusy zjistil že tohoto sekretu užívá moucha, aby se na hladké ploše udržela.

Pan **Dr. Pečírka** uvádí k nálezům slepých drobných brouků pod hluboko zapadlými kameny, že bude asi v chodbách

různých červů a larev, jež žijí v prsti, nějaká dosud neznámá fauna broučí, jako jest v chodbách lýkožroutů pod korou stromů. Ukázkou této zvířeny jsou pak oni slepí brouci pod kameny.

Pan prof. **Roubal** demonstruje larvy muší v octě náležející rodu Drosophila, dále požerek brouka Orchesia micans z olše, mnohé ukázky broučí fauny z okolí Pacova, Chudenic. Roudnice, z Boubína na Šumavě, sbírku Bembidií a vzácného střevlíka Carabus Getschmanni z Asturie a kuličku trusu vyrobenou Sisyphus Schäfferi.

Ve schůzi dne 29. října 1907 přednáší pan prof. **Roubal** o broučí čeledi **Liodinae.** Uvádí zprvu všeobecné společné znaky jednotlivých rodů, při čemž jest zajímav různý počet článků v chodidle a různé utváření tykadel. Pak vypočítává jednotlivé rody a druhy v Čechách zastoupené, zejména u rodu Liodes. Pan přednášející nalezl více pro Čechy nových druhů, jež se svou obsáhlou sbírkou po přednášce demonstruje.

Pan **Dr. Lokay** referuje o práci **Dra. Sokoláře** ve Vídni »Carabologische Studien«, jež se týká vzájemného poměru jednotlivých variet střevlíků k zeměpisnému jich rozšíření. Studium toto odporučuje se v Čechách, protože ve vlasti naší se různá pásma variet stýkají.

K referátu tomu uvádí pan prof. **Dr. Brožek** jiné analogie ze zoologie zejména variabilitu raka Palaemonetes varians, o kterémž thematu p. Dr. Brožek uveřejnil práci v královské společnosti nauk.

Pan odb. učitel **Pastejřík** dodává ku své předešlé přednášce, že zkoumal lezení much ve zředěném vzduchu pod vývěvou. Mouchy lezly po skle i při 2 *mm* tlaku, což podporuje náhled, že mouchy se nezadržují na hladké ploše pomocí vzduchoprázdného prostoru, jejž si tvoří empodiem, nýbrž pomocí lepkavé látky, již ze žlázek vylučují.

Pan **F. J. Rambousek** demonstruje řadu vzácných drabčíků: Ilyobates Mech *Bdi* (Sav. Alpy), Aleochara egregia Apf. n. sp. typ (Hercegov. Utovo), Sipalia sculpticollis Apf. n. sp. (Šar-Dagh, Ljuboten-Albanie), Leptusa merditana Apf. n. sp. typ (Merdita, Munela-Albanie), Conosoma Apfelbecki Luze (Sarajevo) a j.

Z českých zajímavého Tachyporus transversalis Grav. od Želejovských rybníků za Troskami. Žije v naplaveném rákosí a sítí — 27. III. 07., a pak řadu transkaspických Staphylinidů.

Mimo to Anaspis Bickhardti Schilsky n. sp. typ z Korsiky.

Pan **prof. Roubal** demonstruje blanokřídlý hmyz Pseudosybrachium concolor z Čech.

Pan **prof. Joukl** demonstruje kolekci vzácných variac bělásků z Čech.

Ve schůzi dne 12. listopadu přednáší pan **Dr. Pečírka** o **J. Kiesenwettrovi.**

Pan **prof. Roubal** demonstruje krasce Agrilus Roberti *Chevr.*, v extrémech velikosti, dále rufino drabčíka Oxyporus maxillosus *F.* z Boubína, dále drabčíky Oxyporus maxillosus var. angularis *Gebl.*, Gyrophaena nitidula *Gyll.* a Poweri *Crotch.* ze Šumavy, střevlíka měděného ab. maximus *Haury* Plectes ibericus ab. Lafertei *Chd.* a živou larvou tesaříka Ergates faber *L.* z Chudenic.

Pan dr. **Lokay** demonstruje drabčíka Ocalea concolor *Kiesw.*

Ve schůzi dne 26. listopadu přednášel pan odb. učitel Ant. **Wimmer** o muší zvířeně krkonošské.

Pan **prof. Roubal** demonstroval mandelinku Crosita altaica, jež tvoří přechod od rodu Chrysomela k Orina (z Kutymaldy, Issyk-kul), Bembidion inserticeps z Kavkazu, Anthicus tristis var. tristiculus *Rttr.* a humilis var. Beckeri *Kies.* z Řecka; dále kodulku Methoca (z Korsiky) a živé Ptinus rovněž z Korsiky.

Pan **Pastejřík** přinesl nové pro Čechy druhy hmyzu dvojkřídlého. (Viz str. 139.)

Pan inženýr **Šustera** referuje o 26 nových druzích hmyzu blanokřídlého z čeledí vos hrabavých, kodulek, vos pravých a zlatének, jež nalezl pro Čechy nové; zejména zajímava jest vůbec nově pozorovaná ♀ Odynerus orbitalis.

Ve schůzi dne 10. prosince přednáší pan prof. **Klapálek** o Pteronarcys sachalina *n. sp.*, druhém posud známém asijském druhu tohoto rodu. Vytknuv hlavní znaky rodové a rozdíly skupin, ve které rod tento rozdělil, popisuje nový druh všímaje si především znaků, jimiž se liší od Pt. reticulata *Burm.*, rozšířené po celé Sibíři. Jest to zvláště tvar osmého břišního kroužku samičího a do jisté míry také barva, které poskytují rozlišovací znaky. Originály náležejí zoologickému museu carské Akademie věd v Petrohradě a sbírány byly Drem Supremenkem na Sachalině.

Pan **Doc. Dr. Uzel** demonstruje zvláštního motýla, jejž chytil na Ceyloně a prozatím Trichoptilum ceylonicum nazval. Zvláštností jeho jsou lomená tykadla a rozvětvené vidličnaté chlupy, jimiž místo šupinami jsou křídla kryta. Přední žilka křídel jest velmi mohutná a náhle ukončena, což se u motýlů nevyskytuje. Ostatní ústrojí, jakož i členění noh jsou shodna s motýlími. Dále demonstruje ceylonské Homoptery urovnané p. Drem Melicharem, autorem zároveň předložené publikace.

Pan prof. **Dr. Brožek** referuje o variaci Panorpa communis a o příčinách pigmentace a o vztahu jejím ku tvaru křídel.

Pan prof. **Roubal** demonstruje pro Evropu novou zobonosku Polydrosus confluens *Steph.* a hnojíka Aphodius rhododactylus *Mnh.* z nor křečků.

Dne 26. května 1907 konána byla **společná vycházka** do Neratovic, jíž účastnilo se 12 členů. Odjezd stal se ranním vlakem a po výstupu z nádraží nastoupen pochod malými borovými lesíky směrem k Libíši. Sbíráno jednak v lese, kde zmínky zaslouží hojný Bupalus piniarius i na pasekách. Při březích rybníků a tůní sbíráni p. Rambouskem zvláště podsíváním pobřežního nánosu a sklepáváním se stromů hojní brouci:

Blethisa multipunctata *L.*, Acupalpus consputus *Dft.*, Acrognathus mandibularis *Gyll.* (na břehu tůně v písku pod listím). Trogophloeus gracilis *Mnnh.*, exiguus *Er.*, Stenus Argus v. austriacus *Brh.*, formicetorum *Mnnh.*, crassus *Steph.*, latifrons *Er.*, Philonthus fumarius *Grav.*, Bolitobius pulchellus *Mnh* (v houbách na topolovém pařezu), Oligota flavicornis *Lac.*, (sklepána s olše), Myllaena intermedia *Er.* (náplavy), Stenusa rubra *Er.* (v pařezu), Atheta debilis *Er.*, palustris *Kiesw.*, Ocyusa maura *Er.*, Calodera aethiops *Gr.*, Chilopora rubicunda *Er.*, Euplectus ambiguus *Reiche*, Liodes ovalis *Schmidt*, Telmatophilus caricis *Ol.*, Atomaria pusilla *Payk.*, Omosiphora limbata *F.*, Cardiophorus cinereus *H.*, Ludius quercus *Gyll.* (s dubu), Agapanthia villosoviridescens *Degeer*, Tetrops praeusta *L.*, Phytoecia pustulata *Schrank.*, ephippium *F.*, Oberea erythrocephala *Schrank*, Gastroidea viridula *Deg.*, Phyllobius artemisiae *Desbr.*, Polydrosus pilosus *Gredl.*, Sitona puncticollis *Steph.*, Chromoderus fasciatus *Müll.*, Lixus paraplecticus *L.*, Phytonomus rumicis *L.*, meles *F.*, trilineatus *Marsh.*, Ceuthorrhynchus Hampei *Bris.*, campestris *Gyll.*, syrites *Germ.*, Tapinotus sellatus *F.*, Apion stolidum *Germ.*, dispar *Germ.*, rufirostre *F.* (2 exem.), seniculus *Kirby*, atomarium *Kirby*, curtirostre *Germ.*

Druhy v prolož. tisku jsou nové pro Čechy.

Z trichtopter nalezeny Phryganea grandis *L.*, striata *L.*, Glyphotaelius pellucidus *Oliv.*, Grammotaulius *F.* nitidus *Müll.*, Limnophilus flavicornis *F.* atd.

Polední zastávka učiněna v Libíši, kde mimo to ohledány zdi osazené pelonoskami i s cizopasícími u nich chrysidami. Odpoledne sbíráno při slepém rameni Labském, na jehož břehu nalezen pěkný Smerinthus ocellatus.

ZPRÁVA VÝROČNÍ

za správní rok 1907.

Výbor České Společnosti Entomologické.

Předseda:

Prof. Frant. Klapálek.

Místopředseda:

MUDr. Emanuel Lokay, městský okresní lékař.

Zapisovatelé:

C. a k. štábní lékař MUDr. Jaromír Pečírka.
Ant. Vimmer, odbor. učitel.

Pokladník:

Cís. rada Ferd. Veselý.

Knihovník:

H. A. Joukl, akadem. malíř.

Kustos:

Jos. Černý, hostinský.

Seznam členů.

A. Členové čestní.

1907 Bolívar, Don Ignacio, ředitel přírodnického musea v Madridě.
1907 Ganglbauer, Professor Ludvig, ředitel c. k. dvorního musea ve Vídni.
1907 Horváth, Dr. Géza, ředitel Magyar Nemzeti Muzeum v Budapešti.

B. Členové zakládající.

1904 Kheil Karel Petr, docent českého vysokého učení technického, ředitel banky »Slavie« atd. v Praze II.
1904 Klapálek František, c. k. professor v Karlíně (1907).
1904 Kubes, P. Augustin, kvardian řádu O. O. kapucínů v Kolíně (1907). (*Hym.*)

C. Členové činní.

1905 Absolon, PhDr. Karel, docent geografie při české universitě v Praze, kustos musea v Brně.
1906 Akademie, král. zemská hospodářská v Táboře.
1907 Albrecht Hynek, strojvůdce ve Veselí n./Luž.
1906 Bayer Emil, c. k. prof. v Brně (Špilberská ul. 35).
1907 Benešová Heda, choť hoteliera v Praze, Petrohradská ul.
1904 Binder Emil, majitel domu v Praze-I., Karlova ul. 188.
1904 Bízek Rudolf, správce skladů železáren v Komárově.
1904 Blattný Em., rada zem. soudu, náměstek st. zástupce, Kr. Vinohrady 369. (*Lep*).
1905 Brožek Arth., prof. Dr. v Praze, Vyšehrad, radnice.
1904 Brýdl Rudolf, c. k. professor v Chrudimi. (*Col.*)
1906 Bušek Alois, učitel v Lysé n. L.
1907 Cífka Jos., c. k. setník v Karlíně, Havlíčkova ul. 20. (*Lep.*)
1904 Černý Jos., hostinský ve Vršovicích. (*Lep.*)
1905 Duchoň Manuel, přírodník v Rakovníce.
1906 Formánek Romuald, c. a k. poštovní rada v Brně, Veverská ul. č. 69. (*Col.*)
1905 Graf Josef, c. k. vrchní účetní rada v Praze, Král. Vinohrady, Korunní tř. 105. (*Lep., Tenthred.*)
1907 Gürtler Hugo, c. k. účet. revident v Praze, Dušní ul. 4. (*Lep*).

1904 Hartmann Rob., c. k. professor na Smíchově, Jeronymova ul. 7. (*Lep.*)
1907 Holík, P. Bedřich, kaplan v Žižkově. (*Col.*)
1906 Holík Frant., učitel v Praze-Holešovicích. (*Col.*)
1904 Hudeček Lad., učitel v Bochoři na Moravě. (*Lep.*)
1906 Chalupský Josef, odb. učitel v Písku.
1906 Janda, Dr. Viktor, c. k. professor v Pardubicích.
1904 Jelínek, MUDr. Robert, panský lékař v Dobříši.
1904 John Jan, c. k. ředitel reálky v Táboře. (*Lep.*)
1904 Joukl H. A., akademický malíř v Žižkově, Roháčova ul. 9. (*Lep.*, *Col.*)
1904 Jureček, MUDr. Štěpán, lékař v Mor. Ostravě. (*Col.*)
1904 Kašpar Ant., odb. učitel na Smíchově.
1904 Kheil Nap. M., ředitel soukr. obch. školy v Praze. (*Lep. Orth.*)
1905 Klička, MUDr. Ladislav, lékař v Praze-I., Křižovnická ul. č. 60. (*Col.*)
1905 Kracík Václav, Ph. st. v Praze. (*Col. sp. Histerid.*)
1904 Kranich Jan, professor paedagogia a redaktor »Přírody a Školy« v Pol. Ostravě.
1904 Krása Theodor, JUC. ve Vraném nad Vlt. (*Col.*)
1904 Krátký František, ředitel reálky v Nymburce.
1904 Krauskopf Josef, ředitel měšť. školy v Mladé Boleslavě.
1906 Kruta Alfred, c. k. berní oficiál v Bělé p. Bezd. (*Col. Lep.*)
1906 Křepelka Adolf, přednosta fil. rak.-uher. banky v Praze-II., Bredovská 6.
1904 Kudlička Eduard, účetní na Král. Vinohradech, Rubešova ul. 1. (*Lep.*)
1904 Lokay, MUDr. Emanuel, měst. okresní lékař v Praze-II. Na Poříčí 35. (*Col.*)
1906 Lukeš Jos., c. k. professor v Písku. (*Col.*)
1906 Maličký, JUDr. Josef, advokát v Hořovicích.
1905 Maule V., demonstrator čes. univers. v Praze. (*Col.*)
1904 Melichar, MUDr. Leop., c. k. minist. rada ve Vídni-XVIII., Messerschmiedg. 20. (*Col.*, *Homopt.*)
1907 Michal Leopold, holič ve Vítkovicích.
1907 Molek, MUDr. Alois, c. a k. pluk. lékař v Praze, Bubenč Badeniho ul. (*Col.*)
1905 Mrázek, PhDr. Alois, m. professor české university v Praze-II., Fügnerovo nám. 1807.
1904 Mužík František, odbor. učitel v Kralupech. (*Hemipt.*)

1906 Nejdl, Dr. Viktor, c. k. professor v Praze-II.
1904 Nekut Fr., c. k. professor na Smíchově.
1906 Nevole Dr. Milan, majitel chemické laboratoře v Praze. (*Lep.*)
1906 Nevřala Jan, odb. učitel v Kelči na Moravě.
1906 Nosek Ant., c. k. professor na Smíchově, Husova tř. 1109. (*Arachn.*)
1905 Novák Bohumil, prof. průmysl. školy v Brně, Kafkova ul. 12.
1905 Novák Jos., pharm. mag. na Smíchově, lék. p. Lercha. (*Cynip*).
1904 Ott Josef, úředník spořitelny ve Stříbře. (*Col. Hym.*)
1904 Pastejřík Jan, odb. učitel v Karlíně č. 430. (*Dipt.*)
1904 Pečírka, MUDr. Jaromír, c. a k. štábní lékař v Praze, Oujezd 602. (*Col.*)
1904 Preis Karel, c. k. dvorní rada, professor vys. učení technického na Smíchově, Ferdinandovo nábř. 31. (*Lep.*)
1905 Princ Vojt., c. k. prof. v Praze.
1904 Rádl, Dr. Em., docent české university, c. k. professor v Praze-II.
1904 Rambousek Frt., phil. stud., Kr. Vinohrady, Čermákova 7. (*Col.*)
1904 Rosický Frant., rytíř řádu železné koruny, c. k. zemský školní inspektor v Praze.
1904 Roubal J., professor na Král. Vinohradech, Šmilovského ul. 1437. (*Col.*)
1906 Růžička Ant., Phil. st. v Praze. (*Lep.*)
1905 Řivnáč Ant., knihkupec, presid. obch. a živn. komory v Praze.
1904 Secký Rudolf, účetní oficiál zemsk. výboru v Praze-II., Fügnerovo nám. 3. (*Lep.*)
1905 Sedláková, sl. Jarosl. na Král. Vinohradech. (*Col.*)
1904 Sekera, Dr. Emil, c. k. professor v Praze.
1904 Sekera Jan, ředitel cukrovaru, Bazzano v Italii. (*Col.*)
1907 Smetana, JUSt. Vlad. v Praze, Jenštejnská 2. (*Col.*)
1907 Smolka Al., c. k. prof. průmysl. školy v Praze. (*Col.*)
1904 Srdínko Josef, stav. rada v. v., Praha-I., č. 266. (*Lep.*)
1904 Svoboda Jan, učitel ve Větrném Jeníkově. (*Col.*)
1904 Šofr Boh., Pharm. Mag., správce lékárny v Třebíči.
1904 Šrámek August., professor v Nymburce. (*Col.*)
1904 Štěrba Frant., techn. správce cukrovaru v Pečkách. (*Col.*)

1907 Štraub Ant., inženýr v Praze-III. (*Lep.*)
1905 Štrof Jan, preparator musea král. Českého v Praze.
1904 Šula Jaroslav, inženýr na Smíchově, Karlova 4. (*Col.*)
1906 Šulc Josef, úředník města Sobotky. (*Col.*)
1904 Šulc, MUDr. Karel, báňský lékař v Michálkovicích v Rak. ve Slezsku. (*Psyllidae, Coccidae.*)
1907 Šupitar, odb. učitel v Písku.
1906 Šustera Oldřich, účetní úředník zem. výboru v Praze, Smíchov čp. 553. (*Hymen.*)
1906 Tykač Jaroslav, učitel v Plzni. (*Lep.*)
1907 Tyl, MUDr. Bedř., c. a k. pluk. lékař v Písku.
1904 Uzel, Dr. Jindřich, docent české techniky, odb. přednosta na stanici fysiolog. při české technice v Praze-II., na Slupi č. 12. (*Physop.* a *škůdci.*)
1906 Vajs Ant., učitel v Dejvicích. (*Col.*)
1904 Vávra, Dr. Václav, kustos musea král. Českého v Praze, Král. Vinohrady, Slovenská ul. 17. (*Orthopt.*)
1906 Vavroušek Jindřich, obchodník s přírodninami, Král. Vinohrady.
1904 Veselý Ferdinand, cís. rada na Král. Vinohradech, Manesova ul. 39. (*Lep.*)
1905 Veselý Jindřich, stud. v Praze-III., Velko-Převorské nám. 1/4. (*Col.*)
1904 Vimmer Antonín, odb. učitel na Kr. Vinohradech, Palackého tř. 37. (*Dipt.*)
1904 Vlach Vilém, professor obchodní akademie v Plzni, Karlovarská tř. (*Lep.*)
1905 Vopršal Fr., účetní oficiál zem. výb. v Praze-IV., u Prašného mostu č. 1. (*Lep.*)
1906 Weinfurter Karel, akad. malíř na Král. Vinohradech, Čelakovského ul. 28. (*Dipt.*)
1904 Wendler Jan, továrník v Praze-I., č. 386, na Můstku. (*Col.*)
1906 Woldřich, Dr. Jos., c. k. professor v Pelhřimově.
1907 Zamastil Stanisl., prof. v Karlíně, č. 103.
1904 Zavřel, prof. Dr. Jan, v Hodoníně na Moravě. (*Dipt.*)
1904 Zelinka Bohdan, c. k. professor v Karlíně.
1905 Zeman Josef, typograf v Nuslích, č. 327. (*Lep. Col.*)
1905 Zörnig Frt., ředitel měšt. škol v Litomyšli. (*Col.*)
1905 Žežula Bedř., mag. úředník v Praze, č. 1014-II. (*Lep. Col.*)

Zpráva jednatelská.

Nástin bohaté činnosti České Společnosti Entomologické ve čtvrtém roce správním přesvědčí každého nejen o nynějším rozmachu české entomologie, ale i o pilné práci členů naší dosud mladé Společnosti, která s pravým porozuměním věci a zápalem pro vědu béře se za vytčeným cílem.

V tomto správním roce konáno 12 členských občasných schůzí, na jichž pořadu byla vždy odborná přednáška některého z pp. členů. Z Coleopterologie přednášeno třikráte a sice: »O rodu Quedius« panem phil. stud. Frant. Rambouskem, »O rodech Trogophloeus a Thinobius« panem Drem Em. Lokayem, »O čeledi brouků Liodinae« panem prof. J. Roubalem. Z Dipterologie přednášeno čtyřikráte a sice dvakráte panem odb. učitelem Janem Pastejříkem: »Anatomie a biologie některých muších druhů a jich larev« a »O některých pozorováních o vývoji much«, dvakráte panem odb. učitelem Ant. Vimmerem: »O vlivu much na vznik nemocí lidských« a »O muší fauně krkonošské«.

Po jedné přednášce bylo z Lepidoptorologie, Hemipterologie, Hymenopterologie a Plecopterologie a sice: »O biologii smrtihlava« přednášeno panem prof. H. A. Jouklem, »O českých síťnatkách« panem odb. učitelem Frt. Mužíkem, »O českých vosách« panem Oldřichem Šusterou, a o novém druhu Pteronarcys sachalina panem prof. Frant. Klapálkem. O životě a působení entomologa J. z Kiesenwetterů přednášel pan štábní lékař MUDr. Jar. Pečírka.

Mimo přednášky byly předmětem rozhovoru na těchto schůzích též referáty a nová vědecká sdělení entomologická, kromě toho ovšem demonstrovány také mnohé nově objevené druhy pro českou faunu aneb též zajímavé vzácné druhy cizí.

Na výroční valné hromadě konané dne 22. ledna 1907 zvoleni byli čestnými členy Společnosti učenci pp.: Prof. Ignacio Bolívar, ředitel musea v Madridě, Dr. Ludvík Ganglbauer, ředitel dvorních musei ve Vídni, a Dr. Géza Horváth, ředitel musea v Budapešti. Správní výbor zvolen celý opětně a do redakčního komitétu zvoleni mimo předsedu pana prof. Klapálka pp.: Dp. kvardián P. August Kubes, Dr. Em. Lokay, Prof. Em. Rádl a odb. učitel Ant. Vimmer.

Do kontrolující komisse zvoleni: pan ředitel docent Karel P. Kheil, pan oficiál Rudolf Secký a pan účetní Edv. Kudlička.

Časopisu Společnosti vydána letos obvyklá čtyři čísla s bohatým obsahem mnohým původních prací a s příslušným počtem vyobrazení.

Z počaté loňského roku sbírky »Příruček entomologických« vydány letos péčí Společnosti sešity 2. a 3., kterýžto poslední, »O kůrovcích v Čechách a na Moravě žijících« jest obzvlášť pečlivou prací pana pošt. rady Dr. Rom. Formánka, jemuž na tomto místě za nezištné zpracování sluší vzdáti dík Společnosti.

Společnost konala letos výlet entomologický dne 26. května do Neratovic, který velmi pěkně se vydařil a zůstane pánům účastkům v milé uzpomínce. Též malou výstavu entomologickou podnikl člen Společnosti pan docent Dr. Jindřich Uzel, vystaviv ve prospěch fondu knihovny svou kořist entomologickou z ostrova Ceylonu, začež Společnost jemu díky vzdává.

Dále účastnila se Společnost i výstavy časopisů a novin v ústavu hrab. Pöttinga v Olomouci vystavivši Časopis Společnosti.

Společnost naše hleděla i navázati osobní styky s cizími některými entomology, tak zejména poctili nás návštěvou pánové v Praze: Dr. Lud. Ganglbauer a pošt. rada Dr. Rom. Formánek.

Koncem správního roku čítala Společnost 3 čestné členy, 3 zakládající a 104 činné členy; úmrtím ztratila Společnost člena pana Dra Milana Nevole.

Výborových schůzí konáno celkem 8, na kterých projednávány vnitřní záležitosti Společnosti. Česká Společnost Entomologická vyměňuje sobě nyní Časopis s 83 společnostmi, ústavy neb redakcemi po celém světě a dle toho také velmi rychle vzrůstá knihovna Společnosti.

Darem pak obohatili letos knihovnu různými spisy zvláště don Ign. Bolívar, pánové Dr. Ludvík Ganglbauer a Prof. Dr. Aug. Krejčí v Karlíně.

Důstojný pan P. Aug. Kubeš, kvardián v Kolíně věnoval Společnosti celou svou velkou entomologickou knihovnu, kterou ovšem do své smrti užívati míní, za kterýžto šlechetný čin stal se zakládajícím členem Společnosti.

Za dary peněžité vzdává Společnost především díky sl. ředitelstvu České Spořitelny za značný dar 200 korun, dále sl. výboru Občanské záložny v Karlíně za dar 50 korun, panu P. Aug. Kubešovi za dar 20 korun, dále sl. výboru Záložny Vinohradské, panu prof. Klapálkovi a panu odb. učit. Ant. Vimmerovi.

V domě sl. Rady Zemědělské i letos Společnost naše nalezla svůj útulek a vzdává proto nelíčený dík nejen sl. Radě Zemědělské, ale i zvláště panu předsedovi téže: Jeho Jasnosti knížeti Ferd. Lobkoviczovi i panu tajemníku JUDr. Karlu Mandlovi za prokázanou přízeň laskavým propůjčováním zasedací síně k občasným schůzím členským.

Dalšími díky povinna jest Společnost i sl. redakcím časopisů za laskavé uveřejňování zpráv o Společnosti, zejména denním listům: Hlas Národa, Národní Listy, Politik, Národní Politika, Lučan, Řip, Plzeňské Listy, Podvys. Listy, dále odborným časopisům: Živa, Příroda a Škola, Škola měšťan., Učit. Noviny a Věstník ÚSJU. na Moravě.

MUDR. EMANUEL LOKAY,
t. č. místopředseda.

Zpráva pokladní.

1907.	Příjem K	Příjem h	Vydání K	Vydání h
Přenos z r. 1906	722*	39		
Příspěvky členů činných	744	—		
Dary: a) člena odb. učitele p. Vimmera	7	32		
b) Občanské záložny Karlínské	50	—		
c) České spořitelny	200	—		
d) Záložny Vinohradské	10	—		
Za odebrané ročníky časopisu společnosti	37	—		
Za vytištění přespočetných separátů z časopisu r. 1906	5	94		
Za inseráty v časopise společnosti	45	—		
Rozličné příjmy	25	10		
Úroky ze záložny Vinohradské za čas:				
od 1./VII.—31./XII. 1906	2	79		
od 1./I.—30./VI. 1907	2	08		
Úroky z poštovní spořitelny za r. 1906	5	57		
Fondy: a) fond tiskový (průmyslová banka)	269	50		
úroky z tohoto fondu za čas:				
od 12./I.—31./XII. 1906	1	31		
od 1./I.—30./VI. 1907	1	66		
b) fond paní Uzlové 410 K 35 h (záložna Karlínská	.	.		
úroky z tohoto fondu za čas:				
od 1./VII.—31./XII. 1906	8	20		
od 1./I.—30./VI. 1907	8	36		
od 1./VII.—31./XII. 1907	8	52		
Správní výlohy a to:				
1. Tisk časopisu společnosti	.	.	911	66
2. Poštovní výlohy spojené se zasíláním časopisu	.	.	57	23
3. Osvětlování, uklid a vytápění zasedací síně ku občasným schůzím	.	.	40	—
4. Abonement na díla vědecká a časopisy	.	.	133	80
5. Pořízení kněh	.	.	26	—
6. Vazba kněh	.	.	3	80
7. Tisk separátů z časopisu společnosti	.	.	43	95
8. Rozličná vydání	.	.	34	22
Dohromady	2154	74	1250	66
Od toho vydání	1250	66		
Zbývá čistého jmění	904	08		

*) V tomto přenosu z r. 1906 per K 722·39 obsaženy jsou též fondy a t. s. fond pí. Uzlové částkou K 410·35 a fond tiskový per K 36·31.

Toto jmění jest uloženo:	K	h
V záložně Vinohradské	51	96
Ve spořitelně poštovní	107	93
Hotově v pokladně	1	29
Fondy: v Záložně Karlínské (fond pí. Uzlové)	435	43
v Průmyslové bance (fond tiskový)	307	47
Dohromady hořejších . . .	904	08

V Praze, dne 31. prosince 1907.

Ed. Kudlička, Karel Petr Kheil, Rud. Secký.

t. č. přehlížitelé účtů.

Ferdinand Veselý,

t. č. pokladník.

Zpráva knihovní.

Knihovna naše dostoupila rokem letošním běžného čísla 449 a obsahuje více než 1000 svazků a brožur entomologických. — V knihovně naší zastoupeno je 13 jazyků národů evropských. Literárně výměnné styky navázány s celým téměř světem.

Největší zásluhu o rozšíření a mohutnění knihovny získali sobě jako léta předešlá milí naši příznivci velmi cennými dary. Jsou to pánové: docent Dr. K. Absolon, Don Ignacio Bolívar, ředitel musea v Madridě, zdravotní rada Dr. Antonín Fleischer, poštovní rada Romuald Formánek, Ludvík Ganglbauer, ředitel dvorního musea ve Vídni, professor František Klapálek, professor Dr. Aug. Krejčí, Ed. Kudlička, účetní, MUDr. Jarosl. Pečírka, c. k. štábní lékař, philos. stud. Fr. Rambousek, J. Sekera, řed. cukrovaru, Dr. Frant. Sokolář, Rudolf Trédl, lesmistr, Dr. J. Uzel, docent a přednosta phytopathologického oddělení zemědělské rady, professor Dr. Jan Zavřel.

Zvláště zmíniti se musím o nejšlechetnějším obětavci, veledůstojném pánu P. Aug. Kubesovi, který daroval celou

svoji knihovnu, číselně velmi bohatou a obsahově nad míru cennou.

Všem těmto milým dárcům srdečný dík.

Koupí získána opět řada kněh velmi cenných, mezi nimi nádherné dílo Dra Seitze, Lepidoptera palaerctica a exotica.

Za právě uplynulý správní rok půjčeno členům 289 knih.

Uzavírajíce tuto svoji krátkou zprávu, prosím všechny milé pány příznivce, by i na příště laskavými dary knihovnu naši rozmnožovati pomáhali.

Zdar!

H. A. JOUKL,
t. č. knihovník.

Seznam přírůstků.

A. **Dary**.

Čís. běžné

437. Absolon, Dr. K., Zwei neue Collembolen Gattungen. W. Ent. Z. 1907 (daroval autor).
344. Bolívar D. Ignacio, Apuntes acerca de los aparatos de Pesca empleados a bordo de la Hirondelle por S. A. S. el Príncipe de Monaco. 1901. Dar. autor.
349. — El género »Tetraconcha« Karsch. (Bollet. de la Real Soc. Esp. di hist. nat. 1906. Dto.
359. — El género »Taeniopoda« Stäl. (Boll. de la Soc. Esp. de hist. nat.) Dto.
355. — Insectos recogidos en Cartagena por D. José Sánchez Gómez. (Proc. d. l. R. Soc. Esp. de hist. nat.) Dto.
343. — Les Orthoptères de St. Joseph's College a Trichinopoly (Sud de l'Inde). (Extr. d. Annal. de a Soc. Ent. de France. Paris 1902.) Dto.
357. — Liste des Orthoptères recueillis en Syrie par le Dr. Th. Barrois. (Extr. de la Rev. biol. du Nord de la France.) Dto.
350. — Notas sobre los Pirgomórfidos (Pyrgomorphidae) I. (Bol. de la Real. Soc. Esp. de hist. nat. 1904.) Dto.
356. — Notas sobre los Pirgomórfidos (Pyrgomorphidae) II. (Bol. de la Real. Soc. Esp. de hist. nat. 1904.) Dto.
354. — Nueva especie del genero Ephippigera. (B. d. l. R. S. D. d. hist. nat.) Dto.

Čís. běžné

338. — Nouvelle espèce cavernicole de la famille des Blattaries. (Viaggio di Leonardo Fea in Birmania e regione vicine.) Dto.

347. — Observationes acerca de la primera mórfosis de la Langosta. (Stauronotus maroccanus Thunbg.) Dto.

351. — Ortópteros acridioides de la Guinea española. (Mem. d. l. R. S. Esp. d. h. nat. Madrid.) Dto.

353. — Ortópteros nuevos de Borneo y de Nueva Guinea. Homalopterix intermedia n. spec. Dto.

346. — Rectificaciones y observaciones ortópterologicas. Rhombodera sculata Bol. (Bol. d. l. R. S. Esp. d. h. n. 1906.) Dto.

353. — Revisión de los Pirgomórfinos de la Sección »Ommexechae«. (Rev. Chileňa de hist. nat. Valparaiso 1899.) Dto.

337. — Sobre algunos decticinos africanos. (B. b. l. R. S. E. d. h. n. 1905.) Dto.

352. — Un nuevo ortóptero mirmecófilo Attaphila Bergi. (Communicat. del Mus. Nat. de Buenos Aires. 1901.) Dto.

348. — Viáje de M. Ch. Alluaud a las Islas Cannarias. (Act. de la S. E. de h. n. 1893.) Dar. autor.

345. — Voyage de M. Ch. Alluaud dans le territoire d'Assimie (Afrique occid.) en juillet et août 1886. (Orthoptères). Extr. des Annal. de la Soc. Ent. de France. Paris 1893. Dar. autor.

375. — Catalogo sinóptico de los Ortópteros de la fauna Iberica. Coimbra 1900. Dar. autor.

376. — Contributions à l'étude des »Acridiens« espèces de la fauna Indo- et Austro-Malaisienne du museo civico di storia nat. di Genova. Dar. autor.

377. — Ortópteros recogidos en los Azores por el S. Alfonso Chaves. Dar. autor.

378. — Tableau pour la determination des espèces de genre »Tryxalis F.« (Insectes Orthoptères). Dar. autor.

379. — Notas entomológicas. Dar. autor.

380. — Nuevo »Helioscirtus« de Rio de Oro. Dar. autor.

381. — Diagnosis de Ortópteros nuevos. Dar autor.

382. — Ad cognitionem orthopterorum Europae et Confinium »Locusta«. Dar. autor.

Čís. běžné

383. Bolívar D. Ignacio, Ad cognitionem orthopterorum Europae et Confinium »Gryllodes«. Dar. autor.
384. — Nuevas especies de Eumasticinos. Dar. autor.
385. — Nueva especie de »Xiphidium« de las Azores. Dar. autor.
386. — Actas de la »Soc. Esp. de Historia Natural«. Marzo 1898. Dar. autor.
387. — Actas de la »Soc. Esp. de Historia Naturales«. (Ses. del 8. Enero de 1896.) Dar. autor.
368. Fleischer Dr. Ant., Koleopterologické výzkumy o rodu Liodes a Colon u Adamova (s 1 tabulkou). Brno 1906. Dar. autor.
370. — Tabulky k určování fauny palaearktické, obsahující z čeledi »Carabidae« oddíl »Scaritini«. Prostějov 1900. Dar. autor.
419. Formánek Romuald, Curculionidae (Genus Trachyphloeus Germ). (Bestimmungs-Tabellen. Edit. Reitter. Dar. autor.
390. Ganglbauer L., Zwei neue Euconnus aus den Ostalpen. Dar. autor.
391. — Zwei Caraben von den lessinischen Alpen. Daroval autor.
392. — Fine coleopterologische Excursion auf dem Monte Canin in den julischen Alpen. Dar. autor.
393. *a. b* — Das Männchen von Choleva spinipennis Reitt. (Dva exempláry dar. autor.)
394. — Ueber einige zum Theil neue mitteleuropaeische Coleopteren. Dar. autor.
395. — Ein neuer Dichotrachelus aus den Ostalpen. Daroval autor.
396. — Ein neuer Bythinus vom Neusideler-See. Daroval autor.
397. — Verzeichnis der auf der dalmatinischen Insel Meleda vorkommenden Coleopteren. Dar. autor.
398. — Zwei neue Bathyscien aus Dalmatien. Daroval autor.
399. — Zur Käferfauna der Ziesellöcher. Dar. autor.
400. — Neue Cryptophagus aus dem mitteleuropaeischen Faunengebiete. Dar. autor.
401. — Nove Pselaphide iz Bosne i Hercegovine. Daroval autor.

Čís. běžné

402. Bolívar D. Ignacio, Ueber einen neuen Cerambyciden »Evodinus Borni« von den Basses-Alpes und seine nächsten Verwandten. Dar. autor.
403. — Nova aus Judicarien. Dar. autor.
404. — Die europaeischen Arten der Gattungen Byrrhus, Curimus und Syncalypta.
405. — Geschichte der Zoologie in Oesterreich. 1850—1900. Dar. autor.
406. — Die dalmatinisch herzegowinischen Arten der Pselaphidengattung Amaurops Fairm. Dar. autor.
407. — Zwei neue subterrane Rüsselkäfer der bosnisch-herzegowinischen und der süddalmatinischen Fauna. Dar autor.
408. — Die Arten der Anthribidengattung Phaenotherium Friv. Dar. autor.
409. — Die Rassen des Laemostenus elegans Dej. und cavicola Schaum. Dar. autor.
410. — Neue Arten aus den Gattungen Trechus (Anophthalmus). Hydroporus und Riolus. Dar. autor.
411. — Drei neue mitteleuropaeische Coleopteren. Daroval autor.
412. — Die generische Zerlegung der Byrrhiden Gattung »Pedilophorus«. Dar. autor.
413. — Eine neue Art der Pselaphidengattung Pygoxyon aus Dalmatien. Dar. autor.
414. — Ein neuer Trechus vom Schafberg im Salzkammergute. Dar. autor.
415. — Beiträge zur Kenntnis der Gattung Trechus. Daroval autor.
64. — Die Käfer von Mitteleuropa. Band III., 2 Theil, Band IV., 1. Theil. Dar. autor.
334. Hamburg-Altona. Mittheilungen des »Ent. Vereins«. 1899—1904. Dar. p. Kudlička.
330. Iris. Deutsche entomolog. Zeitung. Dresden 1896. Dar pan Kudlička.
434. Klapálek, prof. Fr., Evropské druhy rodu Perla Geoffr. Dar. autor.
186. — Ze života hmyzu. (Pokrač. dar. autor.)
417. Mequignon-Rambousek, Myrmoecia plicata Er. et confragosa Hochh. Paris 1907.

Čís. běžné

110. Reitter, Bestimmungstabellen Cerambicidae II., Curculionidae I., Melolonthidae 50, 51, Lamellicornia 24, 38, Carabini 1. Abth. Dar. štábní lék. p. Dr. Pečírka.

440. Sekera J., Note coleotterologiche. Dar. p. spisovatel.

435. Sokolář, Dr., Fr., Carabologische Mittheilungen. Entomologisches Wochenblatt 1907. Dar. autor.

438. Trédl Rud., Nahrungspflanzen und Verbreitungs-Gebiete der Borkenkäfer Europas. Dar. autor.

331. Uzel, Dr., Jindřich, O píďalce zimní menší, nebezpečném to škůdci našich ovocných stromů. (Zemědělské zprávy 1906.) Dar. autor.

332. — Zpráva o škůdcích a chorobách řepy cukrové v Čechách r. 1905. (Listy cukrovarnické 1906.) Daroval autor.

340. — Ueber die Schnecken der Gattung Pachyrhina und Tipula mit besonderer Berücksichtigung der die Zuckerrübe beschädigenden Arten.

431. — Zpráva o činnosti výzkumné stanice chemicko-fysiologické. 1900. Dar. autor.

99. Wien, Verhandlungen der k. k. zoologisch-botanischen Gesellschaft. Band 24—37. 1874—1887. Dar. pan prof. Dr. A. Krejčí.

420. Zavřel, Dr., Jan, Die Augen einiger Dipteren-Larven und Puppen. (Zool. Anzeiger.) Dar. autor.

B. Výměnou.

Amiens: Société Linnéenne du Nord de la France,
120 *Bulletin* Tome XVII., 1904—1905.

Angers: Société d'études scientifiques d'Angers
342 *Bulletin* Nouv. Sér., XXXV. (1905).

Baltimore: The John Hopkins University
146/b *Circular* 1906, Nro 3—10, 1907, Nro 1—5.

Bautzen: Naturwissenschaftliche Gesellschaft Isis.

Berkeley: College of Agricultural experimental Station
327 *Bulletin* Nro 177—178, 183—187.

Berlin: Aus der zoolog. Sammlung des Museums für Naturkunde.
149 *Mittheilungen* III., 3.

Bern: Schweizerische entomol. Gesellschaft
237 *Mittheilungen* Vol. XI., Hft. 5., 6.
Béziers: Société d'étude des sciences naturelles de B.
282 *Bulletin* Vol. XXVII. (1904).
Braunschweig: Verein für Naturwissenschaft zu Br.
Bremen: Naturwissenschaftlicher Verein
85 *Abhandlungen* Bd. XIX., Hft. 1.
Breslau: Verein für schlesische Insektenkunde
217 *Zeitschrift für Entomologie* 1907.
Brisbane: Queensland Museum
197 *Annals* Nro 7.
Brno: Moravská musejní Společnost
Brno: Der Naturforschende Verein in Brünn
200 *Verhandlungen* Bd. XLIV. (1905).
183 *Bericht der meteorologischen Commission* (1906).
Bruxelles: Société entomologique de Belgique
147 *Annales* T. L., Nro 12., 13., T. LI. Nro 1—11.
261 *Mémoires* Nro XII. jubilaire.
Budapest: Musei Nationalis Hungarici
67 *Annales historico-naturales* Vol. IV. 2., V. 1.
Cassel: Verein für Naturkunde zu Cassel
181 *Abhandlungen u. Bericht* LI. (1907).
Catania: Academia Gioenia di scienze naturali
144 *Bolletino* 1906, Fasc. 92—94.
Charkov: Общество испытателей природы при императорскомъ университетѣ. (Société des naturalistes à l'université imperiale de Charkov.)
Cincinnati: Cincinnati Society of Natural History
113 *Journal.*
Colmar: Naturhistorische Gesellschaft
106 *Mittheilungen.* VIII. Bd. (1905—1906).
Davenport: Davenport Academy of Sciences
194 *Proceedings.* Vol. XI. pages 1—417.
Firenze: R. stazione di Entomologia Agraria
133 *»Redia«.* Vol. III., Fasc. 2., Vol. IV., Fasc. 1.
Firenze: Societá Entomologica Italiana
134 *Bulletino* Anno XXXVIII. Trim. I., II.
Frankfurt a. d. Oder: Naturwissenschaftlicher Verein des Regierungsbezirkes Frankfurt a. d. Oder
215 *Helios.*

Graz: Naturwissenschaftlicher Verein für Steyermark
148 *Mittheilungen* 1905.

Guben: 68 *Entomologische Zeitschrift.*

Halifax: Nova Scotian Institute of Science
288 *Proceedings and Transactions.*

Halle a. Saale: Kaiserliche Leopoldinisch-Carolinische Deutsche Akademie der Naturforscher.

Helsingfors: Societas pro fauna et flora fennica.
Meddelanden XXXI. (1904/05), XXXII. (1905/06).

Hermannstadt: Der Siebenbürgische Verein für Naturwissenschaften.
Verhandlungen u. Mittheilungen. Bd. LV. (1905), Bd. LVI. (1906).

Igló: Ungarischer Karpathenverein
224 *Jahresbericht* XXXIV. (1907).

Kazaň: Общество естествоиспытателей при Императорскомъ казанскомъ Университетѣ
262 *Труды.*
273 *Приложенiе к протоколум заседанiй.*

Kiel, Naturwisenschaftlicher Verein für Schleswig-Holstein
Schriften Bd. XXIII., Hft. 2

Kjöbenhavn: 170 *Entomologiske Meddelelser* 2. Bind 1—7, 3 Bind. 1—3.

Krakov: Akademie umiejętności
Rozprawy wydziálu matematyczno-przyrodnickiego Tom.
105 *Sprawozdánie komisyi fizyograficznej.*

Kyjev: Кiевское общество естествоиспытателей. (Société des naturalistes.)
216 *Записки* Том. XX. вып. 2.

La Rochelle: Academie de la Rochelle.

Lwów: Polsk. towarzystwo przyrodników im. Kopernika
269 *Kosmos* XXXI. 10—12, XXXII. 1—11.

Madison Wisconsin: Geological and Natural History Survey
285 *Bulletin*

— 285 Wisconsin Academy of sciences, arts and letters.
252 *Transactions*

Madrid: Real Academia de Ciencias exactas fisicas y naturales de Madrid.
255 *Memorias* Tomo XXV.
122 *Revista* Tomo V., Núm. 1—4.

Madrid: 122 Real Sociedad Española de historia natural.
94 *Boletin* Tomo VI., Nr. 8—10. Tomo VII. Num. 1—5.
270 *Memorias* Tomo XXV., Mém. 1—4.
Magdeburg: Naturwissenschaftlicher Verein
114 *Jahresbericht u. Abhandlungen.*
Marseille: Musée d'histoire naturelle de Marseile.
228 *Annales* T. X.
Meiszen: *Insektenbörse.*
Moskva: Société imperiale des naturalistes de Moscou
283 *Bulletin* Année 1905 Nro 4, 1906 Nro 1—4.
Nancy: Société des sciences.
193 *Bulletin de séánces* Sér. III, Tome VI., Fasc. III. a IV., Tome VII., Fasc. I.—III., Tome VIII., Fasc. I.
Nantes: Société des sciences naturelles de l'Ouest de la France
283 *Bulletin* II. Ser., Tom. VI., Trimestre 1—4.
Napoli: Sociétá di Naturalisti di Napoli
272 *Bolletino* Sér. I., Vol. XX, 1906.
— 272 Museo zoologico della R. Universita di Napoli
246 *Annuario*
New Brighton: Staten Island Association of Arts and Sciences.
· 281 *Proceedings* Vol. I., Pt. 3., Mem. Num. 6
Nürnberg: Naturhistorische Gesellschaft
119 *Abhandlungen* Bd. XV. Heft 3.
259 *Jahresbericht* 1904.
Olmütz: Naturwissenschaftliche Sektion des Vereins Botanischer Garten
Ostrava Moravská: 58 *Příroda* roč. V., č. 4.—10. roč. VI. 1.—3.
Padova: Academia Scientifica Veneto-Trentino-Istriana
182 *Atti* Anno III° Fasc. I° et II., Anno IV. Fasc. I et II°.
Paskov: P. cís. rada Edm. Reitter
2 *Wiener Entomologische Zeit.* Jahrg. XVI., 1.—10.
Passau: Naturwissenschaftlicher Verein.
Bericht XIX. (1904.)
St. Pétersburg: Императ. Снт. Петерсбурк-Общество Естествоизпытателей
212 *Труды* Vol. XXXVII. 5—8, Vol. XXXVIII. 1—4.
211 *Работы* произвед. в лаборат. зоологическ. и зоотомическ. кабинет. Императ. Снт. Петерсб. Университета. Vol. XXXVI. 4, Nro 17., Vol. XXXVII. Nro 18. (1906.)
— Русск. Ентомологическ. общество
Труды, T. XXXVIII.1907. Nro 1.—2.

Philadelphia: 155 *Entomological News*. Vol. XVII. Nro 7—10 (1906), Vol. XVIII. Nro 1—7 (1907).

Pisa: Société Toscana di Scienze Naturali
153 *Atti* Vol. XVI. Nro 1—5.

Písek: *Les a Lov*. Časopis pro lesnictví a přírodní vědy. Red. Boh. Bohutínský a Fr. Matějka, odb. učitelé les. ústavu Roč. I., čís. 1—3.

Plzeň: Klub přírodovědecký,

Portland: Portland Society of Nat. History
118 *Proceedings*.

Praha: Klub přírodovědecký.

Prostějov: Klub přírodovědecký.
45 *Věstník* roč. IX. (1906.)

Reims: Société d'étude des sciences naturelles
Bulletin Ann. XV., Nro 1—2, Ann. XI. 1—2.

Roma: Sociétá zoologica italiana
248 *Bolletino* Vol. VII. Fasc. 7—9, Vol. VIII. fasc. 1—6.

Santiago (Chile): Sociedad cientifica de Chile
339 *Actas*.

Schwabach: *Entomologische Blätter*, Jhrg. I.—III.

St. Louis: Academy of Science of St. Louis
254/a—h *Transactions* Vol. XV., Nro 6, Vol. XVI., Nro 1—7.

Stockholm: K. Svenska Vetenskaps Akadem.
173 *Arkiv för Zoologi* Bd. III., Häfte 3—4.
— 169 *Entomologisk Tidskrift*. 1906 A°rg. 27. Häft. 1—4.

Sydney: Linnean Society of New South Wales
Proceedings.

Trieste: Museo civico di Storia Naturale in Trieste.

Urbana: 152 The Illinois State-laboratory of Natural History.

Washington: Unit. St. Nat. History Museum
160 *Proceedings* Nro 1506, 1516, 1530, 1550, 1553, 1563, 1567.
107 *Report of the U. S. Nat Museum* for the year ending June 30. 1904.
— Smithsonian Institution.
Miscellaneous Collections No 1658, 1691, 1712.
161 *Annual report of the regents of the Smiths. Inst. for the year ending*. 1905, 1906.
— United States Department of Agriculture
145 *Monthly list of publications*.

Wien: Zoolog. botanische Gesellschaft
99 *Verhandlungen.*
Wiesbaden: Nassauischer Verein für Naturkunde
199 *Jahrbücher* 1906.
Zagreb: Hrvatsko naravoslovno društvo
171 *Glasnik.* God. XVIII. 1., 2., God. XIX.
Zaragoza: 121 Sociedad aragonesa de Ciencias Naturales
Boletin. Tomo V. Núm. 10. Tomo VI. Núm. 1.
Zwickau: Verein für Naturkunde
362 *Jahresbericht.*

C. Koupě.

251 Neudamm. Zeitschrift für Entomologie 1897. 1898. 1899.
335 Seitz, Dr. Adalbert. Die Grossschmetterlinge der Erde. Palaearctica Lieferung 1—17. Exotica 1—8.
13 Neudamm. Zeitschrift für wissensch. Insektenbiologie. 1907 Heft 1.—6.
1 Entomologists record and journal of variation 1907. No 1—11.
Zool. Anzeiger 1907.
428 Redtenbracher L., Fauna austriaca (Coleoptera).
327 Rühl-Heine, Macrolepidoptera.
Wiener Ent. Zeitschrift, 12 Jhrg. 1892—1903.

Zpráva kustodova.

1. 3 láhvičky, obsahující larvy coleopter, dar p. továrníka F. Samce.

2. Hnízdo včely »Osmia tridentata«.

3. »Trigona emerina« zavlečená z Brasilie do Roztok ve dřevě stromu sumak, obé dar důst. P. Kubese.

4. 20 krabic na sbírky.

5. Photeklektor, dar p. štábního lékaře Dra Jar. Pečírky.

6. Sbírka 80 kusů Coleopter, dar p. MUDr. E. Lokaye.

JOSEF ČERNÝ,
t. č. kustod.

Prosíme pp. členy, aby laskavě použili vložených lístků složních!

Pořad schůzí České Společnosti Entomol. ve správním r. 1908.

Leden	Únor	Březen	Duben	Květen
28.	25.	31.	28.	26.
Červen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
30.	29.	13. a 27.	10. a 24.	15.

Valná hromada dne 19. ledna 1909.

Schůze konají se v zasedací síni Zemědělské rady pro král. České na Václavském náměstí, číslo 54 v I. poschodí, a počínají o $^1/_2$8. hodině večer.

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES
3 9088 01061 8163